

ARHIMANDRĪTS MIHAILS
(KOZLOVS)

Svētceļnieka dvēseles atklājumi

Izdevējs
Bezpeļņas labdarības organizācija
"Labvēsts" SIA
RĪGA 1994

"Svētceļnieka dvēseles atklājumi" ir viena no populārākajām kristīgās literatūras pērlēm. Šīs grāmatas aktualitāti ir apliecinājuši arī Latvijas Kristīgo pamatkonfesiju vadītāji.

*Ar Rīgas un visas Latvijas arhibīskapa
Aleksandra svētību.*

*Ar Rīgas arhibīskapa Jāņa Vanaga
svētību.*

*Grāmata ir atzīta arī Katoļu Baznīcas
aprindās.*

Šo darbu pirmo reizi latviešu valoda izdeva trimda
Janīna Babre, kura ir arī grāmatas tulkotāja.

Šajā atkārtotajā izdevumā ir veikta korekcija un
papildinājumi.

Redaktors - priesteris Jānis Kalniņš

Korektori - Linda Lemhena, Ināra Stašulāne

Sveiciens svētceļniekam

Dievs ir nemitīga atklāsme. Viņš runā uz mums caur visu. Dievs Tēvs atklājas savā radišanas nepārtrauktajā procesā caur dabu, cilvēkiem un lietām. Jaunajā Derībā Dieva Dēls atklāj mums Tēvu. Dieva Dēls ir Tēva atklātais Vārds savai radībai - cilvēkam.

Dievs mūs arī uzrunā caur grāmatām. Daudzreiz mūsu rokās nonāk raksti, no kuriem atskan Debesu un Zemes Valdnieka balss, kas skar visdziļākā sirds kambarī, ieplūst katrā šūnā, kas nevienam citam nav pieejama, kas ir mūsu svētnīca. Šī balss kļūst neapklusināma, neaizmirstama, jo tajā atskan mūsu ilgas, atdzimst tas, kas skanējis jau no bērnības bez vārdiem, bet nu pēkšņi atklājies, kļuvis realitāte, īstenība, dzīvīgs savā nozīmībā. Ir grāmatas, ko izlasot dzīve ievirzās jaunā gultnē, jaunā pagriezienā. Sv. Augustīns, kas dzirdēja Dieva balsi viņu saucam daudzus gadus, vienmēr tomēr atbildējis: "Ne tagad, Kungs, vēlāk!..." Tomēr reiz, dzirdot kādu jaunekli lasām Sv. Pāvila vēstuli, viņa dzīve pēkšņi ieguva jaunu virzienu. Jaunekļa, labāk sakot, Pāvila balsī Sv. Augustīns sadzirdēja atkārtoto Dieva aicinājumu, un viņš tajā brīdī atsaucās ar visu savu esību: "Kāpēc ne tagad, Kungs?" Augustīna pilnīga pievēršanās Dievam notika tieši tajā brīdī, kas viņu sāka vest pretim svētumam.

Jaunāko laiku garīgo rakstu grāmatās manu uzmanību saistījušas vairāku autoru atsaukšanās uz kādu nezināma krievu 19. gs. svētceļnieka liecību. Grāmata tulkota arī angļu valodā, pat vairākkārtīgi, bet man gribējās to lasīt oriģinālā. Pēc ilgiem meklējumiem to atradu kādā Parīzes krievu grāmatu veikalā. Tiešā tulkojumā no krievu valodas grāmatas nosaukums ir: **Svētceļnieka atklātie stāstījumi savam garīgajam tēvam.**

Kas to sarakstījis, nav zināms, jo autors kristīgā pazemībā gribējis palikt nezināms un nekur savu vārdu nav uzdevis* *. Grāmata ir klasisks darbs gan valodas, gan satura ziņā. To pat bieži sauc par "literatūras pērli". Savā vēstījumā kāds svešinieks vai svētceļnieks, jo krievu valodā vārdam "straņņik" ir abas nozīmes, atklāj savu dzīves stāstu, lai mīlestībā, kas viņam ir uz Dievu, dalītos ar citiem. Būdams vienrocis, pazaudējis visu, kas tam piederējis, sava mūža divdesmitajos gados viņš kļūst meklētājs, lai izprastu, ko nozīmē Sv. Pāvila vārdi: "Lūdziet Dievu bez mitēšanās!" (1. Tes. 5:17) Viņš meklē Dieva gudrības palīdzību, lai atklātu, ko nozīmē nemitīga lūgšana un kā to sasniegt.

Ceļojumā straņņiks sastop starecu, vecu, garīgi piedzīvojušu mūku, kas dod ne tikai paskaidrojumu, bet iemāca arī praktisko metodi, kā sasniegt nemitīgo lūgšanu un caur to garīgo augšupeju. Starecs iemāca ne vien iedvesmas pilno **Jēzus lūgšanu**, bet arī "iekšējo sirds lūgšanu". Straņņiks tad turpina ceļu un pilda savu dzīvē nolikto uzdevumu - mācīt citiem Jēzus, kā arī iekšējās iedvesmas sirds lūgšanu. Šī nelielā grāmata mani patiesi aizgrāba. Pēkšņi bija skaidrs, ka to, ko bija meklējis straņņiks, vienmēr meklējusi arī mana sirds, gars un dvēsele: nemitīgo lūgšanu! Kad sirds plūst pāri atklāsmē, tā grib dalīties ar citiem. Tā sāku tulkot straņņika piedzīvojumus latviešu valodā, lai viņa degsme un sirds kvēle iedegtu arī latviešos lielāku mīlestību un Dievu, Tēvu Radītāju, Dēlu Pestītāju un Svētdarītāju Svēto Garu. Kā to jezuītu tēvs *W. J. Ciszek* saka: "Svētceļnieka stāstu nozīmība ir lūgšanas spēks vienkāršā sniegumā; spēks, kas sniedzas tālu pāri intelektam, cilvēcīgai gudrībai, pāri visām cilvēka pūlēm atrast dzīves jēgu. Šis spēks ir pieejams visiem, kas tic Dievam; tas spēj pārveidot cilvēka vājības, viņa ierobežotību un ciešanas, tuvinoties godības kalngalam."**

* Red. piez. Lai gan grāmatas autors gribējis palikt nezināms, tomēr kļuvis zināms, ka tas ir arhimandriņš Mihails (Kozlovs).

** THE WAY OF THE PILGRIM, by Helen Bacovcin, Image books, 1978.

Vārdam "straņņik" Krievijā ir cita nozīme, daudz lielāka un dziļāka, nekā mēs izprotam vārdā "svētceļnieks". "Straņņik", dažās vietās saukts arī "pustiņņik" (pustiņa nozīmē tuksnesi), ir cilvēks, kas brīvā izvēlē sevi nodod Dieva gādībai, dzīvo pilnīgā atdevē Dievam līdz mūža beigām. Tā ir mūža "profesija". Straņņiks var būt dažādu kārtu locekli s, sākot ar viszemāko zemnieka kārtu (cariskajā Krievijā tā bija viszemākā) līdz visaugstākajai, ieskaitot prinčus un carus, kas, pametuši visu, kļūst nerimtīgi svētceļnieki. Mēs varētu tos saukt par eremītiem, bet gluži eremīti viņi tomēr nav, jo eremīts, aizgājis no pasaules, dzīvo vienā vietā, turpretim straņņiki klīst no vienas vietas otrā, arī paši vienmēr atklādami Dieva vārdā kaut ko jaunu, kā arī mācīdami citiem, ja rodas iespēja kādam atklāt Radītāja gudrību un žēlastību.

Straņņiki nav veci, nedz arī ubagi vārda tiešā nozīmē. Parasti straņņika dzīvi cilvēks uzsāk sava mūža trīsdesmito gadu sākumā, dažs pat būdams jaunāks, daži Dieva sūtībai pievēršas piecdesmitos un pat sešdesmitos gados. Ja cilvēka dvēseli skar Dieva vārds: "Ja tu gribi būt pilnīgs, ej, pārdod, kas tev ir, atdod nabagiem... un nāc un seko Man!" (*Mt. 19:21*), tad, kādu laiku cīnījies ar sevi, cilvēks burtiski paklausa aicinājumam un seko vienīgi Kristum.

Straņņik, pustiņņik, svētceļnieks, vienalga, kā mēs viņu saucaim, varbūt sieviete vai vīrietis, mūks - izprasījies priekšniecības atļauju, mūķene, arī starecs. Straņņika dzīves ceļa uzsākšana ir dvēseles ievirzīšanās augstākā garīgā pakāpē. Krievu tautā straņņiki, vismaz cariskajā Krievijā, bija ļoti iecienīti; viņus uzklausiņa, sekoja viņu padomiem, visur laipni uzņēma. Šie ļaudis nesa Dieva vēsti, bija Dieva vēstneši, tāpēc katrā ziņā laipni uzņemami.

Pieminēju vārdu "starecs". Starecus varētu salīdzināt ar senlatviešu vecajiem - ne jau vecuma dēļ, bet viņu gudrības un saprātīgās dzīves ziņas dēļ. Tie parasti bija augstu gara pakāpi sasnieguši mūki, priesteri vai arī citi izglītoti un garīgi progresējuši cilvēki.

Catherine De Hueck Doherty, kas nāk no cariskās Krievijas augstas kārtas un ir vairāku garīgu grāmatu autore, savā darbā *Pustinia** saka: "Varbūt mēs, krievi, kā nācija esam izvēlēti kādam savādam aicinājumam - lai pasaule neaizmirstu mūsu ticības esenci, kas pāri visam ir dot Dievam visaugstāko godu. Mūsu ticības esence ir mūžīga meklēšana, lai iepazītu Dievu, lai Viņu vairāk glificētu un, citiem nododoties, labāk kalpotu tikai Viņam."

Autore arī saka, ka šī tradīcija nav pārtraukta, bet turpinās līdz mūsu dienām. *Catherin e de Hueck Doherty* 1967. gadā darbojās Romā Internacionālo laju kongresā par tulku četriem tagadējās Krievijas teologiem, kas neprata ne angļu, ne franču valodu, Pavadot vairākas dienas kopā, attiecības kļuva cilvēcīgi sirsnīgas. Izdevīgā reizē viņa jautāja savas dzimtenes viesiem: "Vai Krievijā vēl svēceļo?" Un viņa stāsta tālāk: "Viņi noskatījās manī un teica: "Vai jūs domājat, ka komunisms spēj apturēt svēceļošanu Krievijā?" Jutos kā caur grīdu izkritusi," stāsta tālāk tulkotāja. "Lai kā, jautāju vēl: "Un kā ir ar pustiņņikiem?" Uz to tika atbildēts, ka meži vēl viemēr esot pilni pustiņu vai pustiņņiku. Pat komunisti ejot mežos pustiņņikus apmeklēt, daži arī tur paliekot! "Bet tie ir neapstiprināti fakti," uzrunātie piebilda."

Doties uz pustiņu krieviem nenozīmē burtiski iet tuksnesī. Tā ir aiziešana klusā vietā, vientulībā un ieiešana sevī, kur cilvēks ir vienatnē ar Dievu. Tas var būt dievnama svētajā klusumā, klusākā vietā mājā, dārza stūrī, mežā, pļavā, vienalga, kurā vietā, kur cilvēks sastopas ar savu Radītāju un Pestītāju. Vienīgais noteikums - tai jābūt noteikti klusai vietai, jo klusumā runā Dievs. Viņš ir tas, kas cilvēku sauc un aicina. Ja aicinātais paklausa, tad viņš seko Dieva balsij, Dieva nolēmumam un gribai. Pustiņņiks vai straņņiks ir lūgšanu cilvēks. Viņš gan

*PUSTINIA, by Catherine De Hueck Doherty, Ave Maria Press, 1975.

lūdzas par sevi, gandara par saviem grēkiem, bet galvenokārt lūdzas par citiem. Tas ir iemesls, kāpēc tādu cilvēku ļoti ciena un laipni uzņem, jo viņš, būdams saskarē ar Dievu, izlūdz svētību un Dieva žēlastību savai videi. Dieva cilvēks netiek pasargāts no kārdinājumiem, pārbaudījumiem, nedz arī no vientulības sajūtas, bet viņš to pārvar, piesaucot Dieva palīdzību un žēlastību. Šādas dvēseles vienīgais vadītājs spēks ir dievišķā mīlestība un paša atsaukšanās šai garīgajai dāvanai. Aizejot vientulībā pilnīgā pašlāvībā uz Dievu, svētceļnieks neņem līdzi naudu, bet tikai maizes un ūdens krājumu vienai dienai, jo par nākošo gādās Lielais Sargs un Gans, kā arī labie ļaudis, pie kuriem tas piestās. Kas patiesi meklē Absolūto, t.i., Dievu, ir savas dzīves ceļa svētceļnieks.

Dieva valstības meklēšana saistīta ar patieso sirds lūgšanu. Kas tā īstenībā ir, izpratu tikai, lasot Svētceļnieka dvēseles atklājumus. Svētuma pārdzīvojuma atslēga ir vienkāršā lūgšanā: "Kungs Jēzus Kristus, Dieva Dēls, apžēlojies par mani!" Vietā "par mani" - saku "par mums", jo, skaitot Jēzus lūgšanu, mana apziņa apskauj visu zemeslodi, visu cilvēci - sākot ar vistuvākajiem līdz pat ikvienam pasaules iemītniekam. Atkārtojot lūgsnu bieži un nemitīgi, tā kļūst par pavadītāju melodiju, Svētā Gara gaisotni, kas ar savu spēku un svētību cilvēku nes uz priekšu pretim visu ietvērējai un dzīvinātājai Dieva mīlestībai.

Šī grāmata lai ir sveiciens svētceļniekam, ceļu uzsākot vai turpinot.

Janīna Babre* 1981 „g.
Debesbraukšanas dienā

*Red. piez. Tādu trimdas grāmatu autore kā "Gaisma no austrumiem", "Mīlestības derība", "Jēzus Nacarietis" u.c. Pēc ticības piederības katoliete.

Tiem, kuri interesētas par Jēzus lūgšanu, iesākām izlasīt S. Boļšakova grāmatu "Gara augstumos", Rīga, LATEKOINVEST, 1992.

PIRMĀ DALA

Pirmais stāstījums - nemitīgā lūgšana

Ar Dieva žēlastību esmu kristietis, pēc saviem darbiem - liels grēcinieks un pēc aicinājuma bezpajumtnieks, zemas kārtas klejotājs, kas klīst no vietas uz vietu. Mana mantība ir mugursoma, kurā ir sausas maizes garozas, azotē glabāju Svētos Rakstus. Tas ir viss!

Divdesmit ceturtajā svētdienā pēc Vasarsvētkiem, lai noklausītos liturģiju, iegāju kādā dievnamā tieši tajā brīdī, kad tika lasīta Svētā Pāvila 1. vēstule tesalonīķiešiem, kurā sacīts: "Lūdziet bez mitēšanās Dievu!" Vārdi mani dziļi saviļņoja, un sāku domāt, kā cilvēks, ja dzīves praktiskie pienākumi prasa tik daudz uzmanības, spētu lūgties bez mitēšanās. Pārbaudīju Bībeli un redzēju pats savām acīm tieši to, ko biju dzirdējis, proti, ka ir nepieciešams lūgties bez mitēšanās (*1. Tes. 5:17*), lūgties garā ik brīdī (*Ef. 6:18*), katrā vietā, dievbijīgi paceļot rokas lūgšanā (*1. Tim. 2:8*). Domāju un domāju par šiem vārdiem, bet nekādu skaidrību neieguvu.

Ko lai daru? Kur atrast cilvēku, kas spētu to izskaidrot? Nolēmu doties uz baznīcām, kur runā labi sprediķotāji. Varbūt no viņiem iegūšu kādu izskaidrojumu. Tā arī devos ceļā. Dzirdēju sprediķus par iekšējo lūgšanu un par nepārtrauktu lūgšanos, bet gan itin nekā par to, kā tas sasniedzams. Tā kā iedziļināšanās sprediķtajos meklēto skaidrību nesniedza, pārtraucu tajos

klausīties un nolēmu ar Dieva žēlastību meklēt kādu piedzīvojušu un mācītu cilvēku, kas apmierinātu manu dedzīgo vēlēšanos un izskaidrotu, kas ir lūgšana bez mitēšanās.

Ilgu laiku ceļoju pa dažādām vietām, lasīju Bībeli un taujāju pēc garīgā skolotāja vai dievbijīga un pieredzējuša vadītāja. Pēc laika saklaušināju dižciltīgu vīru, kas dzīvoja kādā ciemā un par savas dvēseles pestīšanu domāja ļoti nopietni. Man stāstīja, ka viņam mājā esot kapela un ka viņš nekad māju neatstādot, bet savu laiku pavadot, lūdzoties un lasot garīgās grāmatas. To dzirdējis, steidzos uz minēto ciemu un uzmeklēju dievbijīgo muižnieku.

"Ko tu vēlies, lai tev palīdzu?" viņš man jautāja.

"Es dzirdēju, ka jūs esot godbijīgs un mācīts cilvēks. Nāku Dieva vārdā, lai jūs man izskaidrotu Svētā Pāvila vārdus: "Lūdzieties Dievu bez mitēšanās!" Kā iespējams nepārtraukti lūgties? Man tas nav saprotams, tomēr mani moka liela sirds degsme to uzzināt."

Cienījamais kungs brīdi klusēja, tad, manī uzmanīgi noska-tījies, sacīja: "Nepārtraukta svētceres lūgšana ir cilvēka gara nemītīga cenšanās un ilgas pēc Dieva. Lai gūtu sekmes šai brīnišķīgajā vingrinājumā, Dievam neatlaidīgi jālūdz, lai Viņš mācītu dvēseli, kā tas darāms. Lūdzies bieži un aizrautīgi, tad lūgšana pati atklās tev šo noslēpumu! Tas tomēr prasīs laiku."

To pateicis, kungs deva rīkojumu kalpiem mani apgādāt ar uzturu, iedeva naudu ceļam un atlaida. Viņš tomēr neizskaidroja nekā vairāk par to, ko biju jau dzirdējis.

Atkal devos ceļā, gāju atkal. Domāju, lasīju, pārdomāju dižciltīga cilvēka vārdus, bet tos saprast neizdevās. Toties mana velēšanās degsme kļuva tik intensīva, ka tā pat traucēja miegu. Turpināju ceļojumu apmēram divsimt jūdžu, līdz nonācu lielā provinces pilsētā. Tur atradu kādu klosteri. Ceļinieku mājā, kurā apstājos, dzirdēju, ka klostera priekšnieks pret svešiniekiem esot ļoti laipns, bez tam dievbijīgs un viesmīlīgs. Aizgāju pie viņa. Namatēvs mani sirsnīgi saņēma un aicināja pie galda.

"Cienījamais tēvs," sacīju, "man nav vajadzīgs ēdiens, bet gan gribētu, lai jūs man dotu garīgu padomu. Gribētu zināt, kā sasniegt pestīšanu."

"Sasniegt pestīšanu? Pildi baušļus un lūdz Dievu, tad būsi glābts!"

"Dzirdēju, ka ir nepieciešams lūgties bez mitēšanās, bet nezinu, kā tas iespējams. Bez tam pat nesaprotu, ko nozīmē nemitīgā lūgšana. Lūdzu, tēvs, paskaidrojiet man to!"

"Es nezinu, kā to izskaidrot, mīļais brāli! Tomēr - pagaidi, man ir grāmata, kurā par to rakstīts." Viņš atnesa Svētā Demetrija grāmatu par garīgo svētceres mācību cilvēka iekšējai pasaulei un norādīja lappusi, kas man būtu jāizlasa. Sāku lasīt: "Apustuļa vārdi "lūdziet Dievu bez mitēšanās!" runā par kontemplatīvo lūgšanu; tajā prāts spēj pastāvīgi pacelties uz Dievu un būt vienots ar Viņu."

"Lūdzu, izskaidrojiet, kā prāts spēj vienmēr pacelties uz Dievu un neizklaidēts pastāvīgi lūgties?"

"Tas ir ļoti grūti izprotams, ja Dievs pats to neatklāj," sacīja klostera priekšnieks, bet vairāk arī nekā nepaskaidroja.

Nakti pavadīju klosterī. No rīta, pateicies par laipnību, devos tālāk, pats nezinādams, uz kurieni ceļš vedīs. Skumu par savu saprašanas trūkumu. Dvēseles mierinājumam lasīju Svētos Raks-tus. Piecas dienas to darot, turpināju soļot pa svešu un platu lielceļu . Piektās dienas novakarē ceļā man piedroījās kāds vecāks vīrs, pēc drēbēm spriežot, piederīgs pie garīgās kārtas ļaudīm.

Uz manu jautājumu viņš atbildēja, ka esot shimas* mūks no kāda nomaļa klostera, kas atrodoties apmēram desmit jūdžu no galvenā ceļa, un ielūdza mani apmeklēt viņa mājvietu.

"Mēs uzņemam svētceļņiekus un svešiniekus, dodam viņiem uzturu un pajumti mūsu viesu mājā," viņš sacīja.

* Shima - muku dzīves augstākā pakāpe. Šie muki parasti dzīvo noslēgti un veic daudz lielākus lūgšanas darbus nekā citi.

Tā kā tajā brīdī nedomāju apstāties, es atbildēju: "Mans nemiers nav par vietu, kur palikt, bet man nepieciešama garīga vadība. Nemeklēju uzturu, jo manā ceļasomā ir pietiekami maizes."

"Un kāda veida vadību tu meklē? Kas tevi nodarbina? Nāc, mīļais brāli, apciemo mūs! Mums ir pieredzējuši stareci*, kas spēj dot garīgu stiprinājumu un vadīt saskaņā ar Dieva vārdu un svēto tēvu rakstiem uz patiesības ceļa."

"Redziet, tēvs, apmēram pirms gada kādā liturģijā dzirdēju apustuļa Pāvila mudinājumu: "Lūdziet Dievu bez mitēšanās!" Nespēdams to izprast, sāku lasīt Bībeli, kur daudzās vietās atradu Dieva priekšrakstu, ka ir nepieciešami lūgties - lūgties nepārtraukti, to darīt vienmēr, visās vietās un katrā laikā, ne vien strādājot un esot nomodā, bet arī miegā. "Es guļu, bet mana sirds ir nomodā" (*Augstā dz. 5:2*). Biju par to ļoti pārsteigts un nespēju saprast, kādā veidā tas sasniedzams. Liela vēlēšanās, reizē arī ziņkāre mani pārņēma un turēja savā varā dienu un nakti, tādēļ sāku iet no baznīcas un baznīcu, lai klausītos mācības par lūgšanu. Esmu dzirdējis ļoti daudz, taču nekad neesmu saņēmis sev saprotamus paskaidrojumus, kā iespējama nepārtraukta saruna ar Dievu. Sprediķi, ko dzirdēju, bija par sagatavošanos vai arī par lūgšanas augļiem, bet nekur neiemācījos, ko darīt, lai spētu nemitīgi lūgties, vai arī ko tāda lūgšana nozīmē. Turpināju lasīt Bībeli. Tomēr patiesi meklēto neatradu. Tā līdz pat šai dienai esmu satraukts un man nav miera."

Starecs svētīja sevi ar krusta zīmi un sāka runāt: "Pateicieties Dievam, mīļais brāli, ka tevī mājo neremdināma vēlēšanās saprast garīgo dāvanu, nemitīgo lūgšanu! Saskati tajā Dieva aicinājumu, un lai miers ir tevī! Tici, ka tavi līdzšinējie meklējumi ir bijuši saskaņā ar Dieva gribu, un tev ir atklājies, ka debesu gaisma

* Stareccs - garīgi daudz pieredzējis cilvēks, parasti muks, kas spēj pareizi mācīt citus, paredzēt nākotni, lasīt cilvēku domas utt.

attiecībā uz nepārtraukto lūgšanu nav sasniedzama ar pasaules gudrību vai seklu ziņkāri! Gluži pretēji, tā atklājas gara nabadzībā, sirds vienkāršībā un caur aktīvu pašdarbību, tāpēc nav brīnums, ka neesi sadzirdējis vēl pašu galveno lūgšanas likumību un kā tai nodoties bez mitas. Patiesība ir tā, ka ir daudz dažādu rakstītāju, sprediķu un mācību par to, bet lielāko daļu visas lekcijas ir bāzētas garīgās lūgšanas analīzē, kā arī dabīgā prāta apsvērumos, bet nevis aktīvā pieredzē. Tāpēc vairāk mācīts par lūgšanas ārējo raksturu nekā par tās īsto būtību. Viens skaisti runā par lūgšanas nepieciešamību, cits par tās spēku un labumiem, cits atkal par līdzekļiem un apstākļiem, kā visu to veikt, tas ir, runā par centību, uzmanību, sirds siltumu, domu šķīstību, samierināšanos ar ie- naidniekiem, pazemību, nožēlu utt. Bet kas tad ir lūgšana? Kā cilvēks iemācās lūgties? Šiem primāriem un pilnīgi fundamentā- liem jautājumiem reti kad mūsdienu sprediķos atrod rūpīgu un pareizu izskaidrojumu. Pamata jautājumus ir daudz grūtāk izprast nekā augšminētās mācības, tie prasa ne tikai akadēmisko izglītību, bet tai blakus arī viedo zināšanu. Vēl bēdīgāk ir, ja pasaules gudrība piespiež garīgo zinību skolotājus mērīt Dieva ceļus ar cilvēcīgiem standartiem. Daudzi pavisam aplam spriež par lūgšanu, ar neizpratni domājot, ka sagatavošanās līdzekļi un darbi paši par sevi jau veido lūgšanu; viņiem trūkst ieskata, ka lūgšana ir visu labo darbu un tikumu avots. Šādi uzskatot lūgšanas augļus un lūgšanas rezultātus par līdzekļiem un metodēm, pazeminās lūgšanas patiesais spēks.

Tas ir pretēji Svētajiem Rakstiem, jo Sv. Pāvils skaidri liecina, ka lūgšanai jābūt pirms visām aktivitātēm: "Es pamācu tevi vispirms turēt lūgšanas" (*1. Tim. 2:1*). Apustuļa norādījums ir, ka vispirms lūgšana - tad viss cits. No kristieša sagaida daudzus labos darbus, bet nedrīkst aizmirst, ka lūgšana ir visa pamatā, jo bez tās nav iespējams nekā laba darīt. Bez biežas lūgšanās nav iespējams atrast ceļu pie Dieva, saprast patiesību un sist krustā savas miesas iekāres. Vienīgi uzticība lūgšanai ved cilvēku uz

sirds apgaismi un vienību ar Kristu. Es saku "bieža lūgšana", jo pilnīga lūgšana mums nav sasniedzama, kā to norāda Sv. Pāvils. Svētais Gars palīdz cilvēka vajībās, kaut arī mēs nezinām, kā īsti lūgties (*Rom. 8:26*). Tātad vienīgais, kas mums palīdz tuvojies pilnīgai lūgšanai, visa garīgā mātei, ir mūsu nemitība un neatlaidība. "Ja jūs iegūstat māti, jums piederēs arī tās bērni," saka Sv. Sīrijas Izaks. "Sasniedz lūgšanas ieradumu - un tev būs viegli iegūt arī citus tikumus!" Šī pamatpatiesība nav pilnīgi izprasta, vai arī par to runā tie, kam trūkst praktiskās pieejas un kas nav iepazīlušies ar svēto tēvu viedajām mācībām."

Tā runājot, mēs tuvojāties klosterim. Lai šis cilvēks no manis atkal nepazustu un lai es varētu ātrumā saņemt to, pēc kā tvīka mana sirds, steidzos viņam prasīt: "Esiet žēlīgs, lūdzu, cienījamais tēvs, un paskaidrojiet man nemitīgās lūgšanas nozīmi, kā arī parādiet, kā to spētu praktiski lietot! Redzu, ka jūs esat ar visu labi iepazīnieš un jums ir krietna pieredze."

Starecs uzņēma manu lūgumu ar tēvišķu mīlestību un aicināja paciemoties savā mītnē.

"Nāc, apmeties pie mums, un es tev iedošu svēto tēvu grāmatu, no kuras ar Dieva palīgu tu spēsi iemācīties un izprast it visu par lūgšanu."

Kad ienācām cellē, starecs teica: "Nemitīgā Jēzus lūgšana nozīmē ilgstošu, nepārtrauktu Jēzus Kristus vārda piesaukšanu ar lupām, prātu un sirdi, apzinoties Viņa paliekošo klātieni, tas ir lūgums Viņa svētībai visos pasākumos, visās vietās, katrā laikā, pat miegā.

Lūgšanas vārdi ir: KUNGS JĒZU KRISTU, APŽĒLOJIES PAR MANI!

Ikviens, kas pie šīs lūgšanas būs pieradis, izbaudīs lielu gandarījumu un izjutīs nepieciešamību to nemitīgi atkārtot. Dvēsele, kas pie tās pieradusi, pacelsies līdz tādai pakāpei, ka bez tas vairs nespēs iztikt, un ar laiku lūgšana viņā plūdīs pati no sevis.

Vai tu tagad saproti, kas ir nemitīga lūgšana?" viņš man jautāja.

"Ļoti skaidri, mīļais tēvs! Dieva mīlestības dēļ, lūdzu, iemāciet man, kā lai to sasniegstu!" priecīgs izsauca.

"Lai mācītos par šo lūgšanu, mēs lasīsim no grāmatas Filokalija*. Šī grāmata, kur lasāmi divdesmit piecu svēto tēvu raksti, satur pilnīgu un sīku zināšanu par nemitīgo lūgšanu. Grāmatas saturs ir tāda dziļuma un noderīguma, ka to uzskata par primāro avotu kontemplatīvā dzīvē. Par to svētīgais Ņikifors rakstījis: "Tā vada cilvēku uz pestīšanu bez grūtumiem un gavēņiem.""

"Vai tiešām tā ir nozīmīgāka par Svētajiem Rakstiem?" jautāju.

"Nē, tā nav ne nozīmīgāka, ne arī svētāka par Bībeli, bet satur skaidrāku to domu izskaidrojumu, kas slēptā veidā sniegtas Svētajos Rakstos un mūsu ierobežotajam prātam grūti izprotamas. Došu tev piemēru. Saule - liela, spoža un krāšņa gaisma - nav skatāma tieši, neaizsegtām acīm. Ir nepieciešams mākslīgi izgatavots stikls, miljoniem reižu mazāks un nesalīdzināmi tumšāks par sauli, lai saskatītu gaismas karalieni un aizrautīgi apbrīnotu tās liesmainos starus. Līdzīgā kārtā Bībele ir tāda spoža gaisma, bet Filokalija - nepieciešamais stikls.

Tagad, ja tu vēlies klausīties, es tev palasīšu, kā iemācīties nemitīgo dvēseles saskari ar Dievu lūgšanā."

Starecs atvēra vietu Filokalijā, kur Sv. Simeons Jaunais Teologs dod pamācības, un sāka par to lasīt: "Sēdi viens klusumā; noliec galvu un aizver acis, elpo klusi un ar iztēli skaties savā sirdī; vadi prātu, tas ir, domas, no galvas uz sirdi! Ieelpojot saki: "Kungs

* Filokalija - garīgo rakstu krājums, ko uzrakstījuši dažādi Baznīcas tēvi 4.-15. gadsimtā. Oriģināls ir grieķu valodā. Grāmatas saturs viscaur runā par kontemplatīvo lūgšanu. Krievu valodā grāmata saucas Dobrotloģība, latviski pazīstama ar nosaukumu Labestība.

prātā! Centies atraidīt izklaidību, esi pacietīgs un mierīgs, atkārti šo norisi bieži!"

Starecs man izskaidroja uzrakstīto un tad turpināja lasīt Sv. Sinajas Gregorija, svētīgā Kallista un Ignācija padomus. Visu vielu, ko lasījām Filokalija, starecs man izskaidroja saviem vārdiem. Klausījos ar dziļu uzmanību un sajūsmu, pūlējos atcerēties norādes, cik vien spēju. Tā mēs pavadījām visu nakti. No rīta gājām uz lūgšanām, ne mirkli neiemiguši.

Kad devos projām, starecs mani svētīja un mudināja atkal viņu apmeklēt, saņemt garīgo padomu un lūgšanas mācīšanās laikā iet pie grēksūdzes. Viņš brīdināja, ka bez garīgā vadītāja mācīties nav visai lietderīgi.

Vēlāk, kad stāvēju baznīcā, jutu dedzīgu kvēli mācīties... iemācīties nemitīgo iekšējo lūgšanu. Lūdzu Dievu, lai Viņš man palīdzētu. Te pēkšņi sāku raizēties, kur lai mācīšanās laikā apmetos, kur lai palieku, kamēr jāsastopas ar savu garīgo vadītāju. Viesu mājā nedrīkstēju palikt ilgāk par trim dienām, un tuksneša klostera tuvumā nebija nevienas mājas vai citas apmešanās vietas. Laimīgā kārtā padzirdēju, ka četru jūdžu attālumā esot kāda sādža. Devos turp un ar Dieva gādību pie kāda zemnieka salīgu apsargāt viņa dārzeņu laukus, par ko viņš man visu vasaru dotu mazu būdu lauka galā. Slava Dievam! Atradu klusu vietu. Tagad bija iespējams mācīties iekšējo lūgšanu pēc metodes, ko ieteica starecs, kā arī viņu apmeklēt.

Veselu nedēļu sekoju dotajām instrukcijām un zemnieka sakņu dārzā vientulībā izpildīju ieteiktos vingrinājumus. Kādu laiku veicās labi. Tad pēkšņi uzmācās liela nasta, tumšs smagums, slinkums, garlaicība, vientulība, miegainība un vesels mākonis ritu traucētāju domu, kas mani pārņēma savā varā. Lielās bēdās gāju pie stareca un paskaidroju savu stāvokli.

Svētais vīrs mani apsveica ļoti laipni un teica: "Dārgais, mīļotais brāli, tumsības pasaule ir pieteikusi karu - pasaule, kas neatrod nekā šausmīgāka par sirds izjustu lūgšanu, mēģina

visiem iespējamiem līdzekļiem tevi samulsināt un traucēt. Šī vara darīs visu, lai tikai atrautu tevi no uzdevuma veikšanas. Starp citu, arī šī ienaidnieka darbība nenotiek bez Dieva ziņas. Izskatās, ka tava pazemība tiek pārbaudīta un ka tu vēl neesi gluži gatavs ieiet savas sirds un dvēseles dziļumos, jo tu varētu iekrist garīgā negausībā.

Nolasīšu tev mācību no Filokalijas attiecībā par to."Starecs atrada svētīgā Ņikifora Vientuļnieka rakstītu pamācību un iesāka lasīt: "Ja, neskatoties uz visiem pūliņiem, nevari ieiet sirds iekšienē, kā tas ir izskaidrots, tad dari, ko tev saku. Dievs palīdzēs tev mērķi sasniegt. Cilvēka balss saites ļauj runāt, vokalizēt vārdus. Lieto šo dotību un, kamēr tu cīnies ar izklaidību, centīgi un nemitīgi saki:" Kungs Jēzus Kristus, apžēlojies par mani!" Ja tu to turpināsi zināmu laiku, bez kādām šaubām taka uz sirdi tev tiks atvērta. Tas ir pārbaudīts pieredzē."

"Vai tu dzirdēji, ko svētie tēvi māca?" jautāja starecs. "Pieņem šo mudinājumu ar ticību un atkārti Jēzus lūgšanu balsī, cik vien bieži iespējams! Šeit ir lūgšanu krelles*, tās palīdzēs. Sākumā skaiti lūgšanu vismaz trīstūkstoš reižu dienā: nekā nepieliec un arī neatņem! Turpini lūgšanu bez apstājas - stāvot, sēžot, staigājot vai guļot - ne pārāk skaļi un ne pārāk steidzīgi. Caur šo vingrinājumu Dievs tev palīdzēs sasniegt nemitīgās lūgšanas rosmi sirdī."

Priecīgs, saņēmis norādījumus, atgriezās savā mājoklī un iesāku mācīto realizēt dzīvē, cik vien kārtīgi un uzmanīgi tas man bija iespējams. Divas dienas bija pagrūti. Tad kļuva tik viegli un tīkami, ka, ja neskaitīju lūgšanu, jutu sevī aicinājumu to atkal darīt, atkārtojot vārdus ar daudz lielāku atvieglojumu nekā sākumā.

* Lūgšanu krelles - bizantiešu rita baznīcā sastāv parasti no simts, trīdesmit vai desmit savirknētām zīlītēm, ar krustu galā. Tās lieto Jēzus lūgšanas skaitīšanai.

Par visu ziņoju starecam, kas ieteica sacīt lūgšanu seštūkstoš reižu dienā, atlaizdams mani ar vārdiem: "Esi mierīgs un uzticīgi saki nozīmēto lūgšanu skaitu! Dievs būs ar tevi."

Veselu nedēļu paliku viens savā būdā un skaitīju Jēzus lūgšanu seštūkstoš reižu dienā, neraizēdamies itin ne par ko un nepievērsdams nekādu uzmanību traucētājām domām, lai gan brīžam tās kļuva ļoti uzbāzīgas un draudošas. Galvenā rūpe bija pildīt garīgā tēva padomu, cik kārtīgi vien iespējams. Vai zināt, kas notika? Biju tā pieradis pie svētajiem vārdiem, ka, ja uz īsu brīdi apstājos, izjutu, it kā man kā pietrūktu, it kā es būtu kaut ko pazaudējis.

Kad lūgšanu atkal atsāku, uzreiz samanīju lielu pacilātību un līksmi. Ja sastapu kādu cilvēku, man nebija nekādas vēlēšanās sarunāties. Vienīgā vēlme bija būt vienam un lūgties: tik ļoti biju pie visa jau nedēļas laikā pieradis.

Kad desmit dienas starecu nebiju saticis, viņš pats nāca mani apmeklēt. Uzmanīgi noklausījies manu ziņojumu, viņš teica: "Tagad tu esi pieradis pie lūgšanas, tāpēc turpini šo labo ieradumu un nostiprini to. Neizšķied laiku, bet apņemies ar Dieva palīdzību skaitīt lūgšanu divpadsmit tūkstoš reižu dienā! Celies agrāk un ej gulēt vēlāk; paliec viens un katras divas nedēļas nāc pie manis pēc padoma!"

Darīju, kā starecs ieteica. Pirmajā dienā tik tikko nobeidzu savu uzdevumu vēlā vakara stundā. Sākumā, atkārtojot lūgšanu bez pārtraukuma, jutu nogurumu. Mēle likās pamirusi un žoklis sastindzis, aukslējas sāpēja, bet tajā pašā laikā mani pārņēma prieka sajūta, radās mudinājums sasniegt vēl lielāku veikumu. Pavadīju piecas dienas, uzcītīgi skaitot divpadsmit tūkstoš lūgšanu ik dienas un reizē pārdzīvojot prieku un ilgas pēc brīnišķīgākās sarunas pasaulē.

Kādu dienu rīta agrumā lūgšanas vārdi mani pamodināja. Piecēlos, lai uzsāktu savas rīta lūgšanas, bet mēlei bija grūtības veidot sakāmo. Visa mana būtne tiecās pēc Jēzus lūgšanas. To

uzsākot, pēc brīža visu ķermeni pārņēma atvieglojums, mēle atbrīvojās, un lūpas likās visu darām pašas no sevis. Pilns liksmības vadīju dienu, neievērodams ne apkārtni, nedz arī ko citu. Dzīvoju it kā citā pasaulē. Tā jau agrā vakarā bez piepūles nobeidzu divpadsmitstokstošo Jēzus lūgšanu. Gribējās svētbrīdi vēl paildzināt, bet neuzdrīkstējos to darīt, jo tas būtu pret stareca norādījumiem. Priekā un mīlestībā turpināju piesaukt Jēzus vārdu vēl vairākas dienas.

Tad gāju pie stareca un sīki izstāstīju viņam visu. Mani uzklaudījis, starecs sacīja: "Slava Dievam, ka tevī ir lūgšanas ilgas un ka tās stiprina! Tas ir dabīgais disciplīnas un biežo vingrinājumu iznākums, ko var salīdzināt ar riteni mašīnā, ko ar pagriezienu iekustina, lai mašīna sāktu darboties pati no sevis; tad ritenis vienīgi jāeļļo un jāpieskata, lai kustība neapstātos. Redzi, kādām pilnības dāvanām cilvēces Mīlētājs apveltījis mūsu juteklus? Tava paša pieredze liecina par jūtām, kādas iespējams pārdzīvot bez sevišķas svētības dvēselēm, kas nav pat šķīstītas un vienmēr vēl ir grēcīgas. Ak, cik neaprakstāmi brīnišķīgi Dievam labpatīk šķīstīt dvēseli, atbrīvojot no kaisles un dāvāt pašiedarbīgo iekšējās lūgšanas aktivitāti! Šo stāvokli ir grūti iedomāties. Kamēr cilvēks skata dienas gaismu zemes virsū, iekšējās lūgšanas atklāsme ir debesu svētlaimes pirmais pārdzīvojums. Vienīgi vienkāršas un mīlošas sirdis, kas nopietni meklē Kungu, irtā cienīgas. Tagad tu vari skaitīt lūgšanu, cik daudz vien vēlies; piesauc Jēzus vārdu arī bez tās ik nomoda mirkli, pazemīgi novēli sevi Dieva gribai, gaidot visu palīdzību no Viņa. Es ticu, Viņš vadīs tavu taku un tevi neatstās."

Saņēmis stareca padomu, visu pārējo vasaras daļu pavadīju, piesaucot balsī Jēzus vārdu, līdz ar to manī ieviesās miers. Bieži pat sapnī atskārtu, ka lūdzos. Ja dienā gadījās sastapties ar ļaudīm, viņi visi likās, it kā būtu tuvākie radi, kaut arī tos agrāk nebiju pazinis. Satrauktās domas noklusa. Tiecās vienīgi pēc

lūšanas. Prāts bija pieradis klausīties Jēzus piesaukšanā, un sirdi jutu labsajūtu un gaviles. Garā klostera liturģija tagad šķita īsa un vairs tā nenogurdināja, kā tas notika agrāk. Vientuļnieka būda, kur dzīvoju, likās esam viskrāšņākā pils. Nezināju, kā pateikties Dievam par tik svēta garīgā vadītāja sūtīšanu grēciniekam, kāds biju es.

Tomēr man nebija lemts baudīt mīlotā un gudrā tēva vadību ilgāku laiku. Vasaras beigās viņš šķīrās no šīs dzīves. Asaru pilnām acīm pateicos starecam par tēvišķīgo mīlestību, par mācību un teicu pēdējās ardieves. Par piemiņu izlūdzos lūgšanu krelles, ko viņš lūdzoties vienmēr bija lietojis. Tagad biju gluži viens. Arī vasara aizgāja, saknes bija novāktas. Zemnieks samaksāja divus rubļus, piepildīja mugursomu ar maizi un atlaida. Atkal man nebija dzīvesvietas un atsāku iet no vietas uz vietu. Tikai tagad klaiņošana vērtās gluži citāda. Nemocija vairs steiga, kas dzītu uz priekšu. Jēzus vārda piesaukšana ceļā mierināja; visi cilvēki likās labi, un jutu, ka viņi tomēr mani mīl.

Kādu dienu sāku domāt, ko iesākt ar naudu, ko biju nopelnījis, dārzu sargādams. Prātā ienāca doma, kopš starecs ir aizgājis, i nan derētu iegādāties Filokaliju, jo grāmata palīdzētu iedziļināties vel vairāk garīgos meklējumos. Pārkrustījos un turpināju skaitīt Iežus lūgšanu. Sasniedzis provinces pilsētu, gāju pa veikaliem, prašņādams pēc svēto vīru rakstu krājuma. Kādā grāmatnīcā atradu jaunu Filokalijas sējumu, bet tas maksāja trīs rubļus. Man bija tikai divi. Mēģināju kaulēties, piedāvādams naudaszīmes, l< >nier veikalnieks nepiekāpās. Beigās pārdevējs teica: "Ej uz baznīcu un prasi pēc ķestera! Viņam ir viena veca Filokalija, varbūt viņš to pārdos par diviem rubļiem." Tā dabūju vecu un apbružātu sējumu, par ko biju neizsakāmi laimīgs. Kaut kā to pielaboju, apšuvu ap vākiem drēbi un ieliku dārgumu mugursomā.

Devos uz priekšu, nemitīgi skaitīdams Jēzus lūgšanu. Tā bija kļuvusi man dārgāka un saldāka par visu citu pasaulē. Dažreiz

nepiekusis nosoļoju septiņdesmit un vēl vairāk jūdžu dienā. Apzinājos vienīgi lūgšanu. Kad aukstums saldēja, sāku lūgties ar lielāku intensitāti - un man kļuva silti. Kad izsalkums pārlicu mocīja, sāku piesaukt Jēzus Kristus vārdu biežāk un aizmirsu, ka gribas ēst. Kad biju slimis un jutu reimatisma sāpes mugurā un kājās, sāku lūgties ar lielāku dedzību - un sāpes vairs nejutu. Ja kāds mani apvainoja, atcerējos, cik patīkama ir Jēzus lūgšana. Apvainojums un dusmas pārgāja, un rūgtums aizmirsās. Turpināju ceļu bez raizēm, citām interesēm un kārdinājumiem. Būt vientuļniekam un nemitīgi atkārtot Jēzus lūgšanu bija manās acīs vienīgā pievilcība. Tas darīja laimīgu. Dievs vien zina, ko tas nozīmēja. Zināms, viss vēl risinājās maņu līmenī, vai arī, kā to aizgājējs starecs teica, tas esot dabīgā un mākslīgā ieraduma iznākums. Vēl nebiju sasniedzis īsto iekšējās lūgšanas pakāpi, būdams neizglītots un šī stāvokļa necienīgs. Gaidīju uz Dieva labvēlības laiku, kā arī paļāvos uz sava mirušā garīgā tēva lūgšanām. Slava Dievam, jo, lai gan nebiju sasniedzis nemitīgo, pašiedarbīgo lūgšanu, tomēr skaidri izpratu, ko nozīmē apustuļa Pāvila vārdi: LŪDZIET DIEVU BEZ MITĒŠANĀS!

Otrais stāstījums - Jēzus lūgšana

Ilgu laiku ceļoju pa dažādām vietām Jēzus lūgšanu izjuzdams par pavadoni. Tā bija mans atbalsts un drosme dažādos klejošanas brīžos, sadursmēs un situācijās. Sāku domāt, ka būtu labāk un ērtāk, ja man būtu pastāvīga apmešanās vieta. Tad es būtu viens un spētu mierīgi studēt Filokaliju, ko līdz šim varēju lasīt, vienīgi ja apmetos kaut kur pa nakti vai arī kad atpūtos dienas laikā. Man bija vēlēšanās pēīt un iedziļināties grāmatā, ticībā smelties no tās gudrību un vadību savas dvēseles pestīšanas darbam. Taču pūles atrast darbu izrādījās bez panākumiem manas kroplās rokas dēļ, kas tāda bija jau kopš bērnības. Pastāvīga dzīvesvieta kļuva tikai sapnis. Nolēmu doties Sibīrijas virzienā, kur varētu apmeklēt Irkutskas bīskapa Inokentija kapa vietu. Cerēju atrast taigās un stepēs vientulību, kas veicinātu gremdēšanos mācībā un lūgšanā.

Turpinot balsī skaitīt Jēzus lūgšanu, iesāku ceļu uz šo tālo apgabalu. Pēc laika jutu, ka lūgšana pati no sevis nonāk sirdī. Sirds it kā pati sāka savā ritmā veidot vārdus, pie katra sitiena izrunājot: (1) Kungs, (2) Jēzu, (3) Kristu utt. Norimu lūgties balsī un sāku uzmanīgi klausīties sirds valodā. Atcerējos aizgājēja starēca vārdus, aprakstot šo liksmību. Sirdī viedu viegli jaušamas sāpes un tik lielu mīlestību pret Jēzu Kristu, ka vēlējos mesties pie Viņa kājām un svētlaimē tās apkampt, pateicoties par lielā mierinājuma balvu, ko Viņš caur Savu vārdu žēlastībā un mīlestībā necienīgai un grēcīgai radībai devis.

Turpinot ceļu, pārdzīvoju svētīgu labsajūtu, kas piepildīja krūtis. Šī sajūta lika vēl rūpīgāk lasīt Filokaliju, lai sevi pārbaudītu un mācītos vairāk un vairāk. Baidījos, ka neiekrītu pašapmānā, dabīgās lietās saskatot debesis, un tā padoties lepnībai par to, ka svēto lūgšanu iemācījos tik īsā laikā. Aizgājējs mani bija no tā brīdinājis. Sāku pārvietoties vairāk naktīs. Dienas pavadīju, sēžot zem kokiem un lasot Filokaliju. Ak, cik daudz jaunu ieskatu un gudrības atklājās! Garīgajos lasījumos baudīju tādu pacilātības siltumu un sirds remdinājumu, kādu līdz šim pat nebiju spējis iedomāties. Ja kādi norādījumi manam trulajam prātam nebija visai skaidri, tad sirds lūgšana apgaismoja izpratni. Dažu reizi redzēju savu starecu sapnī, un viņš izskaidroja daudzas lietas, neatlaidīgi vadot manu bezrūpīgo dvēseli uz pazemību. Tādā svētībā pavadīju divus vasaras mēnešus. Gāju galvenkārt pa mežiem un lauku ceļiem. Ja gadījās iet garām kādai sādžai, apstājos un lūdzu maizi, riekšavu sāls un ūdeni. Pēc tam turpināju ceļu.

Vai nu grēcīgās dvēseles dēļ, vai arī tāpēc, ka bija vēl jānācās, vasaras beigās mani piemeklēja pārbaudījumi. Gāju pa platu lielceļu. Novakarē sastapu divus vīrus, kas izskatījās kā karavīri. Viņi pieprasīja naudu. Mēģināju paskaidrot, ka man nav pat nevienas kapeikas. Svešie tam neticēja un nekaunīgi kļiedza: "Tu melo! Svētceļnieki salasa daudz naudas." Viens sacīja: "Ko tur ar viņu ielaisties sarunās?" - un atvēzējies sita man ar resnu vāli pa galvu. Bezsamaņā nokritu pie zemes. Nezinu, cik ilgi biju gulējis, bet, kad nācu pie samaņas, redzēju, ka esmu mežā netālu no ceļa. Drēbes bija saplēstas, mugursoma pazudusi, vienīgi saite, ar ko tā bija piesieta pie muguras, rēgojās turpat nomesta. Slava Dievam, ka laupītāji nepaņēma pasi, ko glabāju savā vecajā cepurē, lai kontroles gadījumā tā nebūtu ilgi jāmeklē! Piecēlies sēdus, sāku rūgti un nevaldāmi raudāt. Ne jau tāpēc, ka sāpēja sasistā galva, bet gan tāpēc, ka pazudušas bija manas grāmatas. Bībele un Filokalija atradās mugursomā, un tagad to vairs nebija. Dienu un nakti nespēju atturēt asaras. Noskumis domāju: "Kur ir mana

Bībele, ko esmu lasījis kopš zēna gadiem un ko vienmēr turēju sirds tuvumā? Kur ir mana Filokalija, no kuras esmu saņēmis tik daudz garīgās vadības un iepriecinājuma?" Bez šiem diviem dārgumiem biju nelaimīgākais cilvēks pasaulē, jo nebiju vēl pieliekami spējīgs smelties no šīm grāmatām. Būtu labāk, ja negēļi mani pašu būtu nosītuši nekā atstājuši bez garīgā spirdzinājuma. Kā spēšu jebkad šīs grāmatas atgūt?

Divas dienas tik tikko spēju kājas kustināt, posts un bēdas mani galīgi pieveica. Trešajā dienā, pēdējos spēkus zaudējis, nokritu zem kāda krūma un aizmiglu. Sapnī redzēju, ka esmu κ klosterī, mana stareca cellē. Garīgais vadītājs mierinādams sacīja: "Tā tev ir pamācība, lai tu atraisītos no materiālām lietām, lai tava taka uz debesīm kļūtu taisnāka. Tas tika pieļauts, lai tu neieslīgtu garīgā omulībā. Dievs grib, lai kristietis pilnīgi atsacītos no savas gribas, vēlmēm un vājībām un atvēlētu sevi tikai Dieva prātam. Viņš vada visus notikumus cilvēku glābšanai: "Viņš grib, lai visi cilvēki tiktu pestīti" (*1. Tim. 2:4*), "Dievs neļaus jūs kārdināt pāri jūsu spējām, bet reizē darīs pārbaudījumam tādu galu, ka varat panest" (*1. Kor. 10:13*). Drīz tavš prieks tālu pārspēs visas pašreizējās ciešanas."

Pie šiem vārdiem pamodos, juzdamies stiprināts. Gaisma un miers likās plūstam dvēselē. "Lai notiek Dieva prāts!" sacīju. Pārmetu krustu un uzsāku ceļu. Lūgšana sāka atkal rosīties sirdī, nākamās trīs dienas turpināju ceļu pilns miera.

Nogājis gabalu, uz ceļa ieraudzīju militārā pavadībā grupu apcietināto. Kad pienācu gluži klāt, pazinu abus vīrus, kas mani aplaupīja. Viņi turējās kādu gabalu nost no citiem. Piegājis klāt, metos viņu priekšā ceļos un sirsnīgi lūdzu pateikt, kas noticis ar manām grāmatām. Sākumā viņi nepiegrieza man nekādas vērbas, bet tad viens teica: "Jā tu mums kaut ko iedosi, tad mēs pateiksim, kur mantas atrodas. Dod mums vienu rubli!"

Apsolīju, ka iedošu viņiem rubli, kaut arī man tas būtu jāsaubago. Pat savu pasi piedāvāju par ķīlu. Beidzot viņi pastāstīja, ka grāmatas esot ratos kopā ar visām citām sazagtajām mantām.

"Kā lai tās dabūju?" jautāju.

"Prasi virsniekam, kas pārzina transportu!"

Aizgāju pie virsnieka un izskaidroju situāciju visos sīkumos. Cita starpā viņš izbrīnījies jautāja: "Vai tu patiešām proti lasīt Bībeli?"

"Ne tikai to protu lasīt, bet māku arī rakstīt," atbildēju. "Tu vari salīdzināt manu vārdu, kas ierakstīts Bībelē, ar to, kas ir manā pasē."

Virsnieks tad teica: "Šie bandīti, aizbēgušie karavīri, mitinājās mežos un aplaupīja daudz cilvēku. Vakar kāds apķērīgs kučieris aizbēgušos notvēra, kad tie mēģināja nolaupīt viņa trīszirgu pajūgu. Ļoti ticams, ka tavas grāmatas arī ir tur, bet vai nu tādēļ visiem jāapstājas? Paliēc ar mums pa nakti! Mūsu naktsmītne ir tikai četras jūdzes no šīs vietas."

Iepriecināts soļoju blakus virsnieka zirgam, un mēs turpinājām sarunu. Novēroju, ka viņš ir labs un godīgs pusmūža cilvēks. Virsnieks jautāja, no kurienes esmu cēlies un kāds ir mans ceļa mērķis. Atbildot uz jautājumiem, teicu visu patiesību. Drīz vien sasniedzām naktsmītni. Tur virsnieks sameklēja manas grāmatas un tās man atdeva. Viņš atkal aicināja nakti pavadīt ar viņu, ko labprāt darīju.

Kad atguvu savus dārgumus, biju pārpilnām iepriecināts, nezināju, kā Dievam par to pateikties. Piespiedu grāmatas pie sirds un turēju tik ilgi, kamēr rokas kļuva gluži stīvas. Prieka asaras plūda pāri vaigiem, un sirds aizrautībā strauji sita.

Virsnieks, redzēdams tādu aizgrābtību, sacīja: "Acīmredzot, tu mīli Bībeli." Lielā priekā pat nespēju viņam atbildēt, turpināju tikai raudāt.

"Dārgais brāli," virsnieks griezās pie manis, "arī es lasu Bībeli katru dienu!"

To teicis, viņš atpogāja savus svārkus un izvilka mazu Kijevas izdevuma Evaņģēliju sudraba apkalumā. "Atsēdies, un es tev pastāstīšu, kas mani pie tā atvedis. Paēdīsim kopīgi vakariņas."

Atsēdāmies pie galda, un sarunu biedrs uzsāka savu stāstu.

"Kalpoju armijā jau no agras jaunības. Pildīju savu pienākumu un liku ieskatīts par priekšzīmīgu virsnieku. Bet, tāpat kā mani draugi, biju jauns - nelaimīgā kārtā sāku dzert. Lietas gāja sliktāk un sliktāk, līdz dzeršana kļuva par slimību. Kad nedzēru, biju darbā labs un kārtīgs, bet, kad sāku dzert, tad nodzēros tik tālu, ka bija jaguļ gultā sešas nedēļas. Priekšniecība bija ar mani ļoti iecietīga, taču beidzot, kad dzērumā kļuva rupjš pret komandējošo virsnieku, mani pazemināja par kareivi un pārcēla uz trīs gadiem uz garnizonu, piedraudot sodīt vēl bargāk, ja nelabošos un netikumus neatmetīšu. Šajā nelaimīgajā stāvoklī visi paškontroles mēģinājumi nekā nelīdzēja, nespēju atturēties no alkohola uz ilgāku laiku. Dzirdēju, ka mani sūtīšot uz gvardes disciplināro vienību, tāpēc mokās un bailēs tuvojos izmisumam.

Kādu dienu sēdēju barakā, dziļi domās nogrimis. Ienāca kāds mūks lūgt baznīcai ziedojumus. Tie, kam bija nauda, deva, ko varēja. Tad viņš pienāca pie manis un jautāja: "Kāpēc tu esi tā noskumis?"

Mēs sākām runāt, un es izstāstīju savu bēdu cēloni. Mūks juta līdzī manu situācijai un teica: "Mans brālis reiz bija līdzīgā stāvoklī. Pastāstīšu tev, kā viņš tika dziedināts. Brāļa garīgais tēvs iedeva viņam Evaņģēliju un stipri ieteica lasīt vienu nodaļu ikreiz, kad uznāk vēlēšanās dzert. Ja vēlēšanās pēc glāzes nemitoties pēc vienas nodaļas izlasīšanas, garīgais tēvs mudināja lasīt otru un, ja nepieciešams, arī vēl trešo. Brālis sekoja šim padomam un pēc kāda laika pārvarēja tieksmi pēc alkohola. Tagad jau pagājis piecpadsmit gadu, bet viņš tam nav pieskāries. Kāpēc tu nedari to pašu? Tu atklāsi, cik derīgi ir lasīt Svētos Rakstus. Man mājās ir viena grāmata, ar prieku tev to atnesīšu."

Es nebiju pārāk sajūsmināts par šo padomu un pretojos: "Kā gan Evaņģēlijs spēs man palīdzēt, ja nekādas paškontroles pūles, nedz arī medicīniskās zāles nav to iespējušas?" Tā es sacīju tāpēc, ka nekad vēl Evaņģēliju nebiju lasījis.

"Pamēģini!" turpināja muks, mani drošinādams. "Tu atradīsi, ka tas būs labs palīgs."

Nākamajā dienā viņš atnesa man šo Svēto Rakstu grāmatu. To atvēris, pāršķirstīju un teicu: "To es neņemšu, jo neprotu saprast, kas te rakstīts. Neesmu pieradis lasīt Baznīcas valodā."

Mūks tomēr neatlaidās un turpināja mani uzmundrināt, paskaidrodams, ka paša Dieva spēks darbojas caur Evaņģēlija vārdiem.

"Sākumā pūlies tikai centīgi lasīt! Saprāšana nāks vēlāk. Kāds svētais vīrs ir sacījis: ja arī tu nesaproti Dieva vārdu, dēmoni to saprot un trīc tā priekšā. Dzeršana, bez šaubām, ir dēmonu darbs. Arī Sv. Jānis Zeltamute runā par Dieva vārda spēku un saka, ka pat telpai, kurā Evaņģēlijs tiek turēts, ir spēks tumsības garus atraidīt un izjaukt to intrigas."

Neatceros vairs, ko iedevu mūkam par šo Evaņģēlija grāmatu, bet to ieliku koka kastē pie citām mantām un tad - aizmirsu. Pēc kāda laika manī atkal radās stipra dziņa dzert. Iekāre turēja savā varā tik spēcīgi, ka atvēru kasti, lai sameklētu naudu un tad skriešus steigtos uz krogu. Tomēr, pirms atradu maku, ieraudzīju Evaņģēliju. Atcerējos, ko mūks bija teicis. Paņēmu grāmatu rokās un, to atšķīris, sāku lasīt Sv. Mateja pirmo nodaļu, kaut gan nekā nesapratu. Atkal atminējos mūka vārdus: "Sākumā pūlies tikai centīgi lasīt! Saprāšana nāks vēlāk." Tā izlasīju vēl nākamo nodaļu un to jau sapratu labāk. Pēc tam sāku trešo. Šai brīdī atskanēja vakara zvans, un es vairs nedrīkstēju barakas atstāt.

No rīta mana pirmā vēlēšanās atkal bija dabūt glāzi dzēriena, bet nolēmu izlasīt vēl vienu nodaļu un uzzināt, kas notiks. Lasīju un uz krogu neaizgāju. Pēc laika, kad atkal gribēju dzert, atsāku lasīt. Jutos labāk, radās īpatnēja drosme. Nu katrreiz, kad uznāca kārdinājums, sāku lasīt Evaņģēlijā nodaļu pēc nodaļas. Jo vairāk lasīju, jo vieglāk gāja, un, kad pabeidzu iepazīties ar visiem četriem Evaņģēlijiem, tieksme dzert bija pilnīgi pazudusi. Pat doma par alkoholu man likās pretīga. Tagad jau ir divdesmit gadu, kopš nemaz nelietoju nekādus reibinošos dzērienus

Ikviens bija pārsteigts par manu pārmaiņu, un pēc trim gadiem mani atkal paaugstināja par virsnieku, pēc tam piešķirot vienu paaugstinājumu pēc otra. Tagad esmu komandējošais virsnieks. Apprecēju jaunu sievieti, iekrājām naudu, kurā dalāties ar nabagiem. Tagad man ir pieaudzis dēls, lielisks puisis, viņš arī jau ir armijas virsnieks.

Kad no dzeršanas biju dziedināts, devu solījumu lasīt Evaņģēliju katru dienu; viena evaņģēlista vēstījumu divdesmit četrās stundās. Nepieļauju nekādiem šķēršļiem sevi traucēt. Kad pienākumi un atbildība ir liela un vakarā esmu pārāk noguris, tad sieva vai dēls lasa priekšā. Tā esmu solījumu pildījis. Par pateicību un slavu Dievam šo Evaņģēliju liku apkalt sudrabā un tagad to nesāju uzticīgi uz krūtīm."

Biju iepriecināts, dzirdot kapteiņa stāstu, un piebilde: "Zinu līdzīgu gadījumu. Mūsu sādžas fabrikā strādāja kāds labs amatnieks, kārtīgs un ievērojams priekšstrādnieks, kas, par nelaimi, padevās dzeršanai. Kāds dievbijīgs vīrs viņam ieteica skaitīt trīsdesmit trīs reizes Jēzus lūgšanu Svētās Trīsvienības godam un trīsdesmit trīs Kristus gadiem virs zemes.

Priekšstrādnieks ņēma šo padomu pie sirds un drīz vien atmeta dzeršanu pavisam. Vēl vairāk, pēc trim gadiem viņš iestājās klosteri."

"Kas ir vērtīgāks - Jēzus lūgšana vai Evaņģēlijs?" jautāja kapteinis.

"Tie ir vienādi nozīmīgi," atbildēju. "Jo Jēzus Kristus svētais vairs satur sevi visa Evaņģēlija patiesību. Svētie tēvi saka, ka Jēzus lūgšana ir Evaņģēlija saīsinātā forma."

Pēc šīs sarunas mēs lūdzāmies. Tad kapteinis lasīja Sv. Marka Evaņģēliju, kamēr es klausījos un sirdī lūdzos. Agrā rīta slundā devāmies pie miera.

Pēc ieraduma nākamajā dienā pamodos agri, visi vēl gulēja. Tiklīdz kļuva pietiekami gaišs, steidzos lasīt savu iemīļoto Filokaliju. Ar kādu prieku to atvēru! Tā bija sastapšanās kā tēvam

ar dēlu pēc ilgas prombūtnes, kā drauga atgriešanās no nāves. Skūpstīju grāmatu, pateicos Dievam par tās atrašanos un iesāku lasīt Filadelfijas Teolepta nodaļu, kurā viņš izskaidro, kā cilvēks var vienā un tajā pašā laikā veikt trīs dažādas darbības. Sēžot pie galda, viņš spējīgs pabarot savu ķermeni, klausīties garīgā lasījumā, kā arī iekšēji lūgties. Ar lielu prieku atcerējos iepriekšējā vakara notikumus un sapratu, ka prāts un sirds nav viens un tas pats.

Kad kapteinis piecēlās, gāju viņam patiekties par viesmīlību un atvadīties. Viņš mani pacienāja ar tēju un iedeva vienu rubli. Tad mēs šķīrāmies.

Pēc laba gabaliņa noiešanas atcerējos savu solījumu uzbrucējiem, jo tagad negaidot biju dabūjis rubli. Uz brīdi manī sacēlās pretrunas, šaubas. Atdot vai neatdot solīto naudu? Galu galā svešinieki mani piekāva, aplaupīja, un, kopš viņi ir arestēti, vīri nevarēja naudu izlietot. No otras puses, iedomāju to, kas rakstīts Bībelē: "Ja tavs ienaidnieks ir izsalcis, paēdini viņu" (*Rom. 12:20*); arī pats Jēzus saka: "Mīliet savus ienaidniekus" (*Mt. 5:44*) un "ja kas grib ņemt tavus svārkus, tam atdod arī mēteli" (*Mt. 5:40*). Tā griezos atpakaļ un gāju uz staciju. Kad tur nonācu, redzēju, ka abi bandīti bija nostādīti transportam uz nākošo vietu. Steidzos viņiem klāt un iedevu tiem rubli, sacīdams: "Nožēlojiet un lūdzieties! Jēzus Kristus jūs mīl un jūs neatstās." Tad apgriezios un gāju savu ceļu.

Apmēram piecdesmit verstu nogāju pa lielceļu, tad nolēmu iet pa lauku ceļiem, lai būtu nomaļāk un varētu lasīt Filokaliju. Garu ceļa gabalu soļoju cauri mežiem, kur tikai retumis bija kāda sādža. Dažreiz pavadīju veselu dienu mežā, cītīgi lasot Filokaliju. No lasītā ieguvu zināšanas un saprašanu, sirds svētās jausmās iekvēlojās pretim vienībai ar Dievu. Pa laikam jutos nospiests, skumu par to, ka nebija pastāvīgas dzīvesvietas, kur mierā un bez traucējumiem varētu mierīgi nodoties iemīļoto rakstu studijām.

Šinī laikā, Bībeli lasot, jutu, ka sāku Svētos Rakstus saprast daudz skaidrāk. Agrāk lasītajā vārdā manam prātam bija tik

daudz neaptverama un es bieži šaubījos. Svētajiem tēviem taisnība, ja viņi saka, ka Filokalija ir Svēto Rakstu atlēga. Tās vadīts, sāku kaut daļēji saprast Dieva Vārda jēgu, sāku aptvert, kas īsti ir iekšējais apslēptais sirds cilvēks; ko nozīmē patiesa lūgšana un pielūgšana garā, kas ir Dieva valstība mūsos un Svētā Gara aizlūgums; ko nozīmē: "palieciēt Manī!", "atdod man savu sirdi" un "ietēpies Kristū", kas ir Gara klātesamība mūsu sirdīs un ko sevi ietver no sirds nākošie izsaučieni "Abba", "Tēvs" un citi.

Kad sāku lūgties sirdī, man apkārtne pārvērtās un es visu redzēju jaunā, brīnišķā vizmā. Koki, zāle, zeme, gaiss, gaisma un viss, viss likās man sakām, ka tie arī pastāv, lai liecinātu par Dieva mīlestību uz cilvēkiem, ka daba tāpat lūdzas un dzied slavu Debesu Tēvam. Tagad sapratu, ko Filokalijā nozīmē vārdi "radības valodas zinība", sapratu, ka ir iespējams sarunāties ar visu Dieva radību.

Tādā noskaņā ilgāku laiku turpināju ceļu, līdz nonācu pilnīgi pamestā vietā un trīs dienas neredzēju neviena ciema. Maizes krājumi bija izbeigušies, biju izsalcis un saguris. "Kas notiks, ja nomirstu bada nāvē?" jautāju sev, bet, tiklīdz sāku lūgties, nogurums pārgāja. Novēlēju sevi Dieva gribai, un manī iestājās miers, beidzot kļuvu pat priecīgs. Drīz gāju garām lielam meža biezoknim. Pēkšņi ieraudzīju izskrienam no meža suni. Pasaucu dzīvnieku pie sevis un, kamēr ar to spēlējos, domāju, ka tā patiesi ir Dieva žēlastība. Katrā ziņā tuvumā jābūt cilvēkiem, kādam panam vai medniekam, kam suns pieder. No viņiem es varētu dabūt drusku maizes un ziņas, kur tuvumā ir kāda apdzīvota vieta. Suns lēkāja man apkārt, bet, redzēdams, ka nekā neiegūs, skrēja pa šauro taciņu, no kuras bija iznācis, mežā atpakaļ. Sekoju viņa pēdās un pa gabalu ieraudzīju to ielienam kādā alā, kur tas saka riet.

Man tuvojās kāds novājējis cilvēks bālu seju, kas bija stāvējis aiz resna koka. Viņš jautāja, kā es šeit esmu nokļuvis, bet es savukārt prasīju, ko viņš tik vientuļā vietā dara. Tā mēs uzsākām

draudzīgu sarunu. Cilvēks aicināja mani savā būdā un pastāstīja, ka viņš esot mežsargs un apsargājis šo mežu, kas esot jau pārdots nociršanai. Viņš man iedeva maizi un sāli, un mēs turpinājām sarunu.

"Kā es tevi apskaužu!" sacīju. "Tu vari te dzīvot miera pilnā vientulībā, projām no cilvēkiem, tev nav tā kā man jāklaīno no vietas uz vietu visdažādāko laužu vidū."

"Tu esi laipni aicināts palikt šeit," meža vīrs teica. "Tuvumā ir veca būda, kas piederējusi iepriekšējam sargam. Kaut arī tā nav labota, vasaras laikā tur iespējams mitināties. Ja tev ir pase, tu drīksti šeit apmesties. Maizes mums pietiks abiem, jo man to pienes no sādžas reizi nedēļā, tuvumā ir arī strauts, kas nekad neizstīkst. Pēdējos desmit gados, brāli, arī es esmu ēdis vienīgi maizi un dzēris tikai ūdeni! Tomēr ir kāds nelāga apstākļis: rudenī, kad raža būs ievākta, strādnieki ieradīsies mežu nocirst. Tad ne tu, ne es vairs nevarēsim šeit palikt."

Biju tik laimīgs, ka nezināju, kā Dievam par šādu žēlastību pateikties. Biju gatavs nokrist savam labvēlim pie kājām. To, pēc kā biju ilgojies un ko tik ļoti vēlējos, tagad saņēmu pēkšņi un negaidot. Man nākotnē piederēs četri mēneši vientulības, un es varēšu visu šo laiku izmantot, klusumā un mierā uzcītīgi lasot Filokaliju. Tā varēšu vairāk mācīties un ātrāk sasniegt nemitīgo sirds lūgšanas spēju. Ar prieku pieņēmu pagaidu mītnes piedāvājumu. Tad abi ar jauno ticības brāli runājām vēl ilgāku laiku. Viņš iesāka stāstīt savus dzīves uzskatus un mūža gājumu.

"Ciemā, kur dzīvoju, biju labi cienīts pilsonis," viņš iesāka. "Man bija pašam sava darbnīca. Krāsoju kokvilnas un līnu audumus. Ar dzīvi biju apmierināts, kaut arī nebiju bez grēka. Apkrāpu savus pircējus, lādējos, dzēru un strīdējos. Mūsu pilsētiņā dzīvoja pieredzējis lektors, kam bija ļoti veca grāmata par pastaro tiesu. Viņš apstaigāja pareizticīgos kristiešus un par mazu artaviņu lasīja viņiem priekšā no savas grāmatas. Arī mani vecais apciemoja. Par desmit kaneikām viņš lasīja visu nakti līdz dziedāia nirmais

mokas mūs sagaida ellē, kas notiks ar dzīvajiem un kā mirušie augšāmcelsies, par to, kā Dievs nāks mūs sodīt, par eņģeļu bazūnēšanu, par uguni un piķi, kas sagaida grēciniekus, par tārpiem, kas tos grauzīs... Tā kādā brīdī mani pārņēma pēkšņa panika, un es sāku nopietni domāt par savas dzīves pārveidošanu. Varbūt varētu grēkus atlīdzināt? Domāju un domāju, līdz beidzot atstāju uzņēmumu, pārdevu māju un pieņēmu šo darbu. No sādžiniekiem par atlīdzību prasīju vienīgi, lai viņi apgādā mani ar maizi, drēbēm un svecēm aizlūgumiem.

Tā dzīvoju jau vairāk nekā desmit gadu. Edu maizi tikai reizi dienā, ūdeni arī dzeru tikai reizi dienā. Katru rītu ceļos ar gaiļa dziesmu un lūdzos, līdz zemei klanīdamies, līdz gaismai. Lūgšanas lai kā iededzu septiņas sveces ikonu priekšā. Dienā, kad apsargāju mežu, nēsāju smagas ķēdes uz kailas miesas. Lamu vārdus vairs nelietoju, ne arī ar kādu strīdos, nedzeru alu, ne arī vīnu, un man nekad nav bijušas nekādas darīšanas ar sievietēm.

Sākumā tāds dzīves veids likās pievilcīgs, bet pēdējā laikā mani vajā uzmācīgas domas. Dievs vien zina, vai iespējams al līdzināt grēkus ar grūtību pilnu dzīvi. Prātu nomoka doma, vai tas, ko dzirdēju grāmatā, ir īsti patiess. Vai cilvēki tiešām uzceļas no miroņiem? Cik zinu, pat putekļi izgaist no tāda, kas miris pirms simts vai pat vairāk gadiem. Kurš skaidri zina, vai tāda elle vispār ir? Neviens vēl no citas pasaules nav atgriezies. Man liekas, ja cilvēks nomirst, viņa miesa satrūd un pazūd, neatstādama aiz sevis pat nekādu zīmju. Iespējams, ka grāmata ir garīdznieku vai garīgo vadītāju rakstīta, lai mūs, tumšos cilvēkus, iebaidītu un lai mēs dzīvotu padevīgāk. Dzīve virs zemes ir trūkumu pilna, tik maz tajā prieka; un, ja nav nekā labāka nākamajā dzīvē, tad kāds labums no visa tā? Vai nebūtu prātīgāk ņemt dzīvi vieglāk un dzīvot priecīgāk? Redzi - tādas domas saceļas manī, un es nezinu, vai nebūtu labāk atgriezties iepriekšējā darbā."

Kad stāstu noklausījos, jutu līdzcietību pret meža vīru un pie sevis domāju: saka, ka izglītotie un inteligēntie esot brīvdomātāji,

kas nevienam neticot, bet šeit atrodams arī kāds zemnieks, pilns šaubu un neticības. Ir skaidri saskatāms, ka tumsības valstij ir pieejamas visas dvēseles un varbūt vēl vairāk neizglītotās. Šī iemesla dēļ nepieciešams, cik vien iespējams, iegūt gudrību un ar Dieva vārdu nostiprināt sevi pret garīgo ienaidnieku. Lai palīdzētu ticības brālim un stiprinātu viņu, izņēmu no mugursomas Filokaliju, atvēru 109. nodaļu, ko rakstījis cienījamais Heseķija, nolasīju to un sāku skaidrot, ka ar atturēšanos no grēcīgiem darbiem un ar bailēm no ciešanām garīgajā dzīvē vēl nepietiek. Tikai sargājot prātu un sirds šķīstību, cilvēka dvēsele atbrīvosies no grēcīgajām domām, ko var sasniegt vienīgi ar iekšējās lūgšanas palīdzību. Vēl piebildu, ka tas nenotiks bailēs no elles ciešanām vai arī ar vēlēšanos iegūt debesu spožumu. Svētie tēvi pat varonīgus darbus uzskata par algotņa rīcību. Viņi saka, ka bailes no ciešanām esot verga stāvoklis un vēlēšanās tikt algotiem ir kalpa domāšanas līmenis. Dievs grib, lai cilvēki tuvotos Viņam kā dēli, mīlestības un dedzības vadīti paužot Viņa slavu, dzīvojot ar cieņu un priecājoties par Viņa pestīšanas klātieni sirdīs un dvēselēs.

"Nav nozīmes tam, kā tu sevi izdzen," turpināju, "cik daudz pūļu izlieto un kādus fiziskus varoņdarbus paveic; ja tu nestaigā pastāvīgā Dieva klātesmē, ar nemitīgu lūgšanu sirdī, tad tevī nekad nerimsies kārdinātājas domas un tev vienmēr būs nosliece uz grēku, pat arī vismazākajās lietās. Ieteicu, brāli, tev iemācīties lūgties nemitīgi Jēzus lūgšanu. Kā vientuļniekam tas tev nebūs grūti. Lūdzoties jutīsi, kā īsā laikā pār tevi nāks liela svētība. Tu atbrīvosies no bezdievīgām domām, tevī iemājos ticības spēks un mīlestība uz Jēzu Kristu. Tu zināsi, ka mirušie augšāmcelsies, un patiesi sapratīsi, ka Dievs tiesās dzīvos un mirušos. Būsi pārsteigts, kādu prieku un labsajūtu lūgšana nesīs tavai sirdij; tad nebūsi vairs garlaikots, nedz arī apjucis par savu nožēlnieka dzīvi."

Pēc labākās mākas, kā arī pēc tā, kas norādīts Svētajos Rakstos un svēto tēvu sacerējumos, meža vīram mācīju, kā iesākt

un turpināt nemītīgo Jēzus lūgšanu. Viņš uzņēma mācību labi un kļuva iekšēji mierīgs. Tad mēs šķīrāmies, un es ieslēdzos mazajā, noplukušajā būdiņā, ko jaunais draugs man parādīja.

Mīļais Dievs, kādu prieku, mieru un līksmību, pārkāpis būdas sliekšni, piedzīvoju! Tā likās kā viskrāšņākā karaļa pils, pildīta ar līksmi un mierinājumu. Prieka asarām acīs pateicos Debesu Tēvam par šo vientulības laimi un domāju: "Tagad šinī miera un klusumā man jācenšas uzcītīgi nodoties mācībai un jālūdz Dieva palīdzība visa izpratnei." Iesāku ļoti cītīgi un uzmanīgi lasīt Filokaliju no sākuma līdz beigām. Īsā laikā izlasīju visu grāmatu un sāku aptvert, kādu gudrību, svētumu un dziļumu tā satur, jo ievietotajos rakstos sakopots tik daudz tematu un pamācību, ka visu nespēju uzreiz izprast. Nespēju visu domu plašumu apvienot, it sevišķi par iekšējo nemītīgo lūgšanu teikto, lai gan tieši pēc tā ilgojos. Apustuļa Pāvila vārdiem runājot: "Dzenieties pēc vislielākajām dāvanām!" (*1. Kor. 12:31*) un "neapslāpējiet Garu!" (*1. Tes. 5:19*). Domāju un domāju par to, bet saprast nespēju, bez tam nebija arī neviena, kas man to spētu plašāk izskaidrot.

"Vērsīšos pie Dieva lūgšanā," domāju. "Viņš man palīdzēs Sev tuvoties." Tā lūdzos nemītīgi divdesmit četras stundas, neapstājoties pat ne uz īsu mirkli. Domas norima, un es iemigu. Saprātīgi redzēju, ka atkal sēžu sava aizgājēja stareca cellē un viņš izskaidro man Filokaliju: "Šī grāmata ir pilna gudrības un slepenu Dieva ceļu izskaidrojumu bagātības. Kaut arī viss teiktais nav katram sasniedzams, tomēr tā satur pamācības, kas noder ikvienam. Tajā lasāmas dziļdomīgas mācības gudrajiem, bet vienkāršākas - parastajiem cilvēkiem. Vienkāršajai tautai grāmata nav jāsaka hronoloģiskā secībā, jo šī secība ir teoloģiska. Neizglītots cilvēks, kas vēlas mācīties par iekšējo lūgšanu, lai lasa par to sekojošā kārtībā:

1. Nīkifora Vientuļnieka grāmatu;
2. Sinajas Gregorija grāmatu, izņemot īsās nodaļas;

3. Simeona Jaunā Teologa rakstīto par trīs lūgšanu veidiem un mācību par ticību;

4. Kallista un Ignācija grāmatu.

Minēto tēvu raksti satur pilnīgu mācību par iekšējo sirds lūgšanu un ir katram saprotami.

Ja gadījumā tu vēlies vēl vienkāršāku informāciju par iekšējo lūgšanu, tad 4. daļā atrodi svētīgā Konstantinopoles patriarha Kallista īsās lūgšanas paraugu. "Klausījos un skatījos uz Filokaliju, kas bija manās rokās, sāku to šķirstīt, bet nevarēju uzreiz atrast minēto nodaļu. Tad starecs pats pašķīra dažas lapas un sacīja: "Te tā ir! Es tev to atzīmēšu." Un, paņēmis no grīdas ogles gabaliņu, viņš uz lapas malas atzīmēja minēto nodaļu. Es uzmanīgi klausījos visā, ko starecs sacīja, un centos to pēc iespējas īsāk un precīzāk atcerēties.

Kad pamodos, bija vēl tumšs. Nomodā gulēdams, pārdomāju sapni un atcerējos, ko starecs bija teicis. Pie sevis prātoju: Dievs vien zina, vai tā bija stareca dvēsele, ko redzēju sapnī, vai tikai manas iedomas par svēto vīru un par viņa Filokalijas skaidrojumiem, jo biju par to tik daudz vienmēr domājis.

Līdz ar gaismu piecēlos. Galvā vēl arvien nerimās nemiera pilnais jautājums. Sev par pārsteigumu, ieraudzīju uz akmens, ko lietoju galda vietā, Filokalijas grāmatu, kas bija atvērta tieši tajā lappusē, ko sapnī starecs man bija norādījis. Pat oglīte gulēja turpat grāmatai blakus. Biju bezgala pārsteigts, jo ļoti labi atcerējos, ka grāmatu vakar vakarā tur nebiju atstājis. To biju aizvēris un novietojis gultas galvgalī. Biju arī pilnīgi pārliecināts, ka nekādu zīmju vakar tur nebija. Šis notikums stiprināja manu ticību sapņiem, kā arī mirušā garīgā vadītāja dvēseles svētumam. Tagad iesāku lasīt Filokaliju secībā, kāda man bija norādīta. Neatļaidīgi nodevos noteikto rakstu studijām. Lasījums iekvēlināja sirdī vēlēšanos un dedzību dziļi pārdzīvot visu, par ko lasīju, jo tagad beidzot skaidri sapratu, kas ir Dieva dāvana dvēselei, kas piešķirta lūgšanā, kādi līdzekļi nepieciešami tās sasniegšanai, kādi rezultāti iegūstami, ka pareizi lietota iekšējā lūgšana pilda

sirdi un dvēseli ar līksmību un, beidzot, kā pazīt, vai šī līksme ir īstenībā no Dieva vai tikai dabas sniegums un pieder maldiem.

Pirmais praktiskais solis bija atrast sirds vietu saskaņā ar Simeona Jaunā Teologa norādījumu. Aizvēru acis un domās skatījos savā sirdī. Karsta vēlme bija saskatīt sirdi krūšu kreisajā pusē un uzmanīgi klausīties tās pukstos. Vispirms gremdējos sevī pa pusstundai vairākas reizes dienā. Sākumā, izņemot tumsu, nekā neapzinājos un neredzēju. Tad tiešām lēni parādījās sirds, un es vēroju tās pukstus. Sāku iekšēji skaitīt Jēzus lūgšanu elpošanas ritmā, kā to norāda Sv. Sinajas Gregorijs, Kallists un Ignācijs, tas ir, vērojot sirdi un ieelpojot, sacīju: "Kungs Jēzus Kristus," tad izelpojot "apžēlojies par mani!" Vispirms to atkārtāju stundu vai divas, tad skaitīšanas laiku pagarināju tā, ka vingrinoties pavadīju vai visu dienu. Kad sāka uzmākties šaubas, smagums vai kūtrība, bez vilcināšanās ņēmu rokās Filokaliju un lasīju nodaļu, kas runā par sirds aktivitāti. Tādā kārtā atjaunoju vēlēšanos un dedzību lūgšanu turpināt. Pēc trim nedēļām sirdī sajutu sāpju mirkli, kam sekoja tīkams siltums, līksme un miers. Pārdzīvotais drošināja uz vēl nopietnāku lūgšanos. Visas domas tagad virzīju uz jauno lūgšanas veidu, kas svētlaimes pārdzīvojumā deva man gaišu prieku. No šī brīža atkārtoti sirdī un prātā pārdzīvoju dažādas sajūtas. Reizēm dvēsele jūta patīkamu kvēli, vieglumu, brīvību un mierinājumu, likās - esmu pilnīgi pārvērties un dzīvoju garīgā priekā. Dažkārt izjutu liesmainu mīlestību uz Jēzu Kristu, ka arī pret visām Dieva radībām. Reizēm raudāju aizgrābtības un prieka asaras pateicībā Dievam par Viņa žēlastību man, lielam grēciniekam. Kādreiz nesaprotami jēdzieni pēkšņi kļuva kristālskaidri un jauni domu veidoli izšķīlās paši no sevis. Agrāk to pat nebūtu spējis iedomāties. Dažreiz no sirds plūda svētlaimīgs I tvirtums, kas ar liegumu un maigumu pildīja visu ķermeni tā, ka izjutu sevī Dieva klātesmi. Pārdzīvoju īstu svētceres prieku, piesaucot Jēzus vārdu. Tagad izpratu, ko nozīmē "Dieva valstība ir jūsos" (*Lk 17:21*).

Šie un līdzīgi mierinājumi mācīja mani atzīt, ka sirds lūgšanas augļi izpaužas trejādi: garā, jūtās un atklāsmēs. Garā cilvēks spēj pārdzīvot Dieva mīlestības jaukumu, iekšējo mieru, domu šķīstību un Dieva atklāsmes apziņu; jūtās - patīkamu siltumu sirdī, brīnišķīgu labsajūtu visā ķermenī, priedīgu saviļņojumu, vieglumu un drosmi, dzīvesprieku un izturību slimībās un skumjās; atklāsmē iespējams saņemt prāta apskaidrību, Svēto Rakstu izpratni, visas radības valodas saprašanu, atsacīšanos no niecīgā, iekšējās dzīves prieka apziņu, paļāvību uz Dieva tuvumu un Viņa mīlestību uz mums.

Kad biju pavadījis piecus mēnešus tādā lūgšanas nodarbībā, izbaudot minētās dāvanas, tā pieradu pie sirds lūgšanas, ka to praktizēju bez mitēšanās, līdz beidzot jutu, ka lūgšana pati spēka pilnā dedzībā, ne mirkli neapstājoties, darbojas prātā un sirdī; tā netraucēta raisījās dienā un naktī, neievērojot to, ko darīju. Dvēsele slavēja Dievu, un svētā iepriecinājumā sirds plūda vai pāri.

Tad pienāca meža nociršanas laiks. Sanāca strādnieki, lai uzsāktu darbu, un klusā mājvieta man bija jāatstāj. Pateicos mežsargam par viesmīlību, noskaitīju lūgšanas, noskūpstīju zemi, uz kuras Dievs man, necienīgajam, bija dāvājis Savu lielo žēlastību, paņēmu savu mugursomu un grāmatas, tad devos ceļā.

Ilgu laiku klaiņoju no vietas uz vietu, līdz sasniedzu Irkutsku. Visā ceļojumā nerimtīgā sirds lūgšana bija mans mierinājums un iepriecinājums, dodot labsajūtu visos apstākļos, kādos arī atrastos, vienalga, ko arī darītu. Ikdienas rūpes nenovērsa uzmanību, un lūgšanu nekas nespēja aptumšot. Ja man bija kas jādara, tad lūgšana sirdī plūda pati no sevis un darbs ritēja raitāk. Ja kaut ko uzmanīgi klausījos vai arī lasīju, lūgšana nemitējās un līdztekus pārdzīvoju abas lietas. Likās, ka manī būtu divas personas vai divas dvēseles apvienotas vienā ķermenī. Mans Dievs, kādi gan noslēpumi mīt cilvēkā!

"Cik lieli ir Tavi darbi, ak, Kungs! Cik daudz ir to, un tos visus Tu esi ar gudrību radījis!" (*Ps. 104:24*) Tā arī man ceļojumos bija

jāsastopas ar dažādiem, arī dīvainiem notikumiem. Lai tos visus atstāstītu, vajadzētu vairāk nekā divdesmit četras stundas. Dažus tomēr gribu pieminēt. Kādā ziemas pievakarē gāju viens pats cauri mežam, tuvojos pilsētiņai, ko varēju jau tālumā saskatīt. Tur gribēju atrast naktsmājas. Pēkšņi tuvojās liels vilks, kas ar spēcīgu lēcieni metās tieši man virsū. Rokās tajā brīdī turēju no vilnas darinātas lūgšanu krelles, kas piederēja manam bijušajam starecam. Lai aizsargātos, pacēlu tās augstāk, bet lūgšanu krelles negaidot izslīdēja man no rokām un aptinās ap vilka kaklu. Meža zvērs atlēca no manis un ieķērās ar pakalkājām ērkšķu krūmā, bet lūgšanu krelles ieķērās nokaltušā kokā. Zvērs mēģināja atbrīvoties, bet nekādi to nespēja, jo lūgšanu krelles žņaudza spalvaino kaklu. Ticībā pārmetu krustu un gāju vilku atbrīvot, it sevišķi tāpēc, lai atgūtu savas dārgās lūgšanu krelles. Baidījos, ka mežainis aizbēgs ar visu svētumu. Tikko pieskāros lūgšanu krellēm, tās pārtrūka, un plēsoņa, atbrīvojies no žņauga, metās bēgt. Pateicos Dievam par palīdzību sava dārguma atgūšanā un pieminēju arī savu starecu. Pēc tam laimīgi sasniedzu pilsētu un apstājos ceļotāju mājvietā, lai lūgtu kaktu, kur pārgulēt.

Ienācis tējnīcā, redzēju divus cienījama izskata cilvēkus, vienu vecāku, otru pusmūža gadus. Viņi sēdēja pie galda attālākā kakta un dzēra tēju. Apjautājos zemniekam, kas apkopa viņu zirgus, kas tie par ļaudīm, un uzrunātais paskaidroja, ka vecākais esot skolotājs, bet otrs - aprīņa tiesas ierēdnis. "Abi kungi ir dižciltīga dzimuma," paskaidroja zemnieks, "un es viņus vedu uz tirgu, kas ir apmēram divdesmit verstis no šejienes."

Pasēdējis kādu brīdi, piegāju pie saimnieces un palūdzu adatu ar diegu. To saņēmis, pienācu tuvāk sveces gaismai un saku lāpīt savas izirušās lūgšanu krelles.

Ierēdnis, manī paskatījies, jautāja: "Vai tu klanījies tik sirsnīgi, ka pat skaitāmās krelles sarāvi?"

"Nē, tas nebiju es, kas to izdarīja, bet gan vilks."

"Patiešām? Vai tad vilki arī lūdzas?" smiedamies jautāja ierēdnis.

Tā nu izstāstīju atgadījumu, kas nupat bija noticis, un izskaidroju, cik dārgs man ir šis palīgs lūgšanās.

Ierēdnis tikai smaidīja un noteica: "Jūs, svētuļi, vienmēr redzat brīnumus! Kas tur šajā notikumā tik svēts? Tu vienkārši meti lūgšanu krelles uz vilku, un tas nobijies aizbēga. Suņi un vilki vienmēr nobīstas, ja uz viņiem kaut ko met, tad, bez šaubām, viņiem arī netiek iestigt krūmos. Tik daudz kas šajā pasaulē notiek! Vai mums jātic, ka tas viss ir brīnumi?"

Kad skolotājs visu noklausījās, arī viņš pievienojās mūsu sarunai. "Lūdzu, tā nespried, draugs! Tu neesi iepazinies ar šo zinību. Zemnieka stāstā es redzu dabas mistēriju - kā jutekļu, tā arī garīgo."

"Kā tas iespējams?" jautāja ierēdnis.

Skolotājs paskaidroja: "Kaut arī tev nebija pieejama augstākā mācība, tu tomēr būsi iepazinis Vecās un Jaunās Derības īsu atstāstu, ko māca pamatskolās jautājumu un atbilžu veidā. Vai atceries, kad pirmais cilvēks Ādams bija nevainības stāvoklī, viss radītais bija viņam pakļauts: zvēri bijībā tuvojās viņam, un viņš katram deva vārdu. Starecs, kam šis rožukronis piederējis, bijis svēts cilvēks. Svētums nav nekas cits kā grēcinieka atgriešanās caur pašdisciplīnu no grēkpilnās dzīves uz pirmā cilvēka nevainības stāvokli. Kad cilvēka dvēsele kļūst svēta, arī miesa top tāda. Rožukronis, kas pastāvīgi atradās svētā vīra rokās, saņēma no viņa pieskāriena garīgo spēku, tā sakot, saņēma pirmā cilvēka šķīstības dāvanu. Lūk, gara noslēpums. Visi zvēri dabīgā veidā līdz pat mūsu dienām jūt šo spēku ar ožu, jo deguns ir galvenais zvēru maņu orgāns."

"Tu esi mācījies par gudrību un spēku un kā to var iedot arī citam. Es ņemu lietas vienkārši: ja ieleju glāzi vodkas un to izdzeru, tad man ir spēks," sacīja ierēdnis un piecēlies piegāja pie dzērienu letes.

"Tā ir tava izvēle," sacīja skolotājs, "bet atstāj tad gara gudrības mūsu ziņā."

Skolotāja vārdi man patika, un, pie viņa piegājis, lūdzu: "Kungs, vai drīkstu pastāstīt jums par savu starecu?" Atļauju saņēmis, turpināju stāstu par sapni un par to, kā svētais vīrs Filokalijā atstāja man zīmi.

Skolotājs klausījās stāstā ar lielu uzmanību, bet ierēdnis, atgūlies turpat uz sola, pasmējās: "Tā ir patiesība, ka, daudz lasot Bībeli, var pazaudēt prātu. Tā tas ir! Kāds gars gan varētu zīmēt tavā grāmatā, kamēr tu naktī guli? Tu vienkārši guļot nogrūdi grāmatu zemē, un tur tā notraipījās ar sodrējiem. Te tavs brīnums! Ak, šie krāpnieki! Tādus brāļus kā tu esmu daudzkārt redzējis!" Ierēdnis, pagriezies pret sienu, aizmigla.

Griezos pie skolotāja, sacīdams: "Ja drīkstu, es jums parādīšu grāmatu, kas ir apzīmēta, un jūs redzēsiet, ka tie nav sodrēji." Izņemu Filokaliju no mugursomas un parādīju to savam sarunu biedram, vēlreiz pastāstīdams par brīnišķo gudrību un spēku, kas ļauj dvēselei pacelt ogles gabaliņu un ar to rakstīt...

Skolotājs pārbaudīja apzīmēto lappusi un teica: "Tas ir garīgs noslēpums, labprāt tev to izskaidrošu. Kad gariem vajadzīgs matērijas ietērps, lai parādītos cilvēkam, viņi rada sev no ētera redzamu ķermeni, lai vēlāk, kad tas viņiem vairs nav vajadzīgs, atgrieztos atkal atmosfērā. Tāpēc, ka atmosfēras elementiem, no ka ķermenis veidots, ir elastīgums, tas ir, tie spēj izplesties un samazināties, - dvēsele, tajos ietērpjoties, ir spējīga izpildīt dažādas funkcijas, ieskaitot rakstīšanu.

Kas tā par grāmatu? Vai drīkstu to apskatīt?" Viņš paņēma Filokaliju un, to atverot, uzšķīra Simeona Jaunā Teologa rakstu.

"A, tas ir teoloģisks traktāts! Es to nekad neesmu lasījis," skolotājs sacīja.

"Kungs," atbildēju, "šī grāmata ir galvenokārt par iekšējo sirds lūgšanu, tas ir vērtīgs divdesmit piecu svēto tēvu darbs par lūgšanu Jēzus Kristus vārdā."

"Es mazliet zinu par iekšējo lūgšanu," teica skolotājs.

Paklanījos viņam un lūdzu, lai viņš savās zināšanās par iekšējo lūgšanu dalās ar mani.

"Jaunajā Derībā rakstīts, ka cilvēks un visa radība kalpo iznīcībai paši pret savu gribu un ka viss dabīgi nopūšas un pūlas iet Dieva bērnu brīvībā (*Roni. 8:20-23*). Šīs klusi slēptās radības nopūtas un dvēseles zemapziņas cenšanās ir iekšējā lūgšana. Patiesībā cilvēks daudz nekā nevar tajā iemācīties, tā ir radības dabīgā kvalitāte, kas pastāv visur un visā."

"Bet kā cilvēks spēj to atklāt, pārdzīvot savā sirdī un apzinīgi praktizēt tā, ka tā nestu mierinājumu un dvēseles glābšanu?" jautāju savam sarunu biedram.

"Es nezinu, vai par to ir kas rakstīts teoloģiskos traktātos," atbildēja skolotājs.

"Te tas ir šinī grāmatā," sacīju. "Mācība te ir iztīrāta sīkās detaļās."

Skolotājs pierakstīja grāmatas nosaukumu un teica: "Es katrā ziņā pasūtīšu šo grāmatu no Toboļskas un izpētīšu to ļoti uzmanīgi." Tad mēs šķīrāmies.

Kad vietu atstāju, pateicos Dievam par auglīgo sarunu ar skolotāju un lūdzos par ierēdņiem, lai Dievs piešķirtu viņam iespēju vismaz vienu reizi izlasīt Filokaliju un tā atrast pestīšanu.

Cits atgadījums notika pavasarī. Ienācu kādā ciemā un naktsmājas dabūju pie vietējā priestera. Viņš bija labs cilvēks un dzīvoja viens. Kad biju šajā namā nodzīvojis trīs dienas un bijām mazliet iepazinušies, garīdznieks lūdza: "Paliec un strādā pie manis! Man vajadzīgs godīgs un apzinīgs cilvēks. Redzi, mēs būvējam jaunu mūra baznīcu blakus vecajai koka celtnei, un es nevaru atrast uzticamu cilvēku, kas uzraudzītu strādniekus un pārzinātu baznīcas celšanai sanestos ziedojumus. Redzu, ka esi tieši tāds, kāds man vajadzīgs, un bez tam šis darbs sekmēs arī tavu dzīves veidu. Tu vari sēdēt viens kapelā un lūgties. Tur ir pat atsevišķa telpa sargam. Lūdzu, paliec vismaz, kamēr baznīca būs pabeigta!"

Sākumā negribēju paklausīt, bet priesteris runāja ar tādu pārliecību, ka beigās biju ar mieru palikt. Tā nu uzturējos kapelā

visu vasaru, un sākumā tiešām tur bija mierīga vieta lūgšanai, kaut arī daudzi nāca šurp uz šo svēto vietu, jo sevišķi svētku dienās. Daži nāca lūgties, daži tikai apskatīties un daži - lai kaut ko no kolektes nozagtu. Dažreiz, kad lasīju Bībeli vai Filokaliju, cilvēki nāca pie manis parunāties vai arī lūdza, lai es viņiem lasu priekša.

Kad biju jau šeit kādu laiku sabijis, ievēroju kādu zemnieku meiteni, kas bieži ieradās kapelā un pavadīja tur ilgu laiku. Tā kā viņu lūdzās balsī, drīz noprātu, ka jaunava skaita svešas un sagrozītas lūgšanas, tāpēc apprasījos, kas tās mācījis. Meitene atbildēja, ka lūgšanas mācījusi māte, kas ir dievbijīga sieviete, turpretim tēvs esot šķeltnieks, piederot kādai sektai bez priesteru. Man kļuva skumji, to dzirdot, un es ieteicu viņai lūgties pareizi, tas ir, saskaņā ar Baznīcas tradīciju. Ierādīju "Tēvs mūsu" un "Esi Sveicināta", tad ieteicu veidu, kā lūgt: "Skaiti Jēzus lūgšanu bieži, jo tā ir visspēcīgākā lūgšana un caur to tu vari panākt savas dvēseles glābšanu!"

Meitene vēlīgi pieņēma padomu un visā vienkāršībā sāka darīt, kā to viņai ieteicu. Uzminiet, kas notika? Pēc neilga laika jaunava man atklāja, ka esot tā pieradusi pie Jēzus lūgšanas, ka esot tieksme lūgties nemītīgi, ka lūgšanā atrodot mierinājumu un līksmi, bez tam, tiklīdz skaitīšanu pārtraucot, augot vēlēšanās lūgšanai. To dzirdot, biju ļoti priecīgs un ieteicu lūgties Jēzus vārdā vēl jo neatlaidīgāk.

Tuvojās vasaras beigas. Daudzie kapelas apmeklētāji arvien biežāk lūdza mani viņiem lasīt priekšā, prasīja arī daudzus padomus un pat aicināja, lai izšķiru dažādas ikdienas problēmas vai arī lai pasaku, kur atrodas nozaudētie priekšmeti. Viņi sāka mani uzskatīt it kā par gaišreģi vai pravieti. Reiz arī jau agrāk minētā meitene griezās pie manis ar savu likstu. Viņas tēvs bija nolēmis meitu izprecināt kādam šķeltniekam, abus salaulājot nevis priesterim, bet gan parastam cilvēkam, kas arī atšķēlies no Baznīcas. "Vai tā ir likumīga laulība?" viņa izsaucās. "Tas ir tas

pats, kas bauslības pārkāpšana. Esmu apņēmusies bēgt un skriet, kur vien kājas nesīs!"

"Kur tu skriesi?" jautāju. "Tevi drīz vien atradīs. Tev nav iespējams nekur noslēpties tā, lai tevi neatrastu. Sāc labāk lūgties ar daudz lielāku dedzību, lai Dievs izjauktu tava tēva nodomus un pasargātu tavu dvēseli no grēka un ķecerības. Tas būs daudz labāk nekā bēgšana."

Laikam ritot, apstākļi kapelā kļuva nepanesami. Kad beidzot vasara bija pagājusi un trokšņainie traucējumi pieņēmušies, nolēmu šo vietu atstāt un turpināt ceļotāja dzīvi kā iepriekš. Tuvojos priesterim un skaidroju: "Jūs zināt manu stāvokli, tēvs! Man nepieciešams miers lūgšanām, bet šeit tas nav atrodams. Es turēju savu vārdu un nodzīvoju šeit visu vasaru. Tagad, lūdzu, dodiet savu svētību vientuļnieka ceļojumam!"

Priesteris negribēja mani atlaist un mēģināja pierunāt vēl palikt pie viņa.

"Kas te tavu lūgšanos traucē? Tev nav nekāda cita darba, kā vienīgi sēdēt kapelā. Tas ir viegls veids, kā nopelnīt maizi, un tu, brāli, vari lūgties ir dienu, ir nakti un patiesi dzīvot ar Dievu! Šai vietai tu esi vajadzīgs. Kad ļaudis nāk uz kapelu, tu ar viņiem nerunā niekus, līdz ar to ziedojumi baznīcai ir palielinājušies. Šim darbam Dieva acīs ir lielāks nopelns nekā vientuļnieka lūgšanām. Ko tu saņem no savas vientulības? Ir daudz priedīgāk lūgties kopā ar citiem. Dievs nav radījis cilvēku, lai tas būtu viens un nodarbotos tikai ar sevi. Cilvēkiem cits citam jāpalīdz un jāved, kā vien tas iespējams, vienam otru pretim pestīšanai. Skaties uz svētajiem un lielajiem pasaules skolotājiem! Viņi rūpējās un strādāja Baznīcas labā dienu un nakti, sludināja, kur vien bija iespējams, un nesēdēja vientulībā, kā arī no cilvēkiem neslēpās."

"Tēvs, ikvienam no Dieva ir dota sevišķa dāvana!" atbildēju. "Ir bijuši daudzi skolotāji un arī daudzi vientuļnieki. Ikviens no viņiem ir sekojis savai sūtībai un ticējis, ka pats Dievs vada katru garīgā ceļojuma soli. Ko jūs sakāt par svētajiem, kas, atstājuši klosterus, bēga tuksnesī, lai būtu vientuļnieki un lai citi ļaudis

viņus netraucētu? Sv. Sīrijas Izaks atstāja savu bīskapa amatu tieši šī iemesla dēļ, svētīgais Atanasijs no Atēnām aizgāja no sava lielā klostera, jo šīs vietas viņiem bija kārdinājumu avots. Abi paiesi ticēja Kristus vārdiem: "Ko tas cilvēkam palīdz, kad tas iemanto visu pasauli, bet tam zūd dvēsele?" (Mt 16:26)

"Bet viņi bija svētie!" izsaucās priesteris.

"Ja svētie bija tik uzmanīgi," atbildēju, "un negribēja, lai saskarsme ar cilvēkiem samaitātu viņu garu, ko tad atliek darīt lielam grēciniekam?"

Beidzot teicu ardievas labajam priesterim, un viņš, mani svētīdams, vēlēja laimīgu ceļu.

Pēc desmit jūdžu noiešanas apstājos pārgulēt nakti kādā sādžā. Tur, kur atradu naktsmājas, namatēvs bija bezcerīgi slim, un es ieteicu piederīgajiem, lai sagatavo slimnieku pēdējai svētībai un Svētajam Vakarēdienam. Viņi tam pievienojās un no rīta aizsūtīja pēc priestera. Nolēmu uzgaidīt, lai atdotu godu Svētajam Dāvanām un lūgtos ar godbijību šī stiprinātāja sakramenta priekšā.

Tā aizgāju uz ceļa un, uz uzbēruma atsēdies, gaidīju ierodamies priesteri. Pēkšņi meitene, kas bieži nāca uz kapelu lūgties, atsteidzās pie manis.

"Ka tu te nokļuvi?" viņai jautāju.

"Šodien ir nozīmēta saderināšanās diena, es tomēr labāk nolēmu bēgt projām." Viņa dziļi paklanījās manā priekšā un turpināja: "Lūdzu, esi žēlīgs pret mani un palidzi man nokļūt kādā klosterī! Negribu precēties, gribu dzīvot klosterī un lūgties Jēzus Kristus lūgšanu. Gan jau kāds klosteris mani uzņems, ja tu aizmetīsi labu vārdu."

"Apžēlojies," sacīju, "kur lai tevi lieku? Es nezinu neviena paša klostera šinī apkārtnē - un kā tu vari nākt man līdzi, ja tev nav pat pases? Nav nekādas iespējas, ka tevi kur pieņems, ne arī izredzes, ka atradīsi vietu, kur paslēpties. Viņi tevi drīz vien atradīs, aizvedīs mājās un pat sodīs par kļaidošanu. Tu labāk ej atpakaļ uz mājām un lūdz Dievu! Ja negribi precēties, izliecies, ka tev ir kāda slimība. To sauc par glābiņa izlikšanos, ko jau Svētā

māte Klementa un svētīgā Marika lietojušas, iebēgdamas vīriešu klosterī."

Kamēr sēdējām uz vaļņa un runājām, pa ceļu divzvirgu pajūgā tuvojās četri vīri. Kad braucēji bija klāt, viņi satvēra meiteni, iesēdināja ratos un viens no puisiem to aizveda projām. Pārējie trīs vīri sasēja man rokas un pavēlēja sekot uz sādžu, kurā pavadīju vasaru. Uz visiem mēģinājumiem situāciju izskaidrot viņi vienīgi kļiedza: "Tu, svētuli, mēs tev parādīsim, kā mānīt meitenes!"

Novakarē gūstītāji aizveda mani uz pagasta tiesas namu, ieslēdza kājas dzelžos un iemeta līdz rītam cietumā. Kad priesteris, pie kā vasarā strādāju, padzirdēja, ka esmu cietumā, viņš ieradās mani apmeklēt, atnesa vakariņas, mierināja un apsoliņās aizstāvēt, kā arī liecināt par manu raksturu, jo esot taču mans garīgais tēvs. Pavadījis ar mani ilgāku laiku, viņš aizgāja.

Vēlāk tajā pašā vakarā aprīņķa tiesnesis, dodoties cauri sādžai, apstājās pie pilnvarotā. Tur viņam pastāstīja, kas noticis, un viņš nolēma lietas izkārtot nekavējoties tai pašā vakarā. Mani ieveda tiesas zālē.

Kādu brīdi visi gaidījām. Tiklīdz tiesnesis ienāca, vēl cepuri nenoņēmis, viņš uzkļiedza:

"Epifan! Vai tava meita kaut ko no mājām paņēma?"

"Nekā, kungs."

"Vai viņa ir vainojama kādā nepieklājībā vai piedauzībā ar šo delveri?"

"Nē, kungs!"

"Labi! Mēs darīsim tā: tu tiec galā ar savu meitu pats, bet es rīt iedošu mācību šim junkuram un viņu atlaidīšu ar brīdinājumu nekad vairs šajā sādžā kāju nespert. Tas ir viss!"

Spriedumu pateicis, tiesnesis atstāja telpu un aizgāja gulēt, bet mani atkal ielika cietumā. No rīta policijas komisārs ar palīgu izpildīja nolikto miesas sodu un mani palaida.

Cietumu atstāju, slavēdams Dievu, ka biju atrasts par cienīgu ciest Viņa vārdā. Tas pat darīja laimīgu un sirdī stiprināja iekšējo lūgšanu.

Viss notikušais mani nesatrauca, jutos tā, it kā noskatītos kādā citā. Kad viņi mani sita, lūgšana stiprināja un mierināja tā, ka sāpes pat neievēroju.

Kad biju nogājis apmēram četras jūdzes, sastapu nelaimīgas līgavas māti, kas bija ceļā no tirgus uz mājām. Viņa izkāpa no ratiem un mani uzrunāja: "Līgavainis atteicās no mūsu Akulkas. Viņš sadusmojās par to, ka meitene bēgusi." Akulkas māte man iedeva maizi un pīrāgus.

Turpināju ceļu. Laiks bija patīkami silts, un man nebija nekādas vēlēšanās kavēties ciematā. Apstājos mežmalas pļavā, kur saule gozējās divas siena gubas. Vienā iekārtoju sev ērtu gulšvietu. Kad iemigu, sapnī redzēju, ka eju pa ceļu un lasu Antonija Lielā vēstījumu no Filokalijas. Piepeši mani panāca mirušais starecs un teica: "Nelasi to, bet gan šo!" Viņš rādīja Jāņa no Karpatiem 35. nodaļā sekojošus vārdus: "Dažreiz skolotājs krīt necienā un cieš pārbaudījumus no tiem, kam viņš garīgi palīdzējis." Vēl viņš parādīja 41. nodaļu, kur rakstīts: "Tie, kas neatlaidīgi pievēršas lūgšanai, tie ir brīvi no šausmīgiem un nežēlīgiem kārdinājumiem." Tad turpinājumā: "Esi garīgi modrs un neklūsti vājš! Atceries, ko apustulis Jānis teica: "Tas, kas jūsos, ir lielāks nekā tas, kas pasaulē." Tagad tu pats pieredzēji, ka neviens kārdinājums nav lielāks par cilvēka gribasspēku." Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri jūsu spējām, bet darīs pm baudījumam tādu galu, ka varat panest" (*1. Kor. 10:13*). Paļāvība uz Dieva palīdzību ir stiprinājusi svētos un vadījusi viņus uz lielāku lūgšanas degsmi. Viņi ir vadījuši savu dzīvi nemitīgā lūgšanā ne tikai par sevi, bet arī mīlestībā par tuvāko. Kad vien tas bijis iespējams, viņi to rādījuši un mācījuši arī citiem. Rakstot par šo jautājumu, Sv. Palamas Gregorijs saka: "Mums ne tikai jāpilda Dieva nolikums nemitīgi lūgties Jēzus lūgšanu, bet mums jānāca šis lūgšanas metode ikvienam: mūkiem, pasaulīgiem cilvēkiem, gudrajiem un vienkāršajiem, vīriem, sievietēm un bērniem. It visos bez izņēmuma jāmodina dedzība uz nemitīgo lūgšanu." Godājamais Kallists Teleruds raksta līdzīgā garā, sacīdams, ka

nedz iekšējās lūgšanas rezultāti, nedz apceres, nedz arī kādas citas metodes, kas paceļ dvēseli uz Dievu, nav jāpatur tikai vienīgi sev, bet gan jāatklāj visiem par labumu. Bet visos šajos apstākļos ir nepieciešams bēgt no uzpūtības un sargāt sevi tā, ka Dieva zināšanu sēkla netiktu kaisīta vējā."

Kad pamodos, sirds bija prieka pilna, dvēselē jauns spēks, un es turpināju savu ceļojumu. Pēc kāda laika atkal atgadījās notikums, ar ko arī gribētu dalīties. Bija 24. marts, un man bija neatvairāma vēlēšanās nākamajā dienā, Dievmātes pasludināšanas svētkos, saņemt Svēto Vakarēdienu. Apjautājos, kur ir tuvākā baznīca; tā bija apmēram trīsdesmit jūdžu attālumā. Gāju visu dienu un visu nakti, lai tiktu uz rīta dievkalpojumu. Laiks bija nežēlīgi auksts: lija, sniga un pūta ledains vējš. Kādā vietā šķērsoju nelielu upīti. Kad biju nonācis tās vidū, ledus pēkšņi ielūza, un es iekritu ūdenī līdz jostasvietai. Līdz ādai izmircis, ierados rīta dievkalpojumā. Nostāvēju visu dievkalpojumu - liturģiju, kurā Dievs man dāvāja iespēju piedalīties Sv. Vakarēdienā. Lai pavadītu dienu pilnīgā mierā un bez traucējumiem veltītu garīgam priekam, lūdzu baznīcas ķesterim atļauju līdz rītam palikt sardzes mājā. Pavadīju katru nākamo stundu neizsakāmā priekā un sirds maigumā. Lai gan gulēju dēļu gultā, nekurinātā telpā, nogrimis dziļā lūgšanā, tomēr jutos tik laimīgs, it kā atpūstos Ābrahama klēpī. Mīlestība uz Jēzu Kristu un Dieva māti viļņoja sirdī kā saldās straumes, un dvēsele bija iegrimusi mieru nesošā priekā. Tikai naktī, kad kājās sāku just lielas sāpes, atcerējos, cik slapjš vēl esmu. Sāku koncentrēties uz sirds lūgšanu ar lielāku intensitāti, līdz pazaudēju visu sāpju sajūtu. Taču no rīta, kad gribēju piecelties, jutu, ka nevaru kājas pakustināt. Tās bija pamirušas un stīvas.

Ar grūtībām ķesteris izvilka mani no gultas, un uz tās malas nosēdēju divas dienas. Trešajā ķesteris, gribēdams no manis tikt vaļā, teica: "Kāds apgrūtinājums mums būs, ja tu te nomirsi!" Ta kā nu jau spēju ļoti lēni izrāpties uz rokām laukā, tad, to izdarījis, paliku guļam uz baznīcas kāpnēm.

Tā tur nonīku divas dienas, bet neviens maniem lūgumiem nepievērsa ne mazākās uzmanības. Beidzot pienāca kāds zemnieks, atsēdās blakus un iesāka sarunu. Kad viņš noskaidroja, kas ar mani noticis, viņš teica: "Ko tu man dosi, ja es tevi izārstēšu? Man bija tāda pati nelaime, un es zinu zāles, kas tevi spēs dziedināt."

"Man nav nekā, ko tev dot," atbildēju.

"Kas ir tavā mugursomā?"

"Vienīgi maizes garozas un grāmatas."

"Vai tu strādāsi pie manis vismaz vienu vasaru, ja kļūsi vesels?"

"Nespēju strādāt. Kā pats redzi, man ir tikai viena darba spējīga roka, otra ir pilnīgi nokaltusi."

"Vai ir kaut kas cits, ko tu proti?"

"Patiesībā nekā, vienīgi māku lasīt un rakstīt."

"Ā, rakstīt! Tad iemāci arī manu puiku rakstīt! Viņš spēj mazliet lasīt, un es ļoti gribētu, lai viņš iemācītos arī rakstīt, bet skolotājs prasa pārāk dārgi - divdesmit piecus rubļus."

Ar prieku pieņēmu zemnieka priekšlikumu, un ar ķestera palīdzību zemnieks nogādāja mani vecā, tumšā šķūnī.

Saimnieks iesāka ārstēšanas procesu. Laukā, pļavās, grāvmalās un mēslu kaudzēs viņš atrada vecus dzīvnieku un putnu kaulus, ar tiem pielasīja pilnu lielu spaini, izmazgāja, ar akmeni sasmalcināja sīkos gabaliņos un ielika lielā māla podā. Apsedzis to ar vāku, kurā bija caurums, dziednieks ielika podu ar dibenu uz augšu kādā citā podā, novietoja iepriekš izraktā bedrē un apbēra ar zemi, virs apraktā kaulu poda sakūra ugunsroku, kas kurējās veselu diennakti. Liekot klāt malku, zemnieks man vēstīja: "Šie kauli dos darvu."

Nākamajā dienā, kad podu no zemes izraka, tajā laistījās apmēram puslitrs bieza, sarkanīga, eļļaina šķidrums, kam piemita stipra jēlas gaļas smaka. Satrunējušie kauli tagad izskatījās balti un caurspīdīgi, it kā tie būtu perlamutra. Zemnieks lika kājas ar

šķidrums ierīvēt piecas reizes dienā. Vai zināt, kas notika? Pēc divdesmit četrām stundām jutu, ka iespējams kustināt kāju pirkstus, trešajā dienā jau varēju locīt kājas, bet piektajā - jau piecelties un pāriet ar kūju rokā pāri pagalmam. Vārdu sakot, nedēļas laikā mani locekļi kļuva veseli. Pateicos Dievam par Viņa svētību un domāju - kāda liela gudrība ir apslēpta Dieva radībā! Sausi, satrunējuši kauli, kas gandrīz jau pārvērtušies putekļos, satur tādu vitālu spēku, krāsu un smaku, kas nes dzīvību nedzīvam ķermenim. Domāju - tas ir pierādījums ķermeņa augšāmcelšanai. Man ļoti gribējās to pastāstīt mežsargam, pie kura vienu vasaru nodzīvoju. Varbūt tādā veidā izkļūtu viņa šaubas par augšāmcelšanos.

Pēc izārstēšanās sāku mācīt jaunekli rakstīt. Paraugam lietoju Jēzus lūgšanu un rādīju zēnam, kā savienot burtus, veidojot vārdus. Man nebija grūtību viņu mācīt, jo dienā viņš strādāja pie muižas pārvaldnieka un uz stundām nāca vienīgi tad, kad pārvaldnieks gulēja, tas ir, no rīta ausmas līdz vēlam rīta cēlienam. Zēns iemanījās ļoti ātri un īsa laikā spēja jau labi rakstīt.

Mana skolnieka darba devējs drīz ievēroja, ka puisis prot rakstīt, un prasīja: "Kas tevi māca?"

"Ceļotājs, vienrocis, kas dzīvo mūsu vecajā šķūnī," atbildēja jauneklis.

Pārvaldnieks, kas bija polis, kļuva ziņkārīgs un kādu dienu atnāca pie manis. Viņš atrada mani lasām Filokaliju un jautāja: "Ko tu lasi?"

Parādīju grāmatu, un polis izsaucās: "Ā, tā ir Filokalija! Kad dzīvoju Viļņā, mūsu draudzes priesterim bija šī grāmata. Cik noprotu, tajā uzrakstīti triki un jocīgas formulas lūgšanai. Tā ir grieķu mūku sarakstīta par lūgšanu metodēm, kas esot līdzīgas tām, ko praktizē Indijā un Buhārā, kur lūgšanu entuziasti mēģina panākt sirds aizkustinājumu ar noteiktu elpošanas veidu. Viņi mulķīgi apgalvo, ka tā ir dabīga lūgšana, kas viņiem paša Dieva atklāta. Es domāju, ka mums jālūdzas vienkārši, mūsu lūgšanu mērķim jābūt izpildīt savu pienākumu Dieva priekšā." Tad viņš

piecēlās kājās un skaļā balsī noskaitīja "Tēvs mūsu", kā to Kristus bija mācījis.

"Šī lūgšana ir pietiekama visai dienai," viņš teica, "bet nemitīga to pašu vārdu atkārtošana var cilvēku padarīt ārprātīgu un kaitēt viņa sirdij."

"Mans dārgais kungs, nesakiet tādus vārdus par šo svēto grāmatu! Tā nav vienkāršu grieķu mūku rakstīta, bet gan senču svēto tēvu darbs, ko pat jūsu Baznīca atzīst, piemēram, Antoniju Lielo, Makariju Lielo, Svēto Marku Askētu, Sv. Jāni Zeltamuti un citus. Mans mirušais starecs stāstīja, ka indiešu un buhāriešu mūki pārņēmuši šīs lūgšanas metodi, to sagrozījuši un izpostījuši. Visa vadība iekšējai lūgšanai, kas atrodas Filokalijā, nāk no Dieva vārda avota. Svētajos Rakstos, kur Jēzus norāda mums lūgties "Tēvs mūsu", Viņš arī ir noteicis mums nemitīgo sirds lūgšanu. "Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta!" (*Mt. 22:37*) "Esiet modri, jo jūs nezināt, kad tas laiks būs!" (*Mk. 13:33*) "Palieciēt manī un Es jūsos!" (*Jņ. 15:4*) Svētie tēvi dod arī ķēniņa Dāvida liecību, kas saka: "Baudiet un redziet, cik tas Kungs ir labs!" (*Ps. 34:9*) Svētie tēvi paskaidro, ka kristietim jāmeklē mierinājums un saldums lūgšanā visiem iespējamiem līdzekļiem un nevis tikai, noskaitot vienu "Tēvs mūsu" dienā. Šeit es jums nolasīšu, ko svētie domā par tiem, kas nemēģina iemācīties sirds lūgšanas tikumu. Viņi raksta: tie, kas netiecas pēc nemitīgās lūgšanas, grēko sekojoša veidā: (1) viņi pretojas Dieva Vārdam; (2) viņi necenšas pēc dvēseles pilnības, bet ir apmierināti vienīgi ar ārējiem tikumiem, viņiem nav izsalkuma un slāpju pēc patiesības, un tāpēc viņiem ir liegta dievišķā svētlaipe un prieks; un (3) domājot par ārējo tikumu, viņi bieži iekrīt lepnības maldos un tādā veidā pilnīgi atkrīt."

"Tu lasi kaut ko, kas ir ļoti cēls," sacīja pārvaldnieks. "Kā mēs, pasaulīgie cilvēki, varam tādus augstumus sasniegt?"

"Labi, es jums lasīšu daudz vienkāršākus noteikumus, kā labie ļaudis ikdienas apstākļos iemācījušies nemitīgo lūgšanu."

Atvēru Filokalijā Simeona Jaunā Teologa rakstu un iesāku lasīt par jaunekli, kas saucās Juris.

Pārvaldniekam lasījums patika, un tā iedvesmē viņš man teica: "Aizdod man šo grāmatu, un brīvā laikā es to apskatīšos!"

"Varu to aizdot vienīgi uz diennakti, jo pats to lasu katru dienu," atbildēju.

"Vismaz noraksti nodaļu, ko tu nupat lasīji, es tev par to atlīdzināšu!" lūdzās pārvaldnieks.

"Man jūsu maksas nevajag," atbildēju, "būšu priecīgs lasīto norakstīt ar mīlestību vienīgi tāpēc, lai Dievs jums piešķirtu dedzību šai lūgšanai." Tūlīt ar lielu baudu norakstīju izlasīto nodaļu.

Pārvaldnieks uzrakstīto nolasīja savai sievai, un viņiem abiem teiktais patika. Laiku pa laikam pārvaldnieku pāris sāka mani aicināt pie sevis. Kamēr abi baudīja tēju, es lasīju priekšā no Filokalijas, bet viņi klausījās. Kādu dienu ģimene aicināja palikt uz pusdienām. Sieva, mīlīga vecenīte, neuzmanības dēļ aizrijās ar zivs asaku. Lai kā centāmieš viņai palīdzēt, nekā nespējām izdarīt. Asaka bija iespiedusies kaklā, un vecenīte mocījās lielās sāpēs. Drīz viņa arī iegūla gultā. Pārvaldnieks aizsūtīja pēc ārsta, kas dzīvoja trīsdesmit jūdžu attālumā. Izteicu nožēlu un atvadījies gāju mājās.

Naktī, guļot vieglā miegā, dzirdēju sava stareca balsi, lai gan neviena neredzēju. Balss teica: "Redzi - tavs saimnieks tevi izārstēja, bet kādēļ tu nepalīdzi pārvaldniecei? Dievs mums pavēlējis rūpēties par savu tuvāko."

"Labprāt palīdzētu, bet nezinu, kā to izdarīt. Vai tu zini kādu līdzekli?"

"Tas ir, kas tev jādara: sievietei ir liels riebums pret kaņepāju eļļu, viņa nevar paciest pat tās smaku. Tāpēc iedod viņai ēdamkaroti eļļas! Tas izsauks vemšanu, un asaka izskries laukā pati no sevis. Bez tam eļļa mīkstinās kaklu, un viņa jutīsies labāk."

"Bet kā lai zāles iedodu, ja viņai tāds riebums pret tām?" es protestēju.

"Liec vīram, lai viņš slimo satur, bet tu ielej eļļu rīklē ar varu!"

Pamodos un žigli steidzos pie pārvaldnieka. Pastāstīju sapni.

"Ko eļļa vairs spēj palīdzēt?" viņš bažījās. "Viņa jau murgo, kakls uzpampis, un draud nosmakšana. Tomēr, tā kā eļļa ir nekaitīga, tad varam izmēģināt." Viņš ielēja eļļu glāzē, un mēs ar pūlēm to dabūjām sievietes kaklā. Tūlīt sākās spēcīga vemšana, un drīz vien asaka kopā ar nedaudz asiņu bija laukā. Slimniecei uzreiz kļuva vieglāk, un viņa cieši iemiga.

No rīta, kad aizgāju slimo apciemot, pārvaldniece mierīgi sēdēja pie galda un kopā ar vīru dzēra tēju. Viņi apbrīvoja neparasto izārstēšanos un to, kā viss bija sapnī pateikts; proti, ka viņai riebums pret kaņepju eļļu, jo tas nevienam, izņemot abus laulātos, neesot bijis zināms. Ieradās ārsts, un pārvaldnieka sieva izstāstīja visu notikušo, bet es savukārt atklāju, kā zemnieks izārstēja manas kājas. Dzirdot par abām dziedināšanām, ārsts nemaz nebija pārsteigts un izskaidroja, ka abos gadījumos darbojies vienkāršs dabas spēks. Tomēr viņš izņēma piezīmju grāmatiņu un pierakstīja zināšanai nākotnē abus dabīgās dziedināšanas gadījumus.

Ziņas par notikumu drīz vien izplatījās plašā apkārtnē, un cilvēki sāka mani uzskatīt par pravieti, dziednieku un par gudro. Ļaudis sāka ar savām problēmām plūst pie manis no visām pusēm, nesa dāvanas, izrādīja godu un padevību. Nedēļu vēlāk jutos nobijies, ka neiekrītu iedomības vai lepnības tukšumā, un vienu nakti no turienes slepenībā pazudu.

Atkal devos vientuļnieka gaitās un izjutu atvieglojumu, it kā kalns man būtu novelts no kamiešiem. Lūgšana nesa vairāk un vairāk prieka, brīžiem sirds dega neizsakāmā mīlestībā uz Jēzu Kristu tā, ka visa būtne it kā pielija saldām, mieru nesošām straumēm. Jēzus Kristus klātiene tik stipri iekļāvās prātā, ka, domājot par Evaņģēlija notikumiem, tie tūlīt pacēlās acu priekšā. Biju aizkustināts un raudāju prieka asaras. Brīžiem prieks bija tik

nevienai sādžai un, esot vientulībā ar Dievu, jutos, it kā būtu vienīgais cilvēks visā pasaules telpā - liels grēcinieks žēlsirdīgā un mīlošā Dieva priekšā. Vientulībā atradu brīnišķu labsajūtu, un lūgšanas saldme bija daudz intensīvāka nekā, kad biju ļaudīs.

Beidzot nonācu Irkutskā. Atdevis godu Sv. Inokentija relikvijām, sāku domāt, kurp lai dodos tālāk. Man nebija nekādas vēlēšanās ilgāk palikt Irkutskā, jo tā bija drūzmas pilna pilsēta. Pārdomu pilnu prātu klīdu pa ielām. Pēkšņi mani apturēja kāds vietējais tirgotājs un uzsāka sarunu.

"Vai tu esi svētcēlnieks? Vai neienāksi pie manis?"

Iegājām viņa bagātajā namā. Tirgotājs apjautājās, kas es esmu. Izstāstīju viņam savu izcelsmi. Noklausījies viņš sāka man stāstīt: "Tev vajadzētu svētcēlot uz Veco Jeruzalemi. Tur ir svētnīcas, kādu nekur citur nav."

"Ar prieku dotos turp," atbildēju. "Pa sauszemi varu iet kājām, bet, lai šķērsotu jūru, man nav līdzekļu."

"Ja tu patiesi gribi turp doties, tad es tev pateikšu, kā tur nokļūt," sacīja tirgotājs. "Pagājušajā gadā aizsūtīju vienu mūsu vecīti uz turieni." Nokritu viņam pie kājām, un viņš turpināja: "Paklausies, došu tev vēstuli, aiznes to manam dēlam, kas dzīvo Odesā un kas tirgojas ar Konstantinopoli. Viņam ir kuģi, un viņš labprāt tevi nogādās uz Konstantinopoli. No turienes viņš uzdos kādam savam pārdevējam sarunāt tev vietu uz kuģa, kas iet uz Jeruzalemi, un par to arī samaksās. Tas nemaksā daudz."

To dzirdot, man bija liels prieks. Pateicos par labvēlību un slavēju Dievu par tādas tēvišķīgas mīlestības parādīšanu, par tādu gādību grēciniekam, kas nevienam nedara nekāda labuma, bet gan kā parazitē ēd maizi bezdarbībā. Trīs dienas pavadīju ar bagāto tirgotāju. Viņš turēja solījumu un uzrakstīja vēstuli savam dēlam. Tagad esmu ceļā uz Odesu ar nodomu beidzot sasniegt Jeruzalemi. Nezinu, vai tā ir Dieva griba, lai man tiktu ļauts parādīt godu Viņa Dēla dzīvību nesošajam kapam.

Trešais stāstījums - svētceļnieka dzīves gaita

Īsi pirms Irkutskas atstāšanas apmeklēju savu garīgo tēvu, ar kuru biju izmainījis tik daudz domu, un viņam teicu: "Esmu ceļā uz Jeruzalemi un piestāju, lai atvadītos un pateiktos jums par Kristus mīlestību, ko parādījāt man, necienīgam klejotājam."

"Lai Dievs svētī tavas gaitas!" viņš sacīja. "Bet tu neesi man par sevi nekā stāstījis. Kas tu esi un no kurienes nāc? Daudz esmu klausījies par taviem ceļojumiem, būtu interesanti dzirdēt par tavu izcelšanos un dzīvi pirms klejošanas."

"Labi," atbildēju. "Ar prieku pastāstīšu arī to. Tas nav garš stāsts".

Piedzimu Orlas guberņas sādžā. Pēc mātes un tēva nāves mēs palikām divi, mans vecākais brālis un es. Brālim bija desmit gadu, bet man tikai divi - ritēja trešais. Mūsu vectēvs bija taisnīgs un trūcīgs cilvēks, un viņš mūs pieņēma pie sevis. Vectēvam bija iebraucamā sēta liela ceļa malā. Tā kā šīs vietas labā slava gāja tālu, tad daudzi ceļotāji pie viņa apstājās, lai atpūstos. Sākām dzīvot ar vectēvu; mans brālis bija nebēdnieks un vienmēr skraidīja pa sādžu, kamēr es turējos pie vectēva. Svētdienās gājām uz baznīcu, un mājās viņš bieži lasīja Bībeli, to pašu, kas tagad ir pie manis. Brālis izauga un kļuva palaidnis - sāka arī dzert. Man bija jau septiņi gadi; reiz, kad abi gulējām uz mūrīša, viņš mani no tā nogrūda un ievainoja kreiso roku. No tās dienas tā kļuva nevarīga un ar laiku pilnīgi nokalta.

Kad vectēvs redzēja, ka fiziskam darbam uz laukiem nederēšu, viņš iesāka mani izglītēt - mācīja lasīt. Tā kā mums nebija ābece,

mācījos no Bībeles. Vectēvs rādīja man zilbes, savienoja vārdos un lika iegaumēt burtus. Tā, pats nesaprotu kādā veidā, atkārtojot vectēva lasīto, iemācījos pēc kāda laika lasīt. Beigās, kad vectēva redze pasliktinājās, viņš lika man lasīt Bībeli sev priekšā, bet pats klausījās. Pie mums bieži iebrauca apgabala rakstvedis, kas ļoti skaisti rakstīja. Vēroju viņu darbā, un man tas ļoti patika. Tā pēc rakstveža piemēra sāku pats zīmēt burtus un vārdus; rakstvedis, redzot manu centību, deva papīru un spalvas, kā arī palīdzēja veidot rakstu zīmes pareizi. Tā iemācījos rakstīt. Vectēvs bija ļoti priecīgs un mani pamācīja: "Redzi, Dievs tev ir atvēris grāmatu, tu kļūsi par cilvēku. Par to pateicies Dievam un biežāk lūdzies!" Tā mēs sākām iet uz visiem dievkalpojumiem un mājās lūdzāmie vēl sirsnīgāk. Man lika lasīt: "Kungs, apžēlojies par mani!" (Ps. 51) Vectēvs un vecmāmiņa klausījās, dažreiz pat ceļos nometušies.

Kad man bija septiņpadsmit gadu, vecmāmiņa nomira. Vectēvs skubināja mani precēties, sacīdams: "Mums nav saimnieces mājās, un kā tad iztiksim bez sievietes? Tavs vecākais brālis ir paklīdis, tāpēc gribu tevi apprecināt." Es pretojos un rādīju savu kroplo roku, bet vectēvs pastāvēja uz savu un mani apprecināja ar klusu, labas dabas divdesmitgadīgu jaunavu. Pagāja gads, un vectēvs saslima. Nāvei tuvojoties, viņš piesauca mani sev klāt, sāka atvadīties un teikt: "Še tev būs māja un viss mantojums. Dzīvo godīgi saskaņā ar sirdsapziņu un nevienu nekrāp, bet par visu vairāk lūdzies Dievu, viss ir Viņa spēkā un varā! Nevienam citam nepaļaujies kā vienīgi Dievam, ej uz baznīcu, lasi Bībeli un mūs ar vecomāti piemini lūgšanās! Te tev būs arī nauda, tūkstotis rubļu. Netērē lieki, bet neesi arī skops, nabagus un baznīcu atbalsti!"

Vectēvs nomira, un es viņu apglabāju. Brālis kļuva skaudīgs, ka viss mantojums atdots vienīgi man. Viņš sāka mani ienīst, un ļaunais viņu tā kārdināja, ka viņš gribēja mani nokaut. Beidzot kādā naktī viņš atnāca. Mēs jau gulējām, un mājvietā nebija neviena ceļotāja. Ļaunuma nomāktais ielauzās istabā, kurā bija

nauda, to paņēma, bet mājai pielika uguni. Kad sapratām, kas noticis, uguns jau bija pārņēmusi visu ēku un sētu. Tik tikko izglābām savu dzīvību. Izbēgām pa logu vienīgi naktskreklos.

Bībeli parasti turēju zem spilvena. Tā bēgot paķērām to līdzi. Kad skatījāmies degošajā mājā, viens otram teicām: "Gods lai ir Dievam! Vismaz Bībele ir izglābta, tā sniegs mums mierinājumu."

Visa mantība sadega, bet brālis aizbēga, mums pat nezinot, ka viņš ir pie visa vainīgs. Tikai vēlāk dzirdējām viņu dzērumā lielāties, ka viņš esot nozadzis naudu un mājai pielicis uguni.

Palikām kaili un basi, pilnīgi nabagi. Kaut kā uz parāda uzcēlām būdiņu un dzīvojām lielā nabadzībā. Manai sievai bija prasnīgas un čaklas rokas. Viņa no zemniekiem ņēma aušanas, adīšanas un šūšanas darbus, strādāja dienu un nakti, lai mani uzturētu. Ar savu kroplo roku palīdzēt nevarēju. Kamēr viņa strādāja, es lasīju Bībeli. Dažreiz, kamēr lasīju, ievēroju sievu raudam un viņai jautāju: "Kāpēc raudi? Paldies Dievam, dzīvojam."

"Tās nav sāpju asaras, bet gan prieka. Esmu aizkustināta par gudrību, kas Bībelē uzrakstīta," viņa atbildēja. Neaizmirsām arī vectēva pieteikumu, bieži gavējām, rītos skaitījām slavas dziesmas Dievmātei un vakaros tūkstoš reižu klanījāmies, lai nekristu kārdināšanā. Tādā veidā dzīvojām mierā un saskaņā divus gadus. Pārsteidzoši ir tas, ka, nezinādami nekā par iekšējo lūgšanu un tās svētību, nebijām pat nekad par to dzirdējuši, tai tomēr mūsos bija liels pievilksanas spēks. Lūdzāmies balsī un bez iekšējās izprašanas klanījāmies kā muļķi, mezdami kūleņus. Tomēr ilgstošās un neizprotamās lūgšanas mums nemaz nelikās garas vai grūti pildāmas, mēs tās skaitījām ar prieku. No kāda skolotāja biju dzirdējis, ka noslēpumaina lūgšana ir atrodama katrā cilvēkā un ka tā ieviešas dvēselē pati no sevis; tad ikviens, kas prot klausīties, sadzird dvēseles saucienu ārējai lūgšanai.

Pēc mūsu divu gadu klusās dzīves sieva nopietni saslima ar augstu temperatūru un pēc Pēdējā Sakramenta pieņemšanas devītajā dienā nomira. Paliku gluži viens un pie tam darba nespējīgs. Dzīve man patiesi kļuva grūta, un man bija jākļūst par

klejotāju, kas sev iztiku saubago. Biju arī sāpju un skumju pārņemts, dziļi sēroju pēc savas gādīgās sievas. Tiklīdz ienācu istabā un ieraudzīju vai nu viņas lakatu, vai arī kādu citu drēbes gabalu, sāku tā raudāt, ka kritu nesamaņā. Kad nespēju mājā sēras vairs panest, jo tur viss atgādināja bijušo, pārdevu būdiņu par divdesmit rubļiem, izdalīju nedaudzās viņas un savas drēbes ubagiem. Kropluma dēļ man izdeva brīvu pasi un tad, paņēmis savu mīļoto Bībeli, gāju, kur acis rādīja. Izgājis uz ceļa, domāju: kurp lai eju? Vispirms iešu uz Kijevu un apmeklēšu vietas, kur apglabāti Dieva svētie, un tur lūgšu viņu palīdzību savās sērās. Tiklīdz izšķīros, ko darīšu, tūlīt jutos labāk. Kad sasniedzu Kijevu, biju jau prieka pilns. Nu ir pagājuši trīspadsmit gadi, kopš klejoju no vietas vietā. Esmu apmeklējis daudzas baznīcas un klosterus, bet tagad mitinos vairāk mežos un pļavās. Nezinu, vai Dievs man vēlēs nokļūt līdz Jeruzalemei. Tur, ja tā ir Dieva griba, būtu laiks aprakt manus grēcīgos kaulus."

"Bet cik tev gadu kopš dzimšanas?"

"Trīsdesmit trīs."

"Kristus dzīves laiks!"

Ceturtais stāstījums - piedzīvojumi ceļā uz Jeruzalemi

"Man paliek mans aplaimotājs Dieva tuvums, man ir prieks savu cerību likt uz Dievu to Kungu, lai paustu visus Tavus darbus."
(Ps. 73:28)

"Patiesība ir krievu parunā: cilvēks domā, Dievs dara," sacīju savam garīgajam tēvam, kad viņu atkal apmeklēju. "Šodien man bija jābūt ceļā uz svēto pilsētu Jeruzalemi; domāju, ka iešu un iešu tikai uz priekšu, bet iznāca citādi. Pilnīgi neparedzēts gadījums man lika palikt vēl trīs dienas tepat. Nenocietos un atnācu vēlreiz pie jums, lai par visu paziņotu un lūgtu jūsu padomu, lai spētu izšķirties pareizi.

No visiem atvadījies, ar Dieva palīgu uzsāku ilgi iecerēto ceļu. Tikko gāju ārā no pilsētas, pie pēdējās mājas vārtiem satiku cilvēku, ko pazinu. Viņš arī reiz bija klejotājs, un mēs nebijām redzējušies trīs gadus. Sasveicinājāmies, un paziņa jautāja, uz kurieni es ejot. Atbildēju: "Ar Dieva palīgu un labvēlību uz veco Jeruzalemi."

"Paldies Dievam!" izsaucās paziņa. "Nu tev būs labs ceļabiedrs."

"Dievs ar tevi un ar tavu biedru!" atteicu. "Vai tu nezini, ka esmu pieradis ceļot viens un nekad nekur neeju ar biedriem?"

"Bet paklausies taču! Tev šis ceļotājs patiks, jums abiem būs labi. Redzi, šīs mājas saimnieka, pie kura es kalpoju par strādnieku, tēvs grib iet uz Jeruzalemi, kā to bija solījis, un pašreiz jau gatavojas ceļam. Es domāju, tev būs patīkami ar viņu ceļot. Viņš

dzīvo šinī pilsētiņā, ir labs cilvēks un pilnīgi kurls. Tev vai nu briesmīgi jāklie dz, vai arī jā raksta uz papīra, kamēr viņš spēj atbildēt, tāpēc viņš tevi ceļā neapgrūtinās, ar tevi nekā nerunās. Arī mājās vecītis tikai klusē. Viņam tu būsi pilnīgi nepieciešams. Dēls dod zirgu un ratus ceļam līdz Odesai, lai tos tur pārdotu. Kaut arī vecais grib iet kājām, taču zirgs vedīs viņa piederumus un dažus sūtījumus, kā arī dāvanas Svētajam kapam. Arī tu savu somu varēsi uzvest uz ratiem. Tagad padomā, kā drīkst atteikt nespēcīgam, kurlam cilvēkam un laist viņu vienu ar zirgu tādā tālā ceļā? Meklēja un meklēja pavadoni, bet visi prasa tik daudz. Ir arī bīstami veco laist ceļā ar nezināmu cilvēku, jo sevišķi tāpēc, ka viņam ir nauda un manta. Esi ar mieru, brāli! Patiesi viss būs labi, izšķiries Dievam par godu un mīlestībā uz savu tuvāko! Es par tevi galvošu saimniekam, un viņš būs bezgala priecīgs. Viņi ir labsirdīgi ļaudis un mani ļoti iemīlējuši; kalpoju viņiem jau trīs gadus."

Pēc mūsu sarunas pie vārtiem viņš aizveda mani pie sava saimnieka. Kad redzēju, ka man darīšana ar ļoti cienījamu ģimeni, biju ar mieru priekšlikumu pieņemt. Tā mēs nolēmām sākt ceļu trešajos Ziemassvētkos; ja Dievs vēlēs, mēs atstāsim pilsētu tūlīt pēc dievkalpojuma.

Kādi negaidīti un neparedzēti notikumi dažreiz gadās cilvēka dzīves ceļā! Vienmēr Dievs un Viņa nebeidzamā providence vada mūsu likteni un darbus, kā tas rakstīt s: "Dievs ir tas, kas jums dod gribu un veiksmi pēc labpatikas." (*Fil. 2:13*)

"Mans ļoti iemīļotais brāli!" sacīja mans garīgais tēvs. "Esmu ļoti laimīgs, ka Dievs iekārtojis tā, lai tevi vēlreiz satiktu. Tā kā tu esi pašreiz brīvs, es tevi mīļi lūdzu, paliec pie manis ilgāk un pastāsti vairāk par saviem vērtīgajiem dzīves piedzīvojumiem, kas tev svētceļnieka gaitās gadījušies. Tavi iepriekšējie stāstījumi bija ļoti interesanti."

"To labprāt darīšu, tēvs!" sacīju un iesāku:

"Visa kā bija diezgan, labā un sliktā; visu nekad neizstāstīt, daudz kas arī aizmirsies, jo centos atminēt tikai to, kas manu

slinko dvēseli iedvesmojis lūgšanai. Par visām citām lietām domāju reti un, labāk sakot, mēģināju aizmirst pagājušo pēc Sv. Pāvila pamācības: "Aizmirsdams to, kas aiz manis, es tiecos pēc tā, kas priekšā" (*Fil. 3:13*). Mans aizgājējs starecs teica, ka traucējumi lūgšanai nāk no divām pusēm: labās un kreisās. Tas ir, ja ienaidnieks nevar mūs novērst no lūgšanas ar tukšām un grēcīgām domām, tad viņš dod prātam skaistas un liekulīgi pievilcīgas domas, lai vienīgi attālinātu mūs no lūgšanas, ko viņš nespēj paciest. Caur šo labās rokas zagšanu dvēsele pamet vienību ar Dievu, piegriežas pati savām domām, to darot sarunā ar sevi vai ar radībām. Tāpēc viņš mani mācīja - lūgšanas laikā nepieņemt nekādas, pat visskaistākās garīgās domas. Ja dienas beigās atklāju, ka vairāk laika patērēts sarunās vai sirdij patīkamās domās nekā iekšējā sirds lūgšanā, tad tas jāuzskata par nesavaldību un garīgu negausību. Tas jo sevišķi notiek ar iesācējiem, kam būtu jāpavada daudz vairāk laika lūgšanā nekā citos žēlsirdīgos darbos. Nav labi arī visu aizmirst. Dažas lietas savukārt tik dziļi iespiežas atmiņā, ka tās dzīvo spilgtās krāsās ilgu laiku. Piemēram, Dievs mani atrada par cienīgu pavadīt dažas dienas kādā dievbijīgā ģimenē. Tas notika tā.

Ceļošanas laikā Toboļskas apgabalā man reiz pietrūka maizes. Iegāju pilsētiņā un, piestājies kādās mājās, lūdzu ceļam maizi.

Mājas saimnieks man teica: "Slavēts Dievs! Tu atnāci tieši īstā laikā, mana sieva tikko izvilka cepienu no krāsns. Še tev silts kukulis un lūdzies par mums!"

Pateicies saimniekam, liku maizes klaipu somā, bet saimniece, to ieraudzījusi, iesaucās: "Kāds tev noplīsis un nonēsāts maiss, es tev to apmainīšu!" Bez kavēšanās zemniece man atnesa labu un cietu somu. No sirds viņiem pateicies, devos tālāk. Izgājis uz ielas, ieraudzīju mazu veikaliņu un, tur iegājis, palūdzu mazliet sāls. Tirgotājs piebēra manu maisiņu ar sāli. Slavēju Dievu un bezgala priecājos, ka Tēvs sūta man, necienīgam, tik labus ļaudis. Tagad, domāju, esmu apgādāts ar uzturu veselai nedēļai, varēšu gulēt bez rūpēm. Lai mana dvēsele slavē Kungu!

Nogājis apmēram piecas verstis, ceļa malā ieraudzīju nabadzīgu ciemu ar vienkāršu koka baznīciņu vidū, kas izskatījās no ārienes labi apkopta un izkrāsota. Ejot tai garām, radās vēlēšanās dot Dievam godu un, baznīciņā iegājis, brīdi lūdzos.

Netālu no dievnama pļaviņā spēlējās divi bērni apmēram piecu vai sešu gadu vecumā. Nodomāju, tie laikam būs prāvesta bērni, jo viņi bija glīti apgērbti. Nebiju vēl nogājis desmit soļu, kad sadzirdēju aiz sevis balsis: "Ubadziņ! Ubadziņ! Pagaidi!" Bērni, puisītis un meitenīte, mani saukdami, skrēja klāt. Apstājos, bet viņi, pie manis pieskrējuši, pieķērās katrs pie savas rokas un sauca: "Iesim pie māmiņas, viņa mīl ubagus!"

"Neesmu ubags," atbildēju, "bet garāmgājējs cilvēks."

"Bet kāpēc tev ir tarba?"

"Tur ir mana ceļa maize."

"Katrā ziņā iesim pie māmiņas, viņa tev iedos naudu ceļam."

"Kur tad ir jūsu māmiņa?"

"Tepat aiz baznīcas, aiz šīs druvas."

Bērni aizveda mani uz skaistu pagalmu, kura vidū bija redzama grezna māja. Iegājām iekšā, un pārsteigts redzēju, kāda kārtība, tīrība un bagātība valdīja plašajās telpās. Tūlīt atsteidzās cienijama izskata sieviete un sauca: "Mīļi lūdzu! Mīļi lūdzu! No kurienes Dievs tevi pie mums sūtījis? Sēsties, sēsties, mīlais brāli!"

Viņa pati noņēma man somu no pleciem, nolika to uz galda, bet pašu atsēdināja mīkstā krēslā.

"Vai negribi ko ieēst? Varbūt tēju? Vai tev nav kādas vajadzības?"

"Vispazemīgi pateicos," atbildēju, "barības man pilns maiss, tēju kaut arī dzeru, taču, būdams zemnieks, neesmu pie tās pieradināts. Jūsu žēlsirdība un sirsnība man ir dārgāka par jebkuru cienastu. Lūgšu Dievu, lai viņš jūs svētī par šo evaņģēlisko cilvēku mīlestību."

Tā runājot, jutu lielu iedvesmi iekšējai lūgšanai. Tā jo karsti iedegās sirdī, un man bija nepieciešams klusums, lai neatklātu citiem savu iekšējo saviļņojumu, kas parasti izpaužas asarās, nopūtās, neparastās sejas un lūpu kustībās.

Tāpēc piecēlos un teicu: "Lūdzu piedošanu, kundze, man ir laiks iet! Lai Jēzus Kristus ir ar jums un ar jūsu mīļajiem bērniem!"

"Ak, nē! Lai Dievs pasarga, ja tu tagad aizietu! Es tevi neatlaidīšu. Pavakarē no pilsētas, kur viņš ir ievēlēts par aprīņa tiesnesi, atnāks mans vīrs. Kā viņš priecāsies, tevi redzot! Viņš godā katru svešinieku par Dieva sūtni. Ja tu aiziesi, viņš, tevis neredzējis, ļoti noskums. Rīt ir svētdiena, tu ar mums kopa palūgsies un, ko Dievs devis, paēdīsi; katru svētdienu pie mums pusdienās ir apmēram trīsdesmit viesu, Kristus brāļi - nabagi. Tu pat neesi man nekā par sevi pastāstījis. No kurienes tu esi un uz kuriem dodies? Parunājies ar mani! Es mīlu uzklaut Dieva kalpus un viņu garīgos stāstījumus. Bērni, bērni, paņemiet svētceļnieka somu un nolieciet istabā, kur ir svētbildes! Tur viņš šonakt gulēs."

Klausoties namamātes vārdos, domāju pie sevis, vai man darīšana ar cilvēku vai manā priekšā stāv parādība?

Paliku, gaidot mājas kungu. Pastāstīju īsumā par savu ceļojumu un to, ka esmu ceļā uz Irkutsku.

"Cik labi!" sacīja kundze. "Tu katrā ziņā iesi cauri Tobaļskai. Tur klosterī ir mana māte, nu jau shimas mūķene. Daudzi ļaudis iet pie viņas pēc garīga padoma. Mēs iedosim tev vēstuli, ko viņai aiznest, un Sv. Jāņa Pakāpnieka grāmatu, ko viņa lūdza un ko mēs izrakstījām no Maskavas. Cik tas būs labi, viņa tevi ar prieku uzņems." Beidzot pienāca pusdienu laiks, un mēs sēdāmies pie galda. Atnāca vēl četras dāmas, lai kopā ar mums pusdienotu. Pēc pirmā ēdiena viena no atnākušajām sievietēm piecēlās, paklanījās pret svētbildi un aizgājusi atnesa mums otro ēdienu. Tad atkal atsēdās. Pēc tam piecēlās otra sieviete un ienesa atkal citu ēdienu. Tā darīja visas četras. To redzot, jautāju namamātei: "Piedodiet, kundze, bet - šīs dāmas? Vai viņas ir jūsu radnieces?"

"Tās ir manas māsas: šī ir virēja, otra ir kučiera sieva, trešā mājas apkopēja un ceturrtā ir istabene. Tās ir visas precētas, mūsu mājā nav nevienas neprecētas meitenes."

Visu to redzot, brīnījos vēl vairāk. Slavēju Dievu par tādu dievbijīgu cilvēku sastapšanu un jutu sirdī stipru vēlēšanos lūgties un Dievam pateikties. Lai ātrāk paliktu vienatnē un būtu netraucēts

lūgšanā, piecelies no galda, teicu mājas kundzei: "Jums pēc pusdienas jāatpūšas, bet es, pieradis pie kustēšanās, iešu pastaigāt pa dārzu."

"Nē, es neatpūtīšos," atteica kundze. "Es arī iešu ar tevi uz dārzu, un tu man pastāstīsi kaut ko vērtīgu. Ja iesi viens, bērni tevi neliks mierā. Ja viņi tevi ieraudzīs, tad vairs neatstāsies. Mazie ļoti mīl lūdzējus, uzskata tos par Kristus brāļiem, kā arī par svētceļniekiem."

Nekas cits neatlika, un mēs gājām. Kad bijām nonākuši dārzā, lai saglabātu savu iekšējo klusumu, paklanījies jautāju saimniecei: "Lūdzu, sakiet man Dieva vārdā, cik ilgi jūs jau dzīvojat šādu Dievam tīkamu labdarības dzīvi un kā sasniedzāt tādu dievbijību?"

"Pastāstīšu to ar prieku," viņa iesāka. "Redzi, manas mātes vecvecmāmiņa bija pareizticīgo bīskapa Joasafa, kura relikvijas atrodas Belgradā, meita. Maniem vecākiem piederēja liela māja pilsētā, kur dzīvokli īrēja kāds nabadzīgs muižnieks ar savu sievu. Dižciltīgais vīrs nomira un atstāja sievu, kas gaidīja bērnu. Kad bērns piedzima, dzemdībās nomira arī sieva. Jaunpiedzimušais palika pilnīgs bārenis. Mana māmiņa aiz žēlsirdības pieņēma puisīti audzināšanā. Pēc gada piedzimu es. Mēs kopā uzaugām, mācījāmies pie tiem pašiem skolotājiem un tā saradām kā brālis ar māsu. Pēc kāda laika nomira mans tēvs. Māmiņa, pametusi pilsētas dzīvi, pārcēlās ar mums uz šo lauku māju. Kad uzaugām, māte deva mums savu svētību un šo īpašumu, bet pati aizgāja uz klosteri. Kopā ar vecāku svētību un mantojumu saņēmām arī vēlējumu dzīvot kā kristiešiem, lūgties dedzīgi un pāri visam turēt lielo Dieva bausli - mīlēt Dievu un tuvāko visā pazemībā un vienkāršībā, pabarot un palīdzēt nabadzīgajiem, Kristus brāļiem, audzināt bērnus dievbijīgi un apieties ar kalpotājiem kā ar saviem brāļiem. Tā esam mēģinājuši dzīvot desmit pēdējos gadus. Mums ir māja, kur uzturam nabagus un vairāk nekā desmit slimo un kroplo. Rīt mēs viņus apmeklēsim."

"Kur ir Jāņa Pakāpnieka grāmata, ko jūs gribat sūtīt savai mātei?"

"Iesim iekšā, un es tev to iedošu."

Tikko atsēdāties, lai grāmatā palasītos, atnāca namatēvs. Mani ieraudzījis, viņš sirsnīgi apkampa mani, un mēs viens otru brālīgi noskūpstījām. Pēc tam, mani iavedis savā istabā, viņš teica: "Nāc, iesim manā kamarī, brāli, lai vari to svētīt! Domāju, mana kundze tev sāk jau apnikt. Kad viņa ierauga svētceļnieku vai svētceļnieci, vai arī kādu slimu, tad negrib no tā atstāties ne dienu, ne nakti. Visā viņas dzimtā ir tāda tieksme."

Iegājām saimnieka kabinetā. Cik tur daudz grāmatu, brīnišķīgu ikonu, cilvēka lielumā krusts un tā priekšā Evaņģēlijs! Palūdzies teicu: "Pie jums, tētiņ, te ir Dieva valstība! Lūk, te ir Kristus un Viņa Bezvainīgā Māte, Viņa svētie, un šeit," norādot ar roku uz grāmatu plauktiem, "ir viņu iedvesmotāji un neizdzēšamie vārdi, kā arī pamācības! Domāju, ka ar viņiem jūs bieži izbaudāt svētlaimīgu sarunu."

"Jā, atzīstos," atbildēja kungs, "mīlu lasīt."

"Kādas grāmatas jums ir?" jautāju.

"Daudz garīgu rakstu. Vesels krājums Jāņa Zeltamutes un Bazila Lielā darbu. Te ir teoloģiski un filozofiski darbi, kā arī pazīstamu mūsdienu sprediķotāju svētrunas. Bibliotēka man izmaksāja piecus tūkstošus rubļu."

"Vai jums nav kāda rakstnieka darbs par lūgšanu? Man par to ļoti patīk lasīt."

"Ir pati jaunākā grāmata par lūgšanu, kāda Svētās Pēterburgas priesterā sarakstīta." Kungs sameklēja "Tēvs mūsu" komentārus, ko mēs tūlīt sākām lasīt.

Pēc kāda laiciņa arī kundze mums pievienojās. Viņa ienesa tēju, un bērni uz sudraba paplātes pasniedza pīrādziņus, kādus es vēl nekad savā mūžā nebiju garšojis. Kungs, paņēmis no manam rokām grāmatu, pasniedza to kundzei.

"Liksīm viņai lasīt! Viņa skaisti lasa. Klausīsimies un iestiprināsimies!"

Kundze iesāka lasīt, un mēs klausījāmies. Dzirdot Dieva vārdu, manī pamodās iekšējā sirds lūgšana. Jo ilgāk lasīja, jo kvēlāka tā kļuva, sniedzot man lielu prieku un mierinājumu.

Piepeši acu priekšā it kā nozibeņoja gaisma un redzēju sava aizgājēja stareca stāvu. Satrūkos. Lai to slēptu, atvainojos, sa-cīdams, ka mirkli iesnaudos. Likās - stareca gars ir iegājis manī, un es jutos saņēmis prāta apskaidrošanu, kā arī daudzas pārdomas par lūgšanu. Pārmetu krustu, lai no pārdzīvotā atbrīvotos, bet tajā brīdī kundze beidza lasīt grāmatu, un viņas vīrs jautāja, kā man lasītais izskaidrojums patīcis. Tā iesākām pārrunas.

"Man ļoti patika," atbildēju. "Kunga lūgšana ir visaugstākā no visām uzrakstītajām lūgšanām, ko kristieši pazīst, jo to mācījis pats Kungs Jēzus Kristus. Mācība, ko tikko dzirdējām par šo lūgšanu, ir ļoti laba. Tā tēmēta galvenokārt uz kristīgā cilvēka aktīvo dzīvi un darbiem, es turpretī esmu lasījis svētos tēvus, kas izskaidro sakrālo, iekšējo šīs lūgšanas saturu."

"Kurš par to raksta?" jautāja namatēvs.

"Piemēram, Maksims Apliecinātājs un Damaskas Pēteris par to runā Filokalijā."

"Lūdzu, vai tu kaut ko par to mums pastāstītu?"

"Ar prieku. Lūgšanas sākums "Tēvs mūsu, kas Tu esi debesīs" grāmatā tiek izskaidrots tā, ka šiem vārdiem jāiedveš mūsos mīlestība pret savu tuvāko, kā las viena tēva bērniem pienāktos. Tas ļoti pareizi, bet svētiem tēviem ir dziļāks un garīgāks paskaidrojums, proti - šie vārdi mudina pacelt domas un sirdi uz debesu Tēvu un atgādina bērnu pienākumu vadīt dzīvi no mirkļa mirklī Dieva klātienē. Vārdi "Svētīts lai top Tavs vārds" paskaidro, ka Dieva vārdu neviens nedrīkst minēt bez cieņas vai nepatiesas liecības, vai arī zvēresta, ka Dieva vārds vienmēr jāmin ar cienību un nekad veltīgi; bet dziļākie skolotāji šais vārdos saskata tiešu prasību pēc iekšējās lūgšanas. Dieva vissvētajam vārdam jābūt iezīmogatam mūsu sirdi un caur pašiedarbīgo lūgšanu tam jādara svētas visas mūsu jūtas un dvēseles spēki. Vārdus "lai nāk Tava valstība" tulko: lai sirdī nāk iekšējais miers, skaidrība un garīgā līksme. Grāmatā izskaidrots, ka vārdos: "mūsu dienīško maizi dod mums šodien" ir lūgums pēc nepieciešamā miesīgai dzīvei un palīdzībai mūsu tuvākam, turpretī Maksims Apliecinātājs tajos saskata lūgumu pēc debesu maizes dvēselei, tas

Dieva vārda, dvēseles vienošanās ar Viņu un sirds lūgšanas nepārtrauktā vienībā ar Dievu."

"Ak, tās ir lielas lietas! Iekšējo lūgšanu pasaulīgiem cilvēkiem gandrīz neiespējams sasniegt," iesaucās mājastēvs. "Viss, ko cilvēks ar Dieva palīdzību spēj panākt, ir, pārvarot slinkumu, noskaitīt vokālās lūgšanas."

"Tā nedomājiet, tētiņ! Ja tas būtu parastam cilvēkam nesasniedzams, tad to Dievs nebūtu pavēlējis pildīt visiem. Dieva spēks parādās arī vājumā. Svētie tēvi, kam ir liela pieredze, ieteic lietot metodes, ar kurām viegli sasniegt panākumus. Bez šaubām, viņi ieteic augstākus līdzekļus mūkiem un eremītiem, bet arī pasaulīgajiem cilvēkiem ir doti norādījumi, kā sasniegt iekšējo sirds lūgšanu."

"Man nekad nav gadījies lasīt par to sīkāk," atbildēja saimnieks.

"Ja drīkstu, labprāt jums palasītu no Filokalijas."

Atnesu savu grāmatu, uzšķīru Damaskas Pētera rakstu

3. nodaļu un sāku lasīt: "Ir nozīmīgāk iemācīties piesaukt Dieva vārdu katrā laikā, vietā un darbā nekā elpot. Apustulis saka: lūdzieties bez mitēšanās! Tas ir, viņš māca, lai mēs Dievu pieminam katrā vietā, katrā laikā un katrā lietā. Ja kaut ko dari, turi prātā visu lietu Radītāju; ja redzi gaismu, atceries tās Dāvinātāju; ja redzi debesi, zemi, jūru un visu, kas tur atrodas, brīnies un slavē To, kas visu radījis; ja tu ģērbies, atceries to, kā dāvana tā ir, un pateicies Viņa gādībai! Īsi sakot, katrai kustībai jābūt par iemeslu Dieva slavēšanai. Tā tu lūgsies nemitīgi un par to priecāsies tava dvēsele." Tad vēl piebilda: "Vai redzat, cik vienkārša, ērta un katram pieejama ir šī nemitīgās lūgšanas metode? To iespējams iemācīties katram, kam ir kaut cik cilvēcīgu jūtu."

Tas viņiem ārkārtīgi patika. Kungs mani sajūsmā apkampa, pateicās un, apskatījis manu Filokaliju, nolēma: "Katrā ziņā nopirkšu sev tādu grāmatu, es to drīz vien dabūšu no Pēterpils; bet tagad, lai neaizmirstu, norakstīšu šo lappusi, ko tu lasīji." Viņš tūlīt ķērās pie rakstīšanas un īsā laikā to pabeidza. Tad izsaucās: "Mans Dievs! Man tak ir pat Sv. Damaskieša ikona! (Tā laikam

bija Damaskas Pētera svētbilde.) Viņš paņēma ierāmēto bildi, palika norakstīto lapu zem stikla un tad atkal pakāra ikonu, teikdams: "Te ir šī Dieva kalpa dzīvais vārds kopā ar viņa attēlu. Tas būs atgādinājums pildīt tā pestīšanas padomu."

Gājām vakariņās, un mums atkal pievienojās visi, kas mājā dzīvoja. Pie galda valdīja svēts klusums, un pēc vakariņām ilgi kopīgi lūdzāmies - kā pieaugušie, tā arī bērni. Man lika lasīt slavas dziesmu Vissaldajam Jēzum.

Pēc lūgšanas kalpotāji devās pie miera. Palikām istabā tikai mēs trīs. Kundze atnesa man baltu kreklu un zeķes. No zeķēm atteicos, sacīdams: "Neņemšu zeķes, kundze, neesmu pie tām pieradis. Valkāju vienīgi kāju autus." Tad viņa izsteidzās vēlreiz laukā un atnesa savu veco rīta mēteli, kas bija plāna dzeltena auduma, un tūlīt no tā izplēsa divus prāvus autus.

"Skaties uz viņa saplīsušajām pastalām!" un ģimenes galva atnesa man savus jaunus zābakus.

"Nāc šinī istabā, te neviens neienāks, un tu vari apmainīt savu apakšveļu!" Tā es pārmainīju drēbes un savējās atstāju devējiem. Viņi lūdza, lai atsēstos, un tad sāka man aut kājas. Protestēju, bet atbilde skanēja: "Sēdi un esi mierīgs; Kristus mazgāja savu apustuļu kājas!" Tiesnesis ietina manas kājas mīkstajos autos, un sieva uzvilka zābakus. Savīļņojuma pārņemts, raudāju, un arī mājinieki darīja to pašu.

Tad kundze un bērni taisījās pie miera, bet mēs ar saimnieku gājām uz vasaras mājiņu. Ilgu laiku neiemīgām, gulējām un runājām. Mans saimnieks piepeši iejautājās:

"Saki, lūdzu, Dieva dēļ, kas tu esi? Tev jābūt no labas dzimtas, tu tikai izliecies, ka esi zemnieks. Tu lasi, raksti, runā un loģiski secini domas, tas nevarētu nekādā ziņā nākt no zemnieciskas audzināšanas."

Biju pārsteigts, to dzirdot, un atbildēju: "Pastāstīju tev un tavai sievai tikai patiesību. Man nekad nenāktu prātā jūs mānīt. Un kāpēc? Daudz no tā, ko saku, nāk no mana mīļotā un gudrā stareca vai arī no tā, kas izlasīts svēto tēvu mācībās, bet pāri visam manu nezināšanu apgaismoja iekšējā lūgšana, ko ieguvu caur

Dieva žēlastību un sava mirušā stareca pamācībām. Tas iespējams katram cilvēkam. Viss, kas nepieciešams, ir klusi iedziļināties pašam savā sirdī, bieži piesaucot Jēzus vārdu. Tādā veidā katrs spēj izjust iekšējo gaismu, un viņam viss kļūst skaidrs, pat atsevišķi Dieva valstības noslēpumi. Kāds svētīgs dziļums un apgaismojums atklājas, kad cilvēks sāk izprast pašiedziļināšanos, vērs skatu savas dvēseles dziļumos un priecājas par sevis pazīšanu, kāds aizkustinājums un asaras tad plūst cilvēka vājās un grēcīgās dabas dēļ! Tad vairs nav grūti prātot un runāt saprātīgi, jo cilvēka prātu un sirdi ir pildījusi svētā gudrība un zināšanas. Ja kādam ir prāts, tad to iespējams attīstīt ar mācīšanos un pieredzi, bet, ja smadzeņu nav, tad nelīdzēs nekāda audzināšana. Lieta tā, ka mēs esam atsvešinājušies paši no sevis un mums maza vēlēšanās iepazīt sevi tā, lai nevis bēgtu, bet sev tuvotos. Bieži īstenību apmainām pret niekiem, domājot: būtu jau vērtīgi kopt garīgo dzīvi un lūgšanu, bet man nav vaļas; dzīves raizes un rūpes nerod iespēju tādām nodarbībām. Kas ir nozīmīgāk - izglābta dvēsele un mūžīgā dzīve vai ātri vīstošā, aizejošā miesa, kuras dēļ mēs tik daudz pūlamies un cenšamies? Tas, lūk, ko saku, ir: cilvēkam jāizšķiras par to, kas viņu ved uz gudrību, vai kas to atstāj nezinātāja lomā."

"Piedod, brāli, manu jautājumu! Prasīju to nevis ziņkāres dzīts, bet gan kristīgās mīlestības dēļ, aiz cieņas pret tevi, kā arī kāda atgadījuma mudināts. Pirms diviem gadiem pie mums atnāca vecs vīrs, kam bija atvaļināta karavīra pase, basām kājām un gandrīz kails, runāja ļoti skopi un tik vienkārši kā zemnieks no stepēm. Uzņēmām viņu mūsu nabago un slimo mājā. Pēc piecām dienām atnācējs nopietni saslima. Atvedām nabadziņu uz mūsu vasaras mājiņu, un abi ar sievu mēģinājām slimo kopt, kā vien spējām. Taču stāvoklis kļuva sliktāks un sliktāks. Redzējām, ka laiks slimnieku sagatavot pēdējam ceļam. Atsaucām savas draudzes priesteri grēksūdzei, vakarēdienam un pēdējai svaidīšanai. Dienu pirms nāves vecītis man lūdza atnest papīru un spalvu un teica, ka gribot palikt viens, lai uzrakstītu pēdējo testamentu. Man tas būtu jānosūta viņa dēlam Sv. Pēterburgā.

Biju bezgala pārsteigts, kad ieraudzīju ne tikai viņa ļoti daiļo rokkrakstu, bet arī kompozīcijas stilu, kas bija precīzs un izsmalcināts. Man ir šī testamenta noraksts, rīt tev to nolasīšu.

Pārsteigumā un ziņkārē jautāju vecajam vīram par viņa pagātni. Vecītis mani nozvērināja nekā pirms viņa nāves neizpaust un tikai tad, Dieva lielākajam godam, izstāstīja savu pagājušo dzīvi. Te nu ir viņa stāsts:

"Biju bagāts kņazs un dzīvoju lepnu, greznu un izlaidīgu dzīvi. Sieva nomira, un dzīvoju ar dēlu, kas tolaik bija gvardes kapteinis. Reiz, kad gatavojos iet uz balli pie kāda ļoti ievērojama valstsvīra, kļuvu neiecietīgs un nikns pret savu sulaini. Nespēdams trakās dusmas valdīt, nežēlīgi iesitu viņam pa galvu un devu pavēli sūtīt to atpakaļ uz sādžu. Tas notika vakarā, bet nākamajā dienā sulainis bija jau ar smadzeņu iekaisumu miris. Notikums pagāja, nožēloju savu neuzmanīgo rīcību un drīz to aizmirsu. Pēc sešām nedēļām mirušais sāka rādīties sapņos. Katru nakti viņš mani traucēja ar pārmetumiem: "Tev nav sirdsapziņas, tu esi slepkava." Tad sāku viņu skaidri redzēt arī tad, kad biju nomodā. Laikam ejot, parādību redzēju biežāk un biežāk, līdz tā atgādināja notikušo visu laiku. Sāku arī redzēt citu mirušo garus: zemniekus, pret kuriem esmu bijis nežēlīgs, un sievietes, ko biju pavedis. Tagad viņi visi mani traucēja līdz tādām stāvoklim, ka nespēju vairs ne ēst, ne gulēt, ne arī ko strādāt. Pazaudēju spēku un novājēju tik tālu, ka āda karājās uz kauliem. Arī slavenie ārsti un viņu zāles nekā nelīdzēja. Aizbraucu uz ārzemēm, lai meklētu palīdzību, bet pēc sešiem mēnešiem atgriezos - neizdziedināts. Tieši pretēji, baismīgie redzējumi tagad bija vēl uzmācīgāki. Mani atveda mājās tikko dzīvu. Turpināju pārdzīvot elles mokas, kaut gan biju vēl miesā. Man vairs nebija šaubu par sātana varas eksistenci, nedz arī par to, ko tā nozīmē.

Kamēr tā mocījos, sāku apzināties savus grēkus; nožēloju un izdarīju grēksūdzi, atbrīvoju visus savus kalpotājus un devu solījumu pavadīt pārējo dzīves daļu kā gandarītājs, viszemākais no viszemākajiem, lai tikai izlīdzinātu savus grēkus. Kad to stingri apņēmoms, rēgi pazuda. Mani pārņēma tik dziļa rimte un

prieks par to, ka biju izlīdzis ar Dievu, ka nespēju to pat vārdos izteikt. Pēkšņi izpratu, kas ir debesis un kā Dieva valstība atklājas mūsu sirds dziļumos. Drīz kļuvi gluži vesels. Turēju doto vārdu un pametu ģimeni. Ar atvaļināta karavīra pasi kabatā jau piecpadsmit gadu klaiņoju pa Sibīriju. Dažreiz arī strādāju pie zemniekiem par gadījuma darbu strādnieku. Tomēr allaž atradu mierinājumu, piesaucot Jēzus Kristus vārdu. Ak, kādu svētlaimi, prieku un sirdsapziņas mieru esmu pēc atsacīšanās pārdzīvojis! To pilnīgi saprast spēj tikai tāds, kas pats izcietis elles mocības un tad Kristus, cilvēku Pestītāja, atgriezts debesīs."

Izstāstījis savu stāstu, večuks man iedeva testamentu, lai es to nosūtu dēlam. Nākamajā rītā viņš nomira. Man ir šī pēdējā novēlējuma noraksts, ko vienmēr turu savā Bībelē. Ja tu vēlies to aplūkot, tūlīt atnesīšu."

"Lūdzu, dari to!" sacīju.

Atvēru papīru un sāku lasīt:

"Vissvētākās Trīsvienības, Dieva Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā.

Mans mīļotais dēls!

Pagājis jau piecpadsmit gadu, kopš tu savu tēvu neesi redzējis, bet viņš, kaut arī dzīvodams nezināmā vietā, tevi ir tēvišķīgi mīlējis un reizīti interesējies par tavu labklājību. Šī mīlestība liek rakstīt tev šīs rindas brīdī, kad esmu uz nāves sliedīšņā, sūtot pēdējo vēlējumu un cerību, ka teiktie vārdi būs tev mācība dzīvei.

Tev ir gan zināms, kā mocījos savas nedisciplinētās dzīves dēļ, bet tev nav zināms, cik svētīgi izbaudīju grēku nožēlnieka augļus.

Mierīgi mirstu sava un tava labvēļa mājā. Saku - arī tava - tāpēc, ka svētība, izlieta pār tēvu, skar arī jūtīgu dēlu. Lūdzu, izrādi viņam savu pateicību!

Dodu tev tēva svētību un mudīnu atcerēties Dievu un sargāt savu sirdsapziņu. Esi ar saviem padotajiem uzmanīgs un prātīgs, esi ar tiem saudzīgs un pēc iespējas mīli tos! Nenicini nabagus un svešiniekus! Atceries, ka vienīgi nabadzībā un klejošanā tavs mirstošais tēvs ir atradis mieru un rimti savai cietēja dvēselei!

Piesaucot Dieva svētību pār tevi, miera pilns aizveru acis mūžīgai dzīvei caur Kunga Jēzus Kristus žēlastību.

Tavs tēvs..."

Turpinājām sarunu, un es jautāju: "Vai jums nav diezgan daudz rūpju un raīžu ar nabago un slimo patversmi? Daudz mūsu brāļu klaiņo tāpēc, ka viņiem nav ko darīt, vai arī to dara aiz slinkuma, daži ir lielceļu zagļi, kā man to jau nācās pieredzēt."

"Tādu gadījumu nav daudz, gandrīz visi ir īsti svētcēlnieki," atbildēja namatēvs. "Bet, ja kādi gadās, tad viņus uzņemam jo mīļāk un sirsnīgāk un mēģinām palaidņus paturēt pēc iespējas ilgāk. Dzīvojot patiesi kristīgu brāļu vidū, kas ir pazemīgi un nabadzīgi, arī palaidņi atgriežas un kļūst maigi un pazemīgi. Ne visai sen mums bija līdzīgs piedzīvojums. Kāds šī apvidus iedzīvotājs bija tik negants un dzīvoja tik samaitātu dzīvi, ka ļaudis ar mietu viņu dzina no savām durvīm prom. Neviens nelietim vairs nedeva maizi. Viņš bija nevaldāms, strīdīgs kauslis, dzērājs un zaglis. Kādu dienu, kad paklīdušais bija pagalam izsalcis, viņš atnāca pie mums, prasot maizi un vīnu, bez kā vairs nespēja dzīvot. Mēs uzņēmām viņu mīļi un sirsnīgi, teikdami: "Tu vari dzīvot pie mums, un mēs tev dosim maizi un vīnu, cik vien tu vēlies, bet tikai ar vienu noteikumu: piedzēries tu tūlīt ej gulēt; ja kaut mazliet sāksi ālēties, tad ne tikai tevi padzīsim, bet arī nodosim iestādēm, lai izsūta kā neglābjamu blēdi." Atnācējs noteikumus pieņēma un palika pie mums. Kādu nedēļu vai vēl ilgāk viņš patiesi daudz dzēra. Baidīdamies pazaudēt savu vīna devu, viņš turēja solījumu un, tikko piedzērās, tūlīt gāja uz dārzu, kur atgūlās un gulēja mierīgs. Kad viņš dzērumu izgulēja, brāļi, nabagi, tūlīt metās uzmanīgi un laipnīgi tam klāt un centās viņu atrunāt no dzeršanas, kā arī dot labus padomus. Pamazām klaidonis sāka dzert mazāk un mazāk, līdz beidzot pēc trim mēnešiem jau bija pilnīgs atturībasnieks. Tad izglābtais atrada darbu un vairs neēda dīkdienā maizi. Pirms neilga laika viņš iegriezās pie mums, lai pateiktos par palīdzību."

Kāda gudrība un audzināšana, es domāju un iesaucos: "Lai slavēts ir Debesu Tēvs, kas atklājis savu žēlastību namam, kas ir tavā pārraudzībā!"

Pēc šīs sarunas ar tiesnesi iemīgām un nogulējām apmēram stundu vai pusotras. Kad izdzirdam baznīcas zvanus iezvanām rīta lūgšanas, tūlīt cēlāmies augšā. Baznīcā bija jau priekšā mūsu namamāte ar bērniņiem. Pēc rīta lūgšanām sākās Dievišķā liturģija. Mēs ar tiesnesi un vienu viņa dēlu nostājāmies pie paša altāra, bet kundze ar meitu ieņēma vietu pie ķēniņa durvīm, lai pacelšanas laikā redzētu Dieva Miesu. Mans Dievs! Cik aizgrābti, nokrituši uz ceļiem, prieka asaras liedami, viņi lūdās! Visu sejas kļuva tik starojošas, ka, skatoties tajās, arī es biju aizgrābts līdz asarām.

Pēc svētās liturģijas priesteris, kalpotāji un visi ubagi, pavisam kopā ap četrdesmit cilvēku, gājām uz ēdamzāli. Tur bija kroplie, slimie un bērni. Visi sasēdāmies apkārt lielajam galdam. Kāds klusums valdīja telpā! Saņēmis dūšu, klusi un uzmanīgi tiesnesim ieminējos: "Klosteros maltītes laikā lasa svēto dzīves gājumus, būtu ieteicams arī šeit to darīt, kopš tev ir tik daudz garīgo grāmatu."

Tiesnesis, pagriezies pret sievu, sacīja: "Domāju, tas ir svētīgs ierosinājums, Maša; ieviesīsim šo tikumu arī mūsu mājā! Tas būs patiens sirds pacilājams. Es lasīšu vispirms, tad lasīsi tu, pēc tam priesteris un citi brāļi, kas prot lasīt."

Priesteris ēzdams sāka runāt: "Klausīties varu, bet lasīt - ne, paldies! Man nav neviena brīva brītiņa, lai sagatavotos. Atnāku mājās un nezinu, no kura gala sākt; nekā cita nav - tikai rūpes un raizes - vajag viena un vajag otra; bērnu vesela kaudze, arī lopu pietiek, visa diena paiet nemierā un steigā, kur nu vēl lasīt vai arī ko mācīties. Ko seminārā iemācījos, to arī jau sen esmu aizmirsis."

Tādu atzišanos dzirdot, nodrebinājos, bet namamāte, kas sēdēja man blakus, saņēmusi manu roku, mierināja: "Tēvs to saka visā pazemībā; viņš vienmēr sevi noliek tik zemu, bet patiesībā ir ļoti dievbijīgs priesteris un viņa dzīve ir sevis ziedoša

na citiem. Jau divdesmit gadu viņš ir atraitnis, audzina lielu saimi mazbērnu un kalpo baznīcai ar centību."

Dzirdot paskaidrojumu, man prātā ienāca Nicetas Stefana vārdi Filokalijā: "Lietas tiek spriestas pēc dvēseles iekšējā stāvokļa, tas ir, kāds kurš pats ir, tā spriež arī par citiem." Tālāk teikts: "Tas, kurā lūgšana un mīlestība ir patiesa, neredz lietu dažādību un nešķiro svēto no grēcīgā, bet mīl visus vienādi, pie tam neviena netiesā, tāpat kā to dara Dievs, kas liek saulei spīdēt un lietum līt vienādi pār taisnīgiem un netaisnīgiem."

Atkal valdīja klusums. Pāri galdam tieši man pretim sēdēja neredzīgs ubags. Tiesnesis viņu baroja, sadalīja zivi, deva pa gabaliņam un ar karoti lēja mutē viru. Uzmanīgāk ieskatījies, ievēroju, ka viņa mute bija visu laiku vaļā un mēle nemitīgi trīcēja un kustējās. Man iekrita prātā - vīrs droši vien lūdzas. Sāku nevarīgo vēl intensīvāk vērot. Maltītes beigās kāda vecīte saslima un sāka sāpēs vaidēt. Tiesnesis un kundze aizveda sieviņu uz guļamistabu un noguldīja to savā gultā. Kamēr kundze palika pie slimās, tiesnesis deva rīkojumu sajūgt zirgu un pats aizsteidzās pēc ārsta, priesteris aizgāja pēc sakramenta, bet citi katrs savā darbā.

Jutu lielu izsalkumu pēc lūgšanas, manī kūsāja vēlēšanās pēc dvēseles izliesšanās brīža, jo divas diennaktis biju pavadījis, ne mirkli neesot vienatnē. Sirds paloja un, likās, pārpludinās ar saldumu visu būtni. Mēģinājums plūsmu aizturēt radīja lielas sāpes, kas, lai gan tīkamas, prasīja klusumu un lūgšanu. Saprātu, kāpēc tie, kuros pašiedarbīgā lūgšana ir reāla, bēg no ļaudīm un meklē vientulību. Saprātu arī to, kāpēc cienījamais Izaks sauc pat visgarīgāko un vislabāko, bet pārmērīgi garu sarunu par tukšu un kāpēc Sv. Sīrijas Efraims māca: "Laba valoda ir sudrabs, bet klusums ir tīrākais zelts." Tā domājot, aizgāju uz nabagu mītni un atradu visus pusdienas atpūtā aizmigušus. Uzkāpu bēniņos, atguvu mieru, norimu un lūdzos. Kad ļaudis uzcēlās, uzmeklēju neredzīgo un aizvedu viņu uz dārzu. Tur atsēdāmies un vienatnē uzsākām sarunu.

"Dieva dēļ un manam garīgam labumam, lūdzu, saki, vai tu praktizē Jēzus lūgšanu?"

"Jā, to daru jau labu laiku."

"Mīļotais brāli, lūdzu, pastāsti, kā tu šo svēto ieradumu iesāki un ko no tā iegūsti?"

"Vienkārši nespēju bez lūgšanas iztikt ne dienu, ne nakti," stāstīja aklais. "Esmu no šīs apkārtnes, pelnīju maizi, strādājot par skroderi, ceļoju no vienas sādžas uz otru un šuvu zemniekiem drēbes. Reiz gadījās kādā ģimenē palikt ilgāku laiku. Kādā svētku dienā ieraudzīju uz plaukta zem ikonām trīs grāmatas un jautāju: "Kas jūsu ģimenē lasa?"

"Neviens," viņi atbildēja, "Šīs grāmatas piederēja mūsu tēvocim, kas bija mācīts cilvēks."

Paņēmu vienu un atvēru to, kur gadījās. Cik atceros, uzšķirtajā lapā lasīju apmēram tā: "Nemitīga lūgšana pastāv nepārtraukta Dieva vārda piesaukšanā, kamēr cilvēks runā, staigā, strādā, ēd vai arī dara ko citu. Visās vietās un katrā laikā mums jāpiesauc Dieva vārds."

Izlasījis to, nodomāju, ka tas būtu man ļoti parocīgi. Tā iesāku čukstēt svēto lūgšanu, kamēr šuvu. Man tā iepatikās. Ļaudis, kuru mājā dzīvoju, to drīz ievēroja, sāka mani izsmiet un jautāja: "Vai tu esi burvis vai arī kas cits? Ko tu visu laiku čuksti? Ko tu saki?" Lai uz sevi nevērstu uzmanību, pārtraucu kustināt lūpas un darīju to vienīgi ar mēli. Ar laiku tā pieradu pie lūgšanas, ka mēle teica to pati no sevis dienu un nakti. Mani tas ļoti iepriecināja.

Ilgu laiku turpināju skrodera darbu un lūgšanu, līdz kādu dienu pilnīgi zaudēju redzi. Manā ģimenē gandrīz ikkatrs cieš no šīs likstas. Kad vairs nespēju sevi apgādāt, iestādes izgādāja vietu nabagmājā mūsu guberņas pilsētā Toboļskā. Tagad es arī turpu dodos. Apstājos šeit tāpēc, ka kungi apņēmušies man dot uz turieni pajūgu."

"Kā saucās grāmata, ko tu lasīji? Vai tā nebija Filokalija?" jautāju viņam.

"To patiešām nezinu. es pat nepaskatījos uz pirmo lapu."

Atnesu savu Filokaliju, uzšķīru patriarha Kallista rakstu un nolasīju tieši tos pašus vārdus, ko vecais vīrs bija no galvas noskaitījis.

"Tas ir uz mata tas pats!" neredzīgais priecīgi izsaucās. "Lūdzu, brāli, turpini lasīt! Kā mierina šie vārdi!" Kad vecajam drēbniekam lasīju: "Mums pienākas lūgties ar sirdi," viņš dedzīgi lūdza, lai izskaidroju, ko tas nozīmē un kā to dara.

Turpināju skaidrot, ka Filokalijā ir sīki iztirzāta Jēzus lūgšana. Veco tas ielīksmoja, un viņš lūdžās, lai es vēlreiz viņam izlasītu priekšā.

"Tad to mēs arī darīsim," sacīju. "Kad tu domā doties uz Toboļsku?"

"Tūlīt," viņš atbildēja.

"Labi, rīt arī es domāju uzsākt ceļu. Mēs varam iet kopā, un es tev nolasīšu visu par Jēzus lūgšanu, kā arī iemācīšu metodi, kā atrast sirds vietu un kā tajā gremdēties."

"Un kā būs ar pajūgu?" viņš jautāja.

"Tev to nevajadzēs. Līdz Toboļskai nav nemaz tik tālu, tikai simts piecdesmit jūdžu. Varam iet lēnām, un mums būs patīkami sarunāties par lūgšanu."

Tā mēs arī vienojāmies. Pievakarē tiesnesis pats atnāca mūs saukt vakariņās. Pēc ēšanas paziņoju, ka rit abi ar neredzīgo dosimies ceļā un ka pajūgs mums nav vajadzīgs tāpēc, lai ērtāk varētu lasīt Filokaliju.

"Man arī ļoti patīk Filokalija!" tiesnesis sajūsmā iesaucās. "Uzrakstīju vēstuli un sagatavoju naudu, lai rīt, uz darbu ejot, varu to nosūtīt uz Sv. Pēterburgu un ar nākošo pastu saņemt grāmatu."

Otrā rītā sirsnīgi pateicāmies saviem labvēļiem par viņu lielo mīlestību un laipnību. Tad uzsākām ceļu. Tiesnesis un viņa sieva mūs pavadīja veselu jūdzi. Tad šķīrāmies.

Ar neredzīgo ceļabiedru gājām lēni, gabaliņu pa gabaliņam, noiedami desmit līdz piecpadsmit jūdžu dienā. Visu pārējo laiku sēdējām klusās vietās un lasījām Filokaliju. Lasīju viņam par sirds lūgšanu tādā pašā kārtībā, kādā to bija norādījis aizgājējs starecs, tas ir, iesākot ar Nīkifora Vientuļnieka, Sinajas Gregorija un

citiem rakstiem. Ar kādu kāri un uzmanību mans māceklis klausījās, un kādu spēcīgu mierinājuma prieku viņš lasījumā atrada! Drīz aklais sāka arī par lūgšanu jautāt, bet viņa jautājumi sniedzās tālu pāri manām spējām uz tiem atbildēt.

Pēc tam, kad nolasīju attiecīgās nodaļas no Filokalijas, viņš man nopietni lūdza parādīt praktisko metodi, ka noteikt sirds vietu ar prātu, kā ievadīt tajā dievišķo Jēzus Kristus vārdu un kā tādā veidā lūgties ar sirds lūgšanu. Sāku to viņam izskaidrot.

"Tu nekā neredzi, bet ar prātu vari iedomāties un gara acīm saskatīt to, ko esi kādreiz redzējis, piemēram, cilvēku vai kādu lietu, vai arī kādu locekli, roku vai kāju. Tad iedomājies, ka tu to aplūko."

"Jā, to es varu," viņš atteica.

"Tāpat iedomājies savu sirdi. Vadi acis, it kā tu tajā krūtīm cauri skatītos. Pēc tam uzmanīgi klausies, kā tā ritmiski pukst. Kad pie tādas darbošanās pieradīsi, tad sāc teikt lūgšanas vārdus sirds pukstu ritmā. Ar pirmo pukstu saki "Kungs", ar otro "Jēzus", trešo "Kristus", ceturto "apžēlojies" un piekto "par mani". Atkārtoto to ļoti bieži. Tas būs samērā viegli, jo tu esi jau praktizējis sagatavošanās daļu iekšējai sirds lūgšanai. Nākamais solis saskaņa ar svēto tēvu mācību: sāc ievadīt un izvadīt visu Jēzus lūgšanu savā sirdī līdz ar elpošanu, tas ir, ieelpojot saki: "Kungs Jēzus Kristus," un izelpojot: "apžēlojies par mani!" Nodarbojies ar to bieži, pagarinot laiku, un drīz vien izjutīsi vieglu un patīkamu sāpi sirdī, pēc tam jutīsi siltumu un pat degsmi. Tādā veidā ar Dieva palīdzību sasniegsi pašiedarbīgo sirds lūgšanu. Tikai ar visiem līdzekļiem sargies no prātā iedomātiem tēliem un vīzijām! Svētie tēvi mūs ļoti brīdina, lai, praktizējot iekšējo sirds lūgšanu, neiekrītam kādā pašapmānā."

Neredzīgais, lielākā uzmanībā visu noklausījies, sāka bieži vingrināties. Viņš to darīja jo sevišķi naktī, kad atpūtāties. Pēc piecām dienām lūdzēja sirdī radās garīga siltuma izjuta, neizsakāma labsajūta, kā arī vēlēšanās lūgties tāda garā nemitīgi. Lūgšana vairoja arī dedzīgāku mīlestību uz Jēzu Kristu. Reizēm viņš redzēja gaismu bez priekšmetiem, citreiz viņam likās, it kā

spoža iedegas sveces liesma un izgaismo sirdi un visu būtni, tā šinī gaismā liekot apjaust priekšmetus un notikumus tālumā.

Kādu dienu notika sekojošais. Gājām cauri mežam, mans neredzīgais ceļabiedrs klusi gremdējās lūgšanā. Tad pēkšņi viņš izsaucās: "Cik žēl, baznīca deg! Lūk, arī zvana tornis jau nogāzies zemē!"

"Izbeidz iedomāties tukšas lietas!" viņu norāju. "Tas ir kārdinājums, tas tev tūlīt jāatraidā! Kā tev iespējams redzēt, kas notiek pilsētā? Mēs esam vēl divpadsmit jūdžu no tās."

Aklais paklausīja mani un turpināja ceļu, atkal gremdējies klusā lūgšanā. Vakarā sasniedzām pilsētu un patiesi redzējām dažas nodegušas mājas, kā arī baznīcu. Tornis, kas bija celts no koka pāļiem, bija sabrucis. Cilvēki sastājušies brīnījās, kā gāžoties tornis nav nevienu nositis. Apjautājāmies par postu un uzzinājām, ka tornis sakritis tieši tajā brīdī, kad aklais man to bija minējis.

Nu viņš piebilda: "Redzi, tu domāji, ka tas raisījās manās iedomās, bet īstenībā tas bija patiess notikums. Kā lai nemīlu un neslavēju Jēzu Kristu, kas atklāj savu žēlastību grēciniekiem, akliem un nezinīgiem! Tencinu, kātu man iemācīji sirds lūgšanu."

"Mīli Jēzu Kristu un slavē Viņu!" atteicu. "Taču sargies uzlūkot visāda veida redzējumus kā tiešu atklāsmi no debesīm, jo tie var būt arī lietu dabiskās kārtības rezultāts! Cilvēka dvēsele nav saistīta ne ar vielu, ne vietu; tā spēj redzēt tuvi un tāli, arī tumsā. Tomēr mēs nedodam pilnu vaļu šādai dvēseles spējai, mēs to apspiežam vai nu ar miesas blīvumu, vai arī ar domas neskaidrību. Kad apskaidrojam savu domāšanu, kad iemācāmies koncentrēties un atteikties no visa tā mūsu apkārtņē, kas ir kaitīgs garīgajai dzīvei, tad dvēsele ieiet savā uzdevumā un darbojas augstākā pakāpē, kaut arī tas notiek dabīgā plāksnē. Dzirdēju no sava mirušā stareca, ka ir cilvēki, kas nekad nelūdžas, ka ir arī slimnieki un ar īpašām dotībām apveltītie, kas sasniedz tādu stāvokli - pat vistumšākajā telpā viņi spēj redzēt gaismu izplūstam no dažādiem priekšmetiem, var redzēt paši savu dubultnieku un pat lasīt citu domas. Kas nāk no sirds lūgšanas,

ir tieši no Dieva žēlastības, un tas ir tik brīnišķīgi, ka neviena mēle to nekad neizteiks, to nekad nespēs salīdzināt ar ko materiālu. Nekas juteklīgs nespēs izteikt to debesu saldini, kas nāk no Dieva žēlastības."

Mans neredzīgais draugs to visu ņēma pie sirds un kļuva vēl pazemīgāks. Lūgšana viņa sirdī lējās vairāk un vairāk un neizsakāmi viņu remdināja. Skatoties draugā, priecājos ar visu dvēseli un pateicībā slavēju Dievu, ka Viņš ļāvis man iepazīties ar tik dievbijīgu cilvēku.

Beidzot sasniedzām Toboļsku. Aizvedu neredzīgo uz patversmi, tad, no viņa mīļi atvadījies, turpināju savu ceļu tālāk.

Veselu mēnesi gāju, klusēdams un dziļi izjuzdams, cik ļoti sirdi bija pacilājuši un uzmundrinājuši šie labie piemēri. Lasīju Filokaliju un pārbaudīju visu, ko biju savam neredzīgajam draugam par lūgšanu mācījis. Viņa piemērs iekvēlināja manī dedzību, pateicību un mīlestību uz Kungu. Sirds lūgšana tā remdināja, ka nespēju iedomāties, vai būtu vēl kāds cilvēks virs zemes laimīgāks par mani, nedz arī apjaust, vai lielāka svētlaieme iespējama pat debesīs. Ne tikai izjutu pārdabisku iekšējo prieku, bet arī to, ka esmu vienots ar visu Dieva radību: ļaudīm, zvēriem, lopiem, kokiem un augiem. Viss, viss, likās, teica un sauca, ka Jēzus Kristus vārds dziļi iegravēts manī. Brīžiem izjutu tādu vieglumu, it kā man nebūtu miesas un es kustētos gaisa. Spēju bez grūtībām ielūkoties sevī un, tur gremdējoties, pārsteigts saskatīt savus orgānus. Brīnījos par gudrību, kas ir izveidojusi cilvēka ķermeni. Kādu citu reizi jutos laimīgs kā karalis un caur visām piešķirtajām svētībām manī auga spēcīga vēlēšanās mirt, izliet sevi pateicībā un slavā pie Kristus kājām.

Kā redzams, pārmērīgi iekritu garīgās baudās, tāpēc likās, ka Dievs gribēja mani atkal pārbaudīt, jo pēkšņi sirdī saku izjust bailes un dīvainu nedrošību. Tā kā tas turpinājās ilgāku laiku, domāju, ka Dievs tiešām uzliek man pārbaudījumu, līdzīgu kā meitenei, kam reiz sādžā mācīju Jēzus lūgšanu. Skumjas domas vēlās pāri kā draudoši mākoņi, atcerējos Jāņa no Karpatiem

vārdus: lai garīgi kādam palīdzētu, pašam jāizcieš žēlastības trūkums, nelaiimes un kārdinājumi. Cīnoties ar šaubu pilnām domām, dubultoju savu lūgšanu. Ar tās palīdzību aizdzinu drūmumu un atkal saņēmu drosmi teikt: "Lai notiek Dieva prāts!" Apzinīgi pieņēmu visu, ko man grēcīgas lepnības dēļ Jēzus Kristus piešķīra ciest. Sapratu, ka tie, kam nesen atklāju iekšējās sirds lūgšanas noslēpumu, vēl pirms ar viņiem sastapos, bija jau iepriekš Dieva noslēpumainās mācības sagatavoti. Atguvu mieru un turpināju ceļu vēl laimīgāks nekā iepriekš.

Divas dienas bija lijis, un ceļš kļuvis tik dubļains, ka tik tikko spēju no tā izvilkt dubļos stiegošās kājas. Gāju, neatrazdams nevienas apdzīvotas vietas, cauri stepei piecpadsmīt jūdžu. Beidzot pavakarē ieraudzīju pie paša ceļa kādu sētu un nopriecājos padomāju: "Šeit palūgšu atļauju atpūsties un pārgulēt nakti, bet rītā, ja Dievs dos, varbūt arī laiks noskaidrosies."

Pienācis pie vārtiem, ievēroju iedzērušu, zaldātu šinelī tērptu veci, kas sēdēja uz uzbēruma. Sveicināju un jautāju: "Vai te ir kāds, kam varu lūgt naktsmājas?"

"Neviens cits kā vienīgi es varu tev tādu atļauju dot," atkliedza iereibušais. "Es te esmu galvenais! Te ir pasta kantoris, un es esmu tā pārzinis."

"Tad atļaujiet, tētiņ, te man pārgulēt nakti!"

"Pase tev ir? Rādi likumīgu pierādījumu par sevi!"

Parādīju viņam pasi, bet viņš, saņēmis to rokās, jautāja: "Kur ir pase?" - "Jūsu rokās," atbildu. - "Tad nāc iekšā!" Pārzinis uzlika brilles, izlasīja dokumentu un piebilda: "Pase ir likumīga, vari palikt, esmu labs cilvēks. Še, iedzer dārku!"

"No dzimšanas neesmu dzēris," atteicu.

"Eh, nosplauties! Vismaz paēd ar mums vakariņas!"

Atsēdāmies pie galda - pasta pārzinis, viņa gados jaunā ķēkša, arī labi iereibusi, un es. Maltītes laikā viņi abi sastrīdējās, viens otram pārmeta, viens otru apvainoja, bet beigās pat saplēsās. Beidzot vīrs aizgāja pieliekamajā telpā gulēt, bet ķēkša sāka mazgāt traukus un tīrīt virtuvi, turpinādama lamāt veco vīru.

Kādu laiku sēdējis, redzēju, ka darbi ievilksies vēl ilgāku laiku, tāpēc sievietei jautāju: "Kundze, kur es drīkstu gulēt? Esmu no ceļa noguris."

"Es jums sagatavošu vietu," viņa teica un sabīdīja divus solus loga priekšā, pārsedza tos ar voiloka segu un uzmeta pagalvi. Atgūlos, aizvēru acis un izlikos guļam. Sieviete vēl ilgi kārtojās pa virtuvi, līdz beidzot pabeidza darbu un pienāca pie manis. Ielikās gultā man blakus un sāka mīlināties. Es pēkšņi sajutu spēcīgu iekāri un vairs nezināju, ko iesākt. Sāku lūgšanu, taču tā nevedās. Vēl mirklis līdz nāves grēkam...

... Pēkšņi viss logs, rāmis, stikls, koka šķembas ar milzu troksni lidoja un gāzās. Visa māja drebēja. Ārpusē bija dzirdami kliegzieni un skaļi sāpju vaidi. Es izbijos līdz nāvei un tā atgrūdu no sevis sievišķi, ka viņa aizlidoja līdz istabas vidum un ēka nodrebēja. Arī es, izlecis no gultas, nokritu ceļos un lūdzu Dievu, domādams, ka zeme veras vaļā, lai aprītu tādu grēcinieku kā mani. Tad redzēju divus zirgu puišus ienesam cilvēku, kas bija noplūdis asinīm. Manas izbailes pieņēmās.

Cilvēks, ko telpā ienesa, bija kurjers, kas esot tuvojies stacijai, lai apmainītu zirgus. Viņa kučieris, pajūgu neuzmanīgi vadīdams, paskrējis garām vārtiem, noskrējis no ceļa, tā ar ilksi iesitoties logā un iegāžot pajūgu pie mājas grāvī. Kurjers izkritis no ratiem, sasitis galvu un savainojis seju. Kad ievainoto ienesa virtuvē, viņš prasīja ūdeni un degvīnu, ar ko nomazgāt brūces. Tad, izdzēris glāzi degvīna, kliegdams deva pavēli kučierim sagatavot zirgus.

Stāvēju viņam blakus un jautāju: "Kungs, kā jūs ar tādu brūci varēsiet turpināt ceļu?"

"Kurjers nekad nedrīkst būt slimis," viņš atteica un izsteidzās laukā. Kučieris aizvilka ķēkšu pie plīts, apsedza to ar segu un prātoja: "Viņa ir baiļu satricināta, gan vēlāk atgūsies." Pasta pārzinis iedzēra glāzi degvīna un aizgāja gulēt. Paliku viens.

Drīz sieviete piecēlās un sāka, kā prātu zaudējusi, staigāt no kakta kaktā. Pēc brīža viņa izgāja laukā. Palūdzos un sāku justies ļoti noguris, gluži bez spēka. Pirms rītausmas tomēr iemigu.

No rīta, atvadījies no pasta pārziņa, gāju savu ceļu. Ejot lūdzu Dievu īstā ticībā, cerībā un pateicībā Debesu Tēvam par Viņa svētību, kas mani tik tuvās briesmās žēlīgi pasargājusi.

Pagāja seši gadi, gāju reiz garām kādam sieviešu klosterim un apstājos kapelā, lai pielūgtu Dievu. Pēc liturģijas māte priekšniece mani ielūdza uz tēju. Drīz ieradās negaidīti viesi, un viņa aizgāja pie tiem, atstājot mani ar māsām. Kāda pazemīga māsa, kas ielēja man tēju, izraisīja manī ziņkārī, un es viņai jautāju: "Vai jūs, māsiņ, jau ilgi esat klosterī?"

"Pieci gadi," viņa atbildēja. "Mani šeit atveda gluži neprātīgu, bet Dievs apžēloja un izveseļojos. Māte priekšniece mani uzņēma saimē un iesvētīja par māsu."

"Kas tevi padarīja neprātīgu?" jautāju.

"Izbailes. Strādāju pasta stacijā, un kādu nakti atgadījās šausmīga nelaime. Zirgi ieskrēja mājā un izlauza logu. Satricinājums, ko pārdzīvoju, atņēma saprātu. Veselu gadu vecāki vadāja mani no vienas svētceļnieku vietas uz otru, bet tikai šinī klosterī es tiku dziedināta."

Kad visu to dzirdēju, apjēdzu, kas par lietu, biju prieka pilns un slavēju Dievu, kas lietas izkārtu savā gudrībā.

Tik daudz neparastu gadījumu esmu pieredzējis, ka pat triju dienu nepietiktu, lai tos visus izstāstītu," sacīju savam garīgajam tēvam. "Tomēr gribēju jums pastāstīt vēl vienu.

Kādā saulainā vasaras rītā ieraudzīju ceļa malā kapsētu, aiz tās baznīcu un dažas mājas. Zvani aicināja uz dievkalpojumu, un no visām pusēm ļaudis sāka doties baznīcas virzienā. Paātrināju soļus. Pie dievnama zālītē sēdēja vairāki baznīcēni un, ieraudzījuši mani, sauca: "Nestaidies, kamēr sāksies dievkalpojums, nostāvēsies vēl pietiekami, šeit kalpo ļoti ilgi. Priesteris ir slimīgs un lēnīgs, liturģija ir ļoti gara."

Patiesi dievkalpojums bija ļoti garš. Priesteris - jauns, bāls un noliesējis - darbojās ļoti gausi, lūdzās dziļā aizkustinājumā, lēni un liturģijas beigās teica vienkāršu, bet skaistu sprediķi par to, kā panākt sevī mīlestību pret Dievu.

Pēc dievkalpojuma priesteris ielūdza mani pie sevis uz pusdienām. Sarunā ar viņu ieteicos: "Cik jūs, tēvs, godbijīgi un lēni noturat dievkalpojumu!"

"Tā ir. Draudzes locekļiem tas nepatīk, un viņi kurn, bet tur nekā nespēju darīt, jo par katru lūgšanas vārdu, ko izsaku, iepriekš pārdomāju. Lūgšana bez iekšējā pārdzīvojuma nav ne uz lūdzeju, nedz arī uz klausītājiem iedarbīga; viss ir dvēseles rosības un vērīgas lūgšanas varā. Cik maz cilvēku nodarbojas ar iekšējo rosību! Iemesls tam, ka viņi to īsti negrib, ir tas - proti, viņiem trūkst ilgu pēc garīgās dzīves un apgaismojuma," izskaidroja priesteris.

"Bet kā ir iespējams vajadzīgo dziļumu sasniegt? Tas liekas ļoti augsts uzdevums?" jautāju.

"Nemaz nav grūti. Lai iekšēji apgaismotos un sasniegtu dvēseles rosību, jāņem kāds Svēto Rakstu teksts un pēc iespējas ilgāk, visā uzmanībā pie tā kavējoties, tas jāpārdomā. Tā atklāsies saprašanas gaisma. Tāpat jādara ar lūgšanu; ja gribi, lai tā būtu šķīsta, patiesa un piepildītāja, izvēlies vienkāršus, īsus, bet spēcīgus vārdus un atkārti tos bieži! Tādā veidā modīsies vēlēšanās lūgties."

Man ļoti patika priestera pamācības. Cik tās bija praktiskas un cik dziļi izskaidroja lūgšanu! Garā pateicos Dievam par šo dievbijīgo baznīcas ganu.

Pēc maltītes priesteris uzaicināja: "Tu brītiņu atpūties, bet es palasīšu Dieva vārdu un sagatavošu rītdienas sprediķi."

Meklēdams kādu klusāku vietu, iegāju virtuvē. Tur kaktā sēdēja veca sieviņa un klepoja. Atsēdos pie loga, izņēmu no somas Filokaliju un iesāku lasīt. Pēc kāda laika ieklausījos, ka, kaktā sēdot, vecīte bez apstājas čukst Jēzus lūgšanu. Biju ļoti iepriecināts, dzirdot Jēzus vārdu tik biežos atkārtojumos, un, pagriezies pret lūdzeju, sacīju: "Cik labi, māmiņ, ka tu visu laiku lūdies! Tā ir vislabākā kristieša pestīšanas nodarbība."

"Jā, tētiņ!" viņa atbildēja. "Vecuma dienās tik vien man prieka, kā - "Kungs, apžēlojies!""

"Vai tu sen jau tā pieradi lūgties?"

"No mazām dienām, tētiņ! Bez tā pat iztikt nespēju. Jēzus lūgšana ir izglābusi mani no nāves un nelaiemes."

"Kā tas notika?" prasīju. "Lūdzu, pastāsti Dieva godam un Jēzus lūgšanas lielākai cieņā celšanai!" Ieliku Filokaliju atpakaļ somā, piesēdos vecītei tuvāk un sāku klausīties.

"Biju jauna un skaista, vecāki sarunāja mani izprecināt. Nākamajā dienā vajadzēja būt kāzām, precinieks ieradās pie mums, bet, pienācis desmit soļus no mājas, pēkšņi nokrita un bez neviena vaida nomira. Es tā izbijos, ka atsacījos jebkad vairs iet pie vīra un nolēmu dzīvot jaunavībā, apmeklēt svētceļnieku vietas un lūgt Dievu. Tomēr baidījos doties ceļā, lai cilvēki nenodarītu man kādu ļaunumu, jo sevišķi tāpēc, ka biju tik jauna. Kāda veca svētceļniece, ko pazinu, iemācīja man Jēzus lūgšanu un ieteica, lai izlūgtu Dieva aizsardzību, to skaitīt ceļā bez mitēšanās. Ņēmu padomu pie sirds un sāku ticībā ceļot pat uz tālām vietām. Vecāki apgādāja mani ar naudu.

Tā reiz devos uz kādu pilsētu, lai nomestos ceļos brīnumdarītājas svētbildes priekšā. Ceļš bija vientuļš - pa stepēm un krūmājiem, taču es ne no kā nebaidījos, ticēdama, ka Jēzus lūgšana atvairīs no manis visas draudošās nelaiemes. Jau tuvojos pilsētai - līdz tai bija atlikušas tikai kādas piecas sešas verstis, kad, lai saīsinātu ejamo, nogriezos no lielā ceļa uz taciņas, kas veda cauri krūmājam. Pēkšņi pie manis piejāja kāds vīrietis, nolēca no zirga un sāka izvaicāt, kas es tāda un kurp dodos. Atbildēju, bet viņš sāka uzmākties...

- Ak, ko tu dari?! Liec mani mierā!

Viņš izņēma no maka naudaszīmi un deva to man. Mēģināju aizbēgt, bet viņš iededzies izrāva ķēdē iesietu milzīgu atvāzamo nazi un, tēmēdams ar to man krūtīs, draudēja uz vietas nodurt. Biju pārbijusies līdz nāvei un nodomāju: "Ak, Kungs Jēzu Kristu! Arī Tava lūgšana nepalīdz!" Bet viņš, zirga pavadu sev pie jostas piesējis, jau teju teju ķērās man klāt. Iekliedzos: "Apžēlojies tak un ļauj kaut kleitu novilkt - tā man baznīcā ejamā!" Un, tiklīdz kā pacēlu to virs galvas, zirgs izbijās, iekrācās un kā metās uz

priekšu, tā arī nelaimīgais līdzi, pavadā karādamies, - pa laukiem, pa krūmiem... Kad atjēdzos, no viņa vairs nebija ne miņas.

Pateicos Dievam par glābšanu un pārliecinājos, cik spēcīga un sargājoša ir Jēzus lūgšana. Pēc pāris verstīm atradu to pašu maku, no kura viņš man deva naudu. Tur bija arī kaut kādi papīri un viņa pase. Ieejot pilsētā, redzu - ļaužu pūlis un policijas zaldāti. Zirgs piesiets, vienās putās, bet cilvēks guļ zemē ar pārsistu galvu un sagraizīts - ar to pašu pie jostas pieķēdēto nazi. Atbrauc pilsētas galva un vaid vien - ko darīt? Nav zināms, kas tas par vīru, no kurienes. Piegājusi saku: "Vai tik tas nav viņa maks? Tepat netālu to pacēlu uz ceļa, varbūt izkritis." Pilsētas galva paņēma papīrus, bet naudu un veco, notaukoto maku atdeva man atpakaļ, sacīdams: "Paldies, ka palīdzēji uzzināt, kas viņš tāds (izrādās - lopu tirgotājs, kas pārdzina ganāmpulkus no vienas guberņas uz otru). Bet tas tev par atradumu - kā nekā pēc likuma trešā daļa no pazaudētajām mantām pienākas atradējam."

Tā arī aizgāju. Pabijusi pie brīnumdarītājas ikonas, atgriezos mājās, sevī juzdama Jēzus lūgšanas milzīgo spēku. Ļoti gribējās doties uz Jeruzalemi, taču vecāki nebija tik bagāti, lai nodrošinātu tālo ceļu. Reiz, par to domājot, atvēru savu somu un ieraudzīju tur jau minēto maku. Tā kā tas bija vecs un netīrs, jau nolēmu to sviest ārā, bet tad apdomājos - varbūt ādas gabaliņi var noderēt... Sāku ārdīt maku un - stūrītī iešūtas atradu piecas simt rubļu banknotes. Aiz prieka pat apraudājos. Par šo naudu tiku līdz Jeruzalemei, gadu tur nodzīvoju un vēl atpakaļ atgriezos. No tā laika vienmēr rodu mierinājumu Jēzus lūgšanā.

Vecumā kļuvu nespēcīga un slima. Šejienes priesteris mani pieņēma un tagad uztur."

Ar lielu gandarījumu klausījos stāstā un nezināju atkal, kā pateikties Dievam par šo dienu, par tik skaistiem ticīgas dzīves piemēriem un par tik dievbijīgiem ļaudīm. Tad lūdzu labā priesterā svētību un, debesu prieka pildīts, uzsāku tālāku ceļu.

Nesen, uz šejieni nākdams, gāju cauri Kazaņas guberņai,

visu dara mehāniski un bez dievbijības. Reiz nakts man bija jāpavada tatāru nometnē. Kad iegāju sādžā, redzēju pie kādas mājas pajūgu un krievu kučieri dzirdām zirgus. Biju priecīgs, ka būs iespēja gulēt kopā ar kristiešiem, un nolēmu lūgt atļauju tepat pārnakšņot. Pienācu pie kučiera un jautāju: "Uz kurieni dodies?"

"Esmu ar savu kungu ceļā no Kazaņas uz Krimu," viņš atbildēja. Kamēr ar kučieri sarunājos, viņa kungs pavēra ekipāžas loga aizkaru un, manī noraudzījies, teica: "Tatāru mājas ir draņķīgas, tāpēc pavadīšu nakti tepat ratos."

Vakars bija patīkams, un kungs, lai pastaigātos, izkāpa no ekipāžas. Viņš uzsāka ar mani sarunu, daudz jautāja un stāstīja par sevi:

"Līdz sešdesmit pieciem gadiem biju jūras kapteinis. Vecumam tuvojoties, saslimu ar hronisku slimību - ģikti. Aizgāju atpūtā, pensijā un apmetos uz dzīvi Krimā, savas sievas muižā, jo pastāvīgi slimoju. Sievai, kas bija dzīvespriecīga, mīlēja sabiedrību un kāršu spēli, garlaikoja dzīvot ar vecu, slimu vīru, tāpēc viņa mani atstāja un aizgāja dzīvot uz Kazaņu pie mūsu meitas, kas tur bija precējusies ar kādu pilsētas ierēdni. Aizejot sieva paņēma visu, pat kalpotājus: pie manis viņa atstāja tikai mūsu astoņgadīgo krustdēlu.

Tā nodzīvoju trīs gadus. Zēns mani labi apkalpoja. Viņš bija apķērīgs un ātrs, apdarīja visus darbus; tīrīja māju, iekūra krāsni, izvārīja putru un sagatavoja patvāri. Tomēr viņš bija palaidnīgs un pilns visādu triku. Rezglis skraidīja apkārt, kļiedza, apgāza lietas un krita man uz nerviem. Ilgojos miera un klusuma, jo, būdams slim un saguris, prieku atradu, lasot grāmatas. Man bija brīnišķīga grāmata - Palamas Gregorija raksti par Jēzus lūgšanu, kuros nemītīgi iedziļinājos - lasīju. Pa brīžam lūdzos arī pats. Zēna uzvedība mani patiesi traucēja. Nelīdzēja nekādi draudi, nekas nebēdni no šķelmības neatturēja. Tad es izdomāju kaut ko: nosēdināju puīseli sev blakus uz soliņa un liku viņam nepārtraukti atkārtot Jēzus lūgšanu. Sākumā viņš to darīja negribīgi un bieži apklusā. Liku viņam darīt tieši tā, kā noteicu, un turēju žagaru

rokā. Kad viņš skaitīja lūgšanu, es mierīgi lasīju vai arī klausījos zēna balsī un uzmanīju, kā viņš izrunā vārdus. Tiklīdz lūgšana apklusā, pacēlu rīksti un atgādināju turpināt. Beidzot mājā bija miers un klusums. Pēc kāda laika ievēroju, ka rīkste vairs nebija vajadzīga, jo zēns skaitīja lūgšanu labprātīgi, centīgi. Ievēroju arī pārmaiņu uzvedībā. Viņš bija kļuvis kluss, atturīgs un izpildīja mājas darbus ar lielāku rūpību. To redzot, biju aplaimots un sāku dot viņam vairāk brīvības.

Beidzot puika tā pierada pie lūgšanas, ka to atkārtoja visu laiku, pat bez mudinājuma. Kad jautāju, kādas ir viņa domas par lūgšanu, viņš atbildēja, ka jūtoties aicināts visu laiku to skaitīt.

"Ko tu jūti, kad to saki?" es jautāju.

"Nekā. Vienīgi tajā laikā jūtos labi."

"Kā - labi?"

"Nezinu, kā to pateikt," zēns atbildēja.

"Vai tu jūties laimīgs?"

"Jā, laimīgs!"

Zēns bija divpadsmit gadu vecs, kad sākās Krimas karš, un es viņu paņēmu līdzi, kad devos apciemot savu meitu. Kamēr bijām pilsētā, viņu novietoja virtuvē kopā ar citiem kalpotājiem. Zēns man sūdzējās, ka pieaugušie triecot jokus, spēlējot kārtis, smejojies par viņu un traucējot lūgšanā. Pēc trim mēnešiem viņš pienāca pie manis un sacīja: "Es nespēju ilgāk to izturēt; iešu atpakaļ mājās. Te ir neciešami trokšņains."

"Kā tu varēsi iet viens tik tālu tādā aukstā laikā?" viņam jautāju. "Gaidi, kad es braukšu, tad ceļosim kopā!" Nākamajā dienā mans zēns pazuda. Izsūtījām ļaudis meklēt, bet neviens viņu nespēja atrast. Beidzot saņēmu no Krimas vēstuli, kur ļaudis, kas palika manā mājā, ziņoja, ka zēns esot atrasts 4. aprīlī, otru Lieldienu svētkos, mājās miris. Viņi esot to uzgājuši manā istabā, guļot uz grīdas. Rokas esot bijušas dievbijīgi saliktas uz krūtīm, cepurīte palikta zem galvas. Mugurā bijuši tie paši vieglie svārciņi, kuros puisi redzēju pēdējo reizi. Viņu apglabāja mana dārzā. Biju pārsteigts, šo ziņu saņēmis, jo nespēju saprast, kā viņš

varēja nokļūt muižā tik īsā laikā, jo aizgāja 26. februārī, bet 4. aprīlī ceļinieks jau bija atrasts miris. Ja ceļo ar zirgiem un Dieva palīgu, ir nepieciešams vismaz vesels mēnesis, lai nomērītu trīstūkstoš jūdžu. Turklāt zēnam nebija ne siltu drēbju, ne pasēs un pat ne kapeikas naudas. Ja viņu kāds aizveda, tad, bez šaubām, tā bija dievišķa gādība un Dieva sevišķā providence.

Šis zēns," sacīja dižciltīgais kungs, "baudīja lūgšanas augļus daudz augstākā pakāpē nekā es savās vecumdienās."

Noklausījies stāstu, teicu: "Kungs, ar šo Palamas Gregorija skaisto grāmatu, ko jūs ar tādu prieku lasījāt, esmu jau agrāk iepazinies. Tā galvenokārt apraksta vokālo Jēzus lūgšanu. Vēlos jums ieteikt izlasīt arī Filokaliju, jo tajā jūs atradīsiet pilnīgu izskaidrojumu, kā sasniegt iekšējo sirds un prāta lūgšanu un tā baudīt tas saldus augļus." To teicis, parādīju savu Filokalijas grāmatu. Muižnieks to paņēma un apskatījies solījās arī pats sev iegādāties vienu eksemplāru.

Mans Dievs, domāju pie sevis, kādi neparasti atklājumi par Dieva spēku nāk caur Jēzus lūgšanu! Cik vienreizēji un pamācoši ir šie notikumi! Zēns lūgties tika mācīts ar rīkstes palīdzību, un tomēr šī metode izvērtās par lielu prieku. Vai mūsu rūpes un nelaimes nav rīkstes, ko Dievs pieļauj mums sastapt lūgšanas ceļā? Kādēļ tad baidāties vai apmulstam, kad Dieva roka, pilna bezgalīgas mīlestības, mums sniedz šo palīdzību mācīties lūgties dedzīgāk, lai mūs vestu uz neizsakāmo prieku?"

Kad beidzu stāstīt, teicu savam garīgajam tēvam: "Lūdzu, atvainojiet mani, tēvs, par tik lielu runāšanu! Svētie tēvi uzskata pat garīgu runu, ja tā nesamērīgi gara, par tukšu valodu. Laiks pienācis man iet un sameklēt savu Jeruzalemes ceļojuma biedru. Palūdzieties par mani, lielu grēcinieku, lai Kungs savā bezgalīgā žēlsirdībā svētī manu ceļu un lai tas nes labumu!"

"No visas sirds to novēlu, mīļotais brāli!" viņš atbildēja. "Lai Dieva bagātā žēlastība apēno tavu taku, un lai tā ir tev pavadone, kā bija eņģelis Rafaels Tobijam!"

OTRĀ DAĻA

No svētceļnieka stāstiem par Jēzus lūgšanas labestīgo iedarbi

Pagāja gads kopš pēdējās sastapšanās ar svētceļnieku, līdz kādu dienu atskanēja maigs klauvējiens pie durvīm un klusa, lūdzoša balss vēstīja viņa atgriešanos. Garīgais tēvs, durvis atvēris, aicināja savu mīļoto brāli iekšā.

"Sveicināts, mans mīļais brāli! Pateiksimies Dievam kopīgi par tava ceļojuma svētību un arī par tavu laimīgo atgriešanos!"

"Slava un pateicība lai ir Visaugstākajam, visa labuma Tēvam, kas "svešajā zemē" par labu mums, ienācējiem un svētceļniekiem, savā žēlastības pilnā labvēlībā visu kārtu pēc sava prata. Pagājušajā gadā es, grēcinieks, no jums šķīros un tagad, pateicoties Dieva žēlastībai, atkal satieku un dzirdu jūsu prieka pilno sveicienu. Droši vien jūs gaidāt kaut ko uzzināt par manu ceļojumu uz svēto pilsētu Jeruzalemi, kurp mana dvēsele tik karsti vēlējās doties un uz kurieni arī visi mani spēki tika virzīti. Tomēr ne vienmēr notiek tā, kā mēs to plānojam; ne vienmēr saņemam to, ko esam iekārojuši. Tā notika arī ar mani. Taču neesmu ne mazāka mērā pārsteigts, jo kā gan nožēlojams grēcinieks, kāds esmu, būtu cienīgs staigāt pa svēto zemi, kur pats Jēzus Kristus atstājis savu soļu nospiedumus?"

Atcerieties, tēvs, kad pagājušajā gadā atstāju šejieni kopa ar savu kurlo draugu, man bija līdzī kāda Irkutskas tirgotāja vēstule viņa dēlam Odesā, kam vajadzēja izkārtot man ceļojumu uz Jeruzalemi. Odesu sasniedzām viegli un īsā laikā. Mans draugs tūlīt

dabūja vietu uz kuģa, lai dotos uz Konstantinopoli, bet es ar vēstuli rokās sāku meklēt Irkutskas tirgotāja dēlu. Atradu viņa māju bez grūtībām, bet, par nožēlu, nesastapu savu labvēli vairs dzīvu. Viņš bija pirms trim nedēļām pēc neilgas slimošanas miris un apglabāts. Kaut arī par notikušo ļoti noskumu, pieņēmu, ka tā ir Dieva griba. Ģimene bija dziļās sērās, it sevišķi mirušā dzīvesbiedre, kas palika viena ar trim maziem bērniem. Viņa bija tik ļoti bēdu pārņemta, ka likās - no tām nomirs. Tomēr, kaut arī esot tuvu izmisumam, atraitne mani uzņēma sirsnīgi. Viņas dzīves apstākļi neatļāva izkārtot ceļojumu, bet viņa lūdza mani palikt pie viņiem vēl divas nedēļas, līdz no Irkutskas atbrauks tās vīratēvs. Viņš bija apsoltījis ierasties Odesā un būt palīdzīgs bāreņu ģimenes veikalniecisko darījumu izkārtšanā. Tā arī es paliku. Nodzīvoju Odesā nedēļu, tad mēnesi, tad vēl otru, bet tirgotājs no Irkutskas neieradās. Tā vietā viņš atsūtīja vēstuli, lai ģimene nomaksā visus parādus mirušā līdzstrādniekiem un iespējami ātrākā laikā pārceļas uz dzīvi pie viņa Irkutskā. Ar jaunajām rūpēm par pārceļšanos nevienam vairs nebija laika par mani raizēties. Tā, pateicies par atraitnes viesmīlību, viņus atstāju, lai turpinātu klaiņošanu pa Krieviju.

Ilgu laiku prātoju, kurp lai dodos, līdz nolēmu iet uz Kijevu, kur nebiju bijis jau ilgu gadus.

Sākumā ļoti bēdājos, ka mana vēlēšanās nokļūt Jeruzalemē nav piepildījies, bet sapratu arī, ka dievišķā providence tā bija lēmusi, un mierināju sevi, lai Kungs, cilvēces mīlētājs, pieņem manu nodomu par upuri un lai neatstāj nožēlojamo ceļojumu bez garīga stiprinājuma.

Notika, ka gluži necerēti satiku cilvēkus, kas mani iepazīstināja ar notikumiem, kas līdz šim nebija man vēl zināmi, un tādā veidā vadīja manu nabaga dvēseli tuvāk pestīšanai. Ja apstākļu nepieciešamība nebūtu mani vadījusi, tad arī šajā laikā nebūtu sastapis savus garīgos labvēļus.

Ceļojot lūgšana bija pavadone dienās un naktīs; atradis mājvietu, dvēseles inspirācijai un stiprināšanai cīņā ar tās neredzamajiem ienaidniekiem lasīju Filokaliju.

Kad biju attālinājies no Odesas septiņdesmit jūdžu, pieredzēju ļoti savādu gadījumu. Ceļā panācu garu pajūgu rindu, kas sastāvēja no kādiem trīsdesmit ratiem, kas veda preces. Transporta vadītājs brauca savā vezumā citiem pa priekšu, bet pārējie viņam pa gabalu sekoja. Braucēji virzījās gar upes malu, kurā, ar lielu troksni virpuļodams, gāja ledus. Pēkšņi transporta vadītājs apturēja pajūgu, kas lika apstāties arī visai rindai aiz viņa, tad sāka izģērbties. Kad citi važoņi no aizmugures pienāca klāt un jautāja, ko viņš grib darīt, uzrunātais atbildēja, ka gribot upē izpeldēties. Vīri bija gluži pārsteigti un jutās kā laba joka uzjautrināti. Iedomas pārņemtais, neskatoties uz savu biedru smiekliem, turpināja izģērbties. Kad vīri redzēja, ka tas nav vairs joks, viņi mēģināja neprāti atturēt, bet neviens nespēja to pārlicināt.

Tad daži jaunākie piepildīja spaini ar ledaino ūdeni un uzlēja to kailajam jauneklī. "Te tev ir iespēja izpeldēties!" viņi jokodamies sauca.

Taču, tiklīdz ūdens pārskaloja šķietami neprātīgo, tas sajūsmā sauca: "Cik brīnišķīgi!" Kad viņš noslīga pie zemes, vīri aplaistīšanu turpināja, līdz pēc īsa laiciņa jauneklis atgūlās un acumirkli mierīgi nomira. Apkārtējie stāvētāji apjuka un bija neizpratnē, kāpēc viss tā noticis. Daži teica, ka jāziņojot iestādēm, daži atkal prātoja, ka tāds bijis šī cilvēka liktenis un ka īpatnējā nāve viņam jau bijusi paredzēta.

Kādu stundu nostāvējis un visu noskatījies, turpināju atkal ceļu. Nogājis apmēram piecas jūdzes, redzēju kādu sādžu un devos turp. Uz ielas sastapu vecu priesteri un, viņu apturējis, izstāstīju redzēto un piedzīvoto, prasot notikušā izskaidrojumu. Priesteris uzaicināja mani savā mājā, un tur vēlreiz lūdzu viņu notikušo izskaidrot.

"Nezinu, kā lai to izdaru, mīļotais brāli, izņemot tikai to, ka dabā notiek daudzas lietas, kas ir noslēpumainas un neaptveramas. Domāju, ka Dievs pieļauj daudz kam notikt, lai cilvēks skaidrāk saprastu, kā dievišķā providence valda dabu, neizslēdzot arī maiņas tās likumos. Es pats reiz biju liecinieks līdzīgam notikumam. Netālu no mūsu sādžas ir dziļa aiza, ne pārāk plata,

taču septiņdesmit pēdu dziļa. Top šaušalīgi, tās melnajā dziļumā ieskatoties. Aizai pāri ved laipa kājniekiem. Reiz kādam manas draudzes zemniekam, godīgam labas slavas cilvēkam, pilnīgi bez iemesla uznāca nepārvarama vēlēšanās mesties no šīs laipas aizs bezdibēnī. Veselu nedēļu viņš cīnījās ar šo nepārvaramo domu un, nevarēdams tai tikt pāri, kāda rīta agrumā uzgāja uz tilta un no tā metās aizā. Drīz garāmgājēji dzirdēja viņa vaidus un ar lielām grūtībām izvilka no dziļuma nelaimīgo, kam bija lauztas abas kājas. Kad viņam jautāja, kā tas gadījies, ka viņš iekritis aizā, ievainotais atbildēja, ka, kaut arī esot lielās sāpēs, tomēr viņā valdot miers, jo piepildīta nepārvaramā tieksme, kas nav likusi mierā un kuras dēļ bija jācieš lielas garīgas mokas, lai tikai savādo vēlēšanos apmierinātu.

Vairāk nekā gadu cietušais ārstējās pilsētas slimnīcā, un es to bieži apmeklēju. Tāpat kā tu, biju ziņkārīgs un jautāju ārstiem viņu domas par šo neparasto gadījumu. Praktiski gandrīz visi atbildēja, ka tā bijusi īslaicīga prāta aptumšošanās. Kad jautāju pēc kāda zinātniska izskaidrojuma, studētie ļaudis atteica, ka tas ir dabas noslēpums, ko zinātne vēl nav atklājusi. Piebildu, ka, cilvēkam esot tāda noslēpumaina dabas untuma varā, būtu jāgriežas pie Dieva un jāizsūdz visu labam un gudram biktstēvam, tad šāds īslaicīgs trakums neņemtu virsroku. Tiešām, dzīvē ir daudz gadījumu, kam trūkst skaidru atbilžu."

Mums sarunājoties, bija kļuvis jau tumšs, tā paliku turpat pa nakti. Otrā rītā aprinča policijas priekšnieks atsūtīja savu ierēdni, lai dabūtu atļauju vakar uz ceļa mirušo apbedīt kapsētā. Izmeklējot mirušā ķermeni, ārsts nebija atradis, ka aizgājējs būtu sajucis prātā, tāpēc konstatējis, ka tas miris ar trieku.

"Redzi," sacīja priesteris, "pat medicīna nav spējīga atrast izskaidrojumu šai nepārvaramai dziņai pēc ūdens."

Šķīros no priestera un atkal gāju tālāk. Ceļoju vairākas dienas un biju paguris, kad sasniedzu samērā lielu tirdzniecības centru, sauktu - Baltā Baznīca. Bija jau gandrīz vakars, tāpēc sāku meklēt naktsmājas. Sastapu cilvēku, kas arī izskatījās pēc ceļotāja un kas veikalā apjautājās pēc kāda pilsētas iedzīvotāja.

Mani ieraudzījis, vīrs teica: "Nepārprotami arī tu esi ceļotājs, tāpēc meklēsim kopīgi cilvēku, kas saucas Jevrejnovs. Viņš ir labs kristietis, kam pieder viesu nams, kur laipni uzņem svētceļniekus. Man pat ir raksts par to."

Ar prieku paklausīju aicinājumam, un mēs drīz vien atradam meklēto vietu. Vīra nebija mājās, bet viņa sieva, laba vecīte, uzņēma mūs sirsniņi un ierādīja vietu viesu nodalījumā, kur mēs varētu atpūsties. Iekārtojāmies ērti, un, kad pārradās saimnieks, viņš mūs aicināja vakariņās. Maltītes laikā iztaujājām viens oti par vietām, no kurienes katrs esam. Nevilšus mūsu uzmanība pievērsās saimnieka uzvārdam - kāpēc viņu sauca Jevrejnovs?

"Šajā sakarībā pastāstīšu jums zīmīgu gadījumu," namatēvs iesāka. "Redziet, mans tēvs bija ebrejs, kas piedzima Šklovas pilsēta un bija ļoti naidīgs pret kristiešiem. Jaunībā viņš gribēja kļūt par rabīnu un uzsāka attiecīgās studijas, lai sagatavotos šim amatam. Viņš uzmanīgi klausījās ikvienā jūdu stāstā, ar kura palīdzību varētu noliegt kristietību. Kādu dienu mans tēvs gāja garām kristīgo kapsētai un ieraudzīja cilvēka galvaskausu, ko greznoja izšķobītu zobu rindas. Viņš sāka to apsplaudīt, nolādēt un beigas spārdīt kājām, tad, paceļot to uz garas kārts, iztaisīja par putnu biedekli. Apmierināts par padarīto, mans sencis turpināja savu ceļu.

Nākamajā naktī, tikko iemidzis, viņš redzēja sapnī svešinieku, kas viņam spēcīgi pārmeta, sacīdams: "Kā tu tik varmācīgi un nežēlīgi uzdrīkstējies apieties ar manām mirstīgām atliekām? Esmu kristietis, un tu esi Kristus ienaidnieks!" Tēvam redzējums rādījās vairākas reizes un traucēja kā mieru, tā arī miegu. Pēc laika viņš parādību sāka redzēt arī dienā, dzirdot tās pārmetumu pilno balsi. Ar katru dienu apstākļi pasliktinājās, un tēvs kļuva nervozs, pārbiedēts, pilnīgi izmisis.

Nelaimīgais griezās pie sava rabīna, kas par viņu lūdzās un dzina garu projām, bet redzējums turpinājās un arvien vairāk pastiprinājās. Kad par notiekošo izplatījās baumas, kāds kristietis, kas tēvu pazina veikala darīšanās, ieteica viņam kļūt par kristieti, lai traucētājas vīzijas pazustu, jo cits nekas nebija līdzējis. Ģa mans tēvs, kaut arī ieteikums viņam šķita ļoti nepatīkams, tomēr

beidzot nolēma paklausīt: "Es to darīšu ar prieku Ja tikai mokošie redzējumi pazustu!" Kristietis par to bija priecīgs un ieteica aizsūtīt zinu bīskapam, lūdzot pēc kristības un uzņemšanas draudzē. Kopēji viņi uzrakstīja lūgumu, un tēvs vilcinoties to parakstīja. Tad notika brīnums. Brīdī, kad lūgums bija parakstīts, parādība pazuda un nekad vairs neatgriezās.

Manā tēvā bija miers, un viņš kļuva ļoti laimīgs. Dziļā ticības pārdzīvojumā uz Jēzu Kristu atbrīvotā dvēsele bez vilcināšanās uzmeklēja bīskapu, izstāstīja visu notikušo un lūdza atļauju kristīties. Iemācījies īsā laikā Baznīcas mācību, tēvs tika kristīts, atnāca uz dzīvi šajā pilsētā, apprecēja manu māti, labu kristieti, un veda priekšzīmīgu, panākumiem pilnu dzīvi. Viņš daudz deva nabagiem un mudināja mani darīt to pašu. Pirms nāves saņēmu tēva svētību un vēlējumu dalīties ar trūkumā nonākušajiem cietējiem. Te nu mēs esam! Tāpēc mani sauc par Jevrejnovu*!"

Godbijīgi un līdzjūtīgi noklausījies stāstu un pie sevis domāju: "Mans Dievs! Cik žēlsirdīgs ir mūsu Kungs Jēzus Kristus, un cik liela Viņa mīlestība! Cik dažādi ir ceļi, pa kuriem Viņš ved grēciniekus pie Sevis, un cik varena ir gudrība, ar kādu Viņš pārvērš mazos notikumus lielos un nozīmīgos! Kas spētu paredzēt, ka ebreja neuzvedība un necienība pret mirušā kauliem novestu viņu pie Jēzus Kristus iepazīšanas un dievbijīgas dzīves?"

Pēc vakariņam, pateikušies Dievam un mūsu saimniekam, gājām uz savam istabām, lai atpūstos. Tā kā miegs mums nenāca, sākām tērzēt. Mans ceļabiedrs stāstīja, ka viņš ir bijis veikalnieks Mogiļevā un divus gadus esot dzīvojis klosterī, cerēdams kļūt par mūku Besarābijā. Tā kā viņam esot tikai pagaidu dokumenti, tad viņš tagad esot ceļā uz mājām, lai no veikalnieku apvienības dabūtu pastāvīgu pasi un atkal atgrieztos uz klosteri Besarābijā. Viņš stāstīja lielā sajūsmā un slavēja šos klosterus par to kārtību, likumību, disciplīnu, kā arī par dievbijīgajiem un svētajiem mūkiem. Viņš pat teica, ka salīdzināt Besarābijas klosterus ar

* Jevrej krievu valodā nozīmē ebrejs, Jevrejnov - ebreja dēls.

pārējās Krievijas klosteriem būtu tas pats, kas salīdzināt debesis ar zemi. Nākamais klostera brālis mudināja arī mani doties turp.

Mūsu sarunas laikā ieradās trešais viesis. Tas bija virsnieka vietnieks, kas atgriezās mājās, lai tur pavadītu savu atvaļinājumu. Ievērojām, ka viņš bija ļoti noguris, un, noskaidrojusi savas vakara lūgšanas, iemigām. No rīta taisījāmies ceļā. Pēkšņi izdzirdam baznīcas zvanus, kas aicināja uz rīta dievkalpojumu. Abi ar veikalnieku gribējām doties uz dievkalpojumu, jo apzinājāmies, ka ceļš tad būs daudz veiksmīgāks. Aicinājām arī virsnieku nākt līdzi.

"Kāda vajadzība iet uz baznīcu, ja mums jādodas ceļā?" atbildēja uzrunātais. "Kāds labums Dievam no tā, ka mēs lūdzamies? Kad nonāksim mājās, tad varēsim to visu izdarīt! Jūs abi varat iet, bet es gan neiešu. Kamēr jūs baznīcā lūgsieties, es jau būšu savas piecas jūdzes nogājis. Gribu steigties uz mājām."

"Skaties, brāli, ka tu nemini uz priekšu! Vai Dievs lietas tā kārtos?" veikalnieks atgādināja.

Abi iegājām baznīcā, bet virsnieka vietnieks mundri aizsoļoja pa ceļu. Pēc rīta lūgšanām vēl palikām uz liturģiju. Kad kārtojām savas somas ceļam, saimniece ienesa patvāri.

"Kur jūs iesiet?" viņa jautāja. "Jums vispirms jāpaēd pusdienu un jāpadzer tēja. Izsalkušus jūs ceļā nelaidīsim."

Mēs palikām. Pēc apmēram pusstundas, kamēr vēl dzērām tēju, aizsies atgriezās virsnieka vietnieks.

"Atgriežos reizē priecīgs un noskumis," viņš jau pa gabalu sauca.

"Kas noticis?" jautājām.

"Es jums pastāstīšu. Kad no šejienes aizgāju, nolēmu apstāties kādā krogā, lai izmainītu naudu un iedzertu glāzīti šņabja, kas veicinātu iešanu. Tā arī izdarīju. Saņēmu sīknaudu un laidos ceļā kā vanadziņš. Pēc apmēram trīs jūdžu noiešanas domāju pārskaitīt savu kapitālu, lai redzētu, vai neesmu daļu pametis. Atsēdos ceļa malā, pārskaitīju naudu un atradu, ka tā bija visa, bet tad liela sašutumā un izbīlī konstatēju, ka man pazudusi pase; nevarēju to atrast ne starp papīriem, ne arī tur, kur bija nauda. Uztraucos tik ļoti, ka gandrīz nazaudēju galvu. Tad ienāca brātā. ka tā varbūt

izkritusi krogā, kamēr mainīju naudu. "Būs jāskrien atpakaļ," nodomāju. Tā nu skrēju un skrēju, šaubu un nemiera dzīts. Ko darīt, ja pases tur nav? Kādas likstas un bēdas tad mani gaida! Atgriezos krogā un prasīju apkalpotājam, vai viņš pazaudēto nav redzējis. Tas atbildēja: nē! Atkal mani pārņēma posta sajūta. Sāku uzmanīgi pārmeklēt vietas, kur stāvēju, kur sēdēju, kur biju gājis. Vai zināt? Beidzot kļuva ļoti laimīgs, jo atradu meklēto pasi salmos uz grīdas samītu un netīru. Slava Dievam! Biju tik laimīgs, it kā liela nasta būtu no pleciem nokritusi. Pase ir tik ļoti netīra un apdriskāta, ka varu par to dabūt miesas sodu, taču labāk tas nekā cietums. Tagad bez grūtībām varēšu nokļūt mājās un pēc tam atpakaļ uz armiju. Atgriezos, lai pastāstītu par notikušo un arī palūgtu kādu ziedi kājām, kas no lielās skriešanas ir noberzta jēlas."

"Tad viss tas tev notika ceļā, brāli!" ieminējās veikalnieks. "Nav šaubu, ka to piedzīvoji tādēļ, ka atteicies nākt ar mums uz baznīcu un pirms ceļojuma pielūgt Dievu. Tu gribēji aizsteigties mums priekša, bet, redzi, bija jāatgriežas atpakaļ, pie tam vēl ar savainotām kājām. Es tevi gan brīdināju; redzi nu, kā viss notika.

Nebūtu jau liela nelaime, ka tu negribēji nākt uz baznīcu, bet tu piebildi: "Kāds labums Dievam no tā, ka mēs lūdzamies?" Tāds spriedums nav pareizs, brāli! Bez šaubām, Dievam nav vajadzīgas mūsu lūgšanas, bet Savā mīlestībā uz mums Viņš grib, lai mēs lūdzamies. Ne tikai visaugstākā lūgšana, ko Svētais Gars modina mūsu sirdīs, ir Dievam patīkama, bet tāda ir arī lūgšana, ko Viņš mums pavēl: "Paliect Manī, un Es jūšos!" Arī ikkatrs mazākais upuris, kas pildīts Viņa vārdā, ikviena doma un nodoms, pacelts Visuvarenā godam un mūsu pestīšanai, ir Dievam patīkami. Savā bezgalīgajā žēlsirdībā Debesu Tēvs mūs par visu bagātīgi atalgo. Dievs savā mīlestībā apbalvo cilvēku tūkstoš reižu vairāk, nekā cilvēks to pelna. Ja tu iedosi Dievam vara gabaliņu, Viņš tev atdos zelta. Ja tu apņemsies iet pie Tēva, Viņš tev nāks pretim. Ja tu nevarīgi teiksi: "Kungs, pieņem mani un esi man žēlīgs!" - Viņš tevi apskaus un noskūpstīs. Tāda ir Debesu Tēva mīlestība uz mums, Viņa necienīgajiem Bērniem. Labestībā un mīlestībā Dievs

kāda slava par to ir Dievam un kāds labums tev, ja tu izsaki mazu lūgšanu, to darot varbūt pat izklaidīgi, ka arī izdari kāduniecīgu darbiņu, piem., piecas paklanišanās, nopūtas, Jēzus Kristus vārda piesaukšanu, kādu laipnu domu, atsakies no barības vai arī klusējot paciet kādas grūtības? Viss tas tev liekas dvēseles glābšanai nenozīmīgs, pat nevajadzīgs, bet tā nav. Ikviens tuvināšanās mirklis ir nozīmīgs Dieva acīs un spēlēs ievērojamu lomu Dieva visredzībā. Tas tiks simtkārtīgi atalgots ne tikai mūžībā, bet jau šinī dzīvē. Svētais Jānis Zeltamute saka: "Neviens labais darbs, lai cik niecīgs, nepaliks taisnīgā Tiesneša neievērots." Ja grēkus izskatīs sīkās detaļās un mums būs jādod par tiem norēķini, jāatbild par mūsu vārdiem, vēlmēm, domām, tad cik daudz vairāk mūsu labie darbi, neskatoties uz to, cik tie arī būtu niecīgi, tiks izskatīti visos sīkumos un pieskaitīti mūsu mūža nopelniem.

Lūk, piemērs, ko pats piedzīvoju pagājušajā gadā. Besarābijas klosterī bija ļoti dievbijīgs un labs mūks. Kādu dienu viņam uzmācās liels kārdinājums pēc žāvētas zivs. Klosterī nebija nekādas iespējas to dabūt. Tā mūks plānoja aiziet uz tirgu, lai tur nopirktu kādu reņģi. Ilgu laiku viņš sevī iekšēji cīnījās, mēģinādams iestāstīt, ka jāsamierinās ar to, ko klosterī dod ēst visiem brāļiem, un ka pēc iespējas jāizvairās no baudām; bez tam mūkam iet uz tirgu un atrasties ļaužu pūlī nepieklājas. 1 acu iekāre neatstājās, un svētais brālis, tai padevies, steidzās zivi iegādāties.

Atstājis klosteri, kārdinājumā kritušais ceļā atcerējās, ka aizmirsis savas lūgšanu krelles. "Kā lai eju ka karavīrs bez zobena?" viņš domāja. "Tas ir nepiedienīgi, un cilvēki ļaunosies, redzot mani bez svētuma zīmes." Viņš gribēja griezties jau atpakaļ, bet, iebāzīs roku kabatā, atrada tur meklēto. Tās no kabatas izņēmis, mūks pārmeta krustu, aptina ap roku un mierīgs soļoja tālāk. Nonācis tirgū, viņš redzēja kāda veikala priekšā zirgu, kas bija iejūgts podiem piekrautos ratos. Pēkšņi dzīvnieks satrūkās, uzslējās pakāļkājās, lielā ātrumā rāva pajūgu un nogrūda mūku gar zemi. Nedaudz tālāk rati apgāzās, un visi podi pārvērtās lausku kaudzē. Pakritušais piecēlies atskārta, ka pats nebija ievainots, vienīgi drusku apdauzīts. Nobijies viņš pateicās Die-

vam par brīnišķo izglābšanos, jo, ratiem kaut arī sekundi ātrāk apgāzoties, nelaimē iejauktais būtu noteikti nosists. Vairāk par to nedomādams, mūks steidzās, lai nopirktu zivi.

Atgriezies mājās un iebaudījis kāroto kumosu, brālis noskaitīja lūgšanas un devās pie miera. Miegā spilgtā vīzijā parādījās kāds svešinieks, vecāks vīrs, kas uzrunāja gulētāju: "Es esmu šī klostera patrons, brāli, un gribu, lai tu saprastu šīs dienas mācību, kas tev tika dota. Tu biji vājš cīņā ar kārdinājumu, kas uzbruka taviem maņu orgāniem un pašaielieģšanās spēkam. Laiskums un pašaieliedzības trūkums deva ienaidniekam iespēju izplānot liktenīgo notikumu, kam tu biji liecinieks. Tomēr tavs sargeņģelis to paredzēja, atgādināja tev par lūgšanas krellēm un iedvesmoja noskaitīt lūgšanu. Tā kā tu eņģeļa mudinājumam atsaucies un to izpildīji, tad tieši šī paklausība tevi glāba no nāves. Vai tu redzi, kā Dievs mīl cilvēku un kā Viņš apbalvo to par vismazāko veikumu, ja tikai cilvēks griežas pie Viņa?" To pateicis, atnācējs no celles pazuda. Mūks pamodās tieši tajā brīdī, kad paklanījās aizejošajam viesim. Atvēris acis, viņš redzēja sevi nevis gultā, bet gan nometušos uz ceļiem pie sliekšņa. Garīgās atmodas labad mūks stāstīja gadījumu daudziem - arī man.

Cik bezgalīga ir Dieva mīlestība uz mums, grēciniekiem! Vai tas nav liels pārsteigums, ka tik maza lieta kā lūgšanu krelli izņemšana, to apvīšana ap roku, Dieva vārda piesaukšana spēj izglābt dzīvību? Taisnības svaros īsa minūte, piesaucot Jēzus Kristus vārdu, atsver daudzas kūtruma stundas. Patiesi šeit vara gabaliņš tiek apbalvots ar zeltu. Redzi tagad, brāli, cik spēcīga ir lūgšana un cik visuvarens ir Jēzus Kristus vārds, kad mēs to piesaucam! Sv. Jānis no Karpatiem raksta Filokalijā: "Ja, skaitot Jēzus lūgšanu, sakām: "Apžēlojies par mani, grēcinieku!" - Dievs noslēpumā atbild šādam lūgumam: "Bērns, tavi grēki ir piedoti!" Ali Jānis Zeltamute saka, ka grēcīgs cilvēks top šķīsts tajā mirklī, kad viņš izdveš šo lūgšanu. Dieva žēlastība uz mums ir neierobežota; ir jāskumst, ja mēs, nolaidīgie grēcinieki, nespējam atlicināt pat stundiņu, lai Viņu godātu un slavētu. Lūgšanas laiku, kas ir vairāk nozīmīgs nekā viss cits pasaulē, mēs izniekojam pasaulīgās

zūdīšanās un raizēs, aizmirstot Dievu un mūsu parādu Viņam. Sī iemesla dēļ esam bieži padoti grūtībām, nelaimēm un neveiksmēm, bet arī to visu Dievs savā mīlestības pilnā providencē sūta mūsu garīgajam labumam un mūsu atceļam pie Viņa."

Kad veikalnieks pabeidza sarunu ar virsnieku, es teicu: "Dārgais brāli, tavi vārdi sagādāja lielu mierinājumu manai grēcīgai dvēselei, un es tev par to pateicos!"

Noklausījes pateicību, runātājs atbildēja: "Acīmredzot, ka tev ir garīgajās lietās liela interese. Pagaidi brītiņu, es tev nolasīšu kaut ko par sacīto no šīs vērtīgās grāmatas "Agapia" jeb "Grēcinieku glābšana". Tajā ir aprakstīti daudzi neikdienišķi gadījumi."

Viņš izņēma grāmatu no kabatas un iesāka lasīt par kādu dievbijīgu cilvēku, sauktu Agafoniks, ko māte bija mācījusi ik dienas skaitīt "Esi svecināta, Marija!" Dievmātes ikonas priekšā. Kā bērns viņš uzcītīgi pildījis šo pienākumu, bet, kad pieaudzis un bijis padots dažādām pasaulīgām rūpēm, lūgšana bieži izpalikusi, līdz beidzot atmesta pavisam. Kādu vakaru pie viņa ieradās kāds svešinieks un lūdza naktsmājas. Svešinieks stāstīja, ka viņš esot eremīts no Fabaidas un ka redzējis vīziju, kas tam likusi iet pie Agafonika ar pārmetumiem par Dievmātes lūgšanas atmešanu. Agafoniks aizbildinājies: daudzus gadus viņš bijis uzticīgs lūgšanai, bet, ka būtu kādu labumu par to saņēmis, to viņš nesaredzot. Eremīts viņam atteica: "Tu nepateicīgais un aklais! Tev būtu jāatceras, cik daudzas reizes tā tevi paglāba no bēdām un nelaimēm. Vai atceries, ka tu brīnumainā veidā izglābies, kad, bērns būdams, reiz slīki? Vai tu atceries, cik daudzi tavi kaimiņi aizgāja kapā, kad izplatījās epidēmija, bet tu tiki saudzēts? Vai atceries, ka reiz, ceļojot ar draugu, jūs abi izkritāt no ratiem: draugs salauza kāju, bet tu pat nebiji ievainots? Vai tu zini, ka tavs gados jaunais un veselais paziņa tagad slimībās nonīkst, kamēr tu esi bez ciešanām?" Eremīts atgādināja vēl citas nelaimes un nobeidza teikto ar atgādinājumu: "Zini, visas šīs nelaimes no tevis tika novērstas, pateicoties Dieva Mātes aizsardzībai, ko ieguvi ar īso lūgšanu, ar ko ik dienas savu dvēseli pacēli uz Dievu! Turpini

to skaitīt un neatmet; turpini slavēt Debesu Karalieni, lai viņa savukārt turpinātu tevi pasargāt arī uz priekšu!"

Pēc lasījuma saimnieki sauca mūs pusdienās. Iestiprinājušies mēs pateicāmies un devāmies katrs uz savu pusi.

Turpināju ceļu piecas dienas, domās labestīgi kavēdamies pie visa, ko dzirdēju no Baltās Baznīcas dievticīgā veikalnieka. Tagad kādu nezināmu iemeslu dēļ, tuvojoties Kijevai, sāku izjust smagumu, vājumu, manī gūlās drūmas domas, pārņēma kūtrība un bija grūti lūgties. Netālu no ceļa ieraudzīju mežiņu un nolēmu tur atrast klusu vietīņu, kur varētu palasīt Filokaliju, stiprināt pagurušo garu un atgūt mieru. Atradis piemērotu vietu, atsēdos un sāku lasīt Kasiana Romieša astoņas domas Filokalijas ceturtajā nodaļā. Pēc pusstundas lasījuma priecīgs pacēlu acis un, sev par lielu pārsteigumu, ieraudzīju meža dziļumā cilvēku, kas, ceļos noieties, bija redzams apmēram simt metru attālumā. Biju iepriecināts, jo sapratu, ka šis cilvēks lūdzas, un turpināju atkal lasīt. Pēc stundas vai vairāk vēlreiz palūkojos uz otro lūdzēju un redzēju viņu tajā pašā stāvoklī. Biju par to dziļi aizkustināts un pie sevis nodomāju: kādi padevīgi kalpi ir Dievam! Kamēr tā domāju, lūdzējs nokrita pie zemes un gulēja nekustīgs. Jutos pārsteigts. Tā kā vīra seju neredzēju, jo viņš bija ar muguru pret mani, ziņkārības dzīts devos uzzināt, kas tas pārcilvēku, kas tik uzticīgi - dziļā dievbijībā lūdzas. Pienācis tuvāk, redzēju, ka svešinieks gul iemidzis. Tas izrādījās esam zemnieku puisis, apmēram divdesmit piecus gadus vecs, tīrs, labi kopts, bet bāls. Apjautājos, kas viņš ir, un uzzināju, ka puisis ir bijis zemnieks Smoļenskas guberņā un tagad nāk no Kijevas.

"Un kurp tu ej?"

"To es nezinu. Domāju, kur vien Dievs mani vadīs," jauneklis atbildēja.

"Vai tu esi bijis prom no mājām jau ilgāku laiku?"

"Jā, jau piektais gads."

"Un kur tu visu šo laiku dzīvoji?"

"Apmeklēju svētās vietas, klosterus un baznīcas. Man nav

neviena, ar ko varētu dzīvot, jo esmu bārenis, pie tam vēl ar kroplu kāju. Tā ceļoju no vienas vietas uz otru."

"Kā redzams, kāds gudrs cilvēks tevi pamācīja apmeklēt svētās vietas un nevis vienkārši klaiņot apkārt."

"Redzi, esmu bārenis kopš mazām dienām. Gāju ganos mūsu sādžā jau desmitgadu. Viss bija labi. Tad kādu dienu, pārdzenot aitas mājās, nebiju pamanījis, ka labākā bija nozudusi. Kad priekšstrādnieks, strauja rakstura un ļauns cilvēks, ieraudzīja, ka vienas aitas trūkst, viņš mani lādēja un draudēja: "Ja aitu neatradīsi, tevi sitīšu līdz nāvei; es tev pārlauzīšu kājas un rokas."

Nobijies gāju meklēt nozudušo, iegriezos ik vietā, kur vien dienā lopiņi ganījās. Meklēju pāri pusnaktij, bet no pazudušās nebija ne pēdu. Tā kā bija jau rudens, nakts bija ļoti tumša. Kad iegāju meža dziļumā, sākās negaiss. Visi koki locījās vējā, un tālumā gaudoja vilki. Biju tik nobijies, ka mati sacēlās stāvus un izbailes ar katru mirkli pieņēmās. Likās, nupat būšu pagalam. Metos ceļos, pārmetu krustu un ar visu spēku vētrā kļiedzu: "Kungs Jēzu Kristu, apžēlojies par mani!" Tikko šos vārdus izteicu, izbīlis norima un manī iestājās miers. Visas bēdas pēkšņi pazuda, likās, tās nekad nebija mani plosījušas, jutos tik brīnišķīgi, kā debesīs peldot, tik laimīgs, ka turpināju lūgšanu skaitīt iekšēji. Neatceros, cik ilgi turpinājās vētra vai arī kā pārlaidu nakti, jo, kad pamodos, bija jau diena. Vēl arvien atrados uz ceļgaliem. Mierīgs piecēlos un, zinādams, ka aitu vairs neatradīšu, ar dedzīgu vēlēšanos turpināt lūgšanu laimīgs gāju mājās.

Kad atgriezos sādžā, pārraugš, redzēdams, ka aita nav atrasta, sāka mani nežēlīgi sist. Biju pusdzīvs, kad viņš atļaidās, un, kā redzi, sitieni sakropļoja man kāju. Pēc notikuma sešas nedēļas pavadīju gultā, nespēdams pakustēties, taču visu šo laiku skaitīju lūgšanu un biju laimīgs. Atguvis spēkus, sāku klaiņot no vietas vietā, bet grēcīgajā pasaulē jutos traucēts, tāpēc sāku iet no vienas svētceļnieku vietas uz otru, starplaikus pavadīdams mežos. Tagad jau piektais gads, kopš to daru."

Biju ļoti iepriecināts, dzirdot stāstu, un slavēju Kungu, ka Viņš atrada mani cienīgu sastapt tik svētīgu cilvēku.

"Vai tu vēl arvien skaiti lūgšanu?"

"Jā, man ir neiespējami bez tās dzīvot," jauneklis atteica. "Kad vien atceros, cik brīnišķīgi jutos toreiz mežā, man liekas, ka kāds noliec mani uz ceļiem, un tad atsāku atkal lūgties. Nezinu, vai mana grēcinieka lūgšana ir labestīga vai ne. Dažreiz, kad lūdzos, izjūtu lielu prieku, mieru, labsajūtu, nezinādams visa cēloni, bet citu reizi jūtu arī smagumu, garlaicību un to, ka tieku nepieņemts un atraidīts. Viens tomēr ir skaidrs: turpināšu lūgties līdz savas dzīves galam."

"Neuztraucies, mīļais brāli, viss, ko tu pārdzīvo lūgšanas laikā, ir Dievam patīkams un labvēlīgs tavas dvēseles glābšanas labad! Svētie tēvi saka, ka abi, mierinājums un grūtības, lūgšanā ir labi un neviena lūgšana, neskatoties uz to, cik laba vai slikta tā ir, nekad nezūd Dieva priekšā. Viegļums, mierinājums, siltums norāda, ka Dievs apbalvo tavu cenšanos, turpretim smagums, dvēseles sausums, atstātības sajūta tiek dota, lai šķīstītu dvēseli un to stiprinātu, padarītu pazemīgu nākotnes laimei un slavai. Par pierādījumu tam nolasīšu Svētā Jāņa Pakāpnieka rakstu."

Atražu attiecīgo paragrāfu un rakstīto nolasīju. Jauneklis noklausījās ar lielu uzmanību un prieku, man dziļā sirsnībā pateikdamies. Pēc tam šķīrāmies. Viņš iegāja atpakaļ meža dziļumā, bet es, pateicies Dievam par piešķirto sirds pacilātību, uzgāju uz ceļa un turpināju savu gaitu.

Nākamajā dienā ar Dieva palīgu sasniedzu Kijevu. Mana vislielākā vēlēšanās bija gavēt un sagatavoties grēksūdzei, lai baudītu Dievgaldu šinī svētajā vietā. Uzturējos klostera tuvumā, kur būtu ērti apmeklēt baznīcu. Kāds labs, vecs kazaks uzņēma mani savā mājā, un, tā kā viņš dzīvoja viens, tad man bija klusums un miers. Nolēmu izdarīt sirsnīgu grēksūdzi un pārbaudīt sirdsapziņu visos sīkumos, sākot jau ar bērniību, atceroties jaunības, kā arī citus grēkus. Lai nekā neaizmirstu, visu uzrakstīju uz zīmītes. Beigās iznāca garš saraksts.

Dzirdēju, ka Kitajevas klosterī, kas ir septiņas jūdzes no Kijevas, esot ļoti gudrs, askētisks priesteris, kas ar dziļu līdzjūtību un pieredzi dodot labus padomus. Ikviens, kas pie viņa sūdzējies

grēkus, saņēmis svētīgu pamācību un juties ļoti iepriecināts. Gāju pie šī priestera. Kādu laiku runājām, tad iedevu savu grēku sarakstu, lai viņš pārbaudītu. Pēc saraksta izlasīšanas priesteris teica: "Mīļotais brāli, te tu esi sarakstījis daudz ko, kas ir pilnīgi lieks. Paklausies - vispirms, nav nekādas vajadzības biktēt grēkus, kas jau iepriekš izsūdzēti un par kuriem tu jau esi saņēmis piedošanu. Atkārtoti jāsūdz tikai tie pārkāpumi, ko tu esi atkal atkārtojis; citādi tas ir ticības trūkums grēksūdzes sakramentam. Otrkārt, nav nepieciešams minēt citus cilvēkus, kas saistīti ar taviem grēkiem. Tiesā tikai sevi! Treškārt, svētie tēvi ieteic, ka mums jāsūdz grēki vispārīgi, jo, stāstot nogrēkoto visos sīkumos, tas reizēm kļūst par kārdinājumu pašam un arī biktstēvam. Ceturtkārt, tu gan nāc nožēlot, bet tu nenožēlo to, ka neproti vispār nožēlot. Tava nožēla ir auksta un pavirša. Piektkārt, tu sarakstīji visus niekus, bet neievēroji nopietnus grēkus. Tu neatzini un neuzrakstīji, ka nemīli Dievu, ka ienīsti tuvāko, ka netici Dieva vārdam un ka esi pilns lepnuma un godkāres. Viss ļaunuma bezdibenis un mūsu garīgā samaitātība pastāv šajos četros grēkos, kas ir pamata saknes, no kā uzdīgst visi cilvēka trūkumi."

Biktstēva norādījumi mani ļoti pārsteidza, un es ierunājos: "Piedodiet man, cienījamais tēvs, bet kā iespējams Dievu, mūsu Radītāju un Labdari, nemīlēt! Uz ko lai tad ticam, ja ne uz Dieva Vārdu, kas satur visu patiesību un svētumu? Vēlu labu ikvienam, kā arī neviena neienīstu. Man nav nekā, uz ko būt lepnam, izņemot neskaitāmos grēkus. Bez tam manī nav nekā slavēšanas vērtā. Kā es drīkstētu būt lepns un godkārīgs savā nabadzībā un slimībā? Varbūt, ja būtu bagāts un izglītots, būtu vainīgs lietās, ko jūs minējāt."

"Žēl, mīļotais brāli, ka tu saprati tik maz no visa tā, ko tev izskaidroju. Lai tu saprastu labāk, ko teicu, iedošu izlasīt rakstu, ko arī pats lietoju, kad eju pie grēksūdzes. Pārdomā to, un tu aptversī, ko tev tikko teicu!"

Priesteris iedeva man bikts rādītāju. Sāku to lasīt.

Cilvēka iekšējā grēksūdzē, kas ved uz pazemību

"Vēršot skatu sevī un uzmanīgi vērojot savu iekšējo dzīvi, esmu caur pieredzi pārliecināts, ka nemīlu ne Dievu, ne arī savu tuvāko, ka man trūkst ticības, esmu lepnuma un baudkāres pilns. Sis spriedums ir manu jūtu un darbības pārbaudīts iznākums.

1. Es nemīlu Dievu. Ja es viņu mīlētu, tad pastāvīgi domātu par Viņu ar sirdī izjustu pacilātību; katra tāda doma piepildītu sirdi ar prieku un labsajūtu. Tieši pretēji, domāju daudz vairāk par pasaulīgām lietām, ar daudz lielāku interesi, kamēr domas par Dievu izsauc grūtības un tukšumu. Ja savu Radītāju mīlētu, tad vienība ar Viņu lūgšanā mani piepildītu, iepriecinātu un vestu uz nepārtrauktu vienību ar Viņu. Tomēr viss ir citādi - ne tikai nerodu prieku lūgšanā, bet atrodu to par grūtu; cīnos ar to negribīgi, tieku sava slinkuma vājināts un esmu ar mieru darīt ko gluži nenozīmīgu, lai tikai paāsinātu lūgšanas laiku. Nevajadzīgās nodarbībās vadītajam laikam nepiegrīžu vēriību, bet, kad domāju par Dievu, kad nostādu sevi Viņa klātienē, katra stunda liekas kā gads. Ja mīlam kādu cilvēku, mēs pavadām visu dienu, nepārtraukti domājot tikai par mīļoto, izjūtot, ka esam kopā ar viņu, raizējoties par viņu; neskatoties uz visām nodarbībām, domās vienmēr kavējamies pie mīlotā. Dienas gaitā labi ja pavadu vienu stundu, kurā sevi gremdēju pārdomās par Dievu un rosinu sevī mīlestību uz Viņu, bet pārējās divdesmit trīs ar aizrautību nesu upurus savu kaislību elkiem. Man ļoti patīk sarunas par tukšiem tematiem, bet, runājot par Dievu, esmu sauss, garlaikots un slinks. Ja negribot esmu ievilks garīgo jautājumu pārrunās, es ātri mainu tematu un pievēršos tam, kas glaimo manām kaislībām. Man ir

dzīva ziņkāre par ikdienas ziņām un politiskiem notikumiem; apmierinu sevi ar pasaulīgo zinību studijām, ar zinātni, mākslu un metodēm, kā iekrāt mantu. Turpretī Dieva likuma apgūšanas studijas, Dieva iepazīšanas un reliģijas izpratne mani neiejūsmina, neietekmē un dvēseli nebaro. Spriežu, ka minētais nav nepieciešams kristieša dzīvē un ir tikai priedevas, ar ko jānodarbojas brīvajā laikā. Ikdienā mīlestība uz Dievu ir tikai baušļu pildīšanā "Kas Mani mīl, tas Manus vārdus turēs" (*Jņ. 14: 23*) - saka Kungs Jēzus Kristus. Tomēr es ne tikai neturu Viņa baušļus, bet pat nemēģinu to darīt. Redzi, tāpēc man jāapzinās, ka Dievu nemīlu. Svētais Basilijs Lielais to apstiprina, sakot: "Liecība, ka cilvēks nemīl Dievu un Jēzu Kristu, ir, ja viņš nepilda baušļus."

2. Es nemīlu savu tuvāko. Ne tikvien, ka negribu atdot savu dzīvību par tuvāko saskaņā ar Evaņģēliju, bet es pat neuzpurēju savu mieru un ērtības citu labā. Ja mīlētu savu tuvāko ka sevi pašu, kā to Svētie Raksti nosaka, tad cita nelaime mani apbēdinātu, bet labklājība iepriecinātu. Tomēr ir tā, ka ar ziņkāri klausos par sava tuvākā nelaimi, tomēr neesmu apbēdināts par to, gluži pretēji - manī rodas gandarījums. Nejūtu līdzī sava brāļa neveiksmēm, bet gan tiesāju viņu un izplatu savus spriedumus arī citiem. Mana tuvākā panākumi, bagātība, slava un laime neiepriecina tā, it kā tā būtu mana paša; esmu vai nu gluži vienaldzīgs, vai arī kļūstu greizsirdīgs un skaudīgs.

3. Man trūkst ticības garīgās lietās. Es neticu nedz nemirstībai, nedz arī Evaņģēlijam. Ja tam stipri ticētu un būtu pārliecināts bez šaubīšanās par mūžīgo dzīvi un atmaksu par savu zemes rīcību, tad par to nemitīgi domātu. Pat sīkākā doma par nemirstību mani iedvesmotu uz godbijību, un es vadītu savu dzīvi ka svešinieks, kas gatavojas iet savā dzimtajā pusē. Īstenībā pat nedomāju par mūžību, bet pieņemu, ka šīs dzīves gals ir arī manas eksistences robeža. Iekšēji manī mājō slepena doma: "Kas zina, kas pēc nāves notiks?" Ja es saku, ka ticu nemirstībai, tad tas ir vienīgi dabīgu slēdzienu rezultātā, jo dziļi sirdī tomēr neesmu par to pārlieci

nāts - manas zemes aktivitātes un nodarbības to apliecina. Ja savā sirdī pieņemtu Svētos Rakstus ar ticību par Dieva Vārdu, tad būtu pastāvīgi ar to nodarbināts; to pētītu, par to jūsmotu un ar lielu baudu tajā gremdētos. Gudrība, žēlastība un mīlestība, kas tur apslēpta, paceltu mani ekstāzē, dienu un nakti es līksmotu par pamācībām, kas ir Dieva likumā. Tās būtu ik dienas mana garīgā maize, un es censtos ar lielāko nopietnību uzlikto padarīt; nekas virs zemes nebūtu pietiekami spēcīgs, lai manu sirdi un dvēseli no tā atturētu. Tomēr ir citādi. Ja lasu vai dzirdu Dieva Vārdu, tas notiek vai nu nepieciešamībā, vai arī ziņkārē; sacītajā negremdējos, bet jūtos sauss un vienaldzīgs, tā nesaņemot no tā vairāk labuma kā no laicīgo rakstu lasīšanas. Tālāk vienmēr esmu gatavs Svētos Rakstus pamest un pievērsties pasaulīgām grāmatām, par ko man ir lielāka interese un kur gūstu vairāk apmierinājuma.

4. Esmu pilns lepnuma un patmīlības. Visi mani darbi to apliecina. Kad saskatu sevī kaut ko labu, tad gribu to rādīt citiem vai arī ar to dižoties, iekšēji esmu pilns patmīlības, kaut arī ārēji tēloju pazemību. Visu piedēvēju savām spējām un uzskatu sevi par pilnīgāku nekā citus, vismaz - ne jau sliktāku. Ja ievēroju ļaunumu sevī, tad mēģinu to attaisnot vai atvainot; izliekos nevainīgs, saku, ka citādi nevarēju. Esmu nepacietīgs ar tiem, kas neizrāda man respektu, un uzskatu tos par nespējīgiem spriest par manu raksturu. Esmu iedomīgs uz savām dotībām un nespēju pieņemt savas neveiksmes. Zūdos un priecājos, redzēdams savu ienaidnieku nelaimes. Mans nodoms darīt kaut ko labu ir vai nu uzslavas kāre, interese pašam par savu labumu, vai arī laicīgā ērtība. Vārdu sakot, pastāvīgi ieceļu sevi par elku, kam nemitīgi kalpoju, meklēdams jutekliskās baudas un apmierinājumu savām miesīgām iekārēm.

Iedziļināšanās grēksūdzes vadonī liek man atzīt, ka esmu lepns, bezdievīgs, bez ticības, nemīlu Dievu un nīstu savu tuvāko. Kāds stāvoklis būtu vēl grēcīgāks? Tumsības garu stāvoklis ir labāks nekā mans, jo, kaut viņi nemīl Dievu un nīst tuvāko,

vismaz viņi tic un dreb. Bet es? Vai ir vēl ļaunāks liktenis nekā mans? Kāds sods var būt bargāks par paviršu un laisku dzīvi, kādu šajā pasaulē dzīvoju?"

Kad pabeidzu lasīt, biju ļoti pārsteigts un domāju: "Mans Dievs, kādi šausmīgi grēki slēpjas manī, un līdz šim laikam es par tiem pat nezināju!" Manī auga karsta vēlēšanās šķīstīties. Lūdzu svētīgajam priesterim, lai dod man norādījumus, kā piekļūt ļaunā cēloņa saknēm, lai labotu nākamās dienas. Priesteris sāka man izskaidrot:

"Redzi, mīļotais brāli, mīlestības trūcumam uz Dievu cēlonis ir ticības trūkums; ticības trūcumam - pārliecības trūkums; pārliecības trūkuma iemesls ir skaidro patiesību nemeklēšana un vienaldzība pret garīgiem apgaismojumiem. Vārdu sakot, neticēt ir nemīlēt; nebūt pārliecinātam nozīmē neticēt. Lai iegūtu pārliecību, ir nepieciešams pētīt un nopietni iedziļināties Dieva Vārdā; mācīties no pieredzes, rosināt dvēseles ilgas, kā dažs teiktu, godbijību, kas tad vestu uz neremdināmām slāpēm pazīt Dieva Vārdu labāk un iedziļināties tā svētajā būtībā. Kāds garīgais tēvs rakstos to izskaidro tā: "Mīlestība parasti attīstās caur zināšanu: jo dziļāka un plašāka zināšana, jo vairāk vietas tajā mīlestībai, un tad ir vieglāk dvēselei sevi atvērt Dieva mīlestībai, jo tā apcer visaugstāko Dievu un Viņa bezgalīgo mīlestību uz cilvēci."

Tagad tu redzi, ka grēku cēloņa sakne ir kūtrums, kas attur cilvēku apgūt garīgo vērtību īstenību un stindzina katru vēlēšanos tai tuvoties. Ja tu vēlies zināt, kā šo ļaunumu pārvarēt, tad viskarstākā dedzībā meklē garīgu pamācību. To tu vari darīt, cītīgi pētot Dieva Vārdu un Baznīcas tēvu rakstus, pārdomājot, jautājot gudrajiem, kā arī garīgajai vadībai. Ak, mīļotais brāli, cik daudzas likstas mēs dzīvē sastopam tikai tāpēc, ka esam pārāk slinki apgaismot savas dvēseles ar pateicības vārdu, un tāpēc, ka nepētām Dieva likumu dienu un nakti, nelūdzamies centīgi un nemitīgi! Mūsu iekšējais cilvēks ir izsalcis, nosalis, paguris, nespējīgs drošsirdīgi iet pa patiesības ceļu pretim pestīšanai.

Tāpēc, brāli, apņemsimies mācīties no šīm metodēm, pēc iespējas piepildot savu prātu ar domām par debesu lietām, mīlestību, kas no augšienes tiek lieta ļaužu sirdīs, lai tā iekvēlotos gaišā liesmā! Darīsim to kopēji un lūgsimies, cik vien mums iespējams, jo lūgšanas ir galvenais un visspēcīgākais līdzeklis dvēseles atjaunošanai un transformācijai! Lūgsim, kā to Mūsu Tēvs debesīs māca: "Kungs, dari mani cienīgu mīlēt Tevi tik, cik es mīlēju grēku pagātnē!"

Klausījies uzmanīgi, tad lūdzu šo svēto priesteri noklausīties atkal manu grēksūdzi un ļaut man baudīt Svētās Dāvanas. No rīta, kad biju saņēmis svētuma pilno stiprinājumu un dvēseles barību, biju gatavs atgriezties Kijevā, bet svētajam tēvam bija nodoms apmeklēt Lavras klosteri. Dažas dienas drīkstēju paliki viņa cellē, kur vientulībā spētu pilnīgi nodoties lūgšanai. Patiesi - pavadīju šīs dienas kā debesīs. Pateicoties stareca lūgšanām, es, necienīgs grēcinieks, izbaudīju pilnīgu mieru. Šajā laikā lūgšana plūda manī ar tādu vieglumu un saldumu, ka aizmirsu it visu, arī pats sevi. Mans prāts bija pilnīgi gremdējies Kristu.

Kad priesteris atgriezās, prasīju padomu, kurp lai savās tālākajās svētceļnieka gaitās dodos. Viņš svētīja mani un teica: "Ej uz Počajevas svētnīcu un atdod godu brīnumainajam visšķīstās Dieva Mātes pēdas nospiedumam! Viņa tev parādīs ceļu, pa kuru lai iet tavas pēdas." Saņēmu šo padomu ticībā un pēc trim dienām devos uz Počajevu.

Apmēram divsimt jūdžu gāju pa lielo ceļu un ar skumjām vēroju, cik maz kristīgo iedzīvotāju bija šinī apgabalā. Ceļa malā bija žīdu mājas un krogi, tikai retumis kāda kristīgā zemnieka būda. Beidzot biju priecīgs, ieraugot nelielas lauku mājas ar kristīgo cilvēku iebraucamo pagalmu. Apstājos, lūgdams naktsmājas un maizi, jo somā tās bija palicis ļoti maz.

Naktsmāju īpašnieks bija vecs vīrs un, kā likās, diezgan turīgs. Viņš, tāpat kā es, bija cēlies no Orlas apgabala. Mirkli, kad ienācu istabā, viņš man tūlīt jautāja: "Kādas ticības tu esi?"

Atbildēju, ka esmu pareizticīgais kristietis.

"Pareizticīgais patiešām," viņš nosmējās. "Jums pareizticība tikai uz lūpām, bet darbos jūs esat atkritēji. Es zinu jūsu ticību, brāli! Mani ievilināja kāds mācīts priesteris jūsu baznīcā, bet pēc sešiem mēnešiem atgriezios pie mūsu pašu kopības. Lūgties jūsu baznīcā ir lielākā mērā traucējoši. Psalmotāji izlaiž daļas liturģijā, bet pārējo viņi nomurmina tā, ka nekā nav iespējams saprast; dziedātāji nav labāki kā šeit sādžā vai krogā; pie tam - kā ļaudis dievamā stāv, vīrieši un sievietes visi kopā; viņi liturģijas laikā sarunājas, skatās apkārt, staigā šurp un turp, nevienam nav iespējams koncentrēties lūgšanā. Kas tā par liturģiju? Tas ir grēks! Mūsu baznīcā liturģija tiek pārdzīvota ar cienību; daļas neizlaiž un vārdus izsaka skaidri; mūzika aizkustina, un ļaudis stāv klusējot, vīrieši vienā pusē, bet sievietes otrā; visi zina, kad un kādā veidā jāklanās. Patiesi, ja tu ienāksi mūsu baznīcā, tu jutīsi, ka esi atnācis uz dievkalpojumu, bet jūsu baznīcā nav skaidrs, vai tu esi dievamā vai uz tirgus!"

Kad visu to dzirdēju, sapratu, ka runātājs ir vecticībnieks, bet, tā kā viņš runāja pa punktiem, nemēģināju ar viņu strīdēties vai arī vīru pārliecināt. Vienīgi pie sevis domāju, ka šinī brīdī nav iespējams atgriezt vecticībnieku patiesai Kristus baznīcai. Vispirms mums jāuzlabo dievkalpojumi, garīdzniecībai te jāuzņemas vadība. Vecticībnieki ir nodarbināti ar dievkalpojuma ārējām formām, un viņi, liekas, nepievērš vērību iekšējam cilvēkam, kamēr mēs atkal esam nolaidīgi ārējās formalitātēs.

Nolēmu no šīs vietas aiziet, bet, tikko iegāju priekšnamā, ieraudzīju atvērtas durvis uz kādu atsevišķu telpu, kur gulēja kāds cilvēks, pēc izskata nekrievs, un lasīja grāmatu. Pamanījis mani, viņš aicināja pie sevis ienākt, kā arī jautāja, kas es esmu. Kad to pateicu, skanēja lūgums: "Klausies draugs, vai kādu nedēļu tu nevarētu man, slimam, palīdzēt, kamēr ar Dieva palīgu atgūšu veselību un spēku? Esmu grieķu mūks no Athosa kalna un ierados Krievijā, lai vāktu savam klosterim līdzekļus. Atceļā

saslimu. Man ir tādas sāpes kājās, ka nevaru paiet. Tāpēc paņēmu šeit istabu. Lūdzu, Dieva kalps, neatsaki man! Es tev samaksāšu."

"Maksa nav vajadzīga," atbildēju. "Labprāt tev palīdzēšu, kā vien spēšu, Dievam par godu."

Paliku pie slimnieka. Dzirdēju no viņa daudz par garīgām lietām. Viņš stāstīja par Athosa kalnu, par svētajiem askētiem, eremītiem un vientuļniekiem. Viņam bija Filokalijas kopija grieķu valodā un Sīrijas Izaka grāmata. Mēs lasījām kopīgi un salīdzinājām Paisija Veļičkovska slāvu valodā tulkoto Filokaliju ar grieķu oriģinālu. Mūks atzina, ka nav iespējams pārtulkot Filokaliju vēl precīzāk, kā to izdarījis līdzšinējais tulkotājs.

Ievēroju, ka viņš pastāvīgi lūdzas un ka viņam ir pieredze iekšējā lūgšanā. Tā kā jaunais paziņa runāja krieviski, tad uzsāku sarunu par garīgo dzīvi. Viņš dedzīgi dalījās ar mani savā pieredzē un idejās, un es uzmanīgi klausījos, dažas lietas pat piezīmējot. Mūks izskaidroja Jēzus lūgšanas pilnību un lielumu sekojošā veidā:

"Jēzus lūgšanas pilnība ir atklāta jau tās īpašā formā, kas sastāv no divām daļām. Pirmā daļa - "Kungs Jēzu Kristu, Dieva dēls" - vada prātu uz Kristus dzīves vēsturi, vai, kā to tēvi paskaidro, tā satur sevī Evaņģēlija īso formu. Otrā daļa - "apžēlojies par mani, grēcinieku!" - stāsta par mūsu vājumu, grēcību neparastā ceļā, jo ir neiespējami nabadzīgai, pazemīgai, grēcīgai dvēselei izteikt lūgumu ar vēl lielāku pamatojumu un precizitāti. Neviena cita lūgšana nav spējīga būt vēl saprotamāka, visu aptverošāka. Piemēram, ja kāds teiktu: "Piedod man, šķīsti mani no grēkiem, atbrīvo mani no pārkāpumiem, izdzēs manus apvainojumus!" - visi šie vārdi izteiktu tikai vienu lūguma daļu, ko mudina gļēvas un bailīgas dvēseles, kas grib kļūt atbrīvotas no soda. Izteiciens "apžēlojies par mani!" satur ne tikai piedošanas lūgumu, kas nav tikai baiļu rezultāts, bet ir arī bērna mīlestības patiens sauciens, kā arī pašālvība uz Dieva žēlastību. Tas ir dvēseles sauciens, kas pazemīgi atzīst savu vājumu un noteikšanas trūkumu pār sevi.

Tas ir sauciens pēc piedošanas, žēlastības, Dieva spēka, lai pārvarētu kārdinājumu un grēcīgas tieksmes. To varētu salīdzināt ar nabaga parādnieku, kam ne tikai atlaists parāds, bet sniegta bez tam vēl palīdzība. Dziļā izteiksme "apžēlojies par mani!" it kā saka: "Žēlīgs Dievs! Piedod manus grēkus un palīdzi man izlabot savu dzīvi! Dod man kvēlu vēlēšanos pildīt Tavu gribu un vērst savu prātu, sirdi un gribu uz Tevi vien!""

Biju šīs gudrības dziļi ietekmēts un pateicos par palīdzību manas grēcīgās dvēseles iepriecināšanā.

Tad klostera brālis izskaidroja vēl kādu zīmīgu lietu. "Ja vēlies, tev pastāstīšu par dažādiem balsu locījumiem vai modulācijām, skaitot Jēzus lūgšanu." Viņš to darīja zinātniskā veidā, jo bija studējis Atēnu akadēmijā. "Man bieži gadījās izdevība noklausīties daudzu dievbijīgu cilvēku Jēzus lūgšanu gan baznīcā, gan arī mājās. Ja vien uzmanīgi klausās uz šo čukstus izteikto, ir iespējams novērot, ka katrs lūdzējs ir iedvesmots to izteikt citādā tonī. Piemēram, daži paaugstina balsi uz pirmā lūgšanas vārda "Kungs", bet visus pārējos izsaka vienādā, zemākā tonī. Citi iesāk lūgšanu zemākā tonī, paceļ balsi lūgšanas vidū uz vārda "Jēzus", ko izsaka mazliet skaļāk, un pārējo nobeidz atkal zemāk, kā bija iesākuši. Vēl citi izsaka lielāko lūgšanas daļu zemākā tonī, bet paceļ balsi uz "Dieva Dēls". Beidzot, ir arī tādi, kas skaita lūgšanu zemākā tonī līdz frāzei "Apžēlojies par mani!" - bet lūgšanas beigās izsauc ekstāzē.

Tagad redzi, teksts ir viens un tas pats un kristiešiem ir viena un tā pati pārlicība, ka šī ir visnozīmīgākā un visideālākā lūgšana. Lūgšana sastāv no divām realitātēm: Kungs Jēzus un cilvēka lūgums pēc žēlastības, kas visiem zināms. Kāpēc tad visi lūdzēji to neizsaka tādā pašā veidā? Kāpēc neuzsver vienu un to pašu vārdu vai frāzi? Kāpēc tādas individuālas dažādības uzsvaros? Daži teiks, ka tas ir paraduma iznākums, ka cilvēki atdarina viens otru; teiks, ka tas norāda, kā katrs indivīds lūgšanu izprot, vai arī ka dažādība pastāv katra cilvēka spējās lietot vārdus. Manas

domas par to ir pavisam citādas. Es redzu šajā dažādībā kaut ko daudz lielāku, kaut ko, kas ir apslēpts ne tikai klausītājiem, bet arī tiem, kas lūdzas. Vai tā nav noslēpumainā Svētā Gara kustība, kas lūdzas par mums ar neizsakāmām nopūtām, kad mēs nezinām, kā un ko lūgt? Ja kāds, vienots ar Svēto Garu, lūdzas Jēzus Kristus vārdā, kā to apustulis Pāvils raksta, tad Gars, kas darbojas slepenībā, sniedz lūgšanu gan tam, kas lūdzas, gan dod savas dāvanas visiem, neskatoties uz viņu vājībām. Vienam Viņš dod dievbijību, citam mīlestības dāvanu, citam ticības spēku, patiesu pazemību utt. Tāpēc tas, kas saņēmis dāvanu godināt un slavēt Visuvarenā spēku, izsaka vārdu "Kungs" ar sevišķu izjūtu un prieku, jo šinī vārdā viņš atzīst Pasaules Radītāja varenību un spēku. Tas, kas saņēmis noslēpumaino mīlestības izliešanos savā sirdī, ir pildīts ar saldumu un jūsmu, kad izsaka "Jēzus Kristus". Tas ir, ko reiz pārdzīvoja kāds starecs, kad viņš dzirdēja Jēzus vārdu pat parastajās sarunās. Cilvēkā, kurā ir pastāvīga ticība Jēzus Kristus dievišķībai, kas ir vienots ar Dievu Tēvu, Gars aizdedzina vēl lielāku kvēli, kad viņš izrunā "Dieva Dēls". Tad, beidzot, tas, kam ir pazemības dāvana un dziļa izpratne par savu vājumu, izsaka vārdus "Apžēlojies par mani!" ar lielāku intensitāti; pazemīgs nožēlotājs novēršas no saviem grēkiem un stiprina cerību uz Dieva žēlastību. Manā izpratnē šie ir iemesli dažādiem uzsvariem lūgšanas skaitīšanā Jēzus Kristus vārdā. Tāpēc ir iespējams, klausoties svētīgajos lūgšanas vārdos, saprast un aptvert Dievam par godu un pašam par iepriecinājumu, kādas jūtas izteiktas un kādas dāvanas saņemtas. Par to daži man ir jautājuši: "Kāpēc apslēptās Svētā Gara dāvanas nav izlietas tā, ka katrs lūgšanas vārds būtu brīnišķa salduma piesātināts?" Mana atbilde bija, ka Dievs daļa savas dāvanas ar gudrību un saskaņā ar katra spējām, kā to Svētie Raksti liecina. Kas spēj ar cilvēka aprobežoto prātu izmērīt žēlastības lielumu? Vai māls nav pilnīgi padots podnieka rokām, un vai veidotājs nav brīvs rīkoties ar to, kā pats grib?"

Piecas dienas pavadīju ar šo starecu, u n viņa veselība pamazām uzlabojās. Dienas bija tik ļoti garīgi piesātinātas, ka pat nemanīju, kā tās pagāja. Mazā istabiņa līdzinājās klostera cellei, kurā mēs vai nu lūdzāmies, piesaucot Jēzus vārdu, vai arī runājām par lūgšanu un garīgo dzīvi.

Kādu dienu ieradās vēl viens svētceļnieks, kas rūgti apsūdzēja jūdus. Viņš teica, ka, ejot cauri ebreju apdzīvotai vietai, tie viņu apkrāpuši un visādi apstrādājuši. Atnācējs jutās tik ļoti sarūgtināts, ka lādēja visus jūdus, teikdams, ka nav vērts, ka viņi vispār dzīvo virs zemes, sevišķi viņu stūrgalvības un neticības dēļ. Viņš atzinās, ka sirdī radies nepārvarams riebums pret tiem. To dzirdot, mans jaunais draugs starecs mēģināja vīru atgriezt pie kristīga cilvēka saprašanas.

"Mans draugs," viņš teica, "taviem lāstiem un lamām nav nekādas jēgas. Arī jūdi ir Dieva radība, tāpat kā mēs, tev jājūt viņiem līdzī un jālūdzas par tiem, bet nevis šie ļaudis tā jāapvaino. Tici, ka tavš ienaidš nāk no pamatiem, kuros tu neesi nostiprinājies Dieva mīlestībā un kur neesi iekšēji drošš un samierinājies ar sevi. Tev palasīšu kaut ko no svētajiem tēviem. Klausies, ko Marks Askēts saka: "Dvēsele, kas iekšēji vienota ar Dievu, ir prieka pilna un kā maigs un sirdī vienkāršš bērns nevienu netiesā - ne grieķi, ne pagānu, ne jūdu, ne grēcinieku, bet gan skatās uz ikvienu bez izņēmuma skaidrām acīm, priecājas kopā ar visu pasauli un vēlas, lai visi, grieķi, jūdi, pagāni, slavētu Dievu." Klausies tālāk, ko saka Makarijs Lielais no Ēģiptes: tie, kas patiesi nostiprinājušies iekšējā vērojumā, deg tik lielā mīlestībā, it kā viņi spiestu pie krūtīm ikvienu cilvēku, nešķirojot labu no ļaunā! Vai tu dzirdi, mīļotais brāli, kā svētie tēvi spriež? Tāpēc ieteicu tev atbrīvoties no naida un skatīties uz visu, it kā tas būtu vizzinošā Dieva iecere. Kad sastopies ar pretestību vai apvainojumiem, saskati tajos izdevību mācīties pacietību un pazemību!"

Bija pagājusi vairāk kā nedēļa, un starecs bija izveseļojies. No sirds pateicos viņam par visām prieka rosinātām pamācībām, tad šķīrāmies. Viņš gāja mājās, bet es atsāku savu paredzēto ceļu.

Tuvojos Počajevai. Apmēram simt jūdžu pirms tās mani panāca kāds karavīrs. Jautāju viņam, kurp viņš dodas, un vīrs man izstāstīja, ka ejot uz Kameņecas Podoļskas apgabalu apmeklēt savus radus. Apmēram desmit jūdžu gājām klusēdami. Ievēroju viņa smago elpošanu un grūtsirdību, tāpēc jautāju: "Kas tevi nospiež?"

Viņš pienāca man tuvāk un teica: "Labais cilvēks! Kopš tu esi ievērojis manu smagumu, es tev izstāstīšu, ja vien tu zvēri, ka to nevienam neatklāsi. Nāve man tuvojas, un man jārunā ar kādu."

Kristīgā veidā viņu pārliecināju, ka man nav nekāda iemesla kādam ko atklāt un brālīgā mīlestībā viņam došu katru padomu, kādu man iespējams dot.

"Redzi," viņš iesāka, "biju iesaukts no zemnieku kārtas armijā. Dienestā tiku vairākkārtīgi pārmācīts par dzeršanu, neuzvedību un pēc piecu gadu nodienēšanas atradu karavīra dzīvi par nepanesamu. Nolēmu dezertēt. Sešus mēnešus slēpos gan šur, gan tur, zagu no noliktavām un veikaliem, zagu zirgus un tos pārdevu, ielauzos veikalos. Sazagtās mantas pārdevu spekulantiem un krāpniekiem, bet naudu izdevu par alkoholu. Vedu nelietīgu dzīvi un izdarīju ikkatru iespējamo grēku, vienīgi dvēseles nepazudināju. Kādu laiku veicās, bet tad mani noķēra un iemeta cietumā par klaiņošanu bez pases. Kad radās iespēja, aizbēgu arī no turienes.

Pēc laika negaidot sastapu kādu karavīru ar tīru pagātni, kas bija ceļā uz mājām attālā provincē. Viņš bija slims un tik tikko spēja paiet. Karavīrs lūdza, lai viņam palīdzu sasniegt tuvāko sādžu, kur viņš cerēja dabūt palīdzību. To darīju. Sasniedzām sādžu, un policija mums norādīja siena šķūni, kur varējām pārgulēt. No rīta pamodies, ieraudzīju, ka karavīrs ir miris un jau sastindzis. Ātri pārmeklēju viņa kabatas, atradu pasi ar atvaļinājuma papīriem un vēl krietnu žūksni naudas. Kamēr vēl sādžā visi gulēja, ātri no tās pazudu, mežā iekšā un projām. Kad pārbaudīju karavīra pasi, atradu, ka vecums, kā arī citas pazīmes

līdzinājās manējām. Tas mani aplaimoja. Tagad drošsirdīgi turpināju ceļu uz Astrahaņas gubernu. Tur dabūju strādnieka darbu un apmetos uz dzīvi kāda veca vīra mājā, kas tirgojās ar lopiem. Vīrs dzīvoja viens ar savu meitu, kas bija atraitne. Pēc gada apprecēju meitu. Drīz sievastēvs nomira, un es pārņēmu tirdzniecību. Par nelaimi, atsāku atkal dzert, arī sieva dzēra. Tā gada laikā nodzērām visu, ko mums vecais bija atstājis. Sieva saslima un nomira. Māju, kurā dzīvojām, pārdevu un naudu drīz vien notērēju. Tagad man vairs nebija naudas maizei. Atsāku atkal agrākās gailas, spekulēju ar zagtām mantām, tikai tagad to darīju daudz drošāk, jo man bija pase. Pagāja gads, tomēr ne vienmēr veicās.

Reiz nozagu kāda nabadzīga zemnieka zirgu, pārdevu to par piecdesmit kapeikām. Aizgāju uz krogu. Kamēr dzēru, izplānoju iet uz kādu ciemu, kur pašreiz svinēja kāzas. Pēc kāzu mielasta, kad viesi ies gulēt, nolēmu zagt, ko vien spēšu. Tā kā saule vēl nebija norietējusi, aizgāju uz mežu, lai nogaidītu tumsu. Atgūlos un dziļi iemigu. Sapnī redzēju, ka stāvu lielā, skaistā pļavā. Pēkšņi pamanīju debesis draudošu mākonī un pēc brīža dzirdēju graužošu pārkonu dārdam ar tādu spēku, ka zeme, uz kuras stāvēju, pārdalījās zem manis uz pusēm, kāds ar āmuru iesita mani zemē līdz pleciem tā, ka vienīgi galva un rokas palika laukā. Tiku spiests no visām pusēm. Tad milzīgais mākonis nonāca lejā, un no tā izkāpa mans vectēvs, kas bija jau pirms divdesmit gadiem miris. Viņš bija godbijīgs vīrs un, dzīvs būdams, kalpoja vairāk nekā trīsdesmit gadu par baznīcas sargu. Drebēju no bailēm kā lapa, kad viņš man nāca tuvāk, jo radnieka skats bija dusmu un draudu pilns. Uz zemes ap sevi redzēju vairākas kaudzes ar priekšmetiem, ko biju dažādos laikos sazadzis. Tas iztrūcināja mani vēl vairāk.

Vectēvs pienāca gluži tuvu, parādīja uz pirmo kaudzi un dusmīgs sauca: "Kas tas? Žņaudziet viņu!"

Jutu no visām pusēm tik briesmīgu spiedienu, ka likās - zeme mani nožņaus. Sāpes plosīja neciešami visu ķermeni. Vaidēdams kļiedzu: "Apžēlojies!"

Tomēr mocības turpinājās. Vectēvs parādīja ar roku uz otru kaudzi un sauca: "Un kas tas? Mokiet viņu vēl vairāk!"

Jutu vēl lielākas mokas, nekādas šīs zemes ciešanas nespēja tām līdzināties.

Beidzot vectēvs atveda veco zirgu, ko tikai vakar kā biju nozadzis, un kļiedza: "Un kas tas? Mokiet viņu bez žēlastības!"

Atkal tiku spiests no visām pusēm tā, ka nespēju pat aprakstīt šausmīgās mocības, kādas pārdzīvoju. Likās, visas cīpslas tiek vilktas no ķermeņa ārā, un sāpes bija tik neciešamas, ka, ja tās turpinātos ilgāk, būtu zaudējis samaņu. Tad zirgs man iespēra. Šinī brīdī pamodos. Ievēroju, ka saule lēca un bija jau dienas gaisma. Pieskāros vaigam, tas asiņoja, un viss ķermenis, kas sapni atradās zemē, bija stīvs un sāpēja. Briesmīgi pārbijos, piecēlos un kaut kā atgriezos mājās. Vaigs sāpēja ilgu laiku, un, kā redzi, ievainojuma rēta uz tā palikusi.

Pēc briesmīgā sapņa mani bieži pārņēma bailes. Tikko atcerējos pārdzīvotās mocības, kritu tādā agonijā un depresijā, ka nezināju, ko ar sevi iesākt. Ar laiku domas par sapni vajāja arvien biežāk un spēcīgāk. Sāku bēgt no cilvēkiem, kaunēties, it kā viņi zinātu par maniem nedarbiem. Lielo skumju dēļ nespēju vairs ne ēst, ne dzert, ne gulēt un kļīdu apkārt kā ēna. Domāju, būs jāiet atpakaļ uz savu armijas vienību, jāatzīstas un jāuzņemas sods, Dievs piedos manus grēkus. Vienīgi baidījos no dzišanas cauri soda ierindai, tāpēc šo domu atmetu. Izmisis nezināju, kur dēties, un gribēju pakārties, bet nodomāju, ka man nav palicis vairs ilgi ko dzīvot, jo viss spēks bija pazudis. Tā nolēmu iet uz savu dzimto pusi. Atvadīties no radiem un tur nomirt. Pilsētā, kur agrāk dzīvoju, man ir brāļadēls. Tagad eju pie viņa. Skumju nomākts, esmu ceļā jau sešus mēnešus. Baidos sastapties ar cilvēkiem. Tā, ko tu domā, labais cilvēks? Ko man darīt? Esmu jau labu laiku smagi cietis."

Stāstu dzirdot, sevī brīnījos un slavēju Dieva gudrību, kas grēciniekus vada pa tik dažādām takām. Ceļabiedram teicu: "Mīļotais brāli, savās bailēs un skumjās tev jālūdz Dievs; lūgšana ir galvenais līdzeklis, kas spēj dziedināt visas tavas bēdas."

"Bet es nespēju lūgties," viņš atteica. "Domāju, ka tajā mirklī, kad sāksu lūgties, Dievs mani iznīcinās."

"Muļķības, brāli! Tādas domas nāk no ļaunā. Dievs ir bezgalīgi žēlsirdīgs un jūt līdzī grēciniekam; Viņš labprāt piedod katram, kas nožēlo. Ja tu zini Jēzus lūgšanu, kas ir "Kungs Jēzu Kristu, apžēlojies par mani, grēcinieku!" - tad saki to bez apstājas."

"Jā, es patiešām protu šo lūgšanu! Kad gāju zagst, dažkārt to teicu, lai iegūtu drosmi."

"Redzi, Dievs tevi neiznīcināja tad, kad gāji darīt sliktu un teici lūgšanu, kāpēc lai Viņš iznīcinātu tevi tagad, kad tu esi uz nožēlas ceļa? Tagad tu skaidri redzi, ka tavas domas nāk no ļauna gara. Tici, mīļais brāli, ja tu skaitīsi šo lūgšanu, nepievērsdams nekādas vērības domām, kas tev nāk prātā, tu drīz vien atradīsi mierinājumu; viss smagums un bailes pazudīs, un tevī būs dziļš miers! Tu kļūsi godbijīgs cilvēks, un visas grēcīgās kaislības no tevis atstāsies. To es tev apgalvoju no piedzīvojumiem ar citiem cilvēkiem, ar ko dzīvē esmu sastapies."

Līdz ar to pastāstīju viņam gadījumus, kur brīnumainais Jēzus lūgšanas spēks pārveidojis grēciniekus. Mudināju viņu apstāties kopā ar mani Dieva Mātes Grēcinieku patvēruma svētnīcā, tur izsūdzēt grēkus un saņemt Svēto Eiharistiju, pirms viņš dodas pie saviem radiem. Mans jaunais draugs karavīrs ar prieku paklausīja visam, ko teicu, un pieņēma manus ieteikumus.

Gājām kopīgi uz Počajevu ar norunu, ka mēs nerunāsim, bet visu laiku skaitīsim bez pārtraukuma Jēzus lūgšanu. Vienu dienu gājām klusēdami. Nākamajā viņš teica, ka jūtoties labāk, un tas bija acīmredzams, jo nelaimīgais izturējās daudz mierīgāk. Trešajā dienā nonācām Počajevā, un es mudināju savu ceļabiedru atkārtot lūgšanu dienu un nakti, kamēr viņš iemieg. Drošināju, ka Jēzus vārds ir nepanesams ļaunā spēkam un ka lūgšana palīdzēs. Tad lasīju viņam no Filokalijas, kur paskaidrots, kājo sevišķi nozīmīgi lūgšanu skaitīt ar visu uzmanību pirms Sv. Sakramenta saņemšanas.

Karavīrs turpināja lūgties, drīz aizgāja pie grēksūdzes un saņēma Svētās Dāvanas. Laiku pa laikam traucētājas domas gan vēl mātās virsu, bet ar Jēzus lūgšanu tagad viņš tās spēja aizgainīt. Lai pieceltos agrāk uz svētdienas rīta lūgšanām, viņš aizgāja gulēt jau laikus un turpināja skaitīt Jēzus lūgšanu gultā. Es sēdēju kaktā un lasīju pie naktslampiņas no Filokalijas. Pagāja stunda, un ceļabiedrs iemiga. Sāku lūgt Dievu.

Pēc apmēram divdesmit minūtēm gulētājs uzlēca kājās un asarām acīs, pieskrējis pie manis, prieka pilns sauca: "Ak, brāli, ko es nupat redzēju! Cik laimīgs un miera pilns tagad jūtos! No visas sirds ticu, ka Dievs mīl grēciniekus un viņus nemoka. Slava Tev, Kungs, gods un slava!"

Biju par dzirdēto reizē pārsteigts un laimīgs, lūdzu izstāstīt visu sīkāk.

"Tas ir, kas notika," viņš sacīja. "Tikko iemigu, atkal redzēju sevi tajā pašā pļavā, kur reiz tiku mocīts. Sākumā nobijos, bet tad mākoņa vietā redzēju sauli lecam. Savāda gaisma apstaroja pļavu, redzēju skaistus ziedus un zāli. Atkal pie manis pienāca vectēvs, bet viņš izskatījās tik brīnišķīgs, nespēju no viņa novērst skatu. Maigi, mīlestības pilns viņš man teica: "Ej uz Žitomiru, uz Georga Uzvarētāja baznīcu! Tur tu vari strādāt par baznīcas sargu. Dzīvo tur līdz savas dzīves galam un lūdzies bez mitēšanās! Dievs par tevi apžēlosies un tevi svētīs!" To pateicis, viņš mani svētīja ar krusta zīmi un pazuda. Es nespēju izteikt, kādu prieku izjutu: likās, it ka liela nasta no pleciem būtu noņemta un es lidotu uz debesīm. Pamodos, juzdams sevī vieglumu, un sirds nezināja, kur dēties no prieka. Tagad zinu, ko man darīt. Nekavējoties došos uz Žitomiru, kurp vectēvs man norādīja iet. Lūdzot man iešana būs viegla."

"Dieva dēļ, mīlais brāli, kur tu iesi nakts vidū? Pāliec uz rīta lūgšanām un tad ej ceļā ar Dievu!"

To nakti mēs vairs negulējām, bet pēc sarunas gājām uz baznīcu. Visu rīta dievkalpojuma laiku mans draugs lūdzās ar lielu dedzību, pie tam ar asarām acīs. Liturģijas laikā viņš saņēma

Sv. Sakramentu, un pēc pusdienas viņu pavadīju līdz ceļam uz Žitomiru, kur arī asarām acīs abi šķīrāmieš.

Tagad domāju, uz kuru pusi lai eju. Nolēmu iet atpakaļ uz Kijevu. Būtu labi satikt atkal gudro priesteri. Varbūt pēc kāda laika uzturēšanās tur viņš man atrastu kādu labvēli, kas spētu palīdzēt nokļūt uz Jeruzalemi vai vismaz uz Athosa kalnu. Palīku Počajevā vēl vienu nedēļu, domādams par pamācību pilnajiem notikumiem, ko nesen savos ceļojumos biju piedzīvojis. Uzrakstīju dažussirdi pacilājošus piemērus. Tad sagatavojos ceļam. Uzmetis somu plecos, devos uz baznīcu noklausīties dievkalpojumu, lai lūgtu Dieva Māti svētīt manu ceļojumu.

Kamēr stāvēju baznīcas aizmugurē, pie manis pienāca cilvēks, redzams - kāds augstmanis, kaut arī ne visai labi ģērbies, un prasīja, kur pārdodot sveces. Es viņam to parādīju. Pēc liturģijas palīku vēl lūgties pie Dievmātes svētbildes un, pabeidzis lūgšanas, devos ceļā. Pa ielu ejot, ieraudzīju māju, kur pie atvērta loga sēdēja vīrs, ko biju saticis baznīcā. Viņš lasīja grāmatu. Man bija jāiet namam garām. Kad pienācu tam klāt, pacēlu cepuri sveicienam, un sēdētājs, man paklanījies, teica: "Nav šaubu - tu esi svētceļnieks." Viņš ieaicināja mani iekšā un izjautāja, kas es esmu un uz kurieni eju. Namatēvs piedāvāja man tēju un deva padomu: "Klausies, brāli, es tev ieteiktu aiziet uz Solovecu klosteri un it sevišķi uz Anzeras Skitu*. Tā ir jo sevišķi klusa un miera pilna vieta, kas liekas otrais Athosa kalns esam. Ikviens, kas grib lasīt psalmus baznīcā četras stundas dienā, tiek laipni uzņemts. Es pats arī gribu doties turp, bez tam esmu devis solījumu to darīt, ejot kājām. Mēs varētu ceļot kopā. Man tas būtu drošāk, jo stāsta, ka ceļa apkaime esot pilnīgi neapdzīvota. Man ir nauda, un es tevi visā ceļojuma laikā uzturētu. Iesim pa gabalu viens no otra, lai abi justos savās lūgšanās netraucēti. Padomā par to, brāli, un es ceru, ka tu manu priekšlikumu nenoraidīsi, jo tas būtu arī tev izdevīgi!"

* Skits - vientuļa, atšķirta mūku mītne. Dzīve skitos atšķiras no klosteriem ar sevišķu stingrību.

Uzskatīju viņa aicinājumu par atbildi manām lūgšanām pie Dievmātes un labprāt pievienojos kopīgai ceļošanai.

Nākamajā dienā uzsākām savu ceļojumu kājām. Četras dienas nogājām tā, kā bijām norunājuši, pa gabalu viens no otra un klusējot. Viņš nepārtraukti lasīja savu grāmatu un no tās ne brīdi nešķīrās - ne dienu, ne nakti, reizumis kaut ko pārdomāja. Tad mēs apstājāmies kādā vietā, lai paēstu launagu. Galda biedrs ēda, bet grāmata arī tagad palika vaļā, un viņš bieži tajā ieskatījās.

Ieraudzīju, ka tas bija Evaņģēlijs, un iejautājos: "Vai varu iedrīkstēties tev jautāt, brāli, kāpēc tu tik neatlaidīgi dienā un naktī turies pie Evaņģēlija? Tu nekad neizlaid to no rokām."

"Jo es vienmēr no šīs grāmatas kaut ko mācos."

"Ko tu mācies?"

"Ka lūgšana ir kristīgās dzīves būtība. Es uzskatu lūgšanu par visnozīmīgāko un visnepieciešamāko pestīšanas līdzekli. Tā ir kristīgā cilvēka pirmais pienākums, tāpēc ka lūgšana ir pirmais solis un arī vainagojums dievbijīgai dzīvei. Evaņģēlijs vada cilvēku lūgties pastāvīgi. Dievkalpojuma laiks ir atsevišķi noteikts, bet lūgšanai tā tas nav, mums jālūdz vienmēr. Bez lūgšanas neiespējami darīt ko labu, un bez Evaņģēlija neiespējami iemācīties pareizo lūgšanas formu. Tāpēc visi tie, kas saņem pestīšanu caur iekšējo dzīvi, svētie Dieva vārda sludinātāji, mūki, vientuļnieki un visi dievbijīgie kristieši, bez pārtraukuma studē Svētos Rakstus. Tie ir viņu darbības būtība. Daudziem Evaņģēlijs ir pastāvīgi rokās, un, ja kāds viņiem jautā, kur rast vadību pestīšanai, viņi dod sekojošu piemēru: "Sēdi savas telpas klusumā, lasi un atkal pārlesi Bībeli!"

Biju ļoti iepriecināts, dzirdot viņa gudros komentārus par lūgšanu un, redzot interesi par to, jautāju tālāk: "No kura Evaņģēlija jo sevišķi ir iespējams par lūgšanu mācīties?"

"No visiem četriem evaņģēlistiem. Vārdu sakot, lasi visu Jauno Derību pēc kārtas! Pēc uzmanīgas šo tekstu lasīšanas un atkal pārlesīšanas atklāju, ka Svētie Raksti ietērpj mācību par

lūgšanu sistemātiskā veidā; tajos ir pakāpeniska attīstība un organiska vienība, kas iesākas ar pirmo evaņģēlistu un turpinās cauri visai Jaunajai Derībai. Piemēram, pašā sakuma atrodam ievadu lūgšanai; tad formu vai ārējo izteiksmi vārdos; minēti arī lūgšanai nepieciešamie apstākļi; metodes, kā to iemācīties, un praktiski piemēri; seko mācība par iekšējo nemitīgo lūgšanu Jēzus Kristus vārdā, kas ir augstāka nekā formālā; nav aizmirsta cilvēka vajadzība pēc tās; kā arī lūgšanas augļi utt. Vienā vārdā - viss. Šeit sniegtas pilnīgas un sīkas zināšanas par lūgšanas vingrinājumu no sākuma līdz galam."

Noklausījies nolēmu viņam lūgt paskaidrot man savas domas tieši: "Nekas man nav tik patīkami, kā klausīties runas par lūgšanu, tāpēc gribu lūgt tevi izskaidrot man sīkdaļās slēptās sakarības mācībā, kas atrodama Evaņģēlijā. Jēzus Kristus dēļ, lūdzu, parādi man to!"

Viņš labprāt man pievienojās un teica: "Atver Jauno Derību, skaties tajā un atzīmē, ko teikšu!" Iedevis man zīmuli un atvainojies, viņš skatījās savās piezīmēs un turpināja. "Tagad atrodi Mateja Ev. 6. nodaļu un lasi no 5. līdz 9. pantam! Šeit, tu redzi, ir ievada mācība par lūgšanu. Mums jālūdzas ar skaidru nodomu, nevis lai rādītu citiem, ka tā darām; jāatrod klusa vieta un jālūdz grēku piedošana, kā arī vienība ar Dievu; nav jāatdarina pagāni un nav jāsavirknē daudzi lūgumi par dažādām dzīves vajadzībām. Kad lasi 10. līdz 13. pantu no tās pašas nodaļas, redzi, kādai jābūt lūgšanas formai, kāda veida vārdi jālieto, lai sevi izteiktu. Visas mūsu dzīves vajadzības ir ļoti gudri šajā lūgšanā aplūkotas. Tad tās pašas nodaļas 14. un 15. pantā mēs redzam, kādiem jābūt nosacījumiem, lai mūsu lūgšana būtu nozīmīga, jo, ja nepiedodam tiem, kas mums pāri darījuši, tad Dievs savukārt nepiedos mums mūsu grēkus. 7. nodaļā no 7. līdz 12. pantam parādīts, kā mēs varam gūt lūgšanā panākumus un kāpēc mums jābūt cerību pildītiem, kad "prasām, meklējam un klauvējam". Šī spēcīgā izteiksme rāda, ka lūgšanai ir izcila vieta mūsu dzīvē, ka tai jābūt

biežai. Lūgšanai ne tikai jāpavada visi mūsu darbi, bet jāiet tiem pa priekšu. Tas ļoti nozīmīgi īstai lūgšanai. Piemērs ir Marka 14. nodaļā no 32. līdz 40. pantam, kur Jēzus Kristus atkārtoti to pašu lūgšanu vairākas reizes. Cits piemērs par biežo lūgšanu atrodams Lūkas Evaņģēlija 11. nodaļā no 5. līdz 14. pantam neatlaidīgā drauga līdzībā un nepiekāpīgās atraitnes prasībā pēc taisnības pie tiesneša. Lūkas Ev. 18. nodaļā no 1. līdz 15. pantam mums ir Jēzus Kristus pavēle lūgties vienmēr un visās vietās; nezaudēt dūšu un nepalaisties kūtrībā.

Papildus šai vispusīgai mācībai par lūgšanu Sv. Jāņa Evaņģēlijs satur pamata mācību par sirds iekšējo lūgšanu. Tā aizsākas Jēzus sarunā ar samariet i, kur Kristus saka, ka Dievs jāpielūdz garā un patiesībā. Šeit nemitīgā lūgšana ir salīdzināma ar dzīvo ūdeni, kas plūst uz mūžīgo dzīvību (*Jņ 4:5-25*). 15. nodaļā no 4. līdz 8. pantam atrodam vēl skaidrāku ilustrāciju par iekšējās lūgšanas spēku un nepieciešamību; dvēselei jādzīvo Kristū, jābūt pastāvīgā Dieva klātienē. Beidzot, Jāņa Evaņģēlija 16. nodaļā no 23. līdz 25. pantam ir atklāts noslēpums. I ur redzams, ka lūgšanai, kas raisās Jēzus Kristus vārdā, vai - kā mēs to saucam - Jēzus lūgšanai "Kungs Jēzu Kristu, apžēlojies par mani!" ir liels spēks. Tā, bieži atkārtota, spēj viegli svētdarīt un pārvērst sirdi. Tas skaidri redzams apustuļu piemērā; viņi bija Kristus mācekļi ne ilgāk par gadu, kad Viņš mācīja tiem tēvreizi, ko atkal mēs esam no tiem saņēmuši. Savas dzīves beigās Jēzus Kristus atklāja to, kas katrā ziņā jāzina, lai lūgšanā gūtu panākumus. Viņš tiem teica: "Līdz šim jūs nekā neesat lūguši Manā vārdā; lūdziet un jūs dabūsi, ka jūsu prieks būs pilnīgs!" (*Jņ. 16: 24*) Tā tas arī patiešām notika, jo, kad apustuļi iemācījās lūgties Jēzus Kristus vārdā, viņi darīja daudziem brīnumus un arī paši tika apgaismoti.

Vai redzi tagad loģiku, gudrību un pilnību, ar kādu Evaņģēlijs iepazīstina mūs ar mācību par lūgšanu? Lai mācītos vēl vairāk par lūgšanu, jālasa apustuļu vēstules.

Turpinot mūsu sarunu, norādīšu dažus izvilcumus, kas ilustrē dažādus lūgšanas aspektus. Apustuļu darbos lasām, kā pirmie

kristieši lūdzās, ka ticība Jēzum Kristum lika viņiem to darīt ilgstoši un dedzīgi, vēl lasām, ka šīs ilgstošās lūgšanas rezultāts bija Svētā Gara izliešanās. Līdzīgs piemērs dots 16. nodaļā 25. un 26. pantā. Tad, lasot apustuļu vēstules, redzam: vispirms, ir nepieciešams lūgt Dievu visos dzīves apstākļos (*Jēk. 5:13-16*); otrkārt, Svētais Gars palīdz mūsu lūgšanās (*Jūd. 1:20 un Rom. 8:26*) treškārt, ir nepieciešami lūgties Garā un patiesībā (*Ef. 6:18*) ceturtkārt, lūgšanai nepieciešams iekšējs miers un klusums (*Fil. 4:6-7*) piektkārt, nepieciešams lūgties nemitīgi (*1. Tes. 5:17*) un, beidzot, nepieciešams lūgties par ikkatru, bet nevis tikai par sevi vien (*1. Tini. 2:1-5*).

Uzmanīgi un rūpīgi lasot Svētos Rakstus, atrodam daudz ziņu par lūgšanu, kas ir apslēptas paviršam lasītājam. No tā, ko parādīju, vai ievēroji pakāpenisku un sistemātisku mācību par lūgšanu, ko mums rāda Jēzus Kristus Jaunajā Derībā? Vai redzi, cik brīnišķīgā veidā tā ir izdalīta visos četros Evaņģēlijos? Sv. Mateja Evaņģēlijā mēs atrodam lūgšanas ievadu, veidu un nosacījumus; Sv. Marka Ev. - piemērus; Sv. Lūkas Ev. - pamācības un Sv. Jāņa Ev. - vingrinājumus iekšējai lūgšanai. Apustuļu darbi iepazīstina ar lūgšanas lietošanu un rezultātiem. Vēstulēs un Atklāsmes grāmatā ir daudzi aspekti par lūgšanas iedarbību. Tas ir iemesls, kāpēc es lietoju vienīgi Jauno Derību, lai mācītos dažādos ceļus, kas ved uz pestīšanu."

Visu, ko viņš minēja un izskaidroja, atzīmēju savā Bībelē; viss man likās tik priekšzīmīgs un iedvesmojošs. Pateicos šim gudrajam vīram no visas sirds.

Turpināju ceļu vēl piecas dienas. Tad manam biedram radās grūtības ar kājām. Varbūt viņš nebija pieradis iet tik tālus ceļus. Noīrējis divjūgu, viņš paņēma arī mani līdzī. Ieradāties šeit un nolēmām atpūsties trīs dienas, tad doties uz Anzeras Skitu, kurp mans draugs tik ļoti vēlējās nokļūt."

"Tavs paziņa, liekas, ir ļoti ievērojams," sacīja starecs. "Viņam jābūt ļoti dievbijīgam un reizē arī ļoti mācītam cilvēkam. Labprāt ar viņu iepazītos."

Sestā sastapšanas

Brālis ir labāks aizsargs nekā nocietināta pilsēta, un draugs ir kā šķērskoks cietokšņa vārtos.

Svētceļnieks. Kā to vakar apsolīju, atgriezos ar savu ļoti godājamo pavadoni, cilvēku, kas iepriecināja manu svētceļnieka ceļu ar savu iedvesmes pilno sarunu un kuru jūs vēlējāties sastapt.

Starecs. Esmu iepriecināts, ka jūs abus satieku, un ceru, ka arī jūs jūtaties tāpat, mani godājamie viesi! Esam nepacietīgi kaut ko uzzināt par jūsu piedzīvojumiem. Te ir mani viesi: godājamais mūks un dievbijīgais priesteris. Mums ir Kristus solījums: kur divi vai trīs sanāk Viņa vārdā, tur Viņš ir starp tiem, un, kopš mēs esam šeit pieci sanākuši Viņā vārdā, mēs drīkstam cerēt uz Viņa žēlastības bagātīgu izliesanos.

Mīļotais brāli, jūsu pavadoņa ziņojums par jūsu dedzīgo Evaņģēlija mīlestību, ko viņš man vakar pavēstīja, ir ievēribas cienīgs. Esam ļoti ieinteresēti uzzināt, kādā veidā šis svētais noslēpums jums ticis atklāts.

Profesors. Visu mīlošais Dievs, kas vēlas visas dvēseles vest pie patiesības, kā arī visus pestīt, savā lielajā žēlastībā atklāja man šo zinību ārkārtējā veidā un bez cilvēcīgas iejaukšanās. Piecus gadus biju licejā profesors un vedu izšķērdīgu dzīvi; mana lielākā interese bāzējās sekulārā un pasaulīgā, bet nevis kristīgajā filozofijā. Būtu garīgi pazudis, ja nebūtu līdz zināmai pakāpei savas dievticīgās mātes un nopietnās māsas, ar kurām dzīvoju kopā, savaldīts.

Kādu dienu, kad pastaigājos pa bulvāri, sastapos ar kādu ļoti glīta izskata jaunekli. Viņš pastāstīja, ka esot franču students, kas

nesen ieradies no Parīzes un meklējot mājskolotāja darbu. Biju ļoti sajūsmināts par jaunā cilvēka inteligenci un izglītību un ieaicināju svešinieku savā mājā. Drīz kļuvām pat draugi. Divu mēnešu laikā viņš mani bieži apmeklēja, kopā gājām pastaigās, izpriešanās, dažreiz pat visnemorālākajās vietās.

Reiz jauneklīs atnāca pie manis, lai aicinātu sev līdzī. Viņš dedzīgi mudināja un mēģināja mani pārliecināt par ekstravaganto atmosfēru, prieku un jautrības pilno sabiedrību. Pēkšņi viņš pārtrauca sarunu un aicināja atstāt kabinetu, lai pārvietotos uz viesistabu. Tas izlikās dīvaini, atgādināju, ka jau vairākas reizes viņš to darījis, negribēdams uzturēties manā kabinetā. Šoreiz viņam jautāju, kāds tam iemesls. Aizturēju viesi kabinetā un paskaidroju, ka dzīvojamā istaba ir tuvu mātes un māsas telpām; tas būtu pilnīgi nepiedienīgi mums savas lietas apspriest, kur visu varētu dzirdēt.

Tomēr paziņa bija nepiekāpīgs un pastāvēja, ka mums jāatstāj šī telpa. Beidzot sekoja paskaidrojums: "Uz tava plaukta starp grāmatām ir Evaņģēlija kopija. Tāpēc, ka es respektēju šo grāmatu, man ir grūti runāt par nesvētām interesēm tās klātesmē. Lūdzu, iznes to no šejienes, un tad mēs varēsim brīvi sarunāties!"

Savā mulķībā smaidīju par viņa vārdiem, paņēmu Evaņģēliju no plaukta un teicu: "Tev vajadzēja man to pateikt agrāk! Te ir šie Raksti, tu pats tos aiznes uz dzīvojamo istabu!"

Mirklī, kad pieskāros viņam ar Evaņģēliju, viņš pie visas miesas nodrebējās un izgaisa. Tas mani tā satricēja, ka nokritu uz grīdas. Māte un māsa, izdzirdējušas troksni, ieskrēja pie manis, bet veselu pusstundu viņas nespēja man palīdzēt atgūt samaņu. Kad beidzot drebēdams un apjucis pamodos, likās - esmu paralizēts, jo nespēju kustināt ne kājas, ne rokas. Atsaucu ārstu, kas konstatēja paralīzi, kas radusies satricinājuma vai lielu baiļu dēļ.

Veselu gadu pēc kļūmīgā gadījuma pavadīju gultā ārsta uzraudzībā, bet nebija ne mazāko atlabšanas pazīmju. Tā man

bija jāatsakās no savas profesijas. Šajā laikā māte nomira, un māsa nolēma iestāties klosterī; tas padarīja stāvokli vēl sliktāku. Vienīgais mierinājums slimības laikā man bija Evaņģēlijs; no pašas slimības sākuma tas pastāvīgi atradās manās rokās un atgādināja mistisko notikumu.

Tad kādu dienu, pilnīgi negaidot, mūsu mājā ieradās kāds mūks vākt ziedojumus savam klosterim. Viņš apjautājās par manu veselību un tad pārliecināja mani nepaļauties tikai uz zālēm vien, kam bez Dieva palīdzības tā kā tā nav dziedinātāju spēju. Viņš mudināja lūgt palīgu no Dieva, nopietni lūgties, lai Viņš atvieglotu grūto slimības stāvokli, jo lūgšana ir visspēcīgākais līdzeklis visu slimību - kā fizisko, tā arī garīgo - dziedināšanā.

Apmulsumā pretojos: "Kā man iespējams lūgties tādā stāvoklī, kādā esmu, jo nespēju ne klanīties, ne pat krustu pārvest?"

Mūka vienīgā atbilde bija: "Mēģini to darīt - pūlies, lieto gribasspēku!"

Mūks aizgāja, bet nedeļa nekādu paskaidrojumu, kā Dievu lūgt. Gandrīz pret paša gribu sāku domāt par lūgšanu, par tās ietekmi un spēku, sāku atcerēties teoloģijas lekcijas, ko biju dzirdējis studiju laikā. Tā, atceroties ticības patiesības, atradu mierinājumu. Mierinājums savukārt nesa atvieglojumu ilgajā slimībā. Evaņģēlijs bija vienmēr pie manis, un es tam ticēju, jo sakarā ar to bija noticis brīnumainais atgadījums. Svētos Rakstus lasot, atcerējos dažādas pārrunas par lūgšanu, kas bija risinātas kādreiz lekcijās un pamatojās Evaņģēliju tekstos, bagātākajā lūgšanas pirmavotā. Uzmanīgi lasot, atklāju, ka Evaņģēlijs satur visu, kas nepieciešams patiesai iekšējai lūgšanai un svētai dzīvei. Godbijīgi atzīmēju visas nodaļas, kas attiecās uz lūgšanu. Kopš tā laika mēģinu mācīties un saprast, cik vien man iespējams, dievišķos likumus. Esmu arī mēģinājis - ne bez grūtībām - attiecināt tos uz savu ikdienas dzīvi. Šāda nodarbošanās manu veselību uzlaboja, un beigās, jūs redzat, esmu kļuvis pilnīgi vesels. Tā kā dzīvoju viens, nolēmu pateikties Dievam par visu.

tēvišķo gādību, par manas miesas un gara dziedināšanu, sekot savas dvēseles tieksmei, kā arī māsas piemēram un atvēlēt sevi vientuļnieka dzīvei. Tāds dzīves veids man atļautu daudz vieglāk vadīt savas dienas pēc Dieva norādēm.

Tagad esmu ceļā uz vientuļo Anzeras Skitu pie Solovecu klostera Baltajā jūrā, par ko dzirdēju, ka tā esot vispiemērotākā vieta kontemplatīvai dzīvei. Tomēr man jāsaprot, kaut arī Evaņģēlijs mani mierina ceļā, apgaismo tumšo prātu un silda auksto sirdi, man jāatzīst atklāti savas šaubas, ka mani biedē pilnīgā pašizslēgšanās eremīta dzīvē, sevišķi upuri un dziļa pazemība pagātnes grēku un manu vājību dēļ. Stāvu starp izmisumu un cerību un nezīnu, kas mani nākotnē sagaida.

Mūks. Ar tik izcilu solījumu un tik ārkārtīgu žēlastību, kādu jūs esat no Dieva saņēmis, kā arī ar jūsu izglītību ir nepiedodami krist grūtsirdībā vai arī mest kaut vai mazāko ēnu uz Dieva aizsardzību un palīdzību. Vai zināt, ko Jānis Zeltamute par to saka? "Neviens nedrīkst pazaudēt drosmi, aizbildinoties, ka Evaņģēlija nosacījumi ir par grūtu vai ka tos neiespējami pildīt. Dievs grib cilvēku pestīt, un Viņa baušļu mērķis nav padarīt to par pārmērīgu grūtumu. Nē! Dieva nodoms ir vispirms atalgot mūs šeit un tad mūžībā par Viņa svēto likumu pildīšanu."

Bez šaubām, mūsu cilvēcīgai labai pastāvīga, stingra un neatlaidīga Dieva likumu ievērošana liekas sevišķi grūta, tāpēc pestīšana šķiet pāri cilvēka spēkiem, bet Svētie Raksti, kas dod mums Dieva likumus, dod arī norādījumus, kā tos pildīt ar vieglumu un prieku. Ja ar pirmo skatījumu viss liekas noslēpumaina plīvura aplāts, tad tas ir tāpēc, lai mēs mācītos pazemību, vingrinātos vienoties ar Dievu, meklējami tieši Viņu, atrastu patvērumu lūgšanā, cerējami tā iegūt Radītāja tēvišķo palīdzību. Tas ir cilvēka pestīšanas noslēpums, bet ne pašāvība paša spēkiem.

Svētcelnieks. Vājš un nevarīgs, kāds esmu, es gribētu izprast šo noslēpumu vismaz līdz tādai pakāpei, lai spētu savu

kūtro dzīvi vadīt Dievam par godu un savas dvēseles pestīšanai par svētību.

Mūks. Dārgais brāli, jūs zināt šo noslēpumu, jo par to rakstīts Filokalijā. Atkal un atkal tā ir nemitīgā lūgšana, ko esat jau iemācījies tik teicami, kā arī tik dedzīgi centies lietot savā dzīvē.

Svētcelnieks. Godātais tēvs, izlūdzos jūsu laipnību! Kunga dēļ, lūdzu, dariet mani cienīgu dzirdēt no jūsu lūpām dažus ieskatus par šo noslēpumu - iekšējo sirds lūgšanu! Nekas mani tā neiepriecina kā lasīt, klausīties par to, kas stiprina un mierina manu grēcīgo dvēseli.

Mūks. Nepilnīgo zināšanu dēļ nespēju apmierināt jūsu vēlēšanos un izskaidrot ar paša prātu šo cēlo aktivitāti, bet man ir kāds priekšzīmīgs raksts tieši par šo tematu. Ja visi klātesošie vēlētos to dzirdēt, es to tūdaļ atradīšu un jums nolasīšu.

Pestīšanas noslēpums, atklāts caur nemitīgo lūgšanu

Kā sasniegt pestīšanu? Šis dievbijības jautājums rodas dabīgi katra kristieša prātā kā divu īstenību rezultāts: cilvēka iedzimtās ilgas pēc patiesības un taisnības, kā arī apziņa par savu vājo dabu. Ikviens, pat cilvēks ar nelielu ticību nemirstībai un atalgojumam pēcdzīvē, ceļot skatu uz debesīm, izjūt sevī domas par pestīšanu. Nespēdams tikt galā ar daudzajām atbildēm, viņš griežas pie gudrajiem un tiem, kam ir pieredze, seko to padomam, lasa garīgas grāmatas, kas iedvesmo, mēģina iedzīvināt iegūtās patiesības un paļauties to vadībai savā dzīvē. Vienā vai otrā veidā visās šajās mācībās atrodami nepieciešamie noteikumi dvēseles glābšanai: dievbijīga dzīve, varonīgi, Dievā vērsti darbi un pilnīga sevis aizliegšana. Tikumu un Dieva baušļu stingra pildīšana dod liecību par katra dzīvo ticību. Tālāk jāmacās, ka visi šie pestīšanas noteikumi pildāmi ar dziļu pazemību un visi kopumā, jo tikumiskie akti saistās viens ar otru, viens otru atbalsta, papildina un iedvesmo. Šis process ir līdzīgs saules stariem, kas savu stipruma un gaismas varenību iegūst, kad caur stiklu koncentrēti vienā punktā. Svētie Raksti, to apstiprinot, saka, ka tas, kas nav uzticams mazās lietās, nav uzticīgs arī lielajās.

Lai pilnīgi pārliecinātos par visa minētā nepieciešamību, cilvēks dzird par grēka traģēdiju, kā arī pārtikumu pilnību. Visam tam kopā ar solījumu mūžīgai debesu svētlaipei vai arī neizsakāmām ciešanām mūžībā stingri jāiespiežas apziņā. Tāds ir mūsu laikmeta sprediķu īpašais raksturs.

Dzirdējis šādas instrukcijas, cilvēks, kas nopietni meklē pestīšanu, tuvojas minēto nosacījumu pildīšanai un ar prieku mēģina visu veikt pēc iespējas pilnīgāk. Tomēr - ak vai! Pat pirmajā mēģinājuma solī liekas, ka sasniegt mērķi nebūs iespējams. Dvēsele saskata un pārdzīvo savu vājumu, kas ņem virsroku pār prāta slēdzieniem, atklājot, ka brīvā griba ir ierobežota, tieksmes grēcīgas un garīgie spēki izsīkuši. Šajā vājuma apziņā meklētājs taujā, vai ir kāda iespēja, kas palīdzētu sasniegt pilnību, ko Dieva likums pieprasa, ko kristīgā dievbijība sagaida un kas ir bijusi jau to piepildīta, kas izrādījušies cienīgi iegūt pestīšanu un svētumu. Tā, lai samierinātu sevī prāta un sirdsapziņas vēlmes ar vājībām un izturības trūkumu, dvēseles šķīstīšanas alcējs atkal griežas pie pestīšanas sludinātājiem un jautā: "Kā man glābties? Kā attaisnot savu nespēju pildīt pestīšanas noteikumus? Kā ir ar tiem, kas to māca? Vai tiem piemīt gara stiprums mācīto arī ikdienā noteikti izpildīt?"

"Prasi Dievam! Lūdz Dievu, lai Viņš tev palīdz!"

Tā jautātājs nonāk pie atziņas: vai nebūtu auglīgāk vispirms iemācīties lūgšanu, kas ir kristieša vienīgais avots, caur ko sasniegt pestīšanu? Nu sākas lūgšanu pētīšana, lasīšana, pārdomāšana un garīgo mācību analizēšana. Bez šaubām, ir atrodams daudz skaidru domu, dziļu ieskatu un spēcīgu izteicienu. Viens rakstītājs daiļrunīgi apraksta lūgšanas nepieciešamību, kāds cits tās spēku, cits atkal svētību vai arī runā par pienākumu lūgties un par nepieciešamajiem nosacījumiem: dedzību, uzmanību, garīgo siltumu, domu šķīstību, samierināšanos ar ienaidniekiem, pazemību, nožēlu u.c.

Tomēr - kas ir lūgšanas esence, kā īstenībā jālūdzas? Uz šo pamata jautājumu reti kāds atrod atbildi; iznākums bieži vien irtas, ka cilvēks, kas meklējis lūgšanas mākslas prasmī, atkal nonāk zem noslēpuma plīvura. Vispārējā lasīšanā viņš iegūst idejas par ārējo dievbijības darbību un uzzina, ka lūgties nozīmē iet uz baznīcu, svētīt sevi ar krusta zīmi, klanīties, mesties ceļos, lasīt psalmus, skaitīt kanonu vai akafistus...

Tā ir parastā izpratne tiem, kas nav iepazinušies ar Baznīcas tēvu rakstiem par to, kāda patiesi ir iekšējā lūgšana un kontemplācija.

Galū galā māceklim noteikti jāatrod Filokalija, grāmatu grāmata, kur divdesmit pieci svētie tēvi izskaidro meklēto sirds lūgšanas būtību un patieso zināšanu. Filokaliju studējot, paveras lūgšanas noslēpuma aizkars un parādās, ka lūgties nozīmē pacelt prātu un sirdi uz nemitīgu Dieva atcerēšanos, staigāt Viņa dievišķajā klātesmē, modināt sevī Dieva mīlestību, meditējot un piesaucot Jēzus vārdu elpošanas un sirdspukstu harmonijā. Šis process iesākams, piesaucot balsī Jēzus Kristus vārdu visos laikos, visās vietās, visās nodarbībās un bez pārtraukuma.

Kamēr spožās patiesības apgaismo prātu, atver lūgšanas mācīšanās un sasnieguma taku, pārlicina lietot visas svētīgās pamācības bez vilcināšanās, lūdzējs laiku pa laikam turpina sastapties ar grūtībām, līdz kāds piedzīvojis vadītājs iepazīstina un pilnīgi izskaidro Filokalijā rakstīto, kā arī parāda, ka pastāvība sarunā ar Dievu ir vienīgais, visspēcīgais līdzeklis, kā sasniegt pilnību un pestīšanu. Pastāvība lūgšanā ir pamats un bāze, kas satur visu garīgo struktūru. Kā to Sv. Simeons Jaunais Teologs raksta: "Tas, kas lūdzas nemitīgi, vienā labumā savieno visus labumus."

Lai sasniegtu atklāsmes patiesību visā pilnībā, garīgais vadītājs ievēro zināmu kārtību.

Pirmais noteikums, kas nepieciešams pestīšanai, ir patiesa ticība. Svētie Raksti saka: "Bez ticības nav iespējams Dievam patikt" (*Ebr. 11:6*). Tas, kam tās nav, tiks tiesāts. Tomēr Svētajos Rakstos izskaidrots, ka cilvēks nespēj pats radīt ticību pat ne tik lielu kā sinepju graudiņu; ticību neradām mēs, tā ir Dieva dāvana - Svētā Gara dota.

Kas tad būtu jādara? Kā lai cilvēks apmierina ticības vajadzību, ja pats to nespēj iegūt? Atkal Svētie Raksti norāda uz līdzekļiem un dod arī piemērus: "Lūdziet un jūs saņemsiet!" Apustuļi paši no sevis nespēja ticībā iegūt pilnību, tāpēc lūdza Jēzu Kristu: "Kungs,

vairo mūsu ticību!" Te ir piemērs, kā iegūt meklēto, un mēs redzam, ka tas izdarāms caur lūgšanu, sarunu ar Dievu.

Citi pestīšanas nosacījumi, kas vienojas ar ticību, ir labie darbi un tikumi, jo "ticība ir mirusi, ja tai neseko labie darbi". Cilvēks tiek attaisnots ne tikai caur ticību vien, bet arī caur labajiem darbiem. "Bet, ja tu gribi ieiet dzīvībā, tad turi baušļus... Tev nebūs zagti, tev nebūs nepatiesu liecību dot, godā tēvu un māti un mīli tuvāko kā sevi pašu" (*Mt. 19:17-19*). Ir nepieciešams ievērot visus baušļus, kā to apustulis Jēkabs māca: "Kas visu bauslību pildītu, bet grēkotu pret vienu bausli, tas ir noziedzies pret visiem" (*Jēk. 2:10*). Apustulis Pāvils par cilvēcīgo vājumu izsakās: "Jo ar bauslības darbiem neviens cilvēks nevar kļūt taisns Viņa priekšā. Jo bauslība dod - grēka atziņu" (*Rom. 3:20*). "Jo mēs zinām, ka bauslība ir garīga, bet es esmu miesīgs, pārdots grēka varā. Jo es pats nesaprotu, ko daru; jo nevis to, ko gribu, es daru, bet, ko ienīstu, to es daru. Mans iekšējais cilvēks ar prieku piekriņ Dieva bauslības likumam, bet savos locekļos es manu citu likumu, kas karo ar mana prāta likumu un padara mani par grēka likuma gūstekni, kas ir manos locekļos" (*Rom. 7:14- 15,22-23*). Kāpēc tad darīt Dieva likuma darbus, ja cilvēks savās vājībās nav caur tiem attaisnojams?

Tas liekas neiespējami tik ilgi, līdz ir izaugusi apzinīga lūgšanās: Jums nav, ko jūs gribat, jo jūs nelūdzat Dievu (*Jēk, 4:2*). Pats Jēzus Kristus saka: "Jo bez Manis jūs nenieka nespējat darīt. Palieci Manī, un Es - jūsos! Kā zars nevar nest augļus no sevis, ja nepaliek pie vīna koka, tā arī jūs, ja nepaliekat Manī. Kas paliek Mani un Es viņā, tas nes daudz augļu" (*Jņ. 15:4-5*). "Palikt Viņā" nozīmētu būt pastāvīgā Dieva klātienē, nemitīgi lūgt Viņa vārdā: "Ko jūs lūgsiet Manā vārdā, to Es darīšu" (*Jņ 14:14*). Tā redzam - iespēja darīt labus darbus realizējas caur lūgšanu. Sv. Pāvils pats tam ir piemērs, jo lūdzās trīs reizes dienā, lai Dievs palīdzētu pārvarēt kārdinājumus. Viņš metās ceļos Dieva Tēva priekšā, nemitīgi lūgdams spēku savai iekšējai pasaulei, kā arī

visām cilām vajadzībām. No sacītā izriet, ka cilvēka pestīšana pastāv tikai lūgšanās, tāpēc tās ir primāras; lūgšana ir nepieciešamāka par visu citu, jo tā apgardo cilvēka dvēseli un ir visu tikumu avots. Vārdu sakot, ar lūgšanu viss iet labi, bet bez tās neviens kristīgās dievbijības darbs nav veicams. Citiem tikumiem ir savs laiks, bet mums ir pavēlēts lūgt nepārtraukti, pastāvīgi, mums pienākas lūgties vienmēr, katrā laikā, visās vietās.

Pie tam jāievēro nosacījums: lūgšanai jābūt pienestai Dievam ar skaidru sirdi un prātu, ar dedzīgu centību, nedalītu uzmanību, cienību un dziļāko pazemību. Kurš gan bez sirdsapziņas pārmetumiem neatzīsies, ka viņš ir tālu no šiem noteikumiem, ka lūdzas vairāk nepieciešamības dzīts, sevi piespiežot, nekā dabiskās tieksmes priekā un mīlestībā? Svētie Raksti liecina, ka cilvēkam nav spēka noturēt savu garu nesatricinātu, ka viņš pats nespēj šķīstīt prātu no nepiedienīgām domām, jo sirds veidota ļauna jau no mazām dienām. Tas ir vienīgi Dievs, kas dod šķīstu sirdi un audzina nesatricināmu garu, jo abi - "griba un darbība" - ir no Dieva. Apustulis Pāvils saka: "Mans gars gan lūdz Dievu, bet mans prāts paliek neauglīgs" (*1. Kor. 14:14*), "Mēs nezinām, ko mums lūgt un kā, bet pats Gars aizlūdz par mums ar bezvārdu nopūtām" (*Rom. 8:26*). No tā redzam, ka paši no sevis nespējam pildīt lūgšanai nepieciešamos nosacījumus.

Kas tad cilvēkam būtu jādara, lai iegūtu pestīšanu, ja viņa vājības ir tik lielas? Viņš nespēj iegūt ne ticību, ne labos darbus, nedz arī paša spēkiem vien iemācīties īsti lūgties. Kādas tad ir cilvēka iespējas kaut ko darīt, lai nepazustu, bet tiktu glābts?

Katra darbība, pilnībā piepildīta, ir dāvana, ko Dievs patur Savas gribas lokā. Tas tāpēc, lai cilvēks skaidri atskārstu savu padotību Debesu Tēvam un mācītos īsto pazemību. Dievs atstāj dvēselei brīvību vienīgi pastāvīgam lūgšanas plūdumam, pavēl mums lūgties nepārtraukti visur un vienmēr. Tas, lūk, ir patiesās lūgšanas noslēpums, kas balstās ticībā, baušļu pildīšanā, lai ar to sasniegtu pestīšanu. Tātad cilvēkam ir dota zināma kvalitāte -

lūgšana. Tās biežums un regularitāte atstāti cilvēka paša ziņā. Baznīcas tēvi to skaidri apliecina. Sv. Makarijs Lielais saka: "Lūgties bieži ir jūsu gribā, toties lūgties patiesi ir žēlastības dāvana." Svētīgais Heseķija min, ka pastāvīga lūgšana kļūst par ieradumu un tad pārvēršas par dabīgu vajadzību. Viņš arī saka, ka, nepiesaucot bieži Jēzus Kristus vārdu, nav iespējams šķīstīt sirdi. Svētīgie Kallists un Ignācijs pirms katra darba vai sirsnīga nodoma darīt labu ieteic ļoti biežu, nepārtrauktu Jēzus Kristus lūgšanu, jo pastāvība un neatlaidība nes pilnību pat izklaidīgai lūgšanai. Svētīgais Diadohs ieteic cilvēkam piesaukt Dieva Kunga vārdu pēc iespējas bieži, lai viņš nekristu grēkā. Cik pilni gudrības un pieredzes ir šie tēvu norādījumi, un kā tie iesilda sirdi! To vienkāršība ir pieredzes rezultāts, un tie nes gaismu dvēseles pilnveides ceļā.

Cik liels kontrasts ir starp dievišķo mācību un teorētiskā prāta morāliskajiem norādījumiem! Saprāts diktē: dari labu, apbruņojies ar vīrišķību, lieto gribasspēku, ļauj, lai tikumu augļi tevi pārlicina, tas ir, tīri savu prātu un sirdi no nederīgiem sapņiem, liec to vietā pamācītājas domas, dari labu, tad būsi respektēts un dzīvosi mierā! Dzīvo, kā tavs prāts un sirdsapziņa nosaka! 1 omēr - ak vai! Saprāta spēks nenasniegs nodomu bez biežas lūgšanas un tās glābēja palīga. Ieskatoties vēlreiz tēvu mācībās, atrodam tur, ko viņi saka par dvēseles šķīstīšanu. Piem., Sv. Jānis Pakāpnieks raksta: "Kad dvēsele ir samaitātu domu aptumšota, to spēj attīrīt bieža Jēzus vārda piesaukšana. Jūs neatradīsiet vēl stiprāku ieroci ne debesīs, ne arī virs zemes." Sv. Gregorijs iesaka sekojošo: "Zini, ka neviens cilvēks nespēj kontrolēt savas domas; tāpēc, ja nešķīstas domas nomāc prātu, piesauc bieži Jēzus Kristus vārdu, tad tās norims pašas no sevis." Kāds vienkāršs praktisks un pieredzē dzimis padoms! Kāds teorijas kontrasts vadlīnijai, kas ieteic skaidrību sasniegt paša spēkiem! Apsverot šos svēto tēvu norādījumus, spējām secināt, ka vienīgā un visiedarbīgākā metode, kas ved uz pestīšanu un

garīgo pilnību, ir pastāvīga, nepārtraukta lūgšana, lai arī cik vāja tā būtu.

Ak, kristīgā dvēsele! ja tu neatrodi sevī stiprumu pielūgt Dievu garā un patiesībā, ja tava sirds nejūt siltuma un salduma iekšējā lūgšanā, tad nes tādu upuri, kādu tu spēj, kas ir tavas gribas un garīgā stipruma spēkā! Lai tavas lūpas vispirms pierod biežai un nepārtrauktai vārda piesaukšanai, lai tās pastāvīgi un vienmēr piesauc Jēzu Kristu! Tas neprasa lielu piepūli, un to spēj ikviens. Sv. Pāvils no savas bagātās pieredzes ieteic: "Upurēsim tad caur Viņu Dievam slavas upuri, tas ir, mūsu lūpu augļus, kas godina Viņa vārdu!" (*Ebr. 13:15*) Pastāvība lūgšanā patiešām spēj kļūt par ieražu un pēc tam par otro dabu, ar laiku vadot kā pratu, tā arī sirdi uz veselīgu pieeju svētumam, pestīšanai. Iedomājies sekojošo: ja cilvēks attiecībā uz lūgšanu stingri ievērotu šo Kunga pavēli, tad ar to vien izpildītu visus citus priekšrakstus. Viņš lūgšanas atkārtotu visās vietās, katrā laikā un pie katras nodarbības. Ja tas arī būtu tikai slepeni piesaukts dievišķais Jēzus vārds, kaut sākumā bez kādas dedzības, kaut vai piespiedu kārtā, arī tad nebūtu laika jutekļu un māņu izpriecām. Katra grēcīga doma sastaptos ar opozīciju, pirms tā pilnīgi attīstītos; nevajadzīgas runas vai nu izbeigtos, vai arī tiktu izdzēstas pavisam, un katrs pārkāpums būtu uz vietas šķīstīts caur biežajām Jēzus vārda piesaukšanām. Pastāvīga lūgšanas praktizēšana vilktu dvēseli projām no grēcīgiem darbiem un vestu to pie patiesas zināšanas un vienības ar Dievu. Vai tagad redzi, cik nepieciešama un nozīmīga ir pastāvīga lūgšana? Tā ir vienīgā metode, ka sasniegt skaidro un patieso sarunu ar Dievu, labākā sagatavošanās un visvieglākais veids, kā sasniegt mērķi - pestīšanu!

Lai vēl vairāk pārliecinātu sevi par biežās lūgšanas nepieciešamību un labumu, (1) ievēro uzmanīgi, ka katra ierosme, katra doma lūgšanā ir Svētā Gara tuvums un tava sargeņģeļa balss, ka (2) Jēzus Kristus vārda piesaukšana satur sevī patieso, vienreizējo spēku, tāpēc (3) neuztraucies par savas lūgšanas

skaidrības trakumu vai sausumu, bet ar pacietību gaidi biežās Kunga vārda piesaukšanas augļus! Neklausies uz nepiedzīvojušo muļķīgajiem ieteikumiem, ka šāda saskarsme ar Radītāju ir tikai daudz tukšu vārdu! Nē! Kunga vārda spēks, ja tas piesaukts nemitīgi, nesīs augļus īstajā laikā.

Kāds garīgais rakstnieks to skaisti apraksta: "Es zinu, daudzi, kā liktos, garīgi cilvēki, tomēr īstenībā tikai pašfilozofi, kas visur meklē nepatieso cēlumu, savā uztverē un lepnumā domā, ka vienkāršā, balsī izteiktā, bieža lūgšana ir nenožīmīga un nevajadzīga. Taču viņi ļoti maldās, aizmirdami Kunga Jēzus pavēli: "Patiesi Es jums saku: ja jūs neatgriezīties un netopat kā bērni, tad jūs nenāksit debesu valstībā" (*Mt 18:3*). Pasaulīgie domātāji paši taisa it kā zinātņi par lūgšanu, kas bāzēta uz dabīgā prāta nedrošā pamata. Vai nepieciešama plaša izglītība, spējīgas smadzenes vai zināšanas, lai no tīras sirds pateiktu - "Jēzus, Dieva Dēls, apžēlojies par mani"? Vai tā nebija lūgšana, ko dievišķais Skolotājs pats bieži raidīja augšup debesīs. Vai ne tieši caur šiem īsajiem, bet bieži lietotajiem vārdiem nenotika brīnumi? *Ak*, kristīgā dvēsele, saņem drosmi un nemitējies piesaukt Kunga vārdu! Jau arī tavs sauciens nāk no sirds, kas pilna pasaulīgu raižu un satraukuma, tad nezūdi! Vienīgi turpini skaitīt lūgšanu; neapklusti un nepazaudē savu mieru, jo lūgšana caur nemitīgo atkārtošanos šķīstīs pati no sevis! Nekad neaizmirsti, ka "lielāks irtas, kas jūsos, nekā tas, kas pasaulē" (*1.Jņ. 4:4*)\ Dievs ir lielāks nekā jūsu saprāts un zina visu, saka apustulis."

Pēc visiem apliecinājumiem par to, kāpēc nepieciešama ilgstoša lūgšana, kā arī cik tā varena, salīdzinot ar cilvēcisko vājumu, to iegūt caur neatlaidīgu gribu ir ļaužu spēkos. Apņemies to praktizēt sākumā vismaz vienu dienu! Ievēro, lai Jēzus Kristus vārda piesaukšana saņemtu vairāk laika nekā jebkura cita nodarbība! Svētās lūgšanas pārākums pāri visām pasaulīgām raizēm ar laiku tev rādīs, ka diena, kas tajā pavadīta, nav bijusi pazaudēta, bet gan vedusi tuvāk pestīšanai; uz dievišķās taisnības

svariem atkārtota lūgšana atsver visas vājībās un darbus, ka arī izpērk dienas grēkus dzīvības grāmatā un vada lūdzeju uz patiesības ceļa, dodot cerību sasniegt svētumu un mūžīgu dzīvi.

Svētceļnieks. No visas sirds pateicos jums, cienījamais tēvs! Jūs ar šo lasījumu esat atspirdzinājis manu grēcīgo dvēseli. Kunga dēļ, lūdzu, ļaujiet ar savu svētību man pārrakstīt šo rakstu; varu to izdarīt pāris stundās. Viss, ko jūs lasījāt, ir ļoti skaists un iedvesmojošs; tas, tāpat kā svēto tēvu raksti Filokalija, ir skaidrs un saprotams manam neasajam prātam. Piemēram, Jānis no Karpatiem Filokalijas ceturtajā nodaļā saka: "Ja jums nav spēka savaldībai un varonīgiem darbiem, tāpat ziniet - Dievs grib jūs glābt caur lūgšanu! "Jūsu rakstā tas ir tik skaidri risināts. Pateicos Dievam un jums, ka man ir bijusi iespēja to dzirdēt.

Profesors. Augsti cienījamais tēvs, arī es klausījos ar lielu, lielu baudu un uzmanību. Visi argumenti izteikti loģiski un nevainojami. Tomēr man liekas, ka nemitīgā lūgšana ir pakārtota vienīgi labvēlīgiem apstākļiem, klusumam un vientulībai. Pievienojos, ka nemitīga un bieža lūgšana ir ļoti spēcīga un ka ta ir vienīgais veids, kā iegūt Dieva palīdzību visos labajos darbos un dvēseles svētīšanā, tā ir arī cilvēka spēju vērienā, tomēr panākumi iespējami vienīgi tad, ja atrodams klusums un vientulība. Kad rokas atbrīvojas no darba, sirds un prāts no raizēm, no izpriecām, tad dvēsele spēj lūgties ilgstoši un nemitīgi; vienīgi atliek cīnīties ar kūtību un izklaidīgām domām. Tomēr, ja lūdzējs strādā un ir visu laiku aizņemts ar dzīvē nepieciešamo vai arī atrodas skaļā, trokšņainā sabiedrībā, tad, neskatoties uz to, kāda ir gribēšana lūgties, tas nav iespējams traucētāju apstākļu dēļ. Loģiskais secinājums - savdabīgā biežās lūgšanas metode prasa piemērotus apstākļus.

Mūks. Jūs maldāties! Nemaz nerunājot par to, ka sirds, kas pieradusi pie iekšējās lūgšanas, spēj to darīt katra laikā un dažādos apstākļos (gan fiziskās, gan prāta darbības laikā), tā spēj

lūgties un piesaukt Jēzus vārdu bez grūtībām visādos trokšņos. Tas, kas tādā veidā lūdzas, vadās no pieredzes, bet, kas to vēl neprot, tam tas pakāpeniski jāiemācās. Uzdrīkstos apgalvot, ka nekādi ārēji traucējumi nespēj apspiest lūgšanu tādā cilvēkā, kas to vēlas, jo šī sakrālajā sfēra vērsta doma nepakļaujas nekādi ārējai piesaistei, bet sevī ir pilnīgi brīva. Tā ir katrā laikā kontrolējama un vadāma uz lūgšanu. Pat mēle var izteikt lūgšanu apslēpti, neizsakot to vārdos cilvēku vidū vai arī cilvēkam ārēji darot ko citu.

Bez tam mūsu aktivitātes nav tik nozīmīgas un mūsu sarunas nav tik prātu saistošas, ka nebūtu iespējams periodiski piesaukt Jēzus Kristus vārdu, kaut arī prāts vēl nebūtu pieradis pie nemitīgās lūgšanas. Bez šaubām, vienatne un atbrīvošanās no traucējošām norisēm ir nozīmīgs noteikums nemitīgai lūgšanai. Tomēr, ja labvēlīgie apstākļi nav iespējami, tad nedrīkstam sevi attaisnot par lūgšanos tikai retos gadījumos, jo svētīgo brīžu daudzums un pastāvīgums iespējams ikvienam - gan tādām, kas ir slims, gan, kas ir vesels. Viss ir paša cilvēka gribasspēkā. Pierādījums tam ir piemēri no to dzīvēm, kas, kaut arī lielu pienākumu, atbildības, darba, dažādu rūpju un raīžu apgrūtināti, ne tikai nepārtraukti piesaukuši Jēzus vārdu, bet caur to sasnieguši mērķi un iemācījušies atkārtot iekšējo sirds lūgšanu. Patriarhs Fotijs bija viens no tiem. No senatora viņš tika paaugstināts par patriarhu un, kamēr vadīja milzīgu diecēzi Konstantinopolē, nemitīgi piesauca dievišķo vārdu, sasniedzot pašiedarbīgo sirds lūgšanu. Kallists bija otrs. Kaut ļoti aizņemts darbā, jo bija pavārs Athosa kalna klosterī, viņš iemācījās nemitīgo lūgšanu. Sirdī vienkāršais Lācars trokšņainā vidē, brāļu pienākumiem apkrauts, sevī radīja klusumu, pastāvīgi atkārtojot Jēzus lūgšanu. Vēl bijuši ļoti daudzi, kas nemitīgi ir piesaukuši dievišķo vārdu un sasnieguši pilnību.

Ja lūgties nepiemērotos apstākļos būtu neiespējami, tad mums nebūtu dots likums, lai mēs to vienmēr darītu. Sv. Jānis Zeltamute savā mācībā par lūgšanu saka sekojošo: "Neviens

nevar sevi attaisnot, ka viņam nav iespējams lūgties, vai arī neiet uz baznīcu daudzo pienākumu dēļ. It visur - vienalga, kur atrodaties - savā prātā ar lūgšanām varat uzcelt altāri Dievam." Ikkatrs var ērti lūgties, arī ceļojot, ejot uz tirgu, mēģinot pirkt vai pārdot, vai arī pildot savu amatu. Visur bez izņēmuma ir iespējams lūgt. Patiešām, ja cilvēks mēģinās, viņš atradīs iespēju ar Dievu sarunāties visur, sevišķi, ja kāds ir pārliecināts, ka lūgšana iet pa priekšu katram pienākumam un ka tā ir galvenā aktivitāte. Tas, bez šaubām, nozīmē, ka lūdzējs vadīs savas aktivitātes ar saprātu, ka saīsinās nevajadzīgās sarunas un dos priekšroku klusumam. Viņš iegūs laiku klusai lūgšanai, pārāk nenodarbojoties ar liekām raizēm. Ar šādu pieeju visas viņa aktivitātes būs apzīmētas ar panākumiem caur Svēto Vārdu. Ar laiku dvēsele būs pieradusi pie nepārtrauktas Jēzus vārda piesaukšanas un sapratīs no pieredzes vienreizējo pestīšanas metodi, kas atrodama cilvēka griba. Cilvēks zinās, ka ir iespējams lūgties visos laikos, visos apstākļos, un pakāpeniski pāries no vokālās lūgšanas uz domu, prāta lūgšanu, bet no tās - uz sirds lūgšanu, kura atklāj, ka Dieva valstība ir mūsos.

Profesors. Pievienojos, ka tas iespējams un ir pat ērti praktizēt nemitīgo lūgšanu, darot mehānisku darbu, jo tas neprasa dziļu koncentrēšanos, tāpēc prāts un lūpas spēj nodot ies pastāvīgai lūgšanai, bet, ja nodarbojos ar kaut ko, kas ir tikai garīgā plāksnē, kā uzmanīga lasīšana vai kāda dziļa jautājuma analīze, rakstot literāru darbu, kā tad varu lūgt ar lūpām un prātu? Tā kā lūgšana pārsvarā ir prāta darbība, kā tad vienlaicīgi spēju darīt vairāk nekā vienu norisi?

Mūks. Uz jūsu jautājumu varam viegli atbildēt, ja izprotam faktu, ka tie, kas lūdzas, iedalāmi trīs grupās: (1) iesācēji; (2) tie, kas panākuši zināmu progresu; (3) tie, kas iemācījušies, kā lūgties. Iesācēji spēj pa laikam pacelt prātu un sirdi uz Dievu un izteikt Īsu vokālu lūgšanu pat tad, ja viņi nodarbina prātu; tie, kas sasnieguši zināmu progresu lūgšanā vai arī panākuši pastāvīgas koncentrēšanās spēju, var domāt vai ko sacerēt, pastāvīgi jūtot

Dieva klātbūtni, kas ir lūgšanas pamats. To labi ilustrē sekojošs piemērs. Iedomājieties ļoti stingru karali, kas pavēlējis jums uzrakstīt eseju viņa klātbūtnē troņa pakājē! Neskatoties, ka jūs būsiet iegrimis savā darbā, karaļa klātie, kam pār jums ir pilnīga autoritāte, neļaus aizmirst ne mirkli to, ka jūs nestrādājat viens, bet esat vietā, kas prasa sevišķu respektu, cieņu un pieklājību. Šī karaļa klātbūtnes apziņa skaidri ilustrē iespēju lūgties pat tad, kad cilvēks saistīts garīgā darbā.

Tie, kas ilgi praktizējuši vai arī caur Dieva žēlastību progresējuši no prāta lūgšanas uz sirds lūgšanu, lūdzas ne tikai, kad strādā, bet arī tad, kad guļ. Šī patiesība izteikta Zālamana Augstajā dziesmā: "Es guļu, bet mana sirds ir nomodā" (*Augstā dz. 5:2*). Cilvēkos, kas iemācījušies lūgšanas mākslu, sirds piesauc Kungu ar lielu vieglumu; tā sevi modina lūgšanai, velkot dvēseli un prātu uz nemitīgu lūgšanas plūdumu, neskatoties uz ārējiem apstākļiem vai arī garīgo darbu, ko dara.

Priesteris. Cienījamais tēvs, arī es vēlētos izteikt savas domas! Rakstā, ko jūs lasījāt, uzsvērts, ka sevišķa pestīšanas metode ir pastāvīgums lūgšanā, neskatoties uz to, cik tā vāja. Tas man nav skaidrs, un es brīnos, kāds labums ir lūgties nemitīgi, piesaukt Kungu ar mēli, kad uzmanība saistīta citur, pie tam pats īsti nezinu, ko saku. Vai tā nebūs tikai nelietderīga tukšvārdība? Vienīgais iznākums būs tāds, ka mēle tukši kustīsies, turklāt vēl traucēs prātu tā darbībā. Dievs prasa ne tikai vārdus, bet gan arī domas un šķīstu sirdi. Vai nebūtu labāk lūgties kaut arī retāk vai tikai paredzētā laikā, teikt īsas lūgšanas, toties dziļā uzmanībā, ar sirdsdedzi, siltumu dvēselē un saprātu? Citādi, ja lūdzat dienu un nakti bez dvēseles šķīstuma un godbijības, jūsu lūgšana top nederīga. Būs vienīgi izsacīts tikai daudz vārdu, kas pēc laika nogurdinās un garlaikos, līdz beidzot ticība lūgšanai vājināsies un jūs atmetīsiet šo neauglīgo vingrinājumu pavisam. Pat Svētie Raksti saka: "Šī tauta godina Mani ar savām lūpām, bet viņu sirdis ir tālu no Manis" (*Mt 15:8*). "Ne katrs, kas uz Mani saka "Kungs,

Kungs!" ieies debesu valstībā" (Mt. 7:21). Tas norāda, ka nav ieteicami lūgties vienīgi ar lūpām, kamēr prāts ir izklaidīgs.

Mūks. Jūsu slēdzieni būtu vietā, ja padoms lūgties vārdos nebūtu apvienots ar pastāvību un regularitāti, ja lūgšanai Jēzus Kristus vārdā nebūtu pašas aktivizēts spēks un ja tas neattīstītu uzmanību un dievbijību lūdzējā kā pastāvīga atkārtojuma rezultātu. Tāpēc, ka nozīmīgums šeit ir lūgšanas pastāvība, ilgums un nemitīgums, kaut arī iesākumā visam liekas trūkst uzmanības un dievbijības, jūsu slēdzieni neiztur kritiku.

Ieskatīsimies šajā jautājumā sīkāk! Kāds garīgs rakstnieks, runājot par bieži atkārtotas lūgšanas spēku un tās augļiem, noslēgumā saka: "Daudzi paštaisnie ļaudis uzskata vokālo un bieži atkārtoto lūgšanu par nederīgu un niecīgu, mehānisku un bezjēdzīgu vienkāršu cilvēku nodarbību. Tomēr mehāniskais vingrinājums atklāj noslēpumu, par kuru viņiem diemžēl nav ne jausmas. Viņi neaptver, ka bieža vokālā piesaukšana nemanāmi kļūst par sirds saucieni, ar ko iekšējā lūgšana it kā vērsas dvēseles dabīgā sastāvdaļā, tā apgaismojot, spirdzinot un savienojot to ar Dievu."

Man liekas, tie, kas kritizē vokālo lūgšanu, ir kā bērni, kas mācīti lasīt, iesākot ar alfabētu. Tas kļūst garlaicīgi, un viņi sūdzas: "Būtu simtkārt labāk iet zvejojot, kā to dara tēvs, nevis nepārtraukti atkārtot ABC vai skribelēt ar spalvu." Lasīšanas svētība un apgaisme viņiem ir sveša, tā palikusi neatklāta. Tāpat tiem, kam trūkst pārliecības un zināšanas par beigu iznākumu, šo sakrālo noslēpumu apslēpj it kā vienkāršais, bet biežais lūgšanas atkārtojums. Šie ļaudis mēro ticību ar sava nepiedzīvojušā prāta spēku un tuvredzību, aizmirstot, ka cilvēks ir miesa un dvēsele.

Kāda iemesla dēļ, piemēram, ja gribat šķīstīt savu dvēseli, jūs vispirms tīrāt savu miesu, uzliekot sev gavēni un atsakoties no dažādiem ēdieniem? Vai ne tāpēc, lai nekavētu, bet veicinātu sasniegt dvēseles tīrību un apgaismotu prātu? Pastāvīgais miesas izsalkums atgādinājums apņemšanos meklēt iekšējo pilnību un

jūs saprotat, ka caur miesas gavēni spriešanas spējas kļūst smalkākas, jūs atrodat sirds mieru un līdzekli, ar ko savaldīsiet kaislības, bez tam atgādināta ir arī jūsu garīgā cenšanās. Tā caur ārējiem vingrinājumiem ir iespējams saņemt garīgas dāvanas. Tas pats ir arī ar pastāvīgo vokālo lūgšanu, jo caur atkārtošānu tā attīsta iekšējo sirds lūgšanu un veicina vienību ar Dievu.

Nebūtu gudri iedomāties, ka biežā lūgšanas atkārtošānā lūpas pagurst un ka garīgais sausums, garlaicība un izpratnes trūkums liks lūgšanu pārtraukt. Pieredze rāda kaut ko gluži pretēju. Tie, kas vingrinās nemitīgajā lūgšanā, pārlicina mūs par atrasto patiesību: ja kāds apņemsies piesaukt Jēzus Kristus vārdu nemitīgi, sacīt Jēzus lūgšanu bez pārtraukuma, viņš, bez šaubām, sākumā piedzīvos kūrību un cīņu, bet, jo ilgāk un neatlaidīgāk notiks praktizēšanās, jo drošāk iestāsies vingrinājuma pieradums, līdz pakāpeniski lūpas un mēle kļūs aktivizētas sacīt lūgšanu pašas no sevis. Pat kakla muskuļi tā pierod, ka cilvēkam, darbību pārtraucot, tās tūlīt pietrūkst. Tā ir zīme, ka prāts kļuvis uzmanīgs un uzklausa lūpu aktivitāti, kas beidzot pārvēršas par iepriecinājuma avotu un patiesu sirds lūgšanu. Tas ir patiesais un īstais labums, ko cilvēks ar lūgšanu sasniedz un kas ir gluži citāds nepiedzīvojušā slēdzienos, kas šo aktivitāti nesaprot.

Svēto Rakstu references, ko jūs sniežat par pierādījumu opozīcijai, ir izskaidrojamas ar uzmanīgu analīzi. Jēzus Kristus nosodīja liekulīgo Dieva godināšanu vai arī ļauno paaugstināšanos, saucot "Kungs, Kungs!" tāpēc, ka lepņajiem farizejiem ticība Dievam bija tikai uz lūpām, bet ne sirdīs. Šis brīdinājums dots tikai tiem, kam trūkst dzīvās ticības. Tas neattiecas uz lūgšanu, ko Jēzus savukārt stingri ieteic: "Jums pienākas lūgties un nepagurt." Līdzīgi Sv. Pāvils dod labāk priekšroku pieciem vārdiem, kas izteikti saprotami, nekā daudziem sludinājumiem, kas teikti svešā valodā. Tas jāsaprot kā vispārēja mācība, bet nevis speciāli domāts lūgšanai, par ko apustulis stingri saka: "Lai viri lūdz Dievu katrā vietā, paceldami svētās rokas bez dūsmām un naida" (*1. Tim. 2:8*).

Vai jūs tagad redzat, ka vienkāršā, bet biežā lūgšana ir visauglīgākā, bet tās pareizai izpratnei nepieciešama rūpīga Svēto Rakstu analīze?

Svētcelnieks. Tas patiešām tā ir, cienījamais tēvs! Esmu redzējis daudzus, kas visā vienkāršībā, bez kādas mācības un pat nezinādami, kas ir koncentrēšanās, taču praktizējot Jēzus lūgšanu mutvārdiem, pie tam nemītīgi, ieguva šo tikumu tā, ka lūpas un mēle izsacīja lūgšanu pašas no sevis, nespēdamas apstāties, un beidzot viņi piedzīvoja tik lielu garīgu līksmi un apskaidrību, ka tika pilnīgi pārvērsti no vājiem un nolaidīgiem cilvēkiem askētos un tikumības varoņos.

Mūks. Jā! Lūgšanai piemīt spēks cilvēku atjaunot. Tas ir tik liels, ka neviena cilvēka vājība, kaislība vai ciešanas nespēj ņemt pār to virsroku. Pirms mēs šķiramies, es gribētu, ja drīkstu, jums nolasīt kādu īsu, bet interesantu rakstiņu, kas man ir līdzi.

Visi. Mēs to labprāt gribam noklausīties.

pašsavaldīšanās dāvanu, jums nav jāskumst, bet jātic, ka Dievs grib, lai jūs pievērstos lūgšanai, - lūgšana jūs glābs.

Cits piemērs atrodams Tēvu dzīvē, kur mēs lasām par kādu starecu, kas, iekritis grēkā, nepadevies neveiksmei, bet atgriezies pie lūgšanas un atguvis mieru.

4. Lūdzies un nebaidies ne no kā; nebīsties no nelaimēm vai grūtībām, jo lūgšana tevi pasargās un uzturēs visos apstākļos! Atceries, ka apustulis Pēteris slīka tikai tāpēc, ka viņam pietrūka ticības! Atceries Pāvilu lūdzamies cietumā, mūku, kas tika atbrīvots no neatkāpīgā kārdinājuma, meiteni, kas izglābās no ļaunprātīgā karavīra vienīgi tikai caur lūgšanu! Neaizmirsti arī daudzus citus gadījumus, kas visi apliecina lūgšanas spēku un universālo iedarbību Jēzus Kristus vārdā!

5. Lūdzies kaut arī vāji, bet vienmēr; neļauj nekam sevi samulsināt; esi garā laimīgs, ļauj sevī valdīt mieram, jo lūgšana vadīs dzīvi un dos tev saprašanu! Atceries, ko saka svētie par lūgšanas spēku! Sv. Jānis Zeltamute apliecina, ka "lūgšana, kaut arī nākdama no grēkpilna cilvēka, nekavējoties šķīsta." Marks Askēts saka: "Mēģināt lūgties ir mūsu spēkos, bet lūgt apskaidroti ir žēlastība." Tāpēc ziedo Dievam to, kas ir tavos spēkos! Iesāc ziedot Viņam pastāvīgu lūgšanu! Debess Tēva Visvarenais spēks atņems tavu vājumu; tava sausā un izklaidīgā, bet biežā lūgšana kļūs par ieradumu un otro dabu; tā kļūs skaidra, dedzīga un spēcīga.

6. Beidzot, ja tu izlietosi visu savu laiku lūgšanai, tad dabīgi tev vairs nepaliks ne minūtes grēcīgiem darbiem un domām.

Ieklausies, kāds dziļums ir vārdos: "Mīli un dari, ko gribi; lūdzies un dari, ko vēlies!" Kāds mierinātājs un stiprinātājs spēks tas ir grēciniekam, kas ir savu vājību nomācījis un vaid zem kaislību sloga!

Lūgšana ir visu aptverošs līdzeklis, ar ko sasniegt pestīšanu un pilnību. Jā! Tomēr lūgšana ir apvienota ar nosacījumu - Svētie Raksti pavēl lūgties vienmēr. Tātad vienīgi bieža un nemitīga lūgšana ir efektīva un spēcinoša. Mēs zinām, ka pastāvīga piesaukšana ir mūsu spēkos, tāpat kā skaidrība, dedzība un pilnība lūgšanā ir žēlastības dāvana.

Tāpēc lūgsimies, cik bieži tas mums iespējams; atvēlēsim visu dzīvi lūgšanai! Ja arī sākumā tā būtu izklaidīga, pastāvība mācīs uzmanību, un kvantitāte noteikti vedīs pie kvalitātes. Kāds piedzīvojis garīgais rakstnieks pamāca, ka, lai iemācītos kaut ko darīt labi, nepieciešams to atkārtot pēc iespējas bieži.

Profesors. Lūgšana ir patiesi lieliska aktivitāte! Centība būt tajā pastāvīgam ir atslēga, kas atver tās svētīgo bagātību. Tomēr-cik bieži plosās iekšējā cīņa centības un slinkuma starpā! Cik brīnišķīgi būtu atrast līdzekli, kas palīdzētu apņēmīgi, pārliecinoši un sirsnīgi atdot sevi nemitīgai lūgšanai!

Mūks. Daudzi garīgie rakstnieki aprāda dažādas metodes, kas pamatotas veselīgos principos un spēj pamudināt centību lūgšanā. Piemēram, viņi ieteic: (1) iedziļināties pārdomās par lūgšanas nepieciešamību, tās efektivumu un panākumiem pestīšanā; (2) sevi stingri pārliecināt par Dieva neapšaubāmo pavēli lūgties un par to, ka Svētie Raksti to mums vienmēr atgādina; (3) vienmēr atcerēties, cik neiespējami ir gūt panākumus dievbijībā, iegūt mieru un pestīšanu bez biežas lūgšanas un bez atbildības par nolaidību tajā; (4) stiprināt savu apņemšanos ar Dieva kalpu dzīves piemēriem, kas caur nemitīgo lūgšanu sasnieguši pestīšanu un svētumu.

Visas šīs metodes ir labas un pamatotas patiesā lūgšanas izpratnē. Taču izpriecu kārā un garīgi slimā dvēsele no šiem ieteikumiem reti gūst kādu labumu, kaut arī tos pieņemtu un lietotu. No vienas puses, tās ir pārāk rūgtas zāles lutinātai gaumei, bet - no otras - nav pietiekami stipras dziļi samaitātai cilvēka dabai. Vai ir kāds kristietis, kas nezinātu, ka jālūdzas bieži un centīgi un ka Dievs to pavēl, ka par kūtrību attiecībā uz Dievu mums būs jācieš sods un ka visi svētie ir lūgušies dedzīgi un nemitīgi? Tomēr visa šī zināšana reti uzrāda labvēlīgus panākumus. Ikviens tomēr sevī spēj ievērot to, ka nerīkojas pēc īstajiem prāta un sirdsapziņas ieteikumiem un ka, tā darīdams, dzīvo nabadzīgu un kūtru garīgo dzīvi.

Tāpēc svētie tēvi, kas savā gudrībā un pieredzē pilnīgi izprot cilvēka vājo dabu un viņa nesātību baudās, kā labie ārsti paraksta rūgtas zāles, kas ir aplkatas ar saldu cukuru. Viņi parāda ļoti vieglu metodi, kas sakņojas lūgšanā un pašātvībā uz Dieva palīdzību, lai tā iznīcinātu kūtību un nolaidību un palīdzētu sasniegt pilnību Dieva mīlestībā. Viņi mudina mūs pēc iespējas daudz lasīt par to svēto tēvu rakstos un daudz domāt par dvēseles svētumu. Svēto tēvu raksti drošina un rāda, cik viegli ir sasniegt iekšējās lūgšanas prieku, kā arī cik brīnišķīga tā ir. Sirds saldums, vieglums, pilnīgs miers, svētība un dzīves mīlestība ir sirds lūgšanas rezultāts. Kad gremdējamies šais pārdomās, mūsu vājā un remdenā dvēsele sasilst, stiprinās, drošinās lūgšanas pasākumos. Makarijs Lielais māca: mūsu garīgajām pūlēm vai lūgšanām jābūt mērķim un cerībai. Baudīsim lūgšanas augļus savās sirdīs! Daudzi skaidri saprotami piemēri par šo spēcīgo metodi atrodami Filokalijā, kur aprakstīti lūgšanas iepriecinājumi. Tie jālasa, cik vien bieži iespējams, it sevišķi tiem, kas cīnās ar kūtību un garīgu sausumu. Tomēr katram jāuzskata sevi par šo iepriecinājumu necienīgu un pastāvīgi sev jāpārmet nolaidība lūgšanā.

Priesteris. Vai tāda domāšana nevestu lūgšanā nepiedzīvojušu dvēseli, kāto teologi sauc, uz garīgu negausību, stāvokli, kur dvēsele, pārmērīgi izsalkusi pēc mierinājumiem, ir kāra pēc Dieva žēlastības, tā apmierinoties tikai ar dievbijīgu aktu un domājot tikai par atlīdzību?

Profesors. Šķiet, ka teologi brīdina no pārmērīgas kāres pēc garīgiem mierinājumiem, bet viņi tos pilnīgi neatmet. Tas ir pareizi, jo vēlēties atmaksu gan nav pilnība, bet tas nav arī pret Dieva gribu, jo Viņš pats apsola atmaksu, tā mudinot cilvēku pildīt baušļus un censties pēc pilnības. "Godā savu tēvu un māti" ir bauslis, un tam nekavējoši seko atmaksas solījums: "Lai tu ilgi dzīvotu virs zemes un lai tev klātos labi." "Ja tu gribi būt pilnīgs, ej, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem; tad tev būs manta debesīs" (*Mt. 19:21*). "Svētīgi jūs esat, ja cilvēki jūs nīst un izslēdz no sava vidus, lamā un zaimo jūsu vārdu Cilvēka Dēla dēļ" - ir prasība pēc pilnības, pašdisciplīnas un varonīgas

pacietības, lai tie, kas to spēj izpildīt, sasniegtu atalgojumu un mierinājumu. "Priecājieties tanī dienā un līksmojiet, jo jūsu alga ir liela debesīs!" (*Lk. 6:22-23*) Tāpēc domāju, ka mērena vēlēšanās pēc iepriecinājuma sirds lūgšanā ir ne tikai nepieciešama, bet ir galvenais līdzeklis, kas dod uzmundrinājumu panākumiem un centībai. To arī skaidri apstiprina mūsu brāļa mūka mācība, ko viņš mums nupat atklāja.

MŪKS. Lielais teologs Ēģiptes Makarijs par to runā ļoti skaidri: "Tāpat, kā, stādot augļu kokus, darbs un pieliktās pūles dod cerību saņemt augļus. - Ja nebūtu augļu, tad visi centieni būtu lieki; tā tas ir arī lūgšanā, ja jūs sevī neatrastu garīgos augļus, mīlestību, mieru, iepriecinājumu utt., tad pūles būtu veltīgas. Tāpēc pēc garīgām pūlēm sirdī jājūt patīkams mierinājums." Vai redzat, cik skaidri šis tēvs atrisina jautājumu par iepriecinājumu lūgšanā? Atminos kāda garīga rakstnieka domu: cilvēkam ir dota dabīga tieksme lūgties, dvēselē ir iedzimta vēlēšanās pielūgt. Ievērojot šo tieksmi, tā mudina un modina centību lūgšanā. Lūk, līdzeklis, ko tik ļoti gaida! Īsumā pastāstīšu, ko no šī raksta atceros. Proti: daba un prāts cilvēku ved uz Dieva pazīšanu. Prāts pārbaudot atklāj, ka pastāv vesela cēlonību ķēde, nav nevienas darbības bez cēloņa, sākot ar zemākām radībām un, beidzot, virzoties uz visaugstāko - Dievu. Daba ik uz soļa rāda apbrīnojamu gudrību, kā arī harmoniju, kārtību un pakāpenību, dod pamatmateriālu augšupejošajām kāpnēm, kas ved no ierobežotajiem, galīgajiem cēloņiem līdz pat bezgalīgajam. Tādā veidā cilvēks pilnīgi dabiski nonāk pie Dieva atziņas. Tādēļ arī vēl nekad nav bijusi tauta vai nācija, kam nebūtu bijusi nojauta par Dievu, kas jau primitīvu cilvēku bez kaut kādas ārējās mācības mudina celt skatu augšup uz debesīm, krist ceļos un izdvest neizprotamo, bet nepieciešamo nopūtu, spontāni jūtot, ka kaut kas velk viņu pie sevis, kaut kas nezināms dzen un mudina. No šīs iekšējās nojautas izaug visas dabīgās reliģijas. Ir īpatnēji, ka visās tajās pastāv kāda veida lūgšana, izsakoties zināmā formā vai kustībā, vai arī upurī, kaut arī mānticīgu cilvēku vairāk vai mazāk sagrozītā veidā. Jo

pārsteidzošāka šī parādība prāta uztverei, jo vairāk tā prasa izprast to, kā cilvēkam atklājas dabīgā nosliece uz lūgšanu.

Psiholoģiska atbilde uz to nav tālu meklējama. Visu cilvēka miesas kaislību saknes, galotne un spēks ir viņa iedzimtajā patmīlībā. Tas skaidri redzams tieksmē uz pašaisardzību. Katra indivīda vēlēšanās, katra apņemšanās, katrs darbs virzās uz vienu mērķi - sevis piepildījumu un laimi. Visā dzīves gaitā cilvēka dabiskākā tieksme ir nodarboties ar sevis piepildīšanu. Gars tomēr nav apmierināms ar jutekļiem vien, un iedzimtā patmīlība nekad nemitējas savos centienos. Pieaugot vēlmēm, pieaug arī tiecība pēc labā. Tā pieņem, piepilda iztēli un jūtas. Šo iekšējo sajūtu izpausmes un to atvēršanās, atklāšanās arī ir dabiskais mudinājums uz lūgšanu, tā ir patmīlības izvirzīta prasība, kam tik grūti sasniegt savu mērķi. Jo sliktāk cilvēkam sokas un jo vairāk viņš pievērš uzmanību savam pašlabumam, jo vairāk pieaug viņa vēlēšanās un jo spēcīgāk viņš šīs savas vēlmes izpauž lūgšanā, jo vairāk viņš, lūdzot savu vēlmju piepildījumu, vēršas pie visa esošā nezināmā pirmcēloņa. Un tā, lūk, iedzimtā patmīlība - galvenais dzīvi virzošais elements - arī ir pamatiemesls, kas vienkāršo, dabisko cilvēku mudina lūgšanai.

Radītājs savā gudrībā ir ielicis cilvēka dabā rūpes par sevi un aicinājumu, kā to būtu tēvi teikuši, kas kā māneklis vilktu cilvēka grēcīgo būtību uz debesu lietām. Ak, kaut cilvēks nebūtu samaitājis šo savu spēju, bet būtu to saglabājis visā pilnībā, lai savienotu garu un miesu! Ja tas tā būtu, tad būtu veidojies st iprs mudinājums un līdzeklis ceļā uz morālo pilnību. Tomēr, ak vai! Cik bieži cēluma vietā padodamies kaislībām, patmīlībai un pārvēršamies par savas zemākās dabas instrumentu.

Starecs. Mani mīlie viesi, no visas sirids jums pateicos! Saruna mani ļoti iedvesmoja un iepriecināja. Tā bija pamācība manai ierobežotajai pieredzei. Lai Kungs par to jūs svētī un dāvā jums savu žēlastību!

Visi šķīrās.

Septītā sastapšanas

"Aizlūdziet cits par citu, ka topat dziedināti."

(Jēk. 5:16)

Svētceļnieks. Mans godbijīgais ceļabiedrs, profesors, un arī es pats jūtamies aicināti vēlreiz ienākt pie jums, lai pateiktu ardievas un, pirms uzsākam garo ceļojumu, izlūgtos jūsu lūgšanas.

Profesors. Jā, mēs abi esam pateicīgi par jūsu viesmīlību un par garīgajām diskusijām, kurās ar prieku piedalījāties. Svešajā zemē, kurp mēs dodamies, atmiņas paliks mūsu sirdīs kā atgādinājums par mūsu dalīšanos kristīgajā mīlestībā.

Starecs. Paldies par atcerēšanos un par apmeklējumu īstā laikā. Pie manis ciemojas vēl divi viesi, Moldāvijas mūks un eremīts, kas meža vientulībā nodzīvojis divdesmit gadu. Viņi priecāsies ar jums iepazīties. Es svētceļniekus tūlīt pasaukšu. Te viņi ir!

Svētceļnieks. Cik mierpilna dzīve ir tuksnesī! Cik viegli pacelt prātu pretī vienībai ar Dievu! Klusais mežs ir kā Ēdenes dārzs, kur zaļo dzīvības koks iemītnieka lūdzošajā sirdī. Ja zinātu, kā sevi uzturēt, es, šķiet, izvēlētos šo dzīves veidu.

Profesors. No malas viss izskatās ļoti pievilcīgs, bet no pieredzes mēs zinām, ka katrai vietai ir savas priekšrocības, kā arī savas ēnas puses. Bez šaubām, cilvēkam ar melanholisku raksturu un dabīgo noslieci uz klusumu eremīta dzīve liksies ļoti pievilcīga, bet jādomā arī par briesmām, kādas tādā ceļā sastop. Askētiskās dzīves vēsture rāda daudzus piemērus par eremītiem un vientuļniekiem, kas, atsvešinoties no cilvēkiem, iekrituši pašapmāna maldos un piedzīvojuši vilšanos.

Eremīts. Esmu pārsteigts, ka Krievijābieži ne tikai klosteros, bet arī no dievbijīgiem cilvēkiem dzird, ka daudzi, kas gribējuši praktizēt askētisku dzīvi vai arī vēlējušies pastāvēt iekšējā lūgšanā, tikuši atturēti no savu nodomu realizēšanas vai nu baiļu dēļ, vai arī lai neiekristu dziļā pašapmānā. Šie brīdinātāji pastāv uz savu uzskatu patiesīgumu un dod piemērus, kas attaisnotu šīs nepamatotās domas. Patiesībā viņi ir sveši iekšējai dzīvei un grib no tās attālināt citus. Domāju, ka te jāmin divi iemesli: iekšējās dzīves pārprašana un garīgās apgaismes trūkums vai personīgā vienaldzība pret kontemplāciju un skaudība, lai citi, kas liekas mazāk apgaismoti, neaizsteigtos priekšā. Par nožēlu, tie, kam ir šādi uzskati, nepārbauda svēto tēvu apsvērumus, kas patiesi un pārliecinoši māca, ka nav iemesla baidīties tādām, kas piesauc Dieva palīdzību. Ja kāds eremīts krīt maldos vai fanātismā, tad tas ir lepnības dēļ; tādām ir trūcis garīgā vadītāja, un viņš sācis uzskatīt savus sapņus vai vīzijas par realitāti. Ja tāds pārbaudījums notiktu, tas nestu pieredzi un dotu godības vainagojumu Dieva neizsmeļamās palīdzības dēļ, kas pasargā katru, kas tiek pārbaudīts. "Esi drošs! Tas Esmu Es! Nebīsties!" saka Kungs Jēzus. No tā izriet, ka bailes no pašapmānīšanās un bažas par iekšējo dzīvi ir nevajadzīgas. Pazemīga grēku atzīšana, dvēseles tuvība ar savu garīgo vadītāju, kā arī "beztēlaina" lūgšana ir un paliek stiprākais balsts pret maldiem, kas daudzus baida, tā atsvešinot viņus no cenšanās pēc kontemplācijas. Tie, kas baidās no kontemplatīvās darbības, īstenībā ir arī tie, kas tiek maldināti. Sinajas Pilotēja gudrie vārdi ir sekojoši: "Daudzi mūki neatzīst sava prāta maldus, kas viņos ienāk no velna; viņi centīgi ierok sevi ārējo darbu tikumos, atstājot pilnīgi novārtā iekšējo koncentrāciju, jo viņiem trūkst zināšanu un apgaismojuma." Sinajas Gregorijs saka: "Ja arī viņi dzird no citiem, ka tie pieredzējuši iekšējo iepriecinājumu, tad skaudības dēļ to uzskata par pašapmānu."

Profesors. Lūdzu, atļaujiet jautāt! Patiesi grēku atziņa ir nepieciešama ikvienam, kas garīgo dzīvi ņem nopietni, bet kā lai

atsevišķs indivīds spēj garīgi augt, ja viņam nav piedzīvojuša garīga vadītāja, kas rādītu ceļu uz iekšējo taku, uzklautu grēkus un dotu norādījumus garīgajā dzīvē? Vai tādā gadījumā labāk nemaz nepievērsties kontemplatīvai dzīvei, nekā mēģināt to uzņemt bez garīgā vadītāja? Otrs, ko nesaprotu, ir-kā iespējams nokļūt Dieva klātesmē, sargājoties no beztēlainas lūgšanas? Tas nav dabīgi, jo dvēsele un prāts nespēj it nekā apcerēt, kas būtu pilnīgi bez formas. Kāpēc, ja prāts gremdējas Dievā, tas nedrīkstētu domās skatīt Jēzu Kristu, Svēto Trīsvienību utt.?

Eremīts. Galvenais noteikums vientuļnieka dzīvei sirds lūgšanas apgūšanai ir, ka tas darāms ar piedzīvojuša un gudra priestera palīdzību, kur iespējams regulāri griezties pilnīgā pašlāvībā, atvērt sirdi, dalīties domās un šaubās, kas atgadījušās iekšējās lūgšanas zinību apgūšanas laikā. Ja tas ir pilnīgi neiespējams, tad svētie tēvi iesaka alternatīvu. Sv. Mūks Nīkifors māca: "Praktizējot iekšējo sirds aktivitāti, ir nepieciešams, lai būtu piedzīvojis vadītājs. Ja tāds tuvumā nav sasniedzams, tad meklēšana uzcītīgi jāturpina. Tomēr, ja tiešām nav neviens atrodams, tad ar pazemīgu un nožēlas pilnu sirdi jāpiesauc Dievs Pats, lai viņš palīdz izlietot svēto tēvu priekšrakstus, kas vienmēr jāpārbauda un jāsalīdzina ar Dieva vārdu Svētajos Rakstos." Tomēr nozīmīgi ir paturēt prātā, ka dvēsele, kas nopietni meklēs, atzīs patiesu mācību pat tad, kad tā nāks no vienkāršiem ļaudīm. Tēvi saka, ja kāds ticībā un labā nodomā jautās pat saracēnim, viņš saņems vērtīgu atbildi. Bez ticības un laba nodoma pat pravieša vārdi neapmierinās. Labu piemēru atrodam Ēģiptes Makarija Lielā dzīvē, kas reiz saņēma mācību no vienkārša zemnieka un kas palīdzēja viņam tikt pāri grūtībām.

Tagad ieskatīsimies jautājumā par beztēlu lūgšanu, kas tā ir un kāpēc svētie tēvi to tik ļoti ieteic. Kontemplācijas laikā cilvēkam jāatvairā jebkāda iztēlošanās un nav jāsaņem nekāda veida gaisma, ne svēto, ne eņģeļu, nedz arī Kristus vīzijas. Svētie tēvi no tā ļoti brīdina, jo iedomas spētu viegli personificēt nepiedzīvojušā

prātā un dvēselē kādus tēlus, uzskatot tos par žēlastības vīzijām un tādā veidā novedot pašapmānā. Svētie Raksti, kas saka, ka velns bieži parādās kā gaismas eņģelis, to apstiprina. Prātam, kad tas ir Dieva klātesmē, iespējams dabīgi un viegli paturēt beztēlainu lūgšanu, uztvert un iedziļināties idejās, kas nav redzamā formā. Piemēram, ir iespējams apzināties savu dvēseli, gaisu, siltumu un aukstumu; aukstumā ir iespējama apziņa par siltumu. Šiem jēdzieniem veida nav. Līdzīgā ceļā iespējams tīri abstraktā veidā apzināties Dieva neaptveramo klātieni.

Svētcelnieks. Savos ceļojumos arī man gadījās sastapt dievbijīgus cilvēkus, kas baidījās uzsākt iekšējo sirds lūgšanu, baidīdamies no pašapmāna. Dažiem par mierinājumu lasīju no Filokalijas Sv. Sinajas Gregorija priekšrakstus, kur svētais tēvs saka: "Sirds aktivitāte atšķirībā no prāta aktivitātēm nevar vest pašapmānā. Ja arī ienaidnieks sirds siltumu gribētu pārvērst par svelmainu karstumu vai pārmainīt iepriecinājumu pret sensuālām izpriecām, pieredze un izjūtas rādītu ienaidnieka viltu un viņa trikus pat tiem, kas ne visai labi pārzina šīs viņa viltības." Nelaimīgā kārtā arī es sastapu tādus, kas bija ceļā uz klusumu un iekšējo sirds lūgšanu, bet kāda piedauzības akmens vai grēcīgas vājības dēļ padevās grūtsirdībai un pameta iekšējo sirds aktivitāti.

Profesors. Tas ir ļoti dabīgi. Pats dažreiz esmu to piedzīvojis, jo esmu bijis izklaidīgs vai vainīgs kādā grēkā. Ja sirds iekšējā lūgšana ir svēta aktivitāte un vienība ar Dievu, vai ir pareizi to praktizēt grēcīgā sirdī? Vai vispirms nav jāšķīstās klusā un pazemīgā gandarījumā, pietiekami sagatavojoties vienībai ar Dievu? Labāk būt mēmam Dieva priekšā, nekā sniegt neuzmanīgu grēcīgas un izklaidīgas sirds lūgšanu.

Mūks. Tas ir bēdīgi, ka izsakāt tādus secinājumus. Grūtsirdība ir sliktāka par visiem citiem grēkiem un ir visstiprākais līdzeklis, ko tumsības pasaule izmanto pret mums. No savas bagātās pieredzes svētie tēvi dod mums mācību, kas ir gluži pretēja tam, ko jūs sakāt. Cienījamais Ņikita Stitats atgādina: ja arī kāds iekrīt ļaunuma pazemes dziļumā, tad nedrīkst izsamist, bet

tūlīt jā atgriežas pie Dieva. Viņš drīz pacels grēcīgo dvēseli un dos tai lielāku spēku, nekā tas bijis iepriekš. Tā pēc katra kritiena un grēcīgas brūces sirdī tūlīt jā noliek sevi Dieva priekšā, lai Viņš dziedina un šķīstī. Tas salīdzināms ar sapelējušu mantu nolikšanu saulē, lai tās stari iznīcinātu pelējuma un puvas smaku. Daudzi garīgie tēvi par to runā. Cīņā ar mūsu kaislībām, pestīšanas ienaidniekiem, nekad nedrīkstam atnest dzīvību nesēju aktivitāti, t.i., piesaukt Jēzu Kristu. Grēcīgie darbi nedrīkst mūs aizturēt staigāt Dieva priekšā, kā arī atteikties no iekšējās lūgšanas, tā izsaucot mūsos nesaskaņu, grūtsirdību un skumjas. Steidzamies ātri griezties pie Dieva! Mazs bērns, kas mācās staigāt, turas mātei pie rokas daudz stingrāk tad, kad klūp.

Eremīts. Domāju, ka galvenais iemesls grūtsirdībai un šaubām ir prāta izklaidība, kas nepasargā klusuma dzīvi. Senie un gudrie tēvi panāca uzvaru pār nomāktību un saņēma apgaismojumu; viņu galvenais stiprinājuma avots bija Dievs un viņu mierpilnā vientulība. Viņi mums šai jomā atstājuši gudru un vērtīgu padomu: "Sēdi savā cellē klusumā, tas tev visu mācīs!"¹

Profesors. Respektēju jūsu spriedumu un atrodu manu domu kritisko analīzi par ļoti interesantu. Tomēr gribētu komentēt par jūsu klusuma slavināšanu un par to lielo labumu, ko nes vientulība, ko eremīti tā mīl. Es šo lietu skatu tā: pēc sava padoma Dievs ir izkārtojis, ka cilvēki nenovēršami atkarīgi viens no otra; viņi ir atbildīgi cits par citu, cauri visai dzīvei vienam jāstrādā otra labā, citam citu jāuztur. Cilvēces labklājība, kā arī mīlestība uz savu tuvāko ir bāzēta uz šo sociālo aspektu. Kā klusais vientuļnieks, kas atsvešina sevi no cilvēkiem, spēj kalpot savam tuvākam, dzīvojot pilnīgā neaktivitātē? Kādu pienesumu viņš dod cilvēku sabiedrības labklājībai? Īstenībā viņš iznīcina sevī Radītāja kārtību, kas attiecas uz tuvākā mīlestību un labvēlīgo ietekmi uz citiem.

Eremīts. Tāpat kā jūsu uzskati par klusumu ir maldīgi, arī šie jūsu slēdzieni ir nepareizi. Aplūkosim tos detaļās.

1. Cilvēks, kas dzīvo vientulībā, nav bezdarbīgs: viņš ir pat vairāk aktīvs nekā indivīds, kas dzīvo sabiedrībā, jo eremīta

aktivitāte ir augstākas dabas. Viņš strādā augstākā plāksnē, kur novēro, analizē un izvērtē savas eksistences morālo stāvokli. Tas ir patiesais klusuma mērķis. Bet, tikpat, cik tas noderīgi viņa paša pestīšanai, tik arī viņa tuvākajam, kam nav izdevības dzīvot vientulībā un būt sevišķi nomodā par savu morālo augšanu. Patiesais eremīts dalās savos iekšējos pārdzīvojumos ar citiem vai nu rakstos, vai arī sevišķos gadījumos vokāli, tādā veidā garīgi palīdzot pestīšanas darbā. Eremītu devums ir lielāks nekā sekulāro filantropu, kuru palīdzība sasniedz tikai mazu sabiedrības loku. Tas, kas māca morālās vērtības un dalās garīgajās bagātībās, kalpo visai cilvēcei. Izmantojot jau agrāk sakrātas zināšanas, viņa pieredze un mācība, kā mēs to redzam, sniedzas no vienas paaudzes uz otru. Šie mīlestības darbi, kas darīti Kristus dēļ, ir tikpat lieli un augsti kā taustāmie, redzāmie kristīgās mīlestības darbi, pat lielāki un augstāki savos rezultātos.

2. Eremīta pozitīvā un dziedinātāja ietekme uz tuvāko redzama ne tikai dzīves gudrībā, kurā viņš ar citiem dalās, bet viņa atsacīšanās dzīve pati par sevi ir piemērs vērīgam cilvēkam un spēj to iedvesmot uz sevis pazīšanu un dievbijību. Kad pasaulīgs cilvēks dzird par godbijīgo eremītu vai arī iet garām viņa mītnei, viņš izjūt sevī ilgas pēc dievbijīgas dzīves un domā par to, kā pats spētu atgriezties pirmatnējā kontemplatīvā stāvoklī, kļūt tāds, kādu viņu veidojis Radītājs. Eremīts māca ar savu klusuciešanu, ar savu dzīvi, rosina un iedrošina citus meklēt Dieva valstību.

3. Minētais labums nāk no patiesā eremīta, kas ir Dieva gaismas mācīts un apspīdēts. Ja eremītam nav žēlastības dāvanu būt pasaules gaismai, bet viņš atrodas vientulībā tikai savakūtruma un nolaidības dēļ, arī tad tas ir labums sabiedrībai, jo viņš neved ar savu slikto piemēru citus kārdināšanā. Katrs dārznieks apgriez sausos un sliktos zarus, lai tie nekavētu labo stādu augšanu.

Sv. Sīrijas Izaks par vientulības nozīmi saka sekojošo: "Ja mēs noliekam visas savas dzīves aktivitātes svaru kausos vienā pusē un klusumu otrā, klusums pārsvērs visu. Nesalīdzini tos, kas dara zīmes un brīnumus, un spēkus pasaulē, ar garā viedo

klusētāju. Mīli klusuma pasivitāti vairāk nekā pasaules izsalkušo pabarošanu un daudzo tautu atgriešanu pie Dieva! Labāk atbrīvot sevi no grēka važām nekā atbrīvot vergus no viņu valgiem."

Pat senie filozofi zināja klusuciešanas vērtību. Filozofiskā jaunplatonisma skola, kam Plotīna vadībā bija daudz sekotāju, stingri ieteica kontemplatīvo dzīvi, ko varēja realizēt vienīgi klusumā. Kāds garīgais rakstnieks saka: ja valstī izglītība būtu attīstīta visaugstākā pakāpē, tad tomēr pie visām sekulārām aktivitātēm būtu nepieciešami arī kontemplatīvie mērķi, lai pasargātu patiesības garu, to saņemot no pagājušiem laikiem un nododot nākošajām paaudzēm. Šo mērķu īstenotāji baznīcā ir eremīti, vientuļnieki un svētcēlnieki.

Svētcēlnieks. Man šķiet, ka neviens nav slavējis klusuma vērtību vairāk par Sv. Jāni Pakāpnieku, kas saka: "Klusums ir lūgšanas māte; tas atgriež no grēku važām un nemanāmi ved no netikuma tikumos, tuvāk debesīm." Arī Jēzus Kristus pats rādīja klusuma vērtību, bieži pametot savu darbību ļaužu vidū un aizejot kalnos, lai lūgtos mierā un klusumā. Kontemplatīvie eremīti ir baznīcas pīlāri, kas ar savām nemitīgām lūgšanām uztur patieso dievbijību. Pat senos laikos bija daudzi dievbijīgi pasaulīgie cilvēki, pat karaļi un augstmaņi, kas gāja pie eremītiem, lai prasītu padomu lūgšanās. Nenoliedzami, klusais eremīts caur savu apslēpto svētkeres dzīvi spēj darīt labu tuvākam un sniegt citiem veselīgu ierosmi.

Profesors, Jāatzīstas. ka man ir grūtības īsti saprast domu - par prasību pēc citu lūgšanām mūsu labā. Mums, kristīgajiem, ir paradums prasīt, lai citi, jo sevišķi tādi, ko uzskatām par cienīgiem baznīcas locekļiem, par mums lūdzas. Vai tā nav vienkārši patmīlības izpausme, atdarinot citu cilvēku paradumu, pie tam faktam kā tādām nepiegriežot daudz vērības? Vai Dievam patiešām vajadzīga cilvēcīga starpniecība? Vai Viņš visu nezina un nevada pēc savas providences, bet ne pēc mūsu vēlmēm? Vai Viņš visu nenosaka, pirms mūsu lūgumi ir izteikti, kā to Svētie Raksti

apstiprina? Vai daudzas lūgšanas mainīs Dieva nodomu drošāk nekā viena cilvēka teiktā? Vai Dievs nebūtu vienpusīgs, ja tas tā notiktu? Vai kāda cita lūgšanas spētu mani glābt, ja ikviens jau iepriekš ir vai nu pestīts, vai notiesāts par paša darbiem? Tāpēc prasīt citu lūgšanas, manā izpratnē, nav nekas cits kā ticības pieklājība, vēlēšanās otram patikt vai izrādīt cieņu. Nekas vairāk.

Mūks. Vienīgi virspusēja pasaulīgā filozofija ved pie līdzīgas izpratnes. Garīga personība, apgaismota ticības gaismā un mācīta caur iekšējās dzīves pieredzi, izprot lietas dziļāk, redz tās patiesā gaismā un nonāk pie pavisam citāda slēdziena nekā tā, ko jūs izsakāt. Lai viss būtu droši saprotams, izskaidrosim to ar piemēru un apstiprināsim ar Dieva vārda patiesību.

Iedomāsimies kādu studentu, kas mācās pie sava instruktora, bet viņa aprobežotās spējas, kūtrība un disciplīnas trūkums neļauj gūt panākumus zināšanās, kā rezultātā viņu novērtē kā nesekmīgu. Tas dara mācāmo ļoti nelaimīgu, jo trūkst jēgas, ko darīt un kā pārvarēt savas grūtības. Tad nesekmīgais sastop citu studentu, klases biedru, kas ir spējīgāks, centīgāks un labāks students, un izstāsta viņam savas grūtības. Studiju biedrs aicina abiem mācīties kopā un saka: "Mācīsimies kopā, tā būs vieglāk, daudz patīkamāk un daudz labvēlīgāk mums abiem!" Tā viņi iesāk mācīties kopīgi, daloties viens ar otru priekšmeta izpratnē. Kāds ir iznākums? Pēc laika nevīžīgais students kļūst centīgs, studijas viņiem iepatīkas un rodas izpratne par to, ko viņš dara. Tas labvēlīgi iedvesmo censonā raksturu un morāli. Arī apdāvinātais draugs kļuvis vēl uzcītīgāks un panākumiem bagātāks. Abi ir kopīgi sastrādājušies, un tas abus ir bagātinājis.

Tas ir dabīgs iznākums, jo cilvēks pēc dabas ir sabiedriska būtne un tikai caur citiem attīsta savas individuālās spējas. Dzīves paražas, dažādu lietu izpratne, izjūtas un garīga cenšanās augšup, kā arī visa pārējā darbība ir saistīta ar citiem. Tā kā cilvēkiem ir spēcīga ietekme citam uz citu, tad dzīvot kādā cilvēku grupā nozīmē pieņemt šīs grupas paražas, aktivitātes, pat morāli.

Secinājums: vienaldzīgais indivīds spēj kļūt darbīgs, aizrautīgs, lēnais sapratējs - apķērīgs, kūtrais - enerģisks, ja tikai satiekas ar tādiem, kam piemīt šīs pozitīvās īpašības, kas savā dzīvē no tām vadās. Viena cilvēka gara spēks pārlējās otrā. Dvēsele, kas inspirēta lūgties, kļūst uzmanīga un vēriņa, saņem drosmi, ja kritusi grūtsirdībā, attālinās no ļaunuma un pievēršas veselīgai darbībai. Tādā veidā, savstarpēji palīdzot, cilvēks top aizrautīgs un dara visu ar vieglumu. Te ir pamatojums, kāpēc kristieši prasa viens otra lūgšanas.

No tā redzam, ka ne jau Dieva apmierināšanai un iepriecināšanai ir šīs daudzās lūgšanas un aizlūgumi, kā tas ir ar valdniekiem zemes virsū, bet gars un lūgšanas spēks šķīsta un apgaro dvēseli, par kuru lūdz, sagatavojot to vienībai ar Dievu.

Ja jau to savstarpējā lūgšana, kas dzīvo virs zemes, ir tik auglīga, tad acīmredzams, ka lūgšana par tiem, kas aizgājuši, arī ir labestīga tuvās vienības dēļ, kas eksistē starp garīgo pasauli un zemi. Tāpēc Kareivīgās Baznīcas dvēselēm ir iespējams būt saskarē ar Valdošās Baznīcas dvēselēm - ar tiem, kas no mums šķīrušies.

Viss, ko līdz šim sacīju, ir bāzēts psiholoģiskā atziņā, bet, ja mēs atveram Svētos Rakstus, tur atrodam pierādījumu šīm patiesībām. Jēzus Kristus sacīja apustulim Pēterim: "Bet Es lūdzu par tevi, lai tava ticība nemitētos; un, kad tu atgriezīsies, tad stiprini savus brāļus!" (*Lk. 22:32*) Šeit Jēzus Kristus lūgšanas spēks stiprina Pēteri un uztur viņu ticības kārdinājumā. Kad apustulis Pēteris bija cietumā, par viņu tika upurētas lūgšanas: "Pēteri cietumā apsargāja, bet draudze bez mitēšanās par viņu lūdza Dievu" (*Apd. 12:5*). Šeit mēs redzam, ka lūgšana spēj palīdzēt brāļiem nelaimīgās situācijās. Visskaidrāko nolikumu par lūgšanu ir izteicis apustulis Jēkabs sekojošos vārdos: "Izsūdziet cits citam savus grēkus un aizlūdziet cits par citu, ka topat dziedināti. Jo daudz spēj taisna cilvēka lūgšana!" (*Jēk. 5:16*).

Taisnīga cilvēka lūgšana spēj darīt daudz laba. Tas tad arī apstiprina iepriekšminētā psiholoģisko pierādījumu.

Tālāk aplūkosim apustuļa Pāvila mācību, kur atrodam piemēru prasībai lūgties par citiem. Kāds rakstnieks aizrāda, ka no Sv. Pāvila piemēra mums jāmacās, cik nepieciešami ir lūgties vienam par otru. Pat tik askētisks, svēts un drošsirdīgs, kāds bija apustulis, atzīst garīgās palīdzības vajadzību caur citu lūgšanām. Vēstulē ebrejiem Pāvils izsaka savu lūgumu sekojoši: "Lūdziet Dievu par mums! Jo mēs apzināmies, ka mums, kas visās lietās gribam godīgi dzīvot, ir laba sirdsapziņa" (*Ebr. 13:18*). Ja redzam šādu pieeju, ka tik svēts cilvēks lūdz savus tautiešus, ebrejus, vienoties kopējās savstarpējās lūgšanās, cik neprātīgi tad mēs būtu, ja paļautos tikai uz pašu lūgšanu un tās sasniegumiem. Tāpēc ar pazemību, vienkāršību un mīlestību mums jāapsveic un jābūt pateicīgiem par lūgšanām, kas nāk pat no mūsu vājākajiem ticības brāļiem, jo augstsirdīgais apustuļa Pāvila gars nešķiroja, bet lūdza sev spēcīgājumus no visiem. Dieva spēks raisās vājumā un spēj būt pilnīgs katrā lūdzējā. Paturot prātā šo spēcīgo piemēru, lai iegaumējam, ka kristīgo mīlestību un vienotību Dievs pavēl stiprināt savstarpējā lūgšanā vienam par otru; tā liecina par cilvēka pazemību, kas prasa lūgšanas, un par tā cilvēka garu, kas par tiem lūdzas. Tā savstarpējā lūgšana tiek abpusēji stiprināta.

Profesors. Jūsu analīze ir skaista un precīza, bet es vēlētos dzirdēt dažus komentārus par lūgšanu sava tuvākā labā. Domāju, ja lūgšanas augļi atkarīgi no patiesām rūpēm par tuvāko, sevišķi no lūdzēja pastāvīgas ietekmes uz to, kam lūgšanas domātas, vai tāda pieeja nenovirzīs lūdzēju pašu no pastāvīgās Dieva klāt būt nes un viņa paša dvēseles saliedēšanās ar Visvareno? Ja kāds atcerēsies lūgt Dieva palīdzību par kādu tikai vienu vai divas reizes dienā, vai tā būtu pietiekama palīdzība tam, par ko lūdzas? Īsumā - gribētu zināt, kāda ir labākā metode lūgties par savu tuvāko?

Mūks. Nav nozīmīgi, kāds lūgšanas nodoms raidīts uz Dievu, tas nespēj nevienu attālināt no dievišķās klātienē, jo tā kā tā nonāk Dieva priekšā, tā tad - Viņa klātienē. Kas attiecas uz lūgšanas metodi sava tuvākā labā, domāju, ka ir nepieciešami paturēt prātā, ka šīs lūgšanas spēks ir nozīmīgā saskaņā ar

kristieša patiesām rūpēm par savu tuvāko un viņa dvēseli. Ja atceraties savu tuvāko vai arī ja jums ir nolikts lūgšanas ilguma laiks, tad ieteicams lietot sekojošo formu: "Žēlsirdīgais Dievs, lai notiek Tavs prāts, kas vēlas, lai ikviens tiek pestīts un nonāk pie patiesības! Apžēlojies un glāb savu kalpu N! Pieņem manu lūgumu kā mīlestības saucienu, ko Tu pats esi vēlējis!"

Šī lūgšana atkārtojama, kad vien esat iedvesmots lūgties par kādu citu, drīkstat arī lietot lūgšanu krelles.

Profesors. Mūsu iedvesmes pilnā saruna, izteiktās domas, uzskati un idejas paliks man neizdzēšamā atmiņā. Jūtos jums parādā. No visas sirds pateicos par it visu.

Svētcelnieks un Profesors. Pienācis laiks doties ceļā. Vēlreiz sirsnīgi lūdzam, lai jūsu lūgšanas pavadītu mūs ceļojumā.

Starecs. "Bet miera Dievs, kas no mironiem paaugstinājis mūsu Kungu Jēzu, lielo avju ganu, mūžīgās derības asiņu dēļ, tas lai ikkatrā labā darbā dara jūs spējīgus piepildīt viņa gribu, jūsos to padarot, kas viņam labi patīk caur Jēzu Kristu, viņam lai ir gods mūžu mūžos. Āmen" (*Ebr. 13:20-21*).

Saturs

Sveiciens svētcēļniekiem.....	3
-------------------------------	---

PIRMĀ DAĻA

Pirmais stāstījums - nemitīgā lūgšana.....	8
Otrais stāstījums - Jēzus lūgšana.....	21
Trešais stāstījums - svētcēļnieka dzīves gaita.....	53
Ceturtais stāstījums - piedzīvojumi ceļa uz Jeruzalemi	57

OTRĀ DAĻA

No svētcēļnieka stāstiem par Jēzus lūgšanas labestīgo iedarbi.....	87
Cilvēka iekšējā grēksūdze, kas ved uz pazemību.....	102
Sestā sastapšanās.....	122
Pestīšanas noslēpums, atklāts caur nemitīgo lūgšanu	127
Lūgšanas spēks.....	142
Septītā sastapšanās.....	148